

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJIH PROGRAMA
UPRAVLJANJA ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE ZA
2022. GODINU**

Podgorica, maj 2023. godine

Učesnici u izradi Izvještaja o realizaciji Godišnjih programa upravljanja nacionalnim parkovima za 2022. godinu:

Službe zajedničkih poslova

Služba direktora

Nela Vešović Dubak, *pomoćnik direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam*, Marinela Đuretić, *pomoćnik direktora za finansijske i pravne poslove*, Stefan Ivanović, *pomoćnik direktora za kontrolu i monitoring*, Aleksandar Mijović, *savjetnik direktora za unaprjeđenje i razvoj*, Danijela Madžgalj, *savjetnica direktora za pravne poslove*

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Maša Vučinić, *šef Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj*, Veselin Luburić, *rukovodilac Odjeljenja za kulturnu baštinu i održivi razvoj*, Slobodan Stijepović, *stručni saradnik za oblast šumarstva*, Slavica Đurišić, *stručna saradnica za floru i vegetaciju*, Belma Šestović, *stručna saradnica za faunu sisara*, Hajdana Ilić Božović, *stručna saradnica za faunu beskičmenjaka*, Jelena Dragović, *stručna saradnica za oblast šumarstva*, Stevan Marić, *stručni saradnik za ihtiologiju*, Ivana Džaković, *stručna saradnica za herpetofaunu*, Ana Uskoković, *stručna saradnica za ornitologiju*, Mojaš Đurović, *stručni saradnik za zaštitu životne sredine*, Rada Adžić, *stručna saradnica za kulturno-istorijskog nasljeđe*, Radmila Mitrović, *stručna saradnica za zaštitu prostora*

Služba za promociju, marketing i turizam

Aleksandra Vujović, *stručna saradnica za promociju i edukaciju*, Snežana Vukotić, *rukovodilac Kreativnog odjeljenja*, Marina Manojlović, *stručna saradnica za domaću radinost*, Marijana Džaković, *stručna saradnica za odnose sa medijima*, Milica Novaković, *stručna saradnica za odnose sa medijima*

Služba za projekte i međunarodnu saradnju

Stoja Popadić, *šef Službe za projekte i međunarodnu saradnju*, Srećko Grabovica, *stručni saradnik za projekte*, Jasmin Medunjanin, *stručni saradnik za projekte*, Velibor Bošković, *stručni saradnik za projekte*, Bjanka Prakljačić, *stručna saradnica za međunarodnu saradnju*

Služba za finansije

Ljiljana Šćepanović Bošković, *šef Službe finansija*

Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove

Andrija Marojević, *šef Službe za kadrovske, pravne i opšte poslove*, Irena Sekulić Đukić, *stručna saradnica za pravne poslove*

Služba za kontrolu i monitoring

Balša Marković, *stručni saradnik za opšte poslove*

Služba za logistiku

Nenad Ivanović, šef Službe za logistiku, Kata Lalović, službenik za kontrolu realizacije ugovora o javnim nabavkama

Služba za javne nabavke

Mirza Tahirović, šef Službe za javne nabavke, Zeid Škrijelj, službenik za javne nabavke

Organizacione jedinice

NP Durmitor

Pero Popović, *direktor NP Durmitor*, Bojana Badnjar, *stručna saradnica za faunu sisara*, Zoran Krejović, *šef Službe zaštite*

NP Biogradska gora

Marija Dulović, *direktorica NP Biogradska gora*, Mile Rnković, *šef Službe zaštite*, Vesna Dragojević, *stručna saradnica za promociju i edukaciju*, Zorica Drašković, *blagajnica*

NP Skadarsko jezero

Tomislav Ukšanović, *koordinator NP Skadarsko jezero*, Marijana Živaljević Roganović, *stručna saradnica za edukaciju i promociju*

NP Lovćen

Đordije Kaluđerovic, *šef Službe zaštite*, Marko Lagator, *savjetnik za opšte poslove*, Mirko Laličić, *stručni saradnik za saradnju sa lokalnim zajednicama*, Ana Marković, *stručna saradnica za ekonomske poslove*, Božidar Proročić, *stručni saradnik za promociju i edukaciju*

NP Prokletije

Marinko Barjaktarović, *stručni saradnik za održivi razvoj*, Admir Lalić, *stručni saradnik za ekonomske poslove* i Boban Redžepagić, *stručni saradnik za promociju i edukaciju*

Sadržaj:

I UVOD	1
Zakonska regulativa.....	1
Organizacija poslovanja JPNPCG	2
1. SLUŽBE ZAJEDNIČKIH POSLOVA	3
1.1. Kapitalne investicije u nacionalnim parkovima	3
1.2. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.....	3
1.3. Služba za promociju, marketing i turizam.....	11
1.4. Služba za projekte i međunarodnu saradnju	15
1.5. Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove.....	18
1.6. Služba finansija.....	20
1.7. Služba za kontrolu i monitoring	21
1.8 Služba za logistiku	22
2. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP LOVČEN	24
2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	24
2.2. Stručna zaštita	25
2.3. Turizam i rekreacija.....	27
2.4. Edukacija i interpretacija	27
2.5. Promocija i marketing	28
2.6. Pružanje usluga	28
2.7. Uređenje prostora	29
2.8. Prikaz rashoda i prihoda u NP Lovćen	29
2.9. Završna razmatranja i preporuke	30
2.10. Analiza realizacije programskih aktivnosti	31
2.11. Ocjena stanja.....	34
2.12. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu	35
3. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP SKADARSKO JEZERO	51
3.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	51
3.2. Stručna zaštita	52
3.3. Turizam i rekreacija.....	55
3.4. Edukacija	56
3.5. Promocija i marketing	57
3.6. Pružanje usluga	58

3.7. Korišćenje dobara	59
3.8. Uređenje prostora	60
3.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Skadarsko jezero	60
3.10. Završna razmatranja i preporuke	61
3.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti	62
3.12. OCJENA STANJA.....	65
3.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu	66
4. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP DURMITOR.....	83
4.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	83
4.2. Stručna zaštita	85
4.3. Turizam i rekreacija.....	89
4.4. Edukacija i interpretacija	89
4.5. Promocija i marketing	90
4.6. Korišćenje dobara	91
4.7. Pružanje usluga	92
4.8. Uređenje prostora	93
4.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Durmitor	93
4.10. Završna razmatranja i preporuke	94
4.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti	95
4.12. Ocjena stanja.....	98
4.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu	99
5. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP BIOGRADSKA GORA	117
5.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	117
5.2. Stručna zaštita	119
5.3. Turizam i rekreacija.....	121
5.4. Edukacija i interpretacija	121
5.5. Promocija i marketing	122
5.6. Korišćenje dobara	122
5.7. Pružanje usluga	123
5.8. Uređenje prostora	124
5.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Biogradska gora.....	124
5.10. Završna razmatranja i preporuke	124
5.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti	126
5.12. Ocjena stanja.....	129
5.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022.godinu	130
6. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP PROKLETIJE	146

6.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena	146
6.2. Stručna zaštita	147
6.3. Turizam i rekreacija.....	148
6.4. Edukacija i interpretacija	148
6.5. Promocija i marketing	148
6.6. Pružanje usluga	149
6.7. Uređenje prostora	150
6.8. Prikaz rashoda i prihoda u NP Prokletije	150
6.9. Završna razmatranja i preporuke	151
6.10. Analiza realizacije programskih aktivnosti	152
6.11. Ocjena stanja.....	155
6.12. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu	156

I UVOD

Poslovanje JPNPCG u 2022. godini odlikuje se ostvarivanjem poslovnih funkcija koje su definisane Zakonom o nacionalnim parkovima, a koje se primarno odnose na zaštitu, unaprijeđene i razvoj prostora crnogorskih nacionalnih parkova. Izvještaj o realizaciji godišnjih programa upravljanja Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore (u daljem tekstu JPNPCG), prikazuje realizaciju aktivnosti i podatke o finansijskom poslovanju. Metodološki je koncipiran na način da prikazuje realizaciju aktivnosti u toku programske godine, uzimajući u obzir osnovne funkcije zaštite i razvoja, korišćenje dobara i pružanje usluga kroz rad službi zajedničkih poslova i organizacionih jedinica JPNPCG. Pored aktivnosti koje su realizovane u cilju postizanja programski definisanih ciljeva, JPNPCG je sprovodilo brojne vanredne i vanplanske aktivnosti u cilju pospješivanja sveukupnog upravljanja nacionalnim parkovima, rješavanja organizacionih pitanja, kao i unaprjeđenja poslovanja. JPNPCG je osim upravljanja nacionalnim parkovima Crne Gore, realizovalo Program upravljanja Ulcinjskom solanom, što je predstavljalo izazov postojećim ljudskim, materijalnim i tehničkim kapacitetima. Važno je napomenuti da se ukupno poslovanje i rad preduzeća odvijao u složenim i izazovnim uslovima, prije svega promjenama u rukovodstvu, a što je imalo vrlo direktne implikacije, naročito na rezultate realizacije aktivnosti definisanih Programima upravljanja za 2022. godinu, kao i turističkim prometom u nacionalnim parkovima.

Zakonska regulativa

Zakon o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/16) uređuje principe zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekte i instrumente zaštite životne sredine, učešće javnosti o pitanjima životne sredine i druga pitanja od značaja za životnu sredinu. Zaštitom životne sredine obezbjeđuje se cjelovito očuvanje kvaliteta životne sredine, očuvanje biološke i pejzažne raznovrsnosti, racionalno korišćenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za životnu sredinu, kao osnovni uslov održivog razvoja.

Temeljni pravni dokument kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode je Zakon o zaštiti prirode (Sl. list CG br. 54/16, 18/19). Ovim zakonom uređuje se zaštita i očuvanje prirode, definišu kategorije zaštićenih područja, odgovorne institucije, kao i osnovne upravljačke dokumente za zaštićena područja.

Nacionalni parkovi kao zaštićena prirodna dobra uživaju posebnu zaštitu, pa je iz tog razloga Zakonom o nacionalnim parkovima (Sl. list CG br. 28/14, 39/16) regulisana njihova zaštita, unaprjeđivanje i razvoj i ove djelatnosti definisane su kao djelatnosti od javnog interesa.

Ovaj Zakon u članu 13 definiše ključna planska akta koja uređuju poslovanje preduzeća a to su:

- Prostorni planovi posebne namjene u skladu sa Zakonom;
- Plan upravljanja (donosi Vlada na period od 5 godina);
- Godišnji program upravljanja (donosi Preduzeće u skladu sa Prostornim planom posebne namjene i petogodišnjim Planom upravljanja).

Navedeni zakoni (Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti prirode i Zakon o nacionalnim parkovima) definišu misiju Preduzeća „Održivo očuvanje životne sredine na zaštićenim područjima“ kao i primarne ciljeve njegovog poslovanja:

- Obezbjedivanje uslova za zaštitu, unaprjeđivanje i racionalno korišćenje dobara nacionalnih parkova;
- Stvaranje povoljnih uslova za održavanje i razvoj biljnih i životinjskih vrsta i gljiva i njihovih zajednica;
- Očuvanje i unaprjeđivanje posebnih prirodnih vrijednosti;
- Istraživanje i korišćenje parkova za potrebe razvoja nauke, obrazovanja, turizma, kulture i rekreacije;
- Sprječavanje radnji koje mogu da naruše osnovna svojstva i osobine nacionalnih parkova i očuvanja životne sredine.

Organizacija poslovanja JPNPCG

JPNPCG osnovano je na osnovu Odluke o osnivanju Javnog preduzeća za nacionalne parkove („Službeni list Crne Gore,“ broj 39/92), a nastavilo sa radom u skladu sa Zakonom o nacionalnim parkovima („Službeni list Crne Gore,“ broj 28/14, 39/16) i Odlukom o organizovanju Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore („Službeni list Crne Gore,“ broj 20/11 od 15.04.2011. godine). Osnivač preduzeća je Skupština Crne Gore.

Statut preduzeća je donesen od strane Upravnog odbora dana 09.05.2011. godine, a stupio na snagu nakon davanja saglasnosti na isti nadležnog Ministarstva održivog razvoja i turizma. Posljednje izmjene i dopune Statuta Preduzeća donesene su 29.04.2021. godine.

U skladu sa navedenim određene su unutrašnje organizacione jedinice Preduzeća: - Nacionalni park Biogradska gora; - Nacionalni park Durmitor; - Nacionalni park Lovćen; - Nacionalni park Skadarsko jezero i - Nacionalni park Prokletije.

U okviru organizacionih jedinica, formirane su sljedeće službe: Odjeljenje za administrativno tehničke poslove; Služba za fizičku zaštitu; Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Odjeljenje za naplatu.

Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija na nivou Preduzeća formirane su Službe zajedničkih poslova sa sjedištem u Podgorici: Služba direktora; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj; Služba za promociju, marketing i turizam; Služba za projekte i međunarodnu saradnju; Služba za finansije; Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove; Služba za kontrolu i monitoring; Služba za logistiku; Služba za javne nabavke.

Pored nacionalnih parkova, JPNPCG upravlja parkom prirode Ulcinjska solana i spomenikom prirode Botanički vrt Dulovine.

1. SLUŽBE ZAJEDNIČKIH POSLOVA

1.1. Kapitalne investicije u nacionalnim parkovima

Tokom 2022. godine nije bilo realizovanih kapitalnih projekata iz razloga što Javno preduzeće nije apliciralo za projekte u 2021. godini kod resornog Ministarstva, pa je izostalo ulaganje u nacionalne parkove po tom osnovu.

U toku programske godine 2022. godine, prethodni menadžment JPNPCG je uputio popunjen OBRAZAC (br. 01-1076 od 28.04.2022.) ka Ministarstvu finansija i socijalnog staranja koji se odnosi na zahtjev i prijavu za finansiranje kapitalnih projekata i to:

- Izgradnja upravne zgrade NP Prokletije sa izradom projektne dokumentacije;
- Rekonstrukcija mosta Kraljevo kola NP Biogradska gora;
- Adaptacija planinarskog doma "Škrka" u NP Durmitor (koji je djelimično realizovan sopstvenim sredstvima);
- Izgradnja garaže i parkinga NP Durmitor;
- Adaptacija bungalova u NP Lovćen;
- Izrada glavnog projekta i uređenje parking prostora u NP Lovćen;
- Adaptacija i rekonstrukcija restorana i upravne zgrade NP Skadarsko jezero na Vranjini ¹

1.2. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je pored terenskih aktivnosti učestvovala u izradi i donošenju različitih planskih dokumenata, dostavljanju potrebnih mišljenja i drugih akata neophodnih za sprovođenje formalno-pravnih procedura.

U skladu sa zahtjevima Agencije za zaštitu životne sredine dato je 12 mišljenja za naučna istraživanja:

- za vršenje biospeleoloških istraživanja rakova i insekata na području nacionalnih parkova;
- za sakupljanje i prikazivanje javnosti živih primjeraka gmizavaca sa područja nacionalnih parkova;
- za naučno-obrazovna istraživanja u okviru projekta „Doprinos uspostavljanju mreže Natura 2000 u Crnoj Gori“;
- za naučna istraživanja i sakupljanje jedinki iz grupe *Carabidae*, *Staphylinidae* i *Leiodidae*
- za naučno istraživanje slijepih miševa i beskičmenjaka i to: *Diptera*, *Coleoptera*, *Opiliones* i *Araneae*;
- za terenska istraživanja termalne ekologije barske kornjače (*Emys orbicularis*) na području NP Skadarsko jezero;
- za vršenje naučnih i obrazovnih istraživanja *Coleoptera* - familije *Carabidae*, *Staphylinidae* i *Curculionidae* na području nacionalnih parkova Biogradska gora, Lovćen, Durmitor i Prokletije;

---

¹ djelimično je realizovan sredstvima iz projekta „Pannonia-Adria Connection“ (PA.CON), EU IPA INTERREG Program prekogranične saradnje između Hrvatske, BiH i Crne Gore 2014-2020.

- za sakupljanje insekata iz familije *Staphylinidae*, u naučno-istraživačke svrhe na teritoriji nacionalnih parkova Lovćen i Prokletije;
- za istraživanje šakala (*Canis aureus*) na teritoriji nacionalnog parka Skadarsko jezero od strane studenata biologije iz Podgorice;
- za istraživanje podzemnih (speleo) objekata na teritoriji nacionalnog parka Lovćen od strane Hungarian Speleological Society;
- za istraživanje i prstenovanje ptica, u naučno-istraživačke svrhe na teritoriji nacionalnih parkova Skadarsko jezero i Durmitor i teritoriji parka prirode Ulcinjska solana od strane NVO CZIP iz Podgorice;
- za obilježavanje divljih vrsta ptica, u naučno-istraživačke svrhe na teritoriji nacionalnih parkova Skadarsko jezero i Durmitor od strane NVO CZIP iz Podgorice.

Za data mišljenja u vezi naučnih i obrazovnih istraživanja koja su dostavljena Agenciji za zaštitu životne sredine nisu naknadno dobijene informacije o izdatim dozvolama od strane Agencije. Takođe, Agencija nije dostavljala ovom Javnom preduzeću izvještaje, odnosno podatke o rezultatima istraživanja od strane pravnih ili fizičkih lica koje su obavljale navedena istraživanja.

Pored navedenog, stručni saradnici za floru i faunu bili su angažovani na projektu NATURA 2000 kartiranje vrsta i staništa koji sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine. Takođe, stručni saradnici JPNPCG su tokom programske godine angažovani na projektu NATURA 2000 koji je sprovodio AAM Management information consulting Ltd.

1.2.1. Zaštita i unaprjeđenje prostora

Programima objekata privremenog karaktera (za područje NP Durmitor za period 2019 - 2023. godine broj: 101-242/57 od 31.07.2019. godine, NP Biogradska gora broj: 04-41/57 od 25.05.2020. godine, izmjenom i dopunom Programa za NP Skadarsko jezero broj: 01-116/43 od 07.09.2021. godine i izmjenom i dopunom NP Lovćen broj: 08-332/22-1761/11 od 29.09.2022. godine za period 2020-2024.godine) donijetih od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, predviđene su lokacije za postavljanje privremenih objekata na zemljištu u državnoj svojini čiji je korisnik JPNPCG i lokacije za privremene objekte postavljene na zemljištu u privatnoj svojini.

Za postavljanje objekata privremenog karaktera u nacionalnim parkovima nalaze se lokacije i to u:

- NP Biogradska gora 17 lokacija koje imaju jednu ili više podlokacija,
- NP Durmitor 25 lokacija koje imaju jednu ili više podlokacija,
- Izmjene i dopune NP Lovćen 44 lokacije koje imaju jednu ili više podlokacija
- Izmjene i dopune NP Skadarsko jezero 43 lokacije koje imaju jednu ili više podlokacija (mikrolokacija).

Shodno Uredbi o povjeravanju dijela poslova resornog ministarstva Javnom preduzeću za upravljanjem morskim dobrom Crne Gore i Javnom preduzeću za nacionalne parkove Crne Gore ("Sl. list CG", br. 87/18, 75/19, 116/20 i 141/2021), JPNPCG izdaje urbanističko-tehničke uslove za privremene objekte koji se nalaze u Programima objekata privremenog karaktera. Izdati urbanističko-tehnički uslovi vremenski važe koliko i Program objekata privremenog karaktera za određeni

nacionalni park.

U 2022. godini ovo Javno preduzeće je izdalo urbanističko-tehničke uslove i potpisalo ugovore i anekse ugovora o zakupu zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera (Tabela 1):

- Na prostoru NP Biogradska gora ove godine nisu izdavani urbanističko-tehnički uslovi za postavljanje odnosno izgradnju objekta privremenog karaktera jer su prethodnih godina izdati urbanističko-tehnički uslovi za većinu lokacija, a ove godine Javno preduzeće nije dobijalo zahtjeve za izdavanje UT za nove lokacije.
- Na prostoru NP Durmitor izdata su tri urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno građenje objekata privremenog karaktera i to: dva za privremene objekte postavljene na zemljištu u privatnoj svojini i jedan za privremene objekte postavljene na zemljištu u državnoj svojini. Potpisano je 13 aneksa ugovora i jedan ugovor o zakupu zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera za period 2019-2023. godina.
- Na prostoru NP Skadarsko jezero izdata su dva urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno izgradnju objekta privremenog karaktera na zemljištu u državnoj svojini za potrebe Javnog preduzeća. Kako Javno preduzeće za nacionalne parkove ni ove godine nije dobilo saglasnost od Vlade za davanje u zakup državnog zemljišta radi postavljanja objekata privremenog karaktera, nije moglo da raspiše Javni poziv za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini radi postavljanja objekata privremenog karaktera, te nije mogao biti potpisan nijedan ugovor za ovaj Park.
- Na prostoru NP Lovćen izdati su urbanističko-tehnički uslovi za postavljanje, odnosno za izgradnju objekata privremenog na zemljištu u privatnoj svojini i dva urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno, izgradnju objekata privremenog karaktera na zemljištu u privatnoj i zemljištu u državnoj svojini koje je dato u dugoročni zakup. Potpisana su četiri aneksa ugovora o zakupu zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera na području NP Lovćen za period 2020-2024. godine.
- NP Prokletije nema usvojen Program objekata privremenog karaktera, pa se svi privremeni objekti, koji su trenutno u izgradnji ili su već izgrađeni, identifikuju kao nelegalni.

Tabela 1: Pregled izdatih urbanističko-tehničkih uslova u nacionalnim parkovima

Nacionalni park	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini - JPNPCG	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini - fizička lica	Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini - pravna lica	Privremeni objekti na zemljištu u privatnoj svojini - fizička lica	Privremeni objekti na zemljištu u privatnoj svojini - pravna lica	Zakup zemljišta u državnoj svojini
Biogradska gora	0	0	0	0	0	0
Durmitor	0	1	0	1	1	1
Skadarsko jezero	2	0	0	0	0	0

Lovćen	0	0	2	1	2 ²	0
UKUPNO	2	1	2	2	3	1

Na osnovu člana 116 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Sl.list CG", br. 64/2017, 44/2018, 63/2018, 11/2019 i 82/2020) i člana 23 Zakona o nacionalnim parkovima ("Sl.list CG", br. 28/14, 39/16), resorno ministarstvo je donijelo Programe i izmjene i dopune Programa objekata privremenog karaktera za područja: NP Biogradska gora broj: 04-41/57 od 25.05.2020. godine, izmjenu i dopunu Programa za NP Skadarsko jezero broj: 01-116/43 od 07.09.2021. godine, izmjenu i dopunu za NP Lovćen broj: 08-332/22-1761/11 od 29.09.2022. godine za period 2020-2024. godine, dok je Program objekata privremenog karaktera za područje NP Durmitor za period 2019-2023. godine, broj 101-242/57 od 31.07.2019. godine donesen 2019. godine.

Programom objekata privremenog karaktera se predviđa izgradnja objekata privremenog karaktera, a u cilju obezbjeđenja kvalitetnih sadržaja na području nacionalnog parka. Program se sastoji od grafičkog i tekstualnog dijela i donosi na period od pet godina. Programom se utvrđuju privremene lokacije (zone) na kojima se, do njihovog privođenja planskoj namjeni, mogu postavljati objekti privremenog karaktera. Određuju se vrste, oblik i dimenzije privremenih objekata kao i smjernice sa urbanističkim uslovima za postavljanje, odnosno građenje privremenih objekata, saglasno članovima 115, 116 i 117 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 64/2017, 44/2018, 63/2018, 11/2019 i 82/2020).

Određene lokacije na zemljištu u državnoj svojini su predviđene za postavljanje privremenih objekata za potrebe Javnog preduzeća, dok se dio lokacija daje u zakup u skladu sa Javnim pozivom. Programom su takođe planirane lokacije za privremene objekte koji se postavljaju na zemljištu u privatnoj svojini.

NP Prokletije nema usvojeni Program objekata privremenog karaktera, pa se svi privremeni objekti koji su trenutno u izgradnji, kao i ostale promjene, identifikuju kao nelegalne aktivnosti. Izuzetak su objekti koji dobijaju odobrenja od nadležnih institucija u skladu sa PPPN za NP Prokletije. Zbog navedenog, postoji veliki otpor predstavnika lokalne zajednice, koji se bave određenim djelatnostima, s obzirom na to da im je svaka aktivnost koja nije definisana PPPN za NP Prokletije po zakonu nelegalna.

1.2.2. Flora i vegetacija

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore u svim nacionalnim parkovima. U postojeću elektronsku bazu podataka unijeti su terenski podaci dobijeni tokom istraživačkog rada stručnih

---

² U NP Lovćen su izdata dva urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno građenje objekata privremenog karaktera na zemljištu u privatnoj i zemljištu u državnoj svojini koje je dato u dugoročni zakup (u tabeli su ovi UT-u stavljani na dva mjesta - **Privremeni objekti na zemljištu u državnoj svojini- pravna lica** i **Privremeni objekti na zemljištu u privatnoj svojini- pravna lica**)

saradnika za floru i vegetaciju, u 2022. godini. Literaturni podaci su preuzeti iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore tom 2, za 400 biljnih taksona (68 rodova, 17 porodica) koji su prisutni na različitim lokalitetima i staništima područja nacionalnih parkova. Kompletna baza (za sve nacionalne parkove) je dopunjena sa 1597 tabelarnih redova. Ukupno sadrži 14543 tabelarnih redova, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda.

Urađena su nomenklatura usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+MedPlantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN EU listom provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou.

U NP Skadarsko jezero nastavljen je monitoring rijetkih vrsta od nacionalnog i međunarodnog značaja *Marsilea quadrifolia* na rijeci Moračici (Žabljačke livade) i *Caldesia parnassifolia* na lokalitetu Crni žar. Takođe, nastavilo se sa prikupljanjem podataka o distribuciji pojedinih invazivnih biljnih vrsta, sa akcentom na monitoring makrofite *Egeria densa* u vodotoku Plavnice i u Šegrtnice.

U NP Durmitor je započeto istraživanje vrste *Cardamine serbica*, koja je endem Balkanskog poluostrva sa rasprostranjenjem u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovine i Srbije. U Crnoj Gori je zabilježena na nekoliko lokaliteta na Durmitoru i Magliču. Istraživanja su obavljena na siparima iznad Sušičkog jezera i u kanjonu Sušice.

U NP Lovćen nastavljen je monitoring NATURA 2000 habitata sa kodom *3180 Kraška jezera i turlozi, na Jezeru ispod Jezerskog vrha.

Na osnovu prikupljenih podataka, korišćenjem GPS-a i primjenom GIS i Google Maps programa, urađene su mape staništa i mape distribucije za sve vrste obuhvaćene istraživanjima i monitoringom (Prilog I).

1.2.3. Zaštita i razvoj šuma

U cilju unaprjeđenja zdravstvenog stanja šuma, realizovane su sanitarne aktivnosti, mjere njege i druge mjere u šumama u državnoj svojini; U svim nacionalnim parkovima (izuzev NP Skadarsko jezero i NP Lovćen), realizovan je Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini za 2022. godinu i sprovedena procedura izdavanja rješenja za korišćenje šuma u privatnoj svojini;

Uspostavljena je multifunkcionalna baza (prostorna baza podataka sa podacima prikupljenim na terenu), sa podacima iz prostorno-planske dokumentacije i drugih izvora relevantnih za analizu.

Započelo se sa intenzivnijim aktivnostima u borbi protiv šumskih požara i požara na otvorenom prostoru. Podnijeto je više prijedloga projekata za dobijanje opreme i sredstava za potrebe zaštite od požara. Uzeto je učešće u više komisija, radnih grupa i različitih aktivnosti koje se tiču: donošenja strateških dokumenata, unaprjeđenja znanja i vještina u oblasti procjene rizika od požara, kreiranja GIS baza podataka za prevenciju od požara i sl.

U cilju borbe protiv klimatskih promjena, uzeto je učešće na radionicama koje su se bavile rješenjima zasnovanim na prirodi. Radionice su organizovane na način kako bi se prikupila i razmijenila iskustva o mjerama adaptacije i ublažavanje na klimatske promjene. Takođe, predstavljene su mjere koje su

u skladu sa prirodnim materijalima i procesima, a u cilju adaptacije degradiranih površina i suzbijanja ekstremnih klimatskih efekata.

Kada su u pitanju pripreme radnje i aktivnosti u vezi jačanja kapaciteta, prevencije i sanacije prirodnih katastrofa i šumskih požara u nacionalnim parkovima, izdvajamo:

- Učešće na Projektu: "*Razvoj kapaciteta za smanjenje rizika od prirodnih katastrofa na osnovu Nacionalnog informacionog sistema protiv šumskih požara (NFFIS) i rješenja baziranih na ekosistemu*". Projekat je podržan od strane Japanske razvojne agencije (JICA). Pripremljena je Metodologija za razvoj Nacionalnog informacionog sistema o šumskim požarima u Crnoj Gori. Rezultat projekta je osnivanje nacionalnog centra koji će da objedinjava sve potrebne podatke za analiziranje rizika od požara, kao i brzo javljanje, obavještanje i organizovanje gašenja požara na prostoru Crne Gore.

- Učešće na izradi Studije: "*Procjena sposobnosti upravljanja rizicima u Crnoj Gori*", za segment šumski požari i požari na otvorenom prostoru. Projekat je nastavak prethodne studije "Procjena rizika od različitih hazarda na području Crne Gore". Studija se izrađuje za potrebe usaglašavanja pristupanja Crne Gore EU i obezbjeđivanje adekvatnog odgovora na različite hazarde koji mogu da se pojave na području Crne Gore.

U cilju zaštite šuma od požara, tokom 2022.godine na teritoriji nacionalnih parkova i njegovog bližeg okruženja vršeno je distanciono praćenje požara uz pomoć sajta FIRMS (Fire Information for Resource Management System) pripremljenom od strane Nacionalne uprave za aeronautiku i svemir (NASA) (<https://firms.modaps.eosdis.nasa.gov/>). Međutim, u toku 2022 godine nijesu evidentirani požari na prostoru nacionalnih parkova. Aplikacija se pokazala kao jako korisna, zbog načina evidentiranja svih izvora požara.

1.2.4. Zaštita faune

Fauna insekata

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera* na području svih pet nacionalnih parkova, koje je započeto tokom 2021.godine. Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera* na području svih pet nacionalnih parkova.

Realizovana su terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira NP Lovćen sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste. U toku terenskih istraživanja koja su sprovedena u periodu maj-oktobar 2022.godine registrovano je prisustvo 84 vrste dnevnih leptira, svrstanih u 5 familija. Od ukupnog broja registrovanih vrsta, od kojih su samo tri vrste i (*Iphiclides padalirius*, *Papilio machaon* i *Papilio mnemosyne*) zaštićene prema Rješenju o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta.

Fauna sisara

U cilju sveobuhvatnijeg istraživanja populacije slijepih miševa formirana je baza speleoloških objekata koji su do sada identifikovani na teritoriji Parkova. Baza će se u budućnosti dopunjavati sa novim lokalitetima. Na teritoriji nacionalnih parkova, u toku 2022 godine registrovano je 23 vrste

slijepih miševa kombinovanjem ultrazvučne detekcije, upotrebom nevidljivih mreža i inspekcijom potencijalnih skloništa (kao što su pećine, jame, napuštene kuće).

Izvršena je obuka zaposlenih u Službama fizičke zaštite za upotrebu nekomercijalne aplikacije „*Mammalia*“ u cilju evidentiranja prisutnosti sisara. Kroz sprovođenje nacionalnog projekta „Natura 2000“ izvršeno je istraživanje populacija slijepih miševa u NP Skadarsko jezero, a kroz realizaciju naučno-istraživačkog kampa fauna slijepih miševa i u NP Durmitor.

Godišnji monitoring foto-zamkama je nastavljen u NP Biogradska gora. U Parku je vršen monitoring populacije sisara sa ciljem praćenja prisutnih vrsta kao i eventualnih pritisaka. Foto-zamke su aktivne tokom cijele godine sa provjeravanjem materijala na svakih 15 dana i registrovano je 9 vrsta sisara (*Capreolus capreolus*, *Cervus elaphus*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Meles meles*, *Vulpes vulpes*, *Felis silvestris*, *Martes foina* i *Sus scrofa*). Najveći broj zabilježenih fotografija je pripadao vrstama *Capreolus capreolus* i *Cervus elaphus*.

U NP Durmitor je vršen monitoring populacije divokoze (*Rupicapra rupicapra*) sa ciljem praćenja vitalnosti i brojnosti populacije kao i eventualnih pritisaka kada je u pitanju ova vrsta. Na području planinskog masiva Durmitora registrovano je 279 jedinki divokoze i to na Lomnim dolovima, Ranisava sa okolinom Modrog jezera, Lisič greda, Savin kuk, Korita, Jablan bara, Šljeme, Ališnica, Crepulj poljana, Planinica i Prutaš. Populacija divokoze je izolovana i autohtona, brojnost je u porastu, a jedinke su zdrave i vitalne. U NP Durmitor nastavljen je monitoring mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) na lokacijama: Grabovica, Dragišnica, Mala Crna Gora i Sušica. Na osnovu prikupljenih podataka na području Male Crne Gore registrovano je 10 jedinki medvjeda, a na Sušici 11. U NP Durmitor, monitoring vidre (*Lutra lutra*) je sproveden na području Sušice i njenog kanjona, Crnog jezera, ali na ovim područjima nisu registrovani znaci prisustva vidre. Na osnovu podataka dobijenih od Službe zaštite NP Durmitor i lokalnog stanovništva sa područja Durmitora primjenom metodologije Melovski 2012, konstatovano je da je brojnost sivog vuka (*Canis lupus*) u opadanju, kao i smanjenje brojnosti populacije srne (*Capreolus capreolus*).

Za potrebe izvještaja prema Bernskoj konvenciji, koji je finansirala Agencija za zaštitu životne sredine, izvršen je monitoring vidre (*Lutra lutra*) u NP Skadarsko jezero u periodu jun-jul 2022.godine, čime je nastavljeno evidentiranje prisutnosti vidre na teritoriji ovog nacionalnog parka. Kao najpovoljnija metoda izabrana je metoda evidentiranja tragova prisustva vidre (feces, otisci šapa, izlučevine, brlozi i sl.). Prisustvo vrste registrovano je na sledećim lokalitetima: ušće rijeke Morače (lijevi i desni krak), Plavnica, Gostiljska rijeka, Zlatica, Mali Vrbovac, obalni dio od Podhuma do Božaja, Vranjina, Gornje Malo Blato, rijeka Karatuna, Karuč, potopljeno korito Rijeke Crnojevića, zaliv Seljanski lug, Modra oka, Vučko blato, Velika Čakovica, Mala Čakovica, Biški rep, Kamenik, Liponjak, Prevlaka, Andrijska gora, uvala Jovovica, Tanki rt, Obida, Godinjski zaliv, zaliv Mrčiluke, ribolovno oko Vaškaut, Krnjice, Sijerča i Ckla.

Mapa rasprostranjenja praćenih vrsta sisara date su u Prilogu I.

1.2.5. Zaštita kulturno-istorijskog nasljeđa

Za NP Lovćen, urađena je reambulacija karata R 1:25.000 i tabelarni registar gumana, ublova i kaptiranih voda na prostoru Lovćena u elektronskom formatu (.jpg) i štampanim (kropiranim) djelovima karata (12 komada A-4 formata);

Za NP Skadarsko jezero urađene su hidrološke karte slivnog područja Skadarskog jezera R 1:25.000 i tabelarni pregled mlinova i starih kamenih mostova u grafičkom (na pausu i hameru) i elektronskom (.jpg) formatu, ukupno 14 karata formata A-3 i A-4 sa ucrtanom koordinatnom mrežom (pravouglo i geografskom) WGS M84;

Za NP Durmitor izrađene su hidrološke karte 1:25.000 i tabelarni registar vodenica na slivu kanjona Tare, u grafičkom i elektronskom formatu pogodnom za štampu, ukupno 22 karte formata A-3 i A-4 sa ucrtanom koordinatnom mrežom (pravouglo i geografskom) WGS M84;

Kartografski registri i mapiranja urađeni su od strane profesionalnog kartografa za potrebe finalizacije i štampanja istraživanja navedenih objekata, na osnovu dostavljenog sistematizovanog terenskog evidentiranja, sprovedenog u NP Lovćen, NP Skadarsko jezero i NP Durmitor;

Istraživanje i digitalizacija starijeg fotografskog materijala, kao i umjetničkih radova crnogorskih akademskih slikara XX vijeka, sa motivima iz nacionalnih parkova, vršeno je u svrhu dopune baze podataka i za potrebe publikovanja prilikom prigodnih izložbi.

1.2.6. Učešće na konferencijama, okruglim stolovima, radnim grupama i komisijama

- Učešće u Radnoj grupi za praćenje realizacije aktivnosti vezanih za upravljanje Ulcinjskom solanom definisanih Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila za Poglavlje 27 – životne sredina i klimatske promjene;
- Učešće u Radnoj grupi za sprovođenje mjera u cilju suzbijanja nezakonitog ribolova
- Učešće u Radnoj grupi za suzbijanje upotrebe eksplozivnih naprava i drugih nedozvoljenih alata i opreme u svrhu ulova ribe;
- Učešće u rezultantskoj grupi Održivost životne sredine u cilju izrade UN okvira za razvojnu saradnju;
- Regionalna radionica "Mapiranje rizika od požara", Urgup, Turska. Organizovana kroz Projekat: "Upravljanje poplavama i šumski požarima na području zapadnog Balkana i Turske", od strane Direktorata za vanredne situacije;
- Uvodna radionica o primjeni IUCN-ovih kriterijuma pri izradi Crvenih listi, koju je organizovala Agencija za zaštitu životne sredine;
- Učešće predstavnika JPNPCG na izradi revizije Studije zaštite za NP Durmitor;
- Učešće na radionici u okviru projekta ADAPT: "Rješenja zasnovana na prirodi za otpornija društva na Zapadnom Balkanu

1.3. Služba za promociju, marketing i turizam

Služba za promociju, marketing i turizam implementira aktivnosti koje imaju za cilj promociju prirodnih i kulturnih vrijednosti nacionalnih parkova Crne Gore.

Izveštaj o radu Službe sadrži i realizovane aktivnosti zaposlenih koji su angažovani u Centrima za posjetioce pet nacionalnih parkova, koji su do marta 2021. godine, funkcionisali u okviru Službe za zajedničke poslove JPNPCG, a nakon usvajanja novog Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta reorganizovani u okviru organizacionih jedinica na nivou pojedinačnih parkova.

Izveštajem su obuhvaćeni različiti aspekti poslovanja, jer se u opisima poslova kojima se Služba bavi nalaze različiti nivoi djelatnosti i aktivnosti koje se u izveštaju kategorizuju kao posebne stavke.

1.3.1. Promocija i marketing

Tokom izvještajnog perioda pripremljena je dokumentacija, definisane klasifikacije proizvoda i usluga prema Međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga (Ničanska klasifikacija roba i usluga) i predat zahtjev za registraciju žiga “*Jedinstveno iz NPCG*” Direkciji za intelektualnu svojinu.

Povodom obilježavanja 70 godina od osnivanja nacionalnih parkova Lovćen, Durmitor i Biogradska gora, u saradnji sa Ministarstvom ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Parkovima Dinarida - regionalna mreža zaštićenih područja Dinarida organizovana je konferencija na temu “Upravljanje zaštićenim područjima u Crnoj Gori”. U okviru konferencije održao se i Prvi sastanak upravljača zaštićenih područja u Crnoj Gori kojem su pored predstavnika upravljača prisustvovali i predstavnici Vladinih institucija, te eminentni stručnjaci iz Hrvatske.

Tokom izvještajnog perioda organizovana i realizovana je kampanja “*Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima*”, koja je podrazumijevala različit spektar sportskih dešavanja u svih pet nacionalnih parkova, prilagođenih za profesionalne sportiste, rekreativce i sve ljubitelje sportskih aktivnosti. Cilj kampanje je popularizacija aktivnog odmora u nacionalnim parkovima, približavanje prirodnih, kulturnih i ambijentalnih vrijednosti stranim i domaćim posjetiocima, podizanje svijesti javnosti o značaju zdravih stilova života i očuvanje prirodnih vrijednosti Crne Gore.

U NP Durmitor organizovano je petodnevno takmičenje u planinarenju. Planinarsko takmičenje se održalo pod franšizom “*Highlander Montenegro*”, kojom se organizuju međunarodne *hiking* ture u preko 15 država svijeta.

U NP Lovćen organizovano je „*Izviđačko popodne u NP Lovćen*“ na Ivanovim koritima. Program je pripremljen u saradnji sa Savezom izviđača Crne Gore, Teniskim savezom Crne Gore, Lokalnom turističkom organizacijom Cetinje, a bio je namijenjen prvenstveno djeci školskog uzrasta. Djeca su u okviru manifestacije bila u prilici da se upoznaju sa pravilima ponašanja prilikom posjete u nacionalnim parkovima, sa prirodnim bogatstvom Lovćena i da učestvuju u kvizu znanja koji je tom prilikom organizovan. Pored izviđačkih vježbi i časova tenisa, za djecu je priređen i zabavni program.

U NP Skadarsko jezero - u sklopu ove kampanje u saradnji sa Sportsko-ribolovnim društvom Podgorica, održano takmičenje „Zlatna ukljeva“ na sportsko-rekreativnoj stazi Lesendro. Ovo takmičenje se organizuje po pravilima FIPSa - Svjetske Federacije slatkovodnog ribolova, i obuhvatalo je 14 ekipa iz Crne Gore i regiona, tj. 42 takmičara, ribolovnom disciplinom udica na plovak.

U NP Biogradska gora održano je *Fly fishing* - prvenstvo Crne Gore u disciplini mušičarenje. U NP Biogradska gora održana je i manifestacija *III Bjelasica Ultra Trail*, sa četiri trke na različitim lokacijama, koja je uvrštena je u kalendar *International Trail Running Association* (ITRA). Otvoren je *8. Međunarodni festival alternativnog teatra Korifej* u okviru kojeg je prikazano više predstava. Pokrovitelj događaja bilo je udruženje Bjelasica Ultra trail, a u saradnji sa JNPNPCG, NP Biogradska gora, nadležnim ministarstvom, opštinom Kolašin, Skijalištima Crne Gore, Crnogorskim olimpijskim komitetom, Bianca Resort i Dream house hotel Kolašin.

U NP Prokletije - u saradnji sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma organizovana je prva promotivna tura za novinare „Upoznajte Prokletije“, u kojoj je učestvovalo 10 medijskih kuća iz Crne Gore. Promotivnoj turi prisustvovali su i predstavnici iz Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma. U sklopu kampanje unaprijeđena je saradnja sa lokalnim stanovništvom kroz promociju tradicionalnih proizvoda gastronomske ponude i usluga.

Učešće u organizovanju manifestacija i događaja: Osmomartovska izložbe ručnih radova; Evropski dan parkova; Dan koprive; Dan Skadarskog jezera; Dani evropske kulturne baštine u NP Biogradska gora - Biogradsko jezero.

Kontinuirano su obavljene sve procedure, aktivnosti i logistička podrška za potrebe suvenirnica, a koja podrazumijeva: kontaktiranje proizvođača, davanje sugestija za izradu namjenskih i tipičnih suvenira, izrada prpratne dokumentacije, kalkulacija za proizvode i suvenire, logistika (nabavka i isporuka) suvenira, kontinuirana dopuna svih suvenirnica u nacionalnim parkovima.

Tokom godine, nastavljena je i aktivnost sakupljanje autentičnih tradicionalnih recepata i njihov odabir sa područja svih nacionalnih parkova, u cilju izrade i štampanja Kuvara.

Nastavljena je saradnja sa Poštom CG u smislu kreiranja poštanskih markica sa prijedlozima elemenata tipičnih za NPCG.

Kada je riječ o edukativnim radionicama, u izvještajnom periodu nastavljen je ciklus radionica „Upoznajte nacionalne parkove Crne Gore“. Organizovane su edukativne radionice osnovnim školama: OŠ „Oktoih“, OŠ „Radojica Perović“, OŠ „Pavle Rovinski“, OŠ „Vlado Milić“ i OŠ „Sutjeska“. Programom su obuhvaćena djeca drugog i petog razreda u cilju sticanja znanja o nacionalnim parkovima i njihovom životinjskom i biljnom svijetu. Djeca su imala priliku da vide jedinstvene slike i video snimke životinja iz naših nacionalnih parkova, a i da se zabave uz zanimljivi kviz znanja. Simbolična nagrada bili su bedževi „mali rendžeri“ koji na neki način obavezuju naše mališane da nastave brigu o prirodi.

1.3.2. Odnosi sa javnošću

Kada su u pitanju odnosi sa javnošću/medijima, pripremane su i blagovremeno dostavljane medijima različite vrste informacija za javnost (saopštenja, najave, promotivni tekstovi, apeli) u cilju informisanja javnosti o najznačajnijim aktivnostima Javnog preduzeća i nacionalnih parkova.

U kontinuitetu su pripremani i prosleđivani odgovori na pitanja medija na različite aspekte upravljanja i funkcionisanja JPNPCG, odgovori o stanju biodiverzitetskih komponenti, sanacije i rehabilitacije Biogradskog jezera, kao i odgovori na elektronske upite turista tokom ljetnje turističke sezone.

Promovisani su svi značajni ekološki datumi, manifestacije i događaji koji su organizovani u saradnji sa partnerima, a u izvještajnom periodu izdvajaju se obilježavanje 70 godina od osnivanja prvih nacionalnih parkova u Crnoj Gori i kampanja „*Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima*“.

Redovno su ažurirane i postavljane informacije, fotografije i video snimci i kreiran sadržaj na društvenim mrežama JP Facebook <https://sr-rs.facebook.com/Nparkovi/>, Instagram https://www.instagram.com/nacionalniparkovi_cg/, u cilju promocije bogatstva biodiverziteta NPCG i turističke ponude, te informisanja javnosti o aktuelnostima u JP. S tim u vezi ističe se povećanje broja pratilaca, kao i vidljivost i posjete profila JPNPCG na društvenim mrežama.

U programskoj godini, organizovane su četiri press konferencije, realizovano 30 televizijskih i dva radijska gostovanja predstavnika JPNPCG u cilju informisanja javnosti o najznačajnijim temama. Medijima je dostavljeno 35 informacija za javnost (saopštenja, pozivno pismo za medije, najave događaja). Objavljeni su promotivni tekstovi u časopisu *Caffe Montenegro*, na temu jesen u NPCG; te tekst *Skulpture u NPCG* na portalu *Share Montenegro*.

Blagovremeno je ažuriran sadržaj na sajtu www.nparkovi.me postavljanjem informacija, aktuelnosti, podataka, dokumentacije, te fotografija i video snimaka.

1.3.3. Turizam

Svi nacionalni parkovi (sa izuzetkom NP Biogradska gora), otvoreni su za posjete tokom cijele godine, ali obzirom na izraženu sezonalnost, u toku zimskih mjeseci bilježi se mala posjećenost parkovima. Ljetnja turistička sezona u nacionalnim parkovima počinje u maju, a završava se u novembru.

Aktivnosti vezane za poboljšanje turističke infrastrukture, odnosno obnova i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, unaprjeđivanje centara za posjetioce i expo prostora, i dr. realizovane su u skladu sa finansijskim mogućnostima Preduzeća. U NP Biogradska gora izvršen je reprint, demontaža i montaža folija na bilbordu, informativnim tablama ka Biogradskom jezeru, na edukativno rekreativnoj stazi oko Jezera i na stazi „*Ljeto u katunu*“. U NP Skadarsko jezero izvršeno je postavljanje folija na Expo prostoru na Vranjini i na trianglima.

Tokom 2022. godine završena je prva faza adaptacije i rekonstrukcije planinarskog doma „Škrka“ koja će doprinijeti unaprjeđenju uslova i kvalitetu boravka planinara u NP Durmitor. Ovim je

unaprijeđena turistička ponuda Parka u smislu korišćenja prostora koji je neophodan planinarima u vidu zaštite i odmora i olakšava Službi zaštite terenski rad na ovom području Parka.

Započeta je programska aktivnost "Analiza korišćenja postojećeg sistema staza". Realizacija ove aktivnosti ima za cilj izradu Elaborata sa objedinjenim informacijama u zoni nacionalnih parkova u vezi sa upotrebom svih vrsta staza, vidikovaca, turističkih lokacija, kulturno istorijskih lokaliteta, kao i *outdoor* aktivnosti.

Tokom izvještajnog perioda izvršena je priprema i dizajn za sljedeće aktivnosti: osmišljavanje, dizajn i grafičko oblikovanje oznake za geografski sertifikat „JEDINSTVENO IZ NPCG“; kampanja 70 godina NP; dizajn i grafičko oblikovanje internet najave za prodaju godišnje ulaznice; dizajn i grafičko oblikovanje internet najave za prodaju godišnje karte za zaposlene u raznim organizacijama; osmišljavanje i dizajn znaka *Ne štampaj ako ne moraš*, elektronski dopis priložak; prijedlog dizajna majica za NPCG; adaptacija memorandum za NPCG; adaptacija i izmjena na foliji za tablu projekta INTERREG - IPA CBC; dizajn i izradu vizit karti; dizajn objave za društvene mreže „Novogodišnja čestitka“; redizajn i adaptacija postojećih tabli i bilborda NP Biogradska gora; Dan koprive; poster i najava za društvene mreže „NP Lovćen“; dizajn i adaptacija za folije na svim oglasnim tablama u NP Lovćen; dizajn i grafičko oblikovanje cerade za naplatnu kućicu u NP Lovćen; adaptacija i korekcija folije za tablu iz programa komunikacije i vidljivost u NP Skadarsko jezero; adaptacija postera za Svjetski dan vlažnih staništa; dizajn i grafičko oblikovanje postera i flajera za kampanju „STOP KRIVOLOVU“ u NP Skadarsko jezero; redizajn postojećih i oblikovanje novih folija za table i oglasne površine u sklopu NP Skadarsko jezero.

1.3.4. Učešće na konferencijama, okruglim stolovima, radnim grupama i komisijama

- Učešće na sjednicama Nacionalnog koordinacionog tijela.
- Učešće na sastanku sa predstavnikom Partnerskog fonda za ugrožene ekosisteme (CEPF) za Balkan i predstavnicom NVO Noe. Tema sastanka bila je saradnja JPNPCG sa pomenutim organizacijama, kao i naponi Preduzeća u očuvanju Skadarskog jezera.
- Učešće na sastanku sa predstavnicom Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija (UNWTO) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) na temu praćenja i unaprjeđenja mjerenja turističkog prometa - statistički sistem u Crnoj Gori u oblasti turizma i ugostiteljstva.
- Učešće na radionici u okviru projekta *Emotional technologies for the cultural heritage valorization within transnational UNDERGROUNDS*) u Baru, na poziv TO Bar i Montenegro Adventurs iz Podgorice.
- Učešće na online webinaru na temu „INHERIT – Održive turističke strategije u zaštiti i valorizaciji prirodne baštine mediteranske obale i priobalja“.
- Online praćenje webinaru "Outdoor tourism trends, product development and digital marketing", EUROPARC Webinar "Reducing Tourism Seasonality through sustainable experiences" i EUROPARC Webinar "Spotlight on Youth - Creating opportunities for young people in and around Protected Areas".
- Učešće na konferenciji "Pristupačnost turističke ponude za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori".

1.4. Služba za projekte i međunarodnu saradnju

Služba za projekte i međunarodnu saradnju je tokom programske godine, radila na realizaciji aktivnosti za već odobrene projekte, kao i na izradi i pripremi dokumentacije za konkurisanje na Javne pozive za finansiranje projekata, traženju projektnih partnera, koncipiranju aktivnosti u skladu sa realnim potrebama svakog pojedinačnog nacionalnog parka koji pripadaju projektnim područjima.

Realizacija projektnih aktivnosti

Realizacija projekta PA.CON:

Tokom 2022. godine realizovan je dio aktivnosti projekta Panonsko-Jadranska veza/PA.CON finansiranog iz sredstava Evropske unije kroz EU IPA INTERREG Program prekogranične saradnje između Hrvatske, BiH i Crne Gore 2014-2020. Realizacija projekta je počela 15. oktobra 2020.godine i trajaće do 14. januara 2023.godine (30 mjeseci). Vodeći partner projekta je Opština Nijemci iz Hrvatske, dok su partneri iz BiH Grad Tuzla i Udruženje za razvoj NERDA iz Tuzle, a iz Crne Gore, NVO Centar za zaštitu i proučavanje ptica i JPNPCG. Glavni cilj projekta je dati direktan doprinos razvoju održivog turizma u ciljanoj regiji HR, BIH, CG korišćenjem i aktiviranjem neiskorištenih prirodnih resursa i dobara povezanih s ornitofaunom.

Ukupan budžet projekta za sve partnere je 1.870.267,92€ dok je opredjeljeni budžet za realizaciju aktivnosti u NPCG 227.559,84€, od čega je 192.037,74€ finansirano kroz EU IPA INTERREG Program, a preostali dio u iznosu od 35.522,10€ je kofinansiranje obezbijedeno od strane NPCG.

Projektne aktivnosti, planirane u cilju unaprjeđenja zaštite i promocije bogatstva biodiverziteta koje su realizovane na teritoriji NP Skadarsko jezero u toku programske godine:

- Hidroizolaciona adaptacija Centra za posjetioce na Vranjini;
- Markacija biciklističke staze Virpazar – Ckla;
- Restauracija dijela pješačke staze u Virpazaru;
- Nabavka opreme – električna bicikla i solarna stanica;
- Izrada skulptura ptica u Centru za posjetioce u Virpazaru

Za potrebe implementacije ovih aktivnosti projekta PA.CON na području NP Skadarsko jezero u 2022. godini ukupno je utrošeno 47.692,90€.

Učešće i koordinacija radnim grupama formiranim u cilju koncipiranja i pisanja projektnih aplikacija

Tokom navedenog perioda konkurisano je na više javnih poziva za dostavljanje prijedloga projekata:

1. Naziv projekta: **Pravovremena prevencija šumskih požara u NP Prokletije**

Javni konkurs za raspodjelu sredstava fonda za zaštitu i spašavanje, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore

Cilj projekta je jačanje kapaciteta službi koje su prva linija fizičke zaštite nacionalnih parkova Crne Gore. Glavne aktivnosti: 1. Nabavka opreme za zaštitu nadzornika prilikom požara i smanjenje rizika

od širenja požara, i to: profesionalne uniforme za šumske požare, profesionalne obuće za šumske požare, šljemova za šumske požare, maski za lice sa filterom, mobilnog rezervoara za vodu i toki voki radio stanica. 2. Obuka za osposobljavanje nadzornika za ovakve situacije i korišćenje ove opreme čime bi se unaprijedila zaštita prostora nacionalnih parkova. Projekat je prilagođen realnim potrebama službe zaštite i u skladu sa prethodnim iskustvom sa terena na prostoru parkova i njihovim aktivnostima i djelovanjem prilikom vanrednih situacija, najčešće požara. Ukupna vrijednost projekta 9.480,00€.

2. Naziv projekta: ***Upravljanje zasnovano na ekosistemu sa Dunavskim svetionikom Living Lab za održive inovacione procese - (EcoDaLLi) / ECOsystem-based governance with Danube lighthouse Living Lab for sustainable Innovation processes - (EcoDaLLi) Protect and restore marine and fresh water ecosystems and biodiversity (HORIZON-MISS-2021-OCEAN-02)***

Na osnovu zahtjeva partnera, a u saradnji sa Službom za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, pripremane su i dostavljane informacije potrebne za pripremu aplikacije. Projekat koji će se realizovati sa partnerima iz Evrope, a kojim će koordinirati partner iz Njemačke "Steinbeis Europa Zentrum" je fokusiran na istraživačke aktivnosti, kao i na jačanje kapaciteta ljudskih resursa. JPNPCG učestvuje u svojstvu korisnika, odnosno podugovarača Sveučilišta u Zagrebu. Projekat zvanično počinje 01.01.2023.godine, nakon čega će se definisati aktivnosti za svakog učesnika. Ukupan budžet opredjeljen za JPNPCG 35.500,00€.

3. Naziv projekta: ***Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova kroz unaprjeđenje rada Službe zaštite***

U saradnji sa Eko fondom napisan je projekat za nabavku hibridnih vozila i termalne kamere. Cilj projekta je unaprijeđene zaštite prirodnih resursa u nacionalnim parkovima. Planirani rezultati: nabavka 3 hibridna vozila za potrebe službi zaštite i službe za kontrolu i monitoring i nabavka i instalacija termalne kamere na lokalitetu Bolje sestre u cilju unaprijeđena nadzora i kontrole na području NP Skadarsko jezero. Ocjena i realizacija projekta je planirana tokom 2023.godine. Ukupna vrijednost projekta je 127.041,74€.

4. Naziv projekta: ***Povećanje stepena zaštite od otpadnih voda u NP Skadarsko jezero***

U saradnji sa Eko fondom je napisan i projekat za nabavku bioprečišćivača za NP Skadarsko jezero. Cilj ovog projekta je Unaprijeđen sistem sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda u NP Skadarsko jezero, kroz nabavku i instalaciju bioprečišćivača i separatora masti i ulja za potrebe Upravne zgrade NP Skadarsko jezero. Ocjena i realizacija projekta je planirana tokom 2023.godine. Ukupna vrijednost projekta je 42.180,00€.

5. Naziv projekta: ***Kreiranje ruta za praćenje divljih životinja preko crnogorsko-kosovske granice Prokletije / Bjeshket e Nemuna (Wildlife-tracking and tradition-experiencing routes in across the Montenegro-Kosovo border of Prokletije/ Bjeshkët e Nemuna).***

Program IPA Crna Gora – Kosovo (Cross-Border Cooperation Programme Montenegro - Kosovo* 2014-2020 under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II))

Za tematski prioritet: Unaprjeđenje kvantiteta, kvaliteta i vidljivosti turizma orijentisanog ka valorizaciji kulturnog i prirodnog nasleđa i vrijednosti.

6. Naziv projekta: ***Uvođenje sliva Skadarskog jezera u UNESCO svetsku mrežu rezervata biosfere (Introducing Lake Skadar/Shkoder Watershed to UNESCO Biosphere Reserve World Network)***

Program IPA CBC MNE-ALB (Cross-Border Cooperation Programme Montenegro -Albania 2014-2020 under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II))

Nosioc projekta: EDEN, Albanija

Projektni partner 1: EnvPro, Crna Gora,

Projektni partner 2: National Agency for Protected Areas (Regional Directory of Shkoder), Albanija

Projektni partner 3: Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore

Pridruženi partner: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore, UNESCO Nacionalna komisija Crne Gore, Ministarstvo životne sredine i turizma, Albanija, UNESCO Nacionalna komisija Albanije.

Cilj projekta: 1. PAMETNI koraci za sliv Skadarskog jezera u UNESCO svjetsku mrežu biosfere (SMART Steps for Skadar/Shkoder Lake Watershed into the UNESCO Biosphere World Network)

2. Sliv Skadarskog jezera – prekogranični rezervat biosfere između Albanije i Crne Gore (Skadar/Shkoder Lake Watershed - a Transboundary Biosphere Reserve between Albania and Montenegro). Potpisivanje ugovora planirano u februaru 2023.godine.

Ukupna vrijednost projekta, planirana za JPNPCG, iznosi 59.450,00€

1.4.1. Međunarodna i domaća saradnja (učesće na konferencijama i radnim sastancima)

- Studijska posjeta partnera na projektu Pannonia-Adria Connection PA.CON (22-24. mart, Podgorica). Održana su dva sastanka projektnog tima na kojima su učestvovali predstavnici svih partnera na projektu - JPNPCG, Centar za zaštitu i proučavanje ptica, Udruženje za razvoj NERDA, opština Tuzla i opština Nijemci. Tema sastanka: analiza i tok dosadašnje realizacije projekta kao i plan implementacije daljih aktivnosti projekta. Drugi sastanak projektnih partnera i menadžmenta JPNPCG. Tema sastanka: izazovi i problemi u realizaciji aktivnosti projekta PA.CON, kao i načini njihovog prevazilaženja.
- Studijska posjeta partnera na projektu PA.CON (5-10. septembra, Italija i Slovenija). (Regions Commachio and Ravena, Italy i Nature Reserve Škocjanski zatok, Slovenia). Tokom studijske posjete, predstavnici JPNPCG su učestvovali u brojnim aktivnostima (sastanak sa direktorom regionalnog centra Delta Po, obilazak lokacija od važnosti za ptice u Comacchio regiji i posjeta muzeja Dei Marinat, obilazak delte rijeke Po, obilazak lokacija za posmatranja ptica Vallete

Ostellato i Punta Alberte, obilazak lokacija za posmatranje ptica u mjestu Valle canal Novo i sastanak sa upravom prirodnog rezervata, sastanak sa predstavnicima udruženja za posmatranje ptica i zaštitu ptica Slovenije, obilazak lokacija za posmatranje ptica u prirodnom rezervatu Škocjanski zaliv).

- Završna konferencija projekta PA.CON (14.12.2022.godine, Podgorica). Predstavnici partnera na projektu su prezentovali realizovane aktivnosti i ostvarene rezultate.
- Sastanak sa predstavnicima Eko fonda (prva polovina 2022.godine, Podgorica). Na sastanku je dogovorena buduća saradnja i projekti koji će se finansirati sredstvima Eko fonda.
- Prvi sastanak upravljača zaštićenih područja i lokalnih samouprava (26.09.2022.godine, NP Biogradska gora). Sastanku upravljača su prisustvovali predstavnici resornog ministarstva, NVO Parkovi Dinarida, Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Hrvatske, opštine Kolašin, kao i predstavnici JPNPCG. Cilj sastanka je bio kroz aktivno učešće razmotriti izazove i mogućnosti za unapređenje sistema upravljanja zaštićenim područjima u Crnoj Gori, razmjena iskustva o funkcionisanju zaštićenih područja u Hrvatskoj i brendu Parkovi Hrvatske, kao i modeli saradnje.

Jačanje kapaciteta Služba za projekte i međunarodnu saradnju

Učestvovanjem u Studijskoj posjeti partnera na projektu PA.CON srodnim institucijama i organizacijama u Italiji i Sloveniji, predstavnici Službe za projekte i međunarodnu saradnju imali su priliku da saznaju više o načinima funkcionisanja ovih institucija, njihovom finansiranju kao i dostupnim fondovima kroz koje je moguće finansirati projekte iz oblasti zaštite životne sredine. Tokom implementacije projekta PA.CON, zaposleni u službi su imali mogućnost učenja i razmjene znanja sa partnerima o projektnom menadžmentu, PRAG pravilima, sprovođenju tendera, izvještavanju i slično.

1.5. Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove

Služba za pravne, kadrovske i opšte poslove obavljala je sve poslove iz djelokruga rada utvrđene opštim aktom, a koji se odnose na:

- Izradu opštih akata Javnog preduzeća i aktivnost u vezi pribavljanja saglasnosti na ove akte;
- Izrada rješenja, potvrda, naloga i ostale dokumentacije;
- Učešće u izradi materijala za potrebe Upravnog odbora i izrada donijetih odluka;
- Izrada ugovora koje je Javno preduzeće zaključivalo sa korisnicima dobara nacionalnih parkova;
- Obrada zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i krivičnih prijava podnijetih kod nadležnih državnih organa, zbog protivpravnog korišćenja dobara nacionalnih parkova i zastupanje u postupcima pred ovim organima;
- Obrada žalbi, zahtjeva i drugih podnesaka kod nadležnih sudova;
- Aktivnosti u vezi sa kolektivnim osiguranjem zaposlenih i objekata;
- Izrada rješenja o odobravanju pristupa informacijama u posjedu Javnog preduzeća po podnijetim zahtjevima;
- Izrada svih pojedinačnih akata iz oblasti radnih odnosa i ostvarivanju prava po osnovu rada, rješavanje po zahtjevima zaposlenih;

- Vođenje personalnih dosijea, obrada prijava na osiguranje, prikupljanje potrebne dokumentacije i dr.;
- Rješavanje po zahtjevima stranaka za povraćaj privremeno oduzetih predmeta i sredstava po odlukama organa za prekršaje, tužilaštva i suda;
- Rješavanje po drugim zahtjevima stranaka;
- Obrada potrebnih informacija i izrada mišljenja Javnog preduzeća u vezi sa podnijetim ponudama pravnih i fizičkih lica za prodaju nepokretnosti na području nacionalnih parkova po pravu preče kupovine;
- Prikupljanje dokumentacije i sačinjavanje izvještaja po zahtjevu drugih institucija i državnih organa;
- Saradnja sa nacionalnim parkovima u cilju efikasnijeg obavljanja poslova zaštite u parkovima;
- Izrada rješenja o odobravanju sječe doznačenih stabala u šumama u privatnoj svojini;
- Izrada pravnih mišljenja i informacija za potrebe direktora i Upravnog odbora Javnog preduzeća;
- Praćenje pravne problematike u vezi primjene određenih zakona koji se odnose na nacionalne parkove i upoznavanje direktora Javnog preduzeća sa ovom problematikom;
- Sprovođenje postupka javnog nadmetanja davanja u zakup zemljišta u državnoj svojini radi postavljanja objekata privremenog karaktera na području nacionalnih parkova;
- Stalna saradnja sa advokatskim kancelarijama i praćenje predmeta koje ove kancelarije vode;
- Saradnja sa resornim i ostalim ministarstvima po pitanjima iz pravnog domena;
- Prisustvovanje okruglim stolovima, radionicama itd. sa pravnim temama, a tiču se problematike koja je od interesa za nacionalne parkove;

Javno preduzeće je u izvještajnom periodu zaključilo 40 ugovora o poslovnoj saradnji sa turističkim agencijama registrovanim u Crnoj Gori.

Tokom 2022. godine Javno preduzeće je zaključilo 27 ugovora o korišćenju dobara nacionalnog parka Skadarsko jezero. Ovim ugovorima Javno preduzeće daje Korisniku pravo korišćenja vodene površine, kao i pravo korišćenja drugih dobara Nacionalnog parka Skadarsko jezero, za vršenje djelatnosti prevoza turista turističkim brodovima.

1.5.1. Izvještaj o zastupanju u sudskim predmetima

Tokom 2022. godine Javno preduzeće je vodilo sledeće sporove, u predmetima koje je zastupala angažovana advokatska kancelarija i to:

- Ustavni sud Crne Gore – 1
- Privredni sud Crne Gore – 3
- Upravni sud Crne Gore – 5
- Osnovni sud Podgorica – 2
- Osnovni sud Cetinje – 1
- Osnovni sud Plav – 9
- Sud za prekršaje Bijelo polje, Odjeljenje Žabljak – 2
- Uprava za katastar i državnu imovinu, PJ Žabljak – 1
- Uprava za katastar i državnu imovinu, PJ Berane – 1

1.6. Služba finansija

Služba za finansijske poslove Javnog preduzeća za nacionalne parkove je u toku 2022. godine, vršila redovne aktivnosti u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore koji nalaže primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), koji se odnose na: izradu periodičnih obračuna i obračuna poslovanja Društva; knjiženje cjelokupne finansijske dokumentacije; obračun i isplatu zarada i drugih naknada; likvidaciju računa; fakturisanje i kontrolu naplate potraživanja; izradu analiza i izvještaja za potrebe organa Društva; izradu izvještaja potrebnih za izradu Planova i Programa upravljanja u nacionalnim parkovima; pripremu i realizaciju projekata međunarodne saradnje; pripremu budžeta i praćenje implementacije projekata, kao i pripremu finansijskih izvještaja za projekte, te nacрте opštih akata iz djelokruga rada Službe.

Javno preduzeće je uredno servisiralo svoje dugoročne obaveze prema Investiciono Razvojnem Fondu Crne Gore na ime dugoročnog kredita uzetog za potrebe rekonstrukcije Restorana Crno jezero, kao i obaveze po osnovu Rješenja o Reprogramu poreskog potraživanja br.17/01-2-2001/2-2022 od 06.09.2022. godine.

U domenu svojih poslova, Služba za finansijske poslove bila je u permanentnoj komunikaciji sa predstavnicima resornog Ministarstva na planu kontinuiranog praćenja obaveza koje proizilaze iz Zakona o sistemu unutrašnjih kontrola u javnom sektoru.

Tabela 2: Pregled ostvarenih prihoda i rashoda JPNPCG u 2022 godini

Opis	31.12.2021. (u eurima)	31.12.2022. (u eurima)
Prihodi od prodaje	1.695.249	1.893.823
- Prihodi od ulaznica	1.136.512	1.419.202
- Prihodi od raftinga	210.521	286.001
- Ostali prihodi od naknada	348.216	188.619
Ostali prihodi	2.195.033	1.447.511
- Prihodi od subvencija iz budžeta	1.705.360	1.000.000
- Drugi poslovni prihodi	489.673	447.511
Finansijski prihodi	1.158	1.771
Ukupno prihodi	3.891.440	3.343.105
Troškovi poslovanja	812.595	511.731
- Troškovi materijala	137.167	68.433
- Troškovi goriva i električne energije	136.938	132.496
- Troškovi amortizacije	226.551	218.206
- Ostali troškovi poslovanja	311.939	92.596
Troškovi zarada i ostalih ličnih primanja	2.460.471	2.669.409
Ostali rashodi	322.758	239.097
Vrijednosno usklađivanje	4.887	-
Troškovi rezervisanja	-	478.809
Rashodi kamata	10.651	8.931
Ukupno rashodi	3.611.362	3.907.977
REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA	280.078	-564.872

Kada su u pitanju prihodi od ulaznica, prisutno je povećanje u iznosu od 282.690 eura odnosno 25%, dok su prihodi od raftinga uvećani za 75.480 eura. Navedeni prihodi čine najveći dio sopstvenih prihoda JPNPCG i u ukupnim prihodima učestvuju 51%. Prihodi od subvencija iznose 1.000.000 eura, što je za 705.360 eura manje nego u 2021. godini.

Troškovi zarada i ostalih ličnih prihoda povećani su za 208.938 eura, a najveći rast troškova ostvaren je po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima za koje je u 2022. godini izdvojeno 297.135 eura (188.329 eura u 2021. godini). Troškovi rezervisanja iznose 478.809 eura, od čega rezervacije za sudske sporove iznose 360.000 eura, rezervacije za otpremnine zaposlenih po osnovu aktuarskog izvještaja 91.061 euro i rezervacije za jubilarne nagrade u iznosu od 27.748 eura. Rezervacije za sudske sporove najvećim dijelom su nastale zbog pokrenutih tužbi od strane zaposlenih po osnovu ne usklađivanja Kolektivnog ugovora sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru i manje isplaćenih zarada od 2016. godine.

Na kraju sumirajući cijelu poslovnu godinu ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 564.872 eura. Kako je zakonski rok za predaju bilansa poreskoj upravi 31.3. za prethodnu godinu podaci prikazani u tabeli se mogu neznatno izmijeniti.

1.7. Služba za kontrolu i monitoring

Služba za kontrolu i monitoring JPNPCG obavlja poslove sprječavanja svih oblika nelegalnih aktivnosti putem video nadzora, terenskih kontrola na području NPCG, kontrolu rada zaposlenih i kontrolu naplate ulaznica u svim NP.

Služba za kontrolu i monitoring je u izvještajnom periodu u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizacija i sistematizaciji radnih mjesta, shodno svojim obavezama i ovlaštenjima organizovala i vršila poslove kontrole, poslove monitoringa nacionalnih parkova, GPS praćenje vozila i plovila, ostvarivala saradnju sa institucijama i službama za zaštitu i bezbjednost, bavila se i poslovima održavanja elektronske opreme, davala prijedloge za unaprjeđivanje kontrole i za unaprjeđivanje saradnje, a sve u cilju ispunjavanja planova i programa rada.

U izvještajnom periodu Služba za kontrolu i monitoring je na području nacionalnih parkova „Skadarsko jezero“, „Biogradska gora“ i „Durmitor“ prilikom redovnog nadzora otkrila i prijavila 823 slučaja za intervencije Službama zaštite:

Tabela 3: Tabelarni prikaz prijavljenih nelegalnih aktivnosti

Park	Nelagalni izlov ribe	Nelegalan lov	Uočeni i prijavljeni požari	Nelegalna gradnja objekata	Nelegalna sječa šume	Nepravilnosti prilikom prodaje ulaznica
Skadarsko jezero	431	1	16	8	1	330
Biogradska gora	/	/	/	/	/	4
Lovćen	/	/	/	/	/	/
Durmitor	/	/	/	/	/	20
Prokletije	/	/	/	/	/	/

U cilju unaprjeđivanja kontrole prostora, u toku je realizacija izgradnje i renoviranja stražarskih punktova – kućica u okviru NP “Skadarsko jezero” na lokalitetima Raduš i Podhum, kao i instaliranje video nadzora za navedene lokalitete u cilju sprječavanja krivolova. Predviđena je i instalacija video nadzora u NP „Lovćen” u cilju kontrole prodaje ulaznica na naplatnim punktovima kao i instaliranje video nadzora u NP „Biogradska gora” i NP „Durmitor” – Crno jezero u cilju sprječavanja krivolova i svih drugih oblika nelegalnih aktivnosti.

1.8 Služba za logistiku

Služba za logistiku objedinjava trebovanja organizacionih jedinica za potrebe izrade plana javnih nabavki; priprema plan javnih nabavki, sprovodi postupke javnih nabavki u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i opštim aktima Preduzeća; vrši nabavku ugovorenih roba i usluga i prati realizaciju zaključenih ugovora o javnim nabavkama, sprovodi administrativne procedure vezano za upotrebu službenih vozila i plovila, vrši poslove održavanja i servisiranja motornih vozila i plovnih objekata, vrši poslove prevoza i dostavljanja službene pošte; vrši održavanje higijene administrativnih prostorija sistema i vrši sve druge poslove iz djelokruga rada službe, kao i druge poslove shodno Planovima i Programima upravljanja.

Planiranje javnih nabavki

Na osnovu člana 84 Zakona o javnim nabavkama (*Sl. list CG, br. 74/2019*), Naručilac je dužan da do 31. januara tekuće finansijske godine sačini i dostavi plan javnih nabavki Ministarstvu, radi objavljivanja na ESJN (elektronski sistem javnih nabavki).

Komisija za izradu Plana javnih nabavki 2022. godinu, obrazovana rješenjem br. 03-3628 od 13.12.2021. godine sačinila je prijedlog Plana javnih nabavki Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore za 2022. godinu.

UO JPNPCG je 28.01.2022. godine dao saglasnost na Plan javnih nabavki (Odluka br. 01-140 od 28.01.2022. godine). Nakon toga, službenici za javne nabavke dostavili su Plan Ministarstvu finansija na objavljivanje, a isti je odobren i objavljen na CeJN (Crnogorske elektronske javne nabavke) pod šifrom br. 2874, lokalni zavodni broj 01-711.

Plan javnih nabavki za 2022. godinu je izmijenjen u maju 2022. godine. UO JPNPCG je 17.05.2022. godine dao saglasnost na izmjene i dopune Plana javnih nabavki (Odluka o usvajanju amandmana br. 01-1273 od 20.05.2022. godine).

Postupci javnih nabavki

Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore je u 2022. godini sprovelo tri otvorena postupka od kojih su realizovana dva ukupne vrijednosti 85.117,75 eura bez PDV-a dok je jedan postupak poništen u skladu sa odlukom ovlašćenog lica, procijenjena vrijednost poništenog postupka – 23.000,00 eura sa PDV-om.

Jednostavne nabavke roba i usluga procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake i veće od 5.000,00 eura, a manje od 20.000,00 eura, kao i jednostavne nabavke manje vrijednosti sprovedene preko ESJN imale su ukupnu vrijednost od 96.927,34 eura bez PDV-a. Poništena su dva postupka jednostavne nabavke ukupne procijenjene vrijednosti 22.000,00 eura sa PDV-om.

Izveštaj o jednostavnim nabavkama do 5.000,00€ Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore za period 01.01-21.12.2022. godine sadrži 227 stavki ukupne vrijednosti 88.641,62 € sa uračunatim PDV-om. i ukupne 243 pristigle ponude.

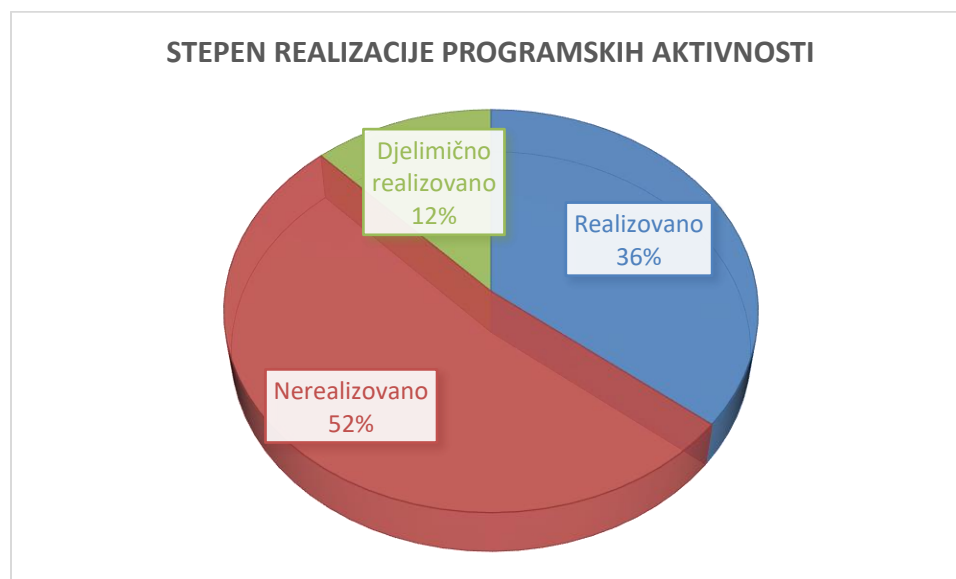
Ugovori o javnim nabavkama

Odjeljenje za javne nabavke vodi evidenciju zaključenih ugovora o javnim nabavkama. U 2022. godini zaključeno je 33 ugovora, i to: 2 na osnovu sprovedenog otvorenog postupaka preko elektronskog sistema javnih nabavki, 14 na osnovu sprovedenih jednostavnih nabavki i 17 na osnovu jednostavnih nabavki procijenjene vrijednosti do 5.000,00€.

Ukupna ugovorena vrijednost (svih 33 ugovora) sa PDV-om iznosi 261.090,74 €.

Analiza realizacije programskih aktivnosti na nivou Javnog preduzeća

Javno preduzeće za nacionalne parkove je Programom upravljanja za 2022. godinu planiralo 341 aktivnost, od kojih je tokom 2022. godine realizovano 122 aktivnosti, a nije realizovana 178 aktivnost, dok je 41 aktivnost djelimično realizovana. Stepen realizacije programskih aktivnosti na nivou Javnog preduzeća je 36% (Grafik 25).

Grafik 25: Stepen realizacije programskih aktivnosti u JPNPCG

2. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP LOVČEN

Izveštaj o radu Nacionalnog parka „Lovćen“ ima za cilj da objektivno prikaže sprovođenje funkcije fizičke i stručne zaštite, korišćenje dobara, pružanje usluga, aktivnosti na promotivno- edukativnim poslovima i marketingu, aktivnosti na uređenju prostora, naučno-istraživačkom radu, saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama kao i izvještaj o pojedinim prijavama zbog povrede unutrašnjeg reda u parku za 2022. godinu

Zaštita, unaprjeđenje i razvoj NP Lovćen u 2022. godini obavljali se na osnovu Programa upravljanja za NP Lovćen za 2022. godinu.

2.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Za očuvanje i unaprjeđivanje prirodnih i kulturnih vrijednosti NP Lovćen, funkcija fizičke zaštite ima prioritetan značaj, s obzirom na činjenicu da je cca 65% nacionalnog parka u privatnom vlasništvu.³ Radna angažovanost Službe zaštite, koja ima devet nadzornika i šefa Službe zaštite (od čega je jedan nadzornik raspoređen isključivo na poslove zaštite šuma tokom prethodne godine) bila je usmjerena na:

- Sprječavanje svih vidova protivpravnih radnji u zoni nacionalnog parka;
- Kontrolu na punktovima u mjestima Bjeloši i Krstac, a naplata ulaznica na punktu na mjestu Međuvršje.
- Održavanje i zaštitu postojeće infrastrukture;

Nastavljena je saradnja sa službama lokalne uprave i državnim institucijama, što je doprinijelo koordinisanom i efikasnom vršenju zaštite prostora Parka. U saradnji sa Inspekcijom za šumarstvo, a u cilju zaštite šuma, određen je 1 nadzornik za vršenje poslova praćenja i kontrole sječe i otpreme drvnih sortimenata. Služba zaštite je uočila i evidentirala 2 slučaja bespravne sječe šume, 1 slučaj devastacije prostora (bespravna gradnja).

Služba zaštite i Služba ambijentalne higijene bile su redovno angažovane na zaštiti i održavanju postojeće infrastrukture: kontinuiranom čišćenju i markiranju pješačkih i biciklističkih staza, popravci i postavljanju pratećeg mobilijara i info tabli i održavanju objekata Parka (Centar za posjetioce, bungalovi i kontrolno naplatni punktovi.). U zimskom periodu, nadzornici su bili angažovani na čišćenju snijega oko Centra za posjetioce, bungalova, nadstrešnica, kontrolno naplatnih punktova kao i prilaznog puta prema Centru za posjetioce. Zaposleni u Direkciji za saobraćaj Crne Gore održavali su putni pravac Cetinje - Ivanova korita - Krstac. U kritičnim temperaturnim danima vršene su preventivne radnje obilaskom terena u cilju blagovremenog protivpožarnog djelovanja. U tekućoj godini evidentirana su dva manja požara na mjestima Duge njive i Siljevik, koji su lokalizovani i ugašeni.

---

³ PPPN NP Lovćen 2013

Služba ambijentalne higijene je svakodnevno obavljala svoje redovne poslove i zadatke na uređenju prostora parka.

U Tabeli 4 dat je prikaz protivpravnih radnji u NP Lovćen.

Tabela 4: Prikaz protivpravnih radnji u NP Lovćen

Protivpravne radnje	Broj prijava
Nelegalna gradnja	1
Bespravna sječa	2
Spontana deponija	1
Otuđivanje imovine JPNPCG ⁴	1
Oštećivanje imovine JPNPCG ⁵	1
U K U P N O	6

Služba ambijentalne higijene i infrastrukture bila je angažovana tokom ljetnje i zimske turističke sezone na sakupljanju otpada, na uređivanju zelenih površina (košenje, sakupljanje i odvoženje trave), sanaciji i opravci postojećeg mobilijara, izradi novog mobilijara, postavljanju infotabli, pripremanju drva za ogrjev za potrebe centra, sakupljanju otpada na putnim pravcima Bjeloši - Ivanova korita i Ivanova korita - Međuvršje, a tokom zimskog perioda na čišćenju snijega oko službenih prostorija i uklanjanju istog sa objekata NP "Lovćen".

2.2. Stručna zaštita

Stručne službe JPNPCG i NP Lovćen sprovodili su programske aktivnosti predviđene Programom upravljanja za 2022 godinu.

2.2.1. Flora i vegetacija

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore NP Lovćen. Elektronska baza je dopunjena terenskim podacima za 43 biljna taksona, sa 7 lokaliteta: Dolovi, Tromeda, Velji Bostur, Bočanela, Duge njive, Bjeloši i jezero ispod Jezerskog vrha. Iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore, Tom 2 (Caković, Stešević 2021⁶), preuzeti su podaci za 174 biljna taksona, koji su zabilježeni za različita područja i staništa ovog nacionalnog parka. Unosom terenskih i literaturnih podataka, baza je dopunjena sa 439 tabelarnih redova i ukupno sadži 4823 tabelarna reda, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda. Uporedo su rađena nomenklaturna usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+Med Plantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN Red List, provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Zbog obilnosti materijala ova aktivnost se nastavlja u kontinuitetu.

⁴ U toku 2022 godine ukradene su škure sa bungalova koji su u vlasništvu JPNPCG;

⁵ Polomljene kanalizacione cijevi na javnom sanitarnom čvoru

⁶ D.Caković & D.Stešević, Katalog vaskularne flore Crne Gore, Tom 2, 2021.

Istraživanja i monitoring

Istraživanja distribucije i inventarizacija rijetkih nacionalno i/ili međunarodno značajnih taksona na području NP Lovćen, obavljena su u maju mjesecu, duž linijskog transekta Dolovi – Tromeda - Velji Bostur - Ivanova korita, na lokalitetima Boćanela, Duge Njive i Bjeloš, a zatim u junu, duž staze do jezera i oko jezera ispod Jezerskog vrha. Popisana su 44 taksona, od kojih 14 ima nacionalni značaj kao endemi, subendemi ili se nalaze na listi zakonom zaštićenih vrsta. Od vrsta sa međunarodnim nivoom zaštite (po osnovu Bernske konvencija, EU Habitat direktive – NATURA 2000, IUCN Crvene liste, CITES) zabilježeno je 6 taksona: *Narcissus poeticus* subsp. *radiiflorus* (BC, Ann. I) i 5 vrsta orhideja (CITES).

Na lokalitetu Jezero, ispod Jezerskog vrha utvrđena su dva NATURA 2000 habitata sa kodom 6450 Sjeverne borealne livade i 7140 Prelazne tresave. Konstatovano je stabilno stanje dijagnostičkih vrsta koje su edifikatori ovih habitata. Monitoringom nije utvrđeno da su potrebne konzervacijske mjere za očuvanje istih.

2.2.2. Zaštita šuma

Izvršeno je obilježavanje stabala (doznaka stabala), sanitarno-uzgojnog karaktera za uklanjanje u državnoj svojini na području Parka. Doznačena su stabla bukve koja su tokom zime izvaljena, prelomljena i suva. Doznaka je izvršena na području Ivanovih korita. Ova područja se nalaze u III zoni zaštite. Ovom prilikom je doznačeno ukupno 22,83 m³ bukovog drveta. Na osnovu saglasnosti od Vlade, drveni sortimenti bukovog drveta su iskorišćeni za potrebe Nacionalnog parka (za potrebe grijanja prostorija Centra za posjetioce i prostorija za Službu zaštite).

Korišćenje šuma u privatnoj svojini nije realizovano kroz Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini za 2022. godinu zbog kasnog podnošenja zahtjeva od strane vlasnika šumskih kompleksa. Upravni odbor nije donio odluku o proširenju i usvajanju dopune Plana gazdovanja za 2022. godinu. Upravni odbor je odobrio sječu šume u privatnoj svojini isključivo za šumu koja je sanitarnog karaktera ili suva izgorela stabla, gdje su posječena stabla izgorela u požaru iz 2017. godine.

Shodno Baznoj studiji za upravljanje šumama, u NP Lovćen realizovan je monitoring stanja šumskih ekosistema. Monitoringom je evidentirano potpuno sušenje kultura crnog bora na lokalitetu Blatište. Najveći problem u sanaciji je činjenica da nije moguće obezbjediti autohtoni sadni materijal bukve adekvatne provenijencije. Agencija za zaštitu životne sredine nije dozvolila nabavku sadnog materijala i sjemena, slične provenijencije iz Slovenije. Izrađen je prijedlog za sanacione aktivnosti na području Blatišta, a koje će se finansirati od strane CGESa. Sanacija požarišta od strane CGESa će se realizovati shodno studiji "Valorizacija i prijedlog mjera zaštite biodiverziteta na koridoru dalekovoda Lastva – Pljevlja na prostoru NP Lovćen u cilju ublažavanja i saniranja posljedica nastalih izgradnjom i korišćenjem dalekovoda".

2.2.3. Fauna

Fauna beskičmenjaka

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*, koje je započeto tokom 2021.godine. Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera*.

Realizovana su terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira NP Lovćen sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste. U toku terenskih istraživanja koja su sprovedena u periodu maj – oktobar 2022.godine registrovano je prisustvo 84 vrste dnevnih leptira, svrstanih u 5 familija. Od ukupnog broja registrovanih vrsta, samo su tri i to: *Iphiclides podalirius*, *Papilio machaon* i *Papilio mnemosyne* zaštićene prema Rješenju o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta.

2.2.4. Kulturno-istorijsko i etnografsko nasljeđe

Kroz aktivnost na unaprjeđivanju nematerijalne kulturne baština (NKN) kroz osmišljavanje manifestacija, sajмова, izložbi i kulturno-umjetničkih programa uzeto je učešće u organizovanju i realizaciji događaja "Dan koprive", kojom se promovise ljekovitost koprive i gastronomski recepti zasnovani na njenoj upotrebi.

Upućena je inicijativa prema Pošti Crne Gore za štampanje prigodnih poštanskih markica gdje su dati prijedlozi za sve nacionalne parkove, za kulturno–istorijsko i etnografsko nasljeđe (fotografije sa opisom i obrazloženjem) u cilju promocije Parkova.

2.3. Turizam i rekreacija

NP Lovćen otvoren je za posjete tokom cijele godine, ali obzirom na izraženu sezonalnost u toku zimskih mjeseci bilježi se manja posjećenost u Parku. Ljetnja turistička sezona počinje u maju, a završava se u novembru. Informisanje posjetilaca vršili su stručni saradnici za odnose sa posjetiocima u Centru za posjetioce na Ivanovim koritima, koji predstavlja najvažniji punkt u cjelokupnoj ponudi parka. U toku 2022 godine, zbog finansijskih sredstava nisu vršena ulaganja u turističku infrastrukturu.

2.4. Edukacija i interpretacija

U programskoj godini, realizovane su radionice sa školskom populacijom drugog i petog razreda osnovnih škola sa teritorije Opštine Cetinje na temu „Upoznajte Nacionalne parkove Crne Gore“. Održana je tematska radionica pod nazivom „Lijek iz kamena“ za učenike VI i VII razreda O.Š.: „Njegos“ iz Cetinja.

2.5. Promocija i marketing

U okviru kampanje *Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima* održano je „Izviđačko popodne u NP Lovćen“ na Ivanovim koritima. Program je pripremljen u saradnji sa Savezom izviđača Crne Gore, Teniskim savezom Crne Gore, Lokalnom turističkom organizacijom Cetinje, a bio je namijenjen prvenstveno djeci školskog uzrasta. Djeca su u okviru manifestacije bila u prilici da se upoznaju sa pravilima ponašanja prilikom posjete u nacionalnim parkovima, sa prirodnim bogatstvom Lovćena i da učestvuju u kvizu znanja. Pored izviđačkih vježbi i časova tenisa, za djecu je priređen i zabavni program u okviru kojeg je i održan čas plesa. Napravljene su pokrivalice u vidu kratkih video zapisa za društvene mreže i medije za najavu događaja.

Održana je manifestacija pod nazivom „Čajanka“ kojom se promovišu ljekovite biljke sa ovog područja, njihova distribucija i etnologija.

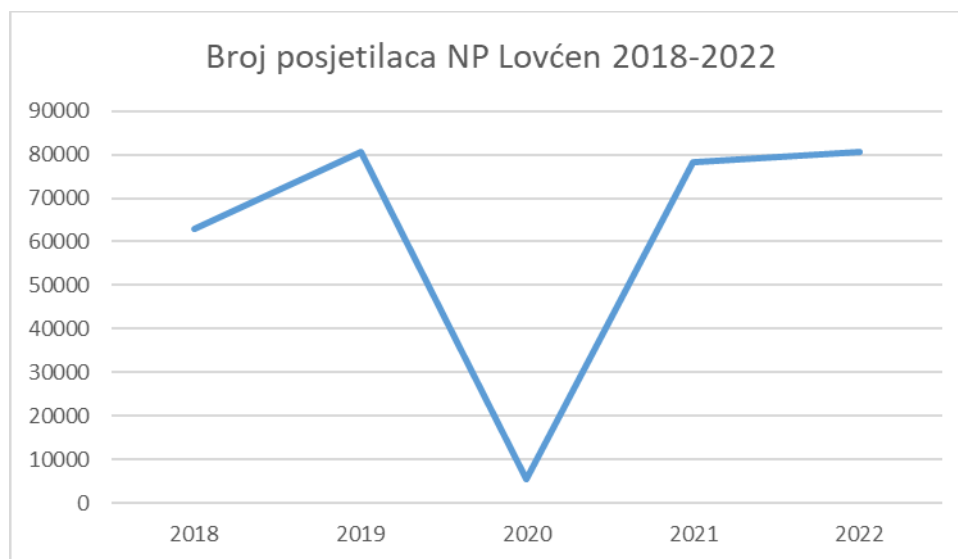
Održana je manifestacija pod nazivom „Dani koprive“ na Ivanovim koritima. Manifestaciji su prisustvovali učenici OŠ „Njegoš“ iz Cetinja. Uz degustaciju specijaliteta od koprive djeca i posjetioci su imali priliku da se upoznaju o značaju očuvanja zaštićenog prirodnog područja. Ovaj Dan se organizuje u cilju valorizovanja prirodnih vrijednosti i gastronomske tradicije ovog područja u savremenu turističku ponudu i ima za cilj osnaživanje saradnje NP Lovćen sa lokalnom zajednicom. Tradicionalno, u NP Lovćen je održano okupljanje izviđača iz Francuske i Belgije, ukupno 20 učesnika.

2.6. Pružanje usluga

Pružanje usluga u Nacionalnom parku „Lovćen“ najvećim dijelom vršeno je kroz obavljanje turističke djelatnosti. Na osnovu broja prodatih ulaznica i posjećenosti objekata u Parku, utvrđen je ukupan broj posjetilaca, kao i broj posjetilaca po određenim lokacijama. U narednoj tabeli, na osnovu prodatih ulaznica, dat je prikaz broja posjetilaca u Parku u zadnjih 5 godina (Tabela 5; Grafik 1).

Tabela 5: Broj posjetilaca u NP Lovćen u periodu od 2018-2022 godina.

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Broj posjetilaca	62868	80560	5380	78382	80481

Grafik 1: Broj posjetilaca u NP Lovćen u periodu od 2018.-2022. godine.

2.7. Uređenje prostora

U skladu sa važećom izmjenom i dopunom Programa objekata privremenog karaktera za područje Nacionalnog parka „Lovćen ” za period 2020 - 2024. godine na prostoru NP Lovćen izdati su urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju i postavljanje objekata privremenog na zemljištu u privatnoj svojini i dva urbanističko-tehnička uslova za izgradnju i postavljanje objekata privremenog karaktera na zemljištu u privatnoj i zemljištu u državnoj svojini koje je dato u dugoročni zakup. Potpisana su četiri aneksa ugovora o zakupu zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera.

2.8. Prikaz rashoda i prihoda u NP Lovćen

U narednoj tabeli prikazani su ostvareni troškovi za NP Lovćen u 2022. godini (Tabela 6). Troškovi ljudskih resursa odnose se na zarade zaposlenih u ovom nacionalnom parku, dok se ostali troškovi odnose na troškove električne energije, održavanja objekata, troškove amortizacije i druge rashode.

Tabela 6: Ostvareni troškovi za NP Lovćen u 2022 godini

RASHODI 2022.godina	NP Lovćen	Stručne službe	Ukupno
Troškovi ljudskih resursa	232.431,00	102.128,89	334.559,89
Programske aktivnosti	12.833,58	3.930,66	16.764,24
Ostalo	80.342,24	23.654,89	103.997,13
Ukupno	325.606,82	129.714,45	455.321,27

Troškovi službi zajedničkih poslova raspoređeni su po ključu na nacionalne parkove, te je u tabeli prikazan pripadajući dio za NP Lovćen. Razlika ostvarenih prihoda i rashoda pokrivena je subvencijama iz budžeta.

U tabeli u nastavku prikazani su ostvareni prihodi NP Lovćen u 2022. godini. Najveći dio sopstvenih prihoda odnosi se na prihode ostvarene od prodaje ulaznica.

Tabela 7: Ostvareni prihodi u NP Lovćen u 2022. godini

PRIHODI 2022. godina	Iznos €
Prihodi od ulaznica	161.094,10
Prihodi od ostalih naknada	21.326,53
Drugi poslovni prihodi	45.952,08
Ukupno	228.372,71

2.9. Završna razmatranja i preporuke

Kao rezultat poslovanja u sektoru službi za 2022 godinu izdvajaju se određeni segmenti:

1. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj je u okviru svojih planiranih programskih aktivnosti izvršila istraživanje flore i dnevnih leptira, čime se stekao uvid o stanje određenih vrsta i habitata. Izvršen je monitoring zdravstvenog stanja šumskih ekosistema pri čemu je evidentirano sušenje crnog bora na lokalitetu Blatište. Takođe su doznačena i uklonjena stabla bukve koja su bila izvaljena, suhovrha i polomljena na lokalitetu Ivanova korita.
2. Suzbijene su nelegalne aktivnosti kao što su: bespravna sječa, devastacija prostora, i ostale su svedene na minimum, dok je nelegalan lov čak potpuno zaustavljen.
3. Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture su realizovale aktivnost prihrane tokom zimskih mjeseci na hranilištima na području Parka.
4. Tokom 2022 godine evidentirane su spontane deponije i nelegalne aktivnosti, sačinjen je izvještaj koji je predat Upravi za inspekcijske poslove na dalje postupanje.
5. Služba za promociju, marketing i turizam je svakodnevno pružala informacije kako stranim tako i domaćim turistima, vršila prodaju suvenira, izdavanje bungalova kao i izdavanje bicikala. Tokom godine su održavane edukativne radionice za učenike srednjih i osnovnih škola u Crnoj Gori kao i učešće u sad već tradicionalnom projektu „Cetinje jedna priča“, koji se realizuje u saradnji sa JU „Lovćen - Bečići“.
6. Promocija parka sprovedila se putem web sajta JPNPCG, na vlastitim društvenim mrežama facebook i instagram, saradnjom sa elektronskim i štampanim medijima i organizacijom i učešćem na brojnim manifestacijama i izložbama.
7. Kontinuirano je unaprjeđivana saradnja sa Prijestonicom Cetinje, Turističkom organizacijom Cetinje, lokalnom zajednicom, osnovnim i srednjim školama koje gravitiraju na području Prijestonice i NVO sektorom.

U narednoj godini potrebno je:

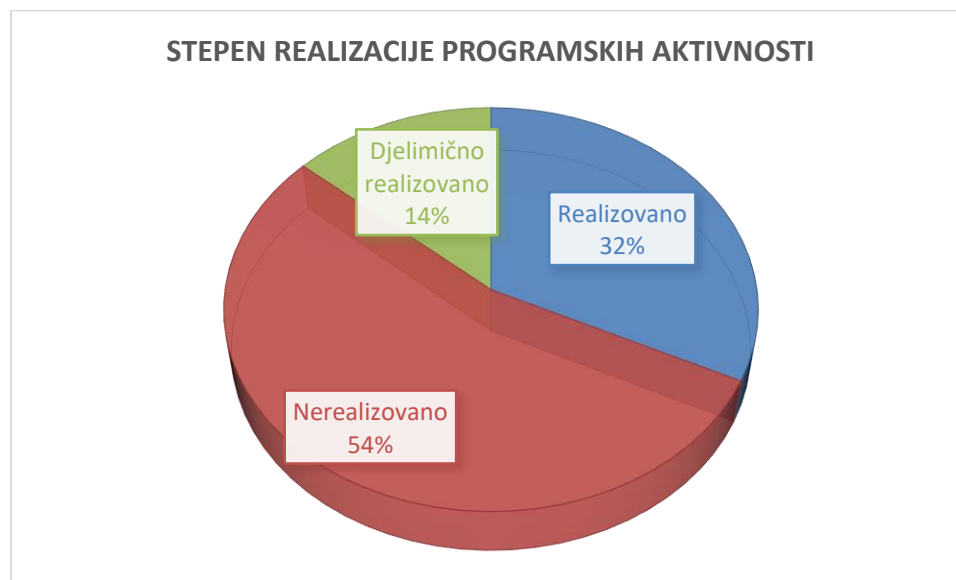
1. Da Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj realizuje nerealizovane programske aktivnosti iz 2022. godine. U tom cilju neophodno je izvršiti nabavku potrebnih materijalno tehničkih sredstava (binokularna lupa, fotozamke, oprema za teren, mreže, i sl.),

izvršiti obuku u QGIS-u i obezbjediti sve druge uslove koji su potrebni za realizaciju terenskih istraživanja.

2. Obnoviti rad Socio - ekonomskog foruma u cilju unaprjeđenja saradnje uprave Parka sa lokalnom zajednicom.
3. Adekvatno opremanje Službe zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture.
4. Izvršiti nabavku adekvatnog terenskog vozila, zbog bolje zaštite prostora.
5. Izvršiti adaptaciju Centra za posjetioce, po mogućnosti sagraditi novi, gdje će se omogućiti više sadržaja i prostora za održavanje radionica i edukativnih predavanja.
6. Izvršiti rekonstrukciju bungalova.
7. Unaprijediti postojeći sistem staza,, odnosno razmotriti mogućnost povezivanja staza, razvijati tematske staze koristeći postojeće, promocija biciklističkih staza itd.
8. Razmotriti mogućnost povećanja finansijskih sredstva za Službu za promociju, marketing i turizam u cilju realizacije većeg stepena programskih aktivnosti koje uključuju unaprjeđenje ponude za outdoor aktivnosti i turističku infrastrukturu na području Parka.
9. Aplicirati na projektima koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka, kao i na jačanju saradnje sa lokalnim stanovništvom.

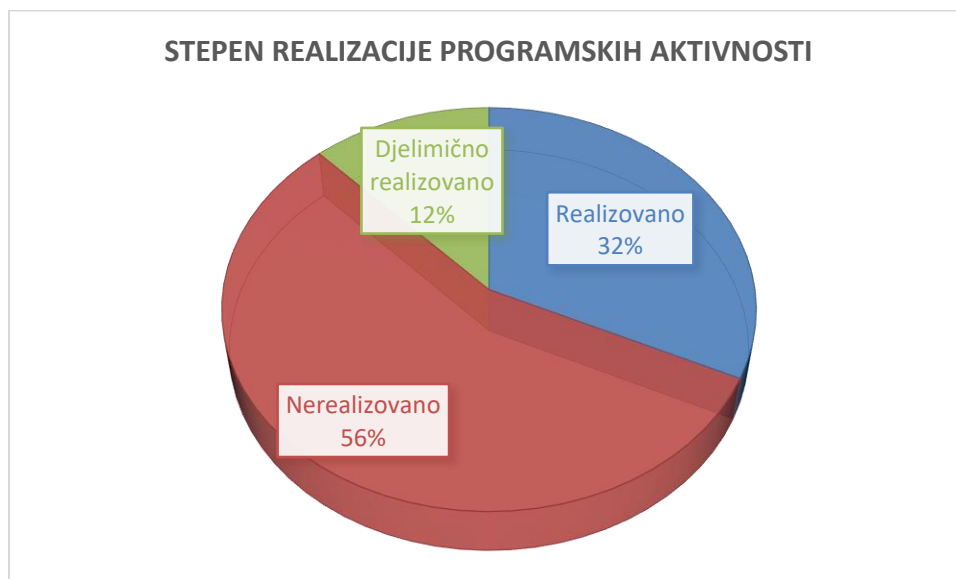
2.10. Analiza realizacije programskih aktivnosti

Javno preduzeće za nacionalne parkove je Programom upravljanja za 2022. godinu planiralo 59 aktivnost, od kojih realizovano 19 aktivnosti, nijesu realizovane 32 aktivnosti, dok je 8 aktivnosti djelimično realizovano. Stepenn realizacije programskih aktivnosti na nivou nacionalnog parka Skadarsko jezero je 32% (Grafik 1).

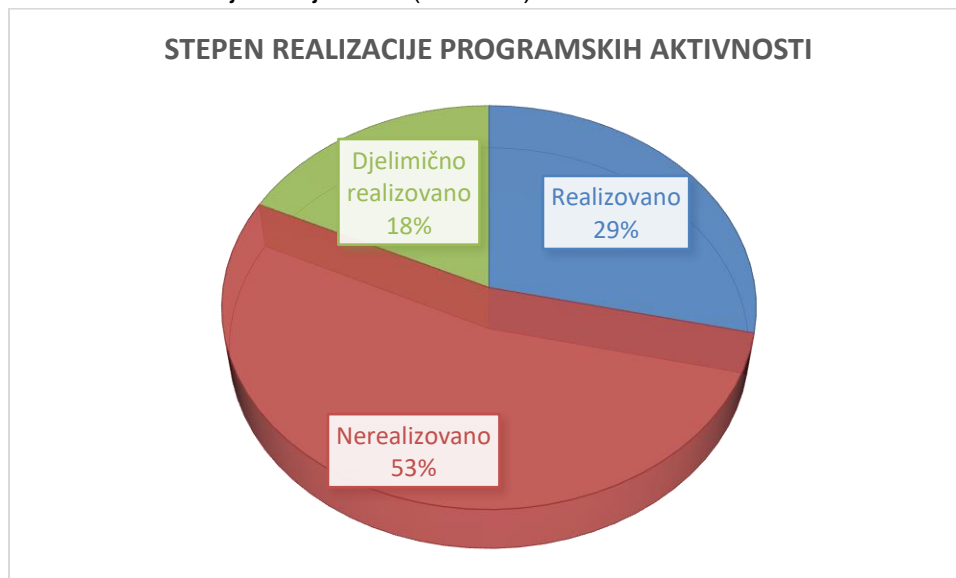
Grafik 1: Stepenn realizacije programskih aktivnosti u NP Lovćen

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je planirala 25 aktivnosti, od kojih je tokom 2022.godine realizovano 8 aktivnosti, nije realizovano 14 aktivnosti, dok su 3 aktivnosti djelimično realizovane. Stepen realizacije programskih aktivnosti je 32%. Aktivnosti vezane za ornitološka istraživanja i monitoring nisu realizovane iz razloga što nije angažovano stručno lice na poziciji stručni saradnik za ornitologiju, kako je planirano kroz novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (Grafik 2.)

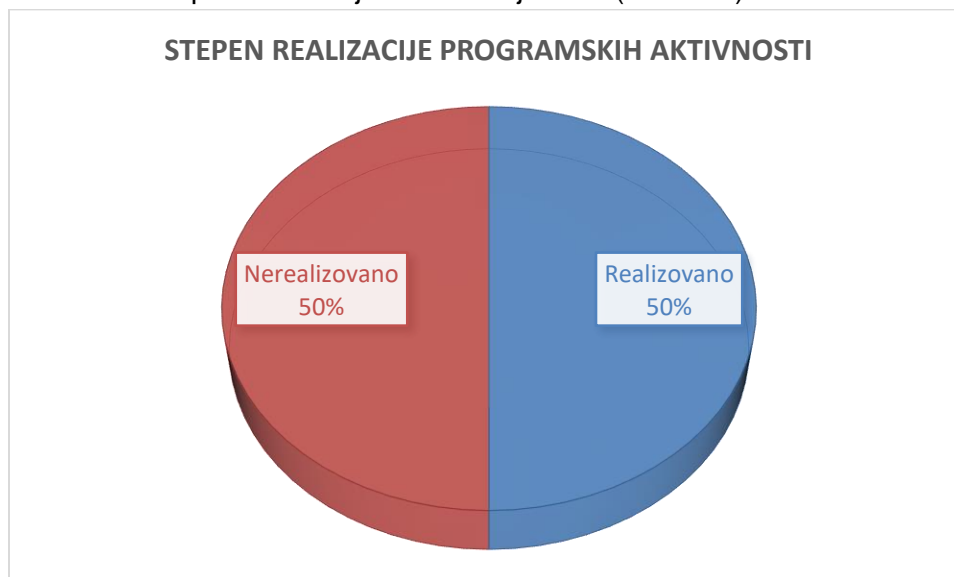
Grafik 2: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Služba za promociju, marketing i turizam je planirala 28 aktivnosti, od kojih je u izvještajnom periodu realizovano 8, nerealizovano 15, a djelimično realizovano 5 aktivnosti. Stepen realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 29% (Grafik 3).

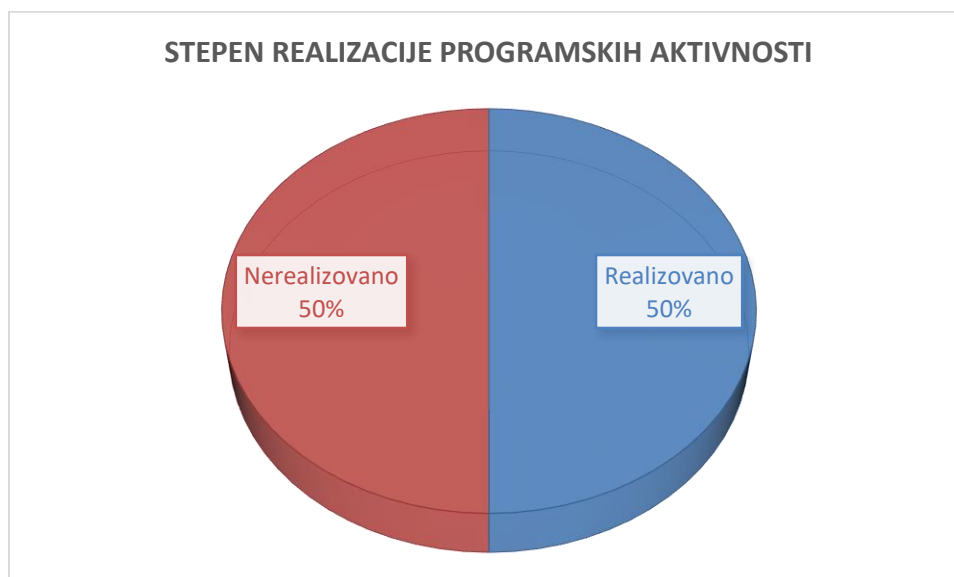
Grafik 3: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju marketing i turizam

Služba za projekte i međunarodnu saradnju je planirala dvije aktivnosti, od kojih je jedna realizovana, a jedna nerealizovana. Stepen realizacije aktivnosti je 50% (Grafik 4.)

Grafik 4: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za projekte i međunarodnu sradnju

Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture je planirala 4 aktivnosti, od kojih su 2 realizovane, a 2 nisu realizovane. Stepen realizacije aktivnosti je 50%. Aktivnost vezana za povećanje broja zaposlenih u navedene dvije službe nije realizovana, jer nije bilo raspisivanja adekvatnog konkursa (Grafik 5.)

Grafik 5: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Kašnjenje u usvajanju Programa upravljanja, dovele su do toga da se sa realizacijom programskih aktivnosti kasnilo.

Učestale promjene u menadžmentu Preduzeća dovele su do promjena u prioritetima poslovanja, različitim vizijama razvoja i načina realizacije aktivnosti. Prethodni menadžmet Preduzeća je usvojio programe upravljanja, ali je spriječio realizaciju pojedinih aktivnosti, naročito onih koje su se odnosile na monitoring i istraživanje pojedinih vrsta, a koje su zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku.

2.11. Ocjena stanja

Od 70ih godina prošlog vijeka (Tomić-Stanković 1970,1972)⁷ ne postoje sistemska već samo sporadična istraživanja flore i vegetacije u NP Lovćen. Terenska istraživanja, sprovedena u okviru JPNPCG dala su doprinos o sticanju novih saznanja o distribuciji i stanju biljnih taksona sa akcentom na nacionalno i/ili međunarodno zaštićene vrste. U okviru projekta NATURA 2000 koji sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine područje NP Lovćen je kartiran u toku 2020 godine. Stručna Služba je dala akcenat na najosjetljivije habitate (4090 Endemične oromediteranske ježolike vrištine i 3180 Povremena kraška jezera turlozi). U toku 2022 godine, rađen je habitat sa kodom 3180. Konstatovano je da je habitat pod pritiskom, kako pod uticajem prirodne sukcesije, tako i pod antropogenim uticajem. U narednom planskom periodu, potrebno je intenzivirati istraživanja, uzimajući u obzir činjenicu da je ovo Jezero i bitan herpetološki rezervat.

Shodno realizovanim terenskim aktivnostima možemo konstatovati da je opšte zdravstveno stanje šuma bukve na zadovoljavajućem nivou. Degradirana su manja područja koja su u prethodnom periodu (2017. godine), bila zahvaćena požarom. Prvenstveno se misli na lokalitete između Štirovnika i Jezerskog vrha, oko sela Mali i Veliki Bostur, Blatišta do Presjeke i do Kruševica. Kultura crnog bora na području Ivanovih korita je potpuno degradirana i potrebno je sprovesti sanacione aktivnosti. Imajući u vidu da se radi o pionirskoj vrsti i da je zakorovljenost terena dobra, nije potrebno vršiti sadnju sa crnim borom. Na lokalitetu Krstac, na granama kulture crnog bora su evidentirana gnijezda borovog litijaša (*Thaumatopoea pityocampa*), ali koja nemaju veći značaj za degradaciju bora. Ovaj insekt je prenijet iz okolnih borovih kultura na području Njeguša. Širenje ovog leptira će se u okviru redovnog monitoringa pratiti i preduzimati adekvatne mjere zaštite.

Na osnovu literaturnih podataka o dnevnim leptirima koji datiraju iz 80ih godina prošlog vijeka na Lovćenu navode se 54 vrste dnevnih leptira, istraživanjima iz 2022 godine konstatovane su 84 vrste. Ovaj spisak se ne može smatrati konačnim, jer nijesu rađena sistemska istraživanja, već kao dobra polazna osnova za dalja istraživanja.

Na Ivanovim koritima nalazi se 5 bungalova, koja su u lošem stanju i zahtijevaju adaptaciju i rekonstrukciju, kako bi bila dio turističke ponude u ovom parku.

Krajem 2022 godine, pored naplatnog punkta na Međuvršju, počela je i naplata ulaznica na punktovima na mjestima Bjeloše i Krstac.

---

⁷ K. Tomić-Stanković, Flora Lovćena I i II 1970, 1972

U NP Lovćen postoji pet planinarsko-pješačkih staza. Prosječna dužina staza je oko 8 km i uglavnom su srednjeg stepena zahtjevnosti. Sve pješačke ture imaju istu polaznu i završnu tačku i mogu se završiti u toku jednog dana. U narednom periodu potrebno je obnoviti markaciju na stazi Ivanova korita - Mauzolej. Takođe, na stazi od Njeguša do Lovćena, na više od tri lokaliteta evidentirani su odroni i neophodno je pristupiti sanaciji. Kada je riječ od biciklističkim stazama, postoje tri utvrđene staze, koje ne posjeduju adekvatnu signalizaciju. Pored navedenih postoji staza za boso hodanje, koja se nalazi u neposrednoj blizini Centra za posjetioce, a koja je u lošem stanju, zbog neadekvatnog održavanja. U narednom periodu predviđeno je formiranje nove ponude koja uključuje hodanje na krpljama.

Na prostoru Parka nalazi se pet vidikovaca: Jezerski vrh, Kuk, Babina glava, Kraljevo počivalo i Treštenik. Na vidikovcu Kraljevo počivalo, uslijed vremenskih uslova, došlo je do urušavanja platoa, čijoj je sanaciji potrebno pristupiti u što kraćem roku.

Centar za posjetioce je smješten u objektu Upravne zgrade i ne raspolaže adekvatnim prostorom za izvođenje edukativnih radionica. Neophodna je adaptacija postojećeg ili izgradnje novog Centra za posjetioce, kao i adekvatnog izložbenog prostora sa tematskim sadržajem.

2.12. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu

Strateška oblast 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Aktivnost 1.1.1.	Monitoring hidroloških objekata
Opis aktivnosti	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiče se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode vodoizvorišta Ivanova korita obezbjeđena dugoročna zaštita i održivo korišćenje.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje podataka od strane relevantnih institucija
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Cilj 1.2.	Sprječavanje nastanka otpada
Aktivnost 1.2.1.	Sanacija neuređenih odlagališta otpada na području Parka
Opis aktivnosti	Vršiče se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljaće se podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nelegalnih odlagališta i procjena količine otpada</i>
Stepen realizacije	Realizovano. 7 nelegalnih odlagališta
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Cilj 1.3.	Izvršena analiza i revizija podataka o flori i vegetaciji, sa posebnim osvrtom na prioritetne vrste i staništa i endemske vrste
Aktivnost 1.3.1.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za floru i vegetaciju za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Za potrebe ažuriranja baze sa kompletnim setom podataka o flori i vegetaciji, izvršiće se obuka stručnih saradnika za rad u GIS-u.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.2.	Izraditi mobilnu aplikaciju u cilju boljeg monitoringa i prikupljanja podataka
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja taksonomskih i stanišnih podataka izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Funkcionalna mobilna aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.3.	Nastaviti inventarizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona
Opis aktivnosti	Nastaviće se sa unosom literaturnih i terenskih podataka u Excel-bazu, na sređivanju i sistematizaciji taksonomskih i drugih podataka, na nomenklaturnim usaglašavanjima unijetih taksona sa važećim evropskim listama (Flora Europaea, Catalogue of Life, The Euro+Med PlantBase i The Plant List). Definisanjem važećeg naziva (accepted name) riješiće se problem sinonima i utvrditi konačan broj popisanih taksona na nivou vrste i podvrste. Upoređivanjem sa EU IUCN listom utvrdiće se konzervacijski status taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Sređivanjem i sistematizacijom podataka baza postaje upotrebljiva za pretragu i pružanje svih neophodnih podataka, (ukupan broj popisanih taksona, broj taksona koji imaju nacionalni i/ili međunarodni značaj i nivoe zaštite, distribucija taksona po lokalitetima i stanišnim tipovima, itd). Nepostojanje ili zastarelost podataka za određeni značajni takson ili stanište, odnosno područje, biće osnovni kriterijum pri odabiru lokaliteta na kojima će se uraditi popis značajnih taksona, utvrditi stanje i distribucija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.4.	Kartirano i definisano stanje značajnih stanišnih tipova i dijagnostičkih vrsta u ugroženim Natura staništima
Aktivnost 1.4.1.	Kartirati stanišni tip *3180 Povremena kraška jezera (turlozi) na prostoru Jezera ispod Jezerskog vrha

Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Biće određene: dijagnostičke vrste, njihova pokrovnost, pratilice i reprezentativnost. Dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka, unešeni podaci u GIS bazu podataka i izvještaji monitoringa</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.4.3.	Kartirati stanišni tip *4090 Endemične oromediteranske ježolike vrištine
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Biće određene: dijagnostičke vrste, njihova pokrovnost, pratilice i reprezentativnost. Pratiće se stanje stanišnog tipa i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu podataka i izvještaji monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.5.	Kontrolisano ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe i očuvanje staništa
Aktivnost 1.5.1.	Izraditi mobilnu aplikaciju za rad na terenu
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja podataka o ubiranju divlje flore u komercijalne svrhe izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje koje zadužuju radnici Službe zaštite NP i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.5.2.	Obučiti nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Izvršiće se obuka nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije a u cilju lakšeg prikupljanja podataka o lokalitetima ubiranja ljekovite flore, samoniklog jestivog bilja i gljiva na prostoru NP obučiće se nadzornici u Parku za korišćenje mobilne aplikacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Služba zaštite obučena da u terenskom radu koristi mobilnu aplikaciju</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezuje se za aktivnost 1.5.1.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.5.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi podatke u bazu podataka
Opis aktivnosti	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, dobijeni radom nadzornika na terenu, korišćenjem mobilne aplikacije, biće unijeti u bazu podataka, uradiće se analiza i kartografski prikaz.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa na kojima su vršena ubiranja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezuje se za aktivnost 1.5.1. i 1.5.2.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.6.	Aktivna zaštita šumskih ekosistema
Aktivnost 1.6.1.	Sprovoditi sanitarno-higijenske aktivnosti
Opis aktivnosti	Izvršice se uklanjaju stabala u cilju adekvatne i efikasne zaštite, održavanja i unaprjeđivanja šumskih ekosistema: <ul style="list-style-type: none"> - sa izrazitim simptomima zaraze, - izvaljenih i suvih stabala, snjegolomova i vjetrolomova, - stabla koja nemaju mogućnost daljeg razvoja i - stabla koja ugrožavaju nesmetan prolaz posjetioca kroz Park i dovode u opasnost oštećenje infrastrukturnih objekata i imovine. Izvršice se prodaju ogrjevnog drveta lokalnom stanovništvu sa područja Parka, iz izdaničkih lišćarskih šuma i sanitara kod četinarskih šuma. Po potrebi, izvršice se popunjavanje šumskih ekosistema sadnjom autohtonih sadnica u količini do 1000 komada.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina doznačene bruto drvne mase. Količina doznačene bruto drvne mase za prodaju lokalnom stanovništvu. Broj posađenih sadnica.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi i razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.6.2.	Sprovoditi preventivne mjere u cilju zaštite od požara
Opis aktivnosti	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, izvršice se nabavka potrebne opreme, instalacija infrastrukture i distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena i instalirana protivpožarna sredstva i softver. Izveštaj o požarima na području Parka</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, edukaciju i turizam
Aktivnost 1.6.4.	Izraditi interaktivnu bazu podataka prikupljenih tokom terenskih aktivnosti
Opis aktivnosti	Izvršice se nabavka softvera (ArcGIS) i specijalizovanih GPS uređaja kojima će se vršiti prikupljanje i skladištenje vektorizovanih podataka sa terenskih obilazaka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljeno 5 softvera ArcGIS i 5 GPS uređaja specijalizovanih performansi</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.6.5.	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
Opis aktivnosti	Izvršice se odobravanje određene količine šume za sječu u šumama u privatnoj svojini. Odobravanje bruto drvne mase za uklanjanje će se

	realizovati na osnovu: podnesenog zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom od strane vlasnika šume, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume u svojini. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 30.12.2020. godine, za plansku 2021. godinu. Nakon dostavljanja zahtjeva komisijski će se donijeti Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Donijet Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zahtjevi od strane privatnih vlasnika šuma nisu dostavljeni u zakonski predviđenom roku, s tim u vezi Upravni odbor nije dao saglasnost na sječu šume u privatnoj svojini.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.7	Monitoring šuma
Aktivnost 1.7.1.	Sprovoditi monitoring opšteg zdravstvenog stanja šuma
Opis aktivnosti	Shodno Baznoj studiji za upravljanje šumskim ekosistemima, vršiče se praćenje opšteg zdravstvenog stanja šumskih ekosistema. Vršiče se praćenje dekolizacije i defolijacije asimilacionih organa šumskih vrsta.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima dekolizacije i defolijacije sa terena</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.9.	Istraženi speleološki i drugi objekti važni za očuvanje značajnih kolonija slijepih miševa (<i>Chiroptera</i>) i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija
Aktivnost 1.9.2.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Izvršiče se nabavka opreme za hvatanje slijepih miševa koja će se koristiti na terenu prilikom hvatanja i determinacije vrsta slijepih miševa. <i>*Napomena-nabavljena oprema će se koristiti na teritoriji svih 5 NP.</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena oprema (šipke i nevidljive mreže) za hvatanje slijepih miševa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.4.	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom utvrdiče se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na području Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta slijepih miševa na području NP</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Cilj 1.10.	Istražena fauna krupnih sisara i kartirana najznačajnija staništa
Aktivnost 1.10.1.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje (foto-zamke, zvučnici i ostala oprema neophodna za akustičnu metodu)
Opis aktivnosti	Izvršiće se nabavku opreme za istraživanje krupnih sisara koja će se koristiti na terenu za registrovanje prisustva ovih vrsta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljene 5 Browing/Cudde back/Bushnell foto-zamke</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.2.	Izvršiti kartiranje značajnih staništa za krupne sisare
Opis aktivnosti	Uraditi terenska istraživanja uz pomoć foto-zamki, detektovati prisutnost krupnih sisara na teritoriji Parka i njihova najznačajnija staništa.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta krupnih sisara; Broj značajnih staništa na području Parka.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.3.	Izraditi bazu podataka nultog stanja i definisati potrebne mjere konzervacije
Opis aktivnosti	Na osnovu terenskih istraživanja primjenom različitih metoda izradiće se baza podataka sa prisutnim vrstama na osnovu koje će se definisati potrebne mjere konzervacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Istražena fauna sisara, izrađena baza podataka, definisane mjere zaštite</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.10.2
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.4.	Organizovati istraživačke kampove
Opis aktivnosti	Stručni saradnici će u saradnji sa naučnom zajednicom kako nacionalnom tako i internacionalnom, ali i sa prepoznatljivim NVO organizacijama organizovati istraživačke kampove na teritoriji NP.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih kampova</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.5.	Obnavljati i održavati hranilišta za krupne sisare i jarebicu kamenjarku
Opis aktivnosti	Na teritoriji NP će se obnoviti i održavati hranilišta za krupne sisare i jarebicu kamenjarku. Vršiće se prihrana sisara i jarebica na području Parka.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj mjesta koja su predviđena za prihranu sisara</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba zaštite NP, Služba ambijentalne higijene, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.11.	Istraživanje faune insekata i kartiranje najvažnijih staništa
Aktivnost 1.11.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni Lepidoptera i Coleoptera
Opis aktivnosti	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune Lepidoptera i Coleoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju istraženosti faune Leidoptera i Coleoptera i preporuke u vezi daljih istraživanja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.11.2	Izvršiti uvid u stanje dnevnih leptira na području Parka
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o istraživanjima faune dnevnih leptira Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 2.	OČUVANJE, UNAPREĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA
Cilj 2.1.	Istraženi, valorizovani i zaštićeni najznačajniji elementi materijalne kulturne baštine Parka
Aktivnost 2.1.1.	Finalizovati istraživanje i publikovanje gumana, ublova i kaptiranih voda na području Lovćena
Opis aktivnosti	Nastaviće se evidentiranje predmetnih objekata i prikupljati podaci od lokalnog stanovništva, započeto u prethodnom planskom periodu. Za potrebe publikovanja istraživačkog rada u ovoj godini uradiće se kartiranje baze podataka na osnovu dosadašnjih istraživanja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ažuriran materijal za pripremu štampanja publikacije</i>
Status realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.2.	Promovisana i prezentovana kulturna baština Parka
Aktivnost 2.2.1.	Prikupljati stariju foto građu i umjetničke slike akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi
Opis aktivnosti	Istraživaće se i sakupljati digitalizovane stare fotografije i umjetnička djela sa motivima Lovćena, u institucijama i kod pojedinaca koji ih posjeduju, za potrebe organizovanja izložbi povodom značajnih datuma.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Dopunjena baza podataka</i>

Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.3	Zaštićena, valorizovana, promovisana i popularizovana nematerijalna kulturna baština
Aktivnost 2.3.1	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
Opis aktivnosti	Markiranje NKN i njihov upis u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Crne Gore
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Popisana NKN, valorizovana i stavljena u službu prezentacije</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.2	Popunjavati upitnike za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
Opis aktivnosti	Prikupiće se podaci od pojedinaca koji čuvaju znanja i vještine koje se manifestuju kroz kontinuitet živog nasljeđa.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>
Vrijeme realizacije	Drugi i treći kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.3	Uputiti inicijative za uspostavljanje zaštite na osnovu istraživačkih nalaza i drugih dokaza o svojstvu, osobenosti i značaju nematerijalnog kulturnog dobra
Opis aktivnosti	U zavisnosti od istraživačkih nalaza na terenu i stručne procjene uputiće se inicijative za uspostavljanje zaštite NKN.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj upućenih inicijativa</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.4	Organizovati manifestacije i učestvovati na sajmovima, izložbama i kulturno-umjetničkim programima koji se oslanjaju na etnografsko nasljeđe
Opis aktivnosti	Organizovaće se manifestacija „Dan koprive” kako bi se promovisao značaj ove ljekovite biljke. S tim u vezi uspostaviće se kontakti i saradnja sa lokalnim stanovništvom. Prikupiće se autentični gastronomski recepti zasnovani na upotrebi koprive.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održana manifestacija. Izveštaj o prikupljenim autentičnim gastronomskim receptima.</i>
Vrijeme realizacije	Drugi kvartal
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.5	Inicirati projekte zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija
Opis aktivnosti	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa, iniciraće se projektne aktivnost na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Upućena inicijativa projekata zaštite i valorizacije NKN</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Institucije iz oblasti zaštite kulturnog nasljeđa.
Aktivnost 2.3.6	Kreirati programe za obilježavanje važnih datuma i dešavanja u Parku (realizacija „Dana evropske baštine“)
Opis aktivnosti	Pod okriljem inicijative „Dani evropske baštine“ za tekuću godinu, na zadatu temu, ukoliko korespondira sa ovim Paekom, kreiraće se i realizovati program obilježavanja ove značajne manifestacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovana manifestacija „Dani evropske baštine“</i>
Vrijeme realizacije	Četvrti kvartal
Stepen realizacije	Realizovano u NPBG
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam MK, UZKD
Strateška oblast 3	EDUKACIJA, INTERPRETCIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA I RAZVOJ TURIZMA ORJENTISANOG KA PRIRODI
Cilj 3.1	Razvijena edukacija i interpretacija. Lokalno stanovništvo i posjetioci su kvalitetno edukovani o vrijednostima NP Lovćen
Aktivnost 3.1.1	Izraditi edukativne programe
Opis aktivnosti	Održaće se edukativne radionice za djecu školskog uzrasta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane radionice</i>
Vrijeme realizacije	Drugi i četvrti kvartal
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.1.2	Izraditi edukativne materijale
Opis aktivnosti	Izradiće se edukativni materijal koji će obuhvatati znamenitosti Parka (flora, fauna, kulturno-istorijsko nasljeđe itd.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen edukativni materijal</i>
Vrijeme realizacije	Prvi i četvrti kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.1.3	Obilježiti značajne ekološke datume
Opis aktivnosti	U saradnji sa školama, organizovaće se interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja značajnih datuma: 22. april – Dan planete Zemlje

	24. maj – Dan evropskih parkova 05. jun – Svjetski dan zaštite životne sredine 03.oktobar – Dan zaštite životinja Obilježavanje 70 godina od osnivanja Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih edukativnih i tematskih radionica; Broj učenika koji je prisustvovao organizovanim radionicama; Održano obilježavanje Parka</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.1.6	Održavati i unaprijediti postojeće edukativne i tematske staze
Opis aktivnosti	Na „Stazi vuka” koja se nalazi ispred Centra za posjetioce izvršice se postavljanje edukativnih table i interaktivnog mobilijara. Neophodno je izvršiti i reprint folija za edukativne table.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o uređenju „Staze vuka”, koja je spremna za prijem posjetilaca</i>
Vrijeme realizacije	Prvi i drugi kvartal
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na tržištu
Aktivnost 3.2.1	Sprovoditi PR kampanje (Odnosi sa javnošću)
Opis aktivnosti	Kontinuirano preko štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), kao i sajta JPNPCG promovisaće se projekti i aktivnosti koje se implementiraju u Parku, njegove prirodne i kulturne vrijednosti, važni ekološki datumi, manifestacije i događaji. Iniciraće se aktivnosti u vezi sa promocijom biodiverziteta, prirodnih vrijednosti, kao i ponude parka kroz različite akcije na terenu, promotivne tekstove i objave u medijima i društvenim mrežama. Iniciraće se saradnja sa elektronskim medijima (portalima) koji se bave promocijom turističkom ponudom Crne Gore, kao i sa travel blogerima u cilju promocije turističke ponude parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Press clipping broj postavljenih objava na društvenim mrežama i sajtu, objavljenih tekstova, priloga i emisija u medijima, učešće javnosti u kreiranju sadržaja na društvenim mrežama, učešće posjetioca u promotivnim aktivnostima.</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG; direktor Parka; PR Služba; Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.2	Učestvovati na turističkim sajmovima
Opis aktivnosti	Uzeće se učešće na lokalnim, regionalnim i internacionalnim sajmovima turizma koji se budu oglašavali tokom programske godine.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sajmova sa učešćem JPNPCG</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Djelimično realizovano

Odgovornost	Direktor JPNPCG; direktor Parka; Služba za promociju, marketing i Turizam
Aktivnost 3.2.3	Organizovati manifestacije i događaje
Opis aktivnosti	Organizovaće se manifestacija Dan koprive, kojom će se promovirati ljekovite biljke i gastronomski recepti sa akcentom na koprivu. U saradnji sa TO organizovaće se hodanje na krpeljama za sve zainteresovane posjetioce i lokalno stanovništvo
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o organizovanoj manifestaciji</i>
Vrijeme realizacije	Prvi i drugi kvartal
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.4	Izraditi i štampati promotivni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa promotivnog materijala (brošura, kataloga, flajera, postera i sl.). Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice) sa logom i motivima NP Lovćen.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen promotivni i propagandni materijal</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.5	Izraditi autentični suvenir Parka
Opis aktivnosti	Organizovaće se konkurs za izradu autentičnog suvenira Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izabran autentični suvenir Parka</i>
Vrijeme realizacije	Treći kvartal
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, edukaciju i marketing
Strateška oblast 4 TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1	Unaprijeđena i razvijena turistička infrastruktura Parka je usklađena sa principima zaštite prirode i u funkciji je posjetilaca
Aktivnost 4.1.1	Adaptirati Centar za posjetioce na Ivanovim koritima
Opis aktivnosti	Izvršiće se adaptacija Centra za posjetioce na Ivanovim koritima. Adaptacija podrazumijeva skidanje edukativnih folija sa zidova i radove krečenja i gipsanje zidova, izradu polica za potrebe suvenirnice. Izradu i montažu novih folija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o izvršenim radovima</i>
Vrijeme realizacije	Prvi i drugi kvartal
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.2	Urediti glavne ulaze u Park

Opis aktivnosti	Uradiće se administrativna procedura neophodna za izvođenje radova glavne kapije u Parku. Izvršiće se idejno rešenje sa predmjerom i predračunom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Završena administrativna procedura i urađeno idejno rešenje</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.6	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka/i u Parku
Opis aktivnosti	Za svih pet nacionalnih parkova postaviće se 20 velikih najavnih tabli (2000*1700), 50 informativnih tabli (2400*600), 10 putokaznih tabli (1900*600*3), 5 velikih najavnih tabli (3500*4000). Nabavka atigrafit folija obujmica za 85 tabli sa rokom od 25 godina; rešetke, iskop zemljišta, ugradnja, montaža i transport.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene i postavljene table</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.7	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
Opis aktivnosti	Prilikom izgradnje lokalnog asfaltnog puta Krstac - Ivanova korita došlo je do oštećenja informativnih tabli i smjerokaza koji su bili postavljeni duž ovog puta. S tim u vezi izradiće se 10 metalnih stubova kako bi se informativne table i smjerokazi ponovo postavili. Izradiće se i postaviti smjerokaz na lokalitetu Krstac sa usmjerenjem na Međuvršje.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o postavljenim informativnim tablama i smjerokazima</i>
Vrijeme realizacije	Drugi i treći kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.8	Unaprijediti pješačke staze
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza stanja pješačkih staza „Kružna tura do Kuka” radi utvrđivanja stanja staze (prohodnost, markacija, mobilijar, informativne table itd.) i dati plan njenog uređenja. Uz izvještaj će se priložiti fotografije sa terena i GPS snimak.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi stanja pješačke staze</i>
Vrijeme realizacije	Drugi kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	Stručna saradnica koja je delegirana za ovu aktivnost je bila na opravdanom odsustvu
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.9	Unaprijediti biciklističke staze
Opis aktivnosti	U saradnji sa Biciklističkim savezom Crne Gore izvršiće se analiza stanja biciklističke staze „Ivanova korita – Dolovi – Vjetreni mlin – Babina glava – Treštenički vrh – Ivanova korita“, radi utvrđivanja stanja staze (prohodnost, markacija, mobilijar, informativne table i td.) i dati plan njenog uređenja. Uz izvještaj će se priložiti fotografije sa terena i GPS snimak.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o analizi stanja biciklističke staze</i>
Vrijeme realizacije	Drugi kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.14	Glavne atrakcije u parku učiniti dostupnim za posjete osoba sa invaliditetom
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza i prijedlog lokacija koje bi se mogle prilagoditi za osobe sa invaliditetom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen prijedlog lokacija</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 4.2	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na aktivnom odmoru
Aktivnost 4.2.4	Unaprijediti dječije igralište
Opis aktivnosti	Popravka i farbanje elementi dječijeg igrališta koje se nalazi ispred Centra za posjetioce na Ivanovim koritima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o radovima na popravci i farbanju elemenata dječijeg igrališta</i>
Vrijeme realizacije	Prvi i drugi kvartal
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 4.3.	Upravljanje posjetiocima
Aktivnost 4.3.1	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca
Opis aktivnosti	U Centru za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca uz pomoć unaprijed pripremljenih anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih anketnih listova. Izvještaj o analizi strukture, mišljenja, potreba i očekivanja posjetilaca</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano

Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.2	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Opis aktivnosti	Pripremiće se anketni listovi za Službu zaštite, u kojima će se upisivati uticaj i broj posjetilaca na područje naselja Ivanova korita koji je najposjećenije tokom turističke sezone. Utvrdiće se vrste uticaja posjetilaca i predložiti mjere zaštite.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o eventualnom uticaju posjetilaca na područje naselja Ivanova korita</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka; Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.3	Analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Opis aktivnosti	U saradnji sa PSCG uradiće se Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza (nacionalnih i lokalnih planinarskih - utvrđenih i uređenih staza, biciklističkih, panoramskih i staza posebnih namjena). Uradiće se i izvještaj o analizi korišćenja postojećeg sistema staza.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza u zoni nacionalnog parka</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka; Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.4	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Opis aktivnosti	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za najposjećenije lokalitete u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena Studija</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka; Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.6	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima parka) za različite ciljne grupe
Opis aktivnosti	U saradnji sa TO Cetinje osmisliće se programi obilaska Parka (bazirani na prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka).

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen program obilaska Parka</i>
Vrijeme realizacije	Prvi kvartal
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 5.	MEĐUNARODNA I LOKALNA SARADNJA I SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ
Cilj 5.2	Unaprijeđena saradnja sa lokalnim preduzetnicima i proizvođačima
Aktivnost 5.2.1.	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu kroz udruživanje u klastere i kooperative
Opis aktivnosti	U saradnji sa lokalnim stanovništvom i relevantnim institucijama inicirati sastanak u vezi sa projektnim prijedlozima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održani sastanci sa lokalnim stanovništvom i relevantnim institucijama</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepoznavanje potrebe od prethodnog menadžmenta u realizaciji ove aktivnosti
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Strateška oblast 6.	UNAPRIJEĐENJE FIZIČKE ZAŠTITE I INFRASTRUKTURE
Cilj 6.1	Poboljšan nivo fizičke zaštite prostora i unaprijeđeni postojeći i budući infrastrukturni segmenti
Aktivnost 6.1.2	Postaviti komunalni mobilijar
Opis aktivnosti	U centralnoj zoni Parka na Ivanovim koritima postaviće se više korpi za otpad na najfrekventnijim lokacijama. Izvršiće se uređenje prostora koji je namijenjen posjetiocima za organizovanje piknika
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o postavljenom komunalnom mobilijaru</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Aktivnost 6.1.3	Identifikovati i uklanjati deponije u zoni Parka
Opis aktivnosti	Tokom redovnih aktivnosti Službe zaštite i Službe održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture evidentirati će nelegalna smetlišta u zoni Parka, nakon čega će se obavijestiti nadležne institucije radi uklanjanja otpada
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj uklonjenih spontanih deponija</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba zaštite i Služba održavanje ambijentalne higijene
Aktivnost 6.1.8	Redovno održavati pješačke staze i vidikovce

Opis aktivnosti	Uređenje vidikovca Kuk - postavljanje odgovarajućeg zaštitnog, odmorišnog i informativnog mobilijara
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju i mobilijaru na stazama i vidikovcima</i>
Vrijeme realizacije	Drugi i treći kvartal
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nijesu obezbjeđena potrebna materijalno-tehnička sredstva
Odgovornost	Direktor Parka, Služba zaštite i Služba održavanje ambijentalne higijene

Aktivnosti koje nisu planirane Planom upravljanja NP Lovćen 2020-2025

Aktivnost	Inicirati uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa predstavnicima relevantnih institucija, kako bi se uspostavili sertifikati za lokalne proizvode sa područja NP Skadarsko jezero
<i>Indikator</i>	<i>Inicirano je uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost	Podržati lokalno stanovništvo (proizvođače) da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine, te otkupiti i distribuirati proizvedene predmete u suvenirnice Parka
Opis aktivnosti	Dati sugestije i prijedloge za izradu suvenira i rukotvorina koje će dopuniti asortiman suvenirnica u Parku.
Indikator aktivnosti	Broj izrađenih karakterističnih suvenira i rukotvorina koji su distribuirani u suvenirnice Parka
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam

3. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP SKADARSKO JEZERO

Izveštaj o radu Nacionalnog parka „Skadarsko jezero“ ima za cilj da objektivno prikaže sprovođenje funkcije fizičke i stručne zaštite, korišćenje dobara, pružanje usluga, aktivnosti na promotivno- edukativnim poslovima i marketingu, aktivnosti na uređenju prostora, naučno-istraživačkom radu, saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama kao i izveštaj o pojedinim prijavama zbog povrede unutrašnjeg reda u parku za 2022. godinu

Zaštita, unaprjeđenje i razvoj NP Skadarsko jezero u 2022. godini obavljali se na osnovu Programa upravljanja za NP Skadarsko jezero za 2022. godinu.

3.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Služba zaštite je u toku 2022.godine u kontinuitetu sprovodila mjere i aktivnosti na očuvanju i zaštiti prirodnih dobara u nacionalnom parku. Tokom izveštajne godine je podniet veći broj prijava nadležnim institucijama (Tabela 8). Privremeno, uslijed nelegalnog izlova ribe, oduzeta su razna materijalno tehnička sredstva, plovila kao i određena količina ribe.

Tabela 8: Prikaz nelegalnih aktivnosti u NP Skadarsko jezero

Zakonski osnov	Broj prijava
Nelegalna gradnja objekata	28
Nelegalna sječa šuma	5
Devastacija prostora	5
Nelegalno postavljanje štandova i stolova	6
Nelegalno postavljanje plovila	5
Nelegalan prevoz putnika	2
Nelegalan izlov ribe	83

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture je tokom 2022 godine u kontinuitetu obavljala redovne poslove na održavanju higijene i infrastrukture na različitim lokalitetima na prostoru Parka. Svakodnevno je održavala higijenu na svim pristupnim mjestima (parkinzima, plažama, pješačkim i biciklističkim stazama, stazama za sportski ribolov, vidikovcima, platformama za posmatranje ptica i platformama za gniježđenje pelikana, tvrđavama). Služba je aktivno uklanjala velike količine krupnog otpada iz samog jezera i zajedno sa Službom zaštite učestvovala u aktivnostima koje se tiču oduzetih materijalno tehničkih sredstava u sklopu nelegalnih aktivnosti na jezeru.

Služba ambijentalne higijene je tokom turističke sezone redovno održavala punktove na Vranjini i Virpazaru. Redovne aktivnosti čišćenja moračkog i virskog kanala vršilo se dva puta nedjeljno. Radnje i aktivnosti čišćenja tvrđave Lesendro (tri puta nedjeljno) i Žabljak Crnojevića. Čišćenje i košenje pješačkih staza vršeno je više puta u toku godine: Obodska pećina, Ćukovići - Rijeka Crnojevića, Komarno - Poseljani, Boljevići - Godinje, Komarno - Virpazar, stara kaldrma na Virpazaru. Takođe je bila jedna od redovnih aktivnosti Službe čišćenje ribolovne staze Morača dva puta nedjeljno. Služba je bila angažovana tokom procesa postavljanja platforme za

gniježđenje pelikana u Podhumu. Pored redovnih aktivnosti, radnici ambijentalne higijene su svakodnevno bili angažovani kao ispomoć Službi zaštite oko navoza glisera, zaplijenjenih sredstava, utovarali MTS (zaplijenjena sredstva) koja su odnošena u Upravu za nekretnine, farbanje mosta na Virpazaru, kućica, ograda i toaleta na Vranjini. U toku 2022 zaključno sa 15.11.2022.godine ukupno je prikupljeno 2490 kesa smeća i 11 auto prikolica krupnog otpada.

3.2. Stručna zaštita

Stručne službe JPNPCG i NP Skadarsko jezero sprovodili su programske aktivnosti, predviđene Programom upravljanja za 2022 godinu.

3.2.1. Zaštita flore

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore NP Skadarsko jezero. Elektronska baza je dopunjena terenskim podacima za vrste *Marsilea quadrifolia* i *Caldesia parnassifolia* sa lokaliteta Moračiica i Crni žar i za *Egeria densa* u vodama Šegrtnice i Plavnice. Iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore, tom 2 (Caković, Stešević 2021⁸), preuzeti su podaci za 226 biljnih taksona, koji su evidentirani za različita područja i staništa ovog nacionalnog parka. Unosom terenskih i literaturnih podataka, baza je dopunjena sa 559 tabelarnih redova i ukupno sadrži 3077 tabelarnih redova, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda. Uporedo su rađena nomenklatura usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+Med Plantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN Red List, provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Zbog obilnosti materijala ova aktivnosti se nastavljaju u kontinuitetu.

Obavljen je godišnji monitoring rijetkih biljnih vrsta *Marsilea quadrifolia* i *Caldesia parnassifolia*. Obje vrste su rijetke i ugrožene u Crnoj Gori i na području cijele Evrope (IUCN Red List, EU Habitat direktiva An IIb i An Ivb, Bernska konvencija An I). Zagađenja i ubrzani proces zarastanja staništa su glavna prijetnja i čine ih ranjivim i ugroženim vrstama.

Julski monitoringa *Marsilea quadrifolia* duž rijeke Moračice, pokazao je da postoje mala odstupanja u odnosu na nalaze prethodnih godina. Populacija je, morfologijom staništa (uzdignuta obala) podijeljena na dvije subpopulacije. Dok se 2021 god. prva subpopulacija pružala uz obalu u dužini od 260m, 2022. god. bilježi se zarastanje i izostanak jedinki u početnom dijelu areala u dužini od 2,30m. Takođe je i pokrovnost manja u odnosu na 2022. godinu. Međutim, u drugom dijelu staništa, zabilježeno je povećanje dužine areala, u dijelu rijeke prema ušću, za 23,4m, te populacija u kontinuitetu i u gustom sklopu nastanjuje obalni i plavni dio Moračice u dužini od 544,4m. Ukupna dužina pružanja obje subpopulacije je 802,10m (prema Google earth), što je povećanje u odnosu na 2021. godinu. Sem akvatičnih, prisutne su i terestrične jedinke, koje i po nekoliko metara zalaze u okolnu travnu vegetaciju. Na osnovu rezultata monitoringa, može se konstatovati da je populacija vrste *Marsilea quadrifolia* brojna i za sada stabilna. Zbog potencijalnog rizika od zarastanja staništa, neophodno je nastaviti monitoring.

---

⁸ D.Caković & D.Stešević, Katalog vaskularne flore Crne Gore, Tom 2, 2021.

Nakon otkrića populacije *Caldesia parnassifolia* 2020. godine, na lokaciji Crni žar, impresivne i u brojnosti i po površini koju zauzima, monitoring u avgustu i septembru 2021. godine je pokazao pad u prisustvu flontančnih dijelova biljke, uz istovremeno mnogo bujniju vegetaciju dna. Monitoring u avgustu, a naročito u septembru 2022. godine pokazuje veću brojnost i pokrovnost u odnosu na 2021. godinu, ali i dalje značajno manju u odnosu na 2020. godinu. Obzirom da je ovo tek treća godina praćenja stanja na ovoj lokaciji, rano je donositi zaključke, ali se može pretpostaviti da se ne radi o negativnom trendu uslijed zarastanja, već o prirodnim fluktuacijama na godišnjem nivou. Buduća istraživanja i stalni monitoring će omogućiti bolje upoznavanje ekologije vrste na ovom staništu. Oblast istraživanja je proširena na šire područje Crnog žara, što je imalo za rezultat evidentiranje manjih grupacija *Caldesia parnassifolia* na 6 novih koordinati. Sa velikom vjerovatnoćom se može pretpostaviti da je vrsta prisutna i na drugim, sličnim, još uvijek neistraženim staništima Skadarskog jezera.

Nastavilo se sa prikupljanjem terenskih podataka o distribuciji i stepenu invazivnosti pojedinih alohtonih biljnih vrsta duž sjeverne obale Skadarskog jezera. Invazivna makrofitna *Egeria densa* pokazuje tendenciju daljeg širenja u koritu rijeke Šegrtnice. U Plavnici je evidentirana tek uzorkovanjem sa dna. Razlog je njeno uklanjanje od strane radnika motela „Plavnica“. Ovakvo nekontrolisano uklanjanje doprinosi njenom usitnjavanju i raznošenju. Za sada nemamo podataka da se ukorijenila na području jezera. Na području Žabljačkih livada, *Gledichia triacanthos* iz godine u godinu zauzima sve veće površine i ozbiljna je prijetnja da plavne livade prerastu u šumu gledičije. U ovom dijelu sjeverne obale Skadarskog jezera *Amorpha frutikosa* sporadično je prisutna, dok na potezu Plavnica – Gostiljska rijeka gradi monokulture na zapuštenim imanjima i zauzima velike površine. Očekujemo da će nadležne institucije, shodno Zakonu o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, definisati mjere uklanjanja za svaku invazivnu vrstu i osnovati Komisiju koja će procijeniti da li su te mjere primjenljive u odnosu na navedene vrste i postojeće stanje.

Na osnovu prikupljenih podataka, korišćenjem GPS i primjenom GIS i Google Maps programa, urađene su mape staništa/distribucije za sve vrste obuhvaćenih istraživanjima i monitoringom.

3.2.2. Zaštita faune

Fauna beskičmenjaka

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*, koje je započeto tokom 2021. godine. Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera*.

Ornitofauna

Aktivnosti vezane za ornitološka istraživanja i monitoring nisu realizovane iz razloga što nije tokom programske godine angažovano stručno lice na poziciji stručni saradnik za ornitologiju, kako je planirano kroz novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Fauna sisara

Fauna slijepih miševa (*Chiroptera*) istražena je kroz nacionalni projekat „Mapiranje vrsta i staništa za potrebe uspostavljanja Natura 2000 ekološke mreže u Crnoj Gori“ koju je sprovodila Agencija za zaštitu životne sredine. Ukupno je registrovano 10 Natura 2000 vrsta slijepih miševa (*Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus euryale*, *Rhinolophus blasii*, *Myotis myotis*, *Myotis blythi*, *Myotis emarginatus*, *Myotis capaccinii*, *Myotis nattererii* i *Miniopterus schreibersii*). U toku istraživanja istražene su pećine prepoznate kao važne na evropskom nivou - Golubija pećina, Šutonjića jama, Žmrljevica, Začirska pećina, tvrđava na Žabljaku Crnojevića, Špela, Spila, Grbočica i Babatuša. Pećine su značajne na evropskom nivou jer u njima ljeti boravi od 100-do 10 000 jedinki tokom ljetnjih mjeseci. Otkriven je i novi lokalitet sa 5500 jedinki - Golubova jama. Tokom istraživanja Drobiška pećina nije pronađena, pretpostavlja se da je i urušena izgradnjom dalekovoda, koji se nalazi u neposrednoj blizini.

Za potrebe izvještaja prema BERN-u, koji je finansirala Agencija za zaštitu životne sredine izvršen je monitoring vidre (*Lutra lutra*) u NP Skadarsko jezero u periodu jun-jul 2022.godine, čime je nastavljeno evidentiranje prisutnosti vidre na teritoriji parka. Prisustvo vrste registrovano je na sledećim lokalitetima: ušće rijeke Morače (lijevi i desni krak), Plavnica, Gostiljska rijeka, Zlatica, Mali Vrbovac, obalni dio od Podhuma do Božaja, Vranjina, Gornje Malo Blato, rijeka Karatuna, Karuč, potopljeno korito Rijeke Crnojevića, zaliv Seljanski lug, Modra oka, Vučko blato, Velika Čakovica, Mala Čakovica, Biški rep, Kamenik, Liponjak, Prevlaka, Andrijska gora, uvala Jovovica, Tanki rt, Obida, Godinjski zaliv, zaliv Mrčiluke, ribolovno oko Vaškaut, Krnjice, Sijerča i Ckla.

Ribarstvo

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede oformilo je radnu grupu za suzbijanje nelegalnog ribolova. Ispred JPNPCG za člana ove grupe delegiran je stručni saradnik za ribarstvo. Cilj radne grupe je da svojim radom smanji nelegalne aktivnosti, osnaži Službu zaštite Parka, dodatno ih tehnički opremi, izmjeni legislativu i ostvariti usku saradnju svih institucija uključenih u problem nelegalnog ribolova. U toku 2022. godine radna grupa je održala više sastanaka. Za sada su dati prijedlozi aktivnosti i usvojen je akcioni plan ove radne grupe.

Donesena je i „Dopuna Naredbe o ribolovnim zabranama, lovostaju i minimalnim veličinama riba i drugih vodenih organizama ispod kojih je zabranjen ulov.“ Problem evidencije ulova još uvijek nije riješen i u narednom period kroz saradnju sa Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pokušaće se kroz sastanke i nove mjere uticati na ribolovce da se uredi i ovaj dio ribarstva.

Održana su dva sastanka sa predstavnicima ribara, kako bi se uspješnije implementirala nova pravila ribolova.

3.2.3. Kulturno-istorijsko i etnološko nasljeđe

U oblasti kulturno-istorijsko nasljeđe, na osnovu dosadašnjeg evidentiranja mlinova i starih kamenih mostova na vodotocima Skadarskog jezera i ažuriranih GPS podataka sa terena, urađeno je mapiranje i kartografski registar predmetnih objekata.

Istraživanje arhivske građe u fondovima Državnog arhiva, planirano u izvještajnom periodu, obaviće se u narednoj godini.

Etnografska baština

Kroz rad na popisu i dokumentovanju nematerijalne kulturne baštine na prostoru NP Skadarsko jezero pojedinac izrađuje tradicionalne drvene čunove). Iz domena gastronomije dopunjena je lista autentičnih recepata. Za ove elemente popunjeni su Upitnici NKN. Kroz aktivnost na unaprjeđivanju NKN kroz osmišljavanje manifestacija, sajmova, izložbi i događaja na ovom prostoru, kulturno-umjetničkih programa realizovan je događaj "Dan Skadarskog jezera".

Za Portal Share Montenegro pripremljen tekst i fotografije u vezi projekta „Skulpture na otvorenom oplemenjuju svijet Nacionalnih parkova“, <https://sharemontenegro.me/upoznajte-divokožu-medvjeda-i-vuka-cuvare-durmitora-biogradske-gore-i-lovcena/>. Pripremljeni su tekst i fotografije sa Međunarodne multidisciplinarnе konferencije "Nematerijalna kulturna baština Boke Kotorske i Crne Gore: stanje, potencijali, izazovi" na kojoj su predstavljeni NKN Nacionalnih parkova, a za potrebe štampanja Glasnika u izdanju OJU „Muzeji“ Kotor.

Prikupljene su fotografije iz privatne kolekcije koje prezentuju bogato etnografsko nasljeđe. Upućena je inicijativa prema pošti Crne Gore za štampanje poštanskih markica u cilju promocije Parka. Na zahtjev Agencije za zaštitu životne sredine dato je stručno mišljenje i dostavljeni podaci u cilju izrade Studije revizije NP Skadarsko jezero.

3.3. Turizam i rekreacija

Interesovanja za posjete ovog Parka u prvom redu su krstarenje, vožnja čamcem, kajakarenje, pješačenje itd. Za sve navedene aktivnosti u Parku je razvijen sistem staza kako kopnenih tako i vodenih.

Tokom izvještajnog perioda, Centar za posjetioce na Vranjini posjetilo je 21.011 posjetilaca. Od toga najzastupljeniji su bili turisti iz Francuske, Rusije, Poljske, Izraela, Njemačke, domaći i turisti iz regiona. U cilju dobijanja strukture posjetilaca i analize njihovog mišljenja, potreba i očekivanja, tokom turističke sezone u Centru za posjetioce na Vranjini sprovodila se anketa koja se odnosila na učestalost posjeta, dužinu boravka, utiscima o programima obilaska Parka, stanju staza, čistoći i uređenosti Parka, o promotivnom materijalu, ljubaznosti i uslužnosti osoblja. Ispunjeno je 250 anketnih listića. Rezultati sprovedene ankete: NPCG turisti posjećuju najviše jedan put godišnje (85%) i to su većinom jednodnevni izleti (63,4%). Što se tiče oznaka na stazama, posjetioci su se izjasnili da su jasne (86%), a za staze da su dobro uređene i pripremljene za posjetu (72,3%). Posjetioci su ocijenili sa najvišom ocjenom ljubaznost i uslužnost osoblja (88%), a sa najvećom ocjenom čistoću i urednost (61%). Što se tiče promotivnih materijala ocijenjeno je da bi trebalo da ih bude više.

Aktivnosti vezane za poboljšanje turističke infrastrukture odnosno obnova i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, unaprjeđivanje centara za posjetioce i expo prostora, i dr. realizovane su u skladu sa finansijskim mogućnostima Preduzeća. U nacionalnom parku

Skadarsko jezero zamijenjene su folije na Expo prostoru ispred upravne zgrade, trijaglimi i na zgradi Centra za posjetioce Vranjina.

Služba za promociju, marketing i edukaciju je započela programsku aktivnost Analiza korišćenja postojećeg sistema staza. Realizacija ove aktivnosti ima za cilj izradu Analize/Elaborata sa objedinjenim informacijama u zoni nacionalnih parkova u vezi sa upotrebom svih vrsta staza, vidikovaca, turističkih lokacija, kulturno istorijskih lokaliteta, kao i outdoor aktivnosti. Takođe, treba naglasiti da je izrađen Elaborat od strane eksternih eksperata koji su angažovani tokom 2022. godine za ovu programsku aktivnost.

3.4. Edukacija

Veći broj osnovnih škola u okviru svojih nastavnih planova, posjetile su NP Skadarsko jezero. Centar za posjetioce na Vranjini tokom 2022. godine, posjetili su učenici i nastavnici iz dvadesetak osnovnih škola Crne Gore (1190), djeca i učitelji iz pet predškolskih ustanova sa teritorije Podgorice (350), zatim studenti PMF-a iz Podgorice, Kragujevca i Banja Luke, studenti iz Norveške, djeca osnovnih škola iz Češke.

Organizovane su sljedeće radionice i aktivnosti u cilju edukacije i promocije nacionalnih parkova:

2.februar – Svjetski dan vlažnih staništa

Povodom obilježavanja 2. Februara – Svjetskog dana vlažnih staništa, te u cilju informisanja i podizanja svijesti školske populacije o značaju ovog važnog ekološkog datuma i značaju NP Skadarsko jezero kao vlažnog staništa od međunarodnog značaja, edukatori NPSJ realizovali su edukativnu aktivnost u saradnji sa lokalnim školama koje gravitiraju prostorom Parka. Tema ovogodišnjeg Dana vlažnih područja bila je „Akcija za vlažna područja - za ljude i prirodu“ (Wetlands Action for People and Nature) kojom se ističe važnost aktivnog pristupa zaštiti prirode u cilju očuvanja i održivog korišćenja močvara za ljude i planetarno zdravlje. Edukativna radionica obuhvatila je jednočasovnu vožnju brodom uz močvarni dio Skadarskog jezera a snimana je u vidu reportaže od strane RTCG-a. Učenici su imali priliku da posmatraju ptice močvarice i prezentuju istraživački rad o vrijednostima ovog vlažnog staništa. Oni su, ujedno i učesnici edukativnog programa „Mladi čuvari parka“ koji istražuju prirodne i kulturno istorijske zanimljivosti nacionalnog parka u čijem neposrednom okruženju žive.

22.mart – Svjetski dan voda

Organizovana je tematska radionica za učenike osnovnih škola, na ovogodišnju temu Svjetskog dana vlažnih staništa: “Podzemne vode – Učiniti nevidljivo vidljivim.” Ova radionica organizovana je u saradnji sa preduzećem Regionalni vodovod “Crnogorsko primorje” Budva i realizovana je na vodoizvoru “Bolje sestre”. Prvi dio radionice odvijao se školama u vidu edukativnog časa gdje su učenici imali prilike da čuju o značaju obilježavanja Svjetskog dana voda sa osvrtom na ovogodišnju temu, koja akcenat stavlja na dostupnost i mudro korišćenje vode za piće. Drugi dio radionice obuhvatio je obilazak vodoizvoru “Bolje sestre” uz pomoć stručnog osoblja, kao i eksperimentalni dio gdje su učenici mogli da se upoznaju i učestvuju u procesu prečišćavanja vode i saznaju kako voda od ovog izvora dopijeva do gradova na crnogorskom primorju.

Obilježavanje ribolovnog zabrana

Tematskim radionicama u više lokalnih osnovnih škola obilježen je period ribolovnog zabrana u nacionalnom parku Skadarsko jezero. Djeca su na ovu temu, uz zajednički slogan "Priroda je zajedničko bogatstvo – Stop krivolovu!" uradili više, ekoloških parola i literalnih radova koje su putem e-maila slali na adresu NP Skadarsko jezero. Radovi su objavljeni na sajtu NPCG i društvenim mrežama.

22.april – Međunarodni dan planete Zemlje

Sa ekipom "Mladi čuvari parka" iz OŠ "Zarija Vujošević"- Mataguži, na drugačiji način je obilježen Dan planete Zemlje. Đaci su sa nastavnicom biologije gajili rasade cvijeća u školskom holu, a na Dan planete zemlje prvo je organizovana edukativna radionica u školi, zatim su uz pomoć lokalne jedinice MUP-a zaustavljani automobili. Vozačima je postavljano pitanje da li znaju koji je datum, šta će uraditi da doprinesu boljem očuvanju naše planete, na kraju im je uručen rasad kao poklon od učenika.

22.maj – Međunarodni dan biodiverziteta

U Centru za posjetioce Učenici II razreda OŠ "Pavle Rovinski" iz Podgorice imali su priliku da saznaju o Nacionalnim parkovima i da pogledaju zbirku eksponata flore i faune. Zatim su na platou ispred Centra za posjetioce, održane edukativne igre o karakterističnim biljnim i životinjskim vrstama Skadarskog jezera. Na kraju su od fotografija pomenutih vrsta, a uz pomoć edukatora, napravili izložbu fotografija.

27 maj- Svjetski dan vidre

Edukativnim radionicama u II i V razredu osnovnih škola OŠ „Vladika Danilo" i OŠ „Milan Vukotić" edukatori NP Skadarsko jezero obilježili su Svjetski dan vidre. Učenici su imali priliku da se kroz edukativni i kreativni dio radionice upoznaju sa ovom zanimljivom vrstom i značajem njene zaštite.

3. novembar- Svetski dan čistog vazduha

Sa najmlađima, djecom iz vaspitne jedinice „Mogli“ JPU „Đina Vrbica“ u prostorijama Centra za posjetioce na Vranjini kao i na platou ispred Centra, organizovana je edukativna aktivnost povodom obilježavanja ovog ekološkog datuma, zatim su kroz edukativne igre na otvorenom sa edukatorima, nastavili da se bave ovom ekološkom temom.

3.5. Promocija i marketing

U saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama i preduzetnicima, organizovana je tradicionalna manifestacija Dan Skadarskog jezera. Cilj ove manifestacije koja je organizovana na Vranjini i Virpazaru je da se promovišu vidovi aktivnog odmora (ove godine kajakarenje), tradicionalno čunarstvo i razni proizvodi lokanih proizvođača i preduzetnika.

U organizaciji LTO, uzeto je učešće na manifestacijama: Festival čuna, Dan grožđa, Dan krpa i zetskih kolača, Dani vina i ukljeve. Pored navedenog, tokom izvještajnog perioda, zaposleni u Centru za posjetioce učestvovali su na tematskim radionicama u zemlji i regionu, organizovanih

od strane NVO sektora (CZIP, Green Home, Parkovi Dinarida) i međunarodnih organizacija (WWF, IUCN), a u vezi sa turističkim, promotivnim i edukativnim aktivnostima u ovom zaštićenom području.

Predstavnici NPSJ učestvovali su na Europark konferenciji u Francuskoj. Takođe, zaposleni u Centru za posjetioce učestvovali su u emisijama na lokalnim radio i TV programima, a u vezi sa najavama zanimljivih događaja, snimanja manjih edukativnih reportaža, kao i tokom gostovanja domaćih i stranih novinarskih ekipa u NPSJ.

Tokom izvještajnog perioda organizovana je kampanja "Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima," koja je podrazumijevala različit spektar sportskih dešavanja u svih pet nacionalnih parkova, prilagođenih za profesionalne sportiste, rekreativce i sve ljubitelje sportskih aktivnosti. Cilj kampanje je popularizacija aktivnog odmora u nacionalnim parkovima, približavanje prirodnih, kulturnih i ambijentalnih vrijednosti stranim i domaćim posjetiocima, podizanje svijesti javnosti o značaju zdravih stilova života, kao i očuvanje prirodnih vrijednosti Crne Gore. U sklopu kampanje „Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima,“ u saradnji sa Sportsko-ribolovnim društvom Podgorica, održano je sportsko-ribolovno takmičenje „Zlatna ukljeva“, na sportsko-rekreativnoj stazi Lesendro. Ovo sportsko - ribolovno takmičenje se organizuje po pravilima FIPS-a (Svjetska Federacija slatkovodnog ribolova) i obuhvatalo je 14 ekipa iz Crne Gore i regiona, tj. 42 takmičara, ribolovnom disciplinom udica na plovak.

Akcija „Uklonimo ambroziju“

Službe Parka su sa grupom mladih izviđača iz Belgije na prostoru NP Skadarsko jezero učestvovali u volonterskom radu uklanjanja biljke ambrozije. Akcija se odvijala na nekoliko lokacija na kojima je ova biljka zastupljena. Akcija se odvijala na ruralnom dijelu Virpazara, uz Crmničku rijeku. Sa volonterima se pristupilo ručnom uklanjanju svih zatečenih primjeraka, prije faze cvjetanja.

Sportsko-ekološka manifestacija „Matirajmo otpad!“

Šahovski klubovi "7. oktobar" Podgorica i "Mornar" Bar, u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine i NP Skadarsko jezero, organizovali su sportsko-ekološku manifestaciju pod sloganom "Matirajmo otpad". U pitanju je tradicionalni šahovski turnir koji se organizuje za učenike osnovnih škola iz Bara. Ove godine manifestacija se realizovala u OŠ "Jovan Tomašević" u Virpazaru. Manifestacija je obuhvatala: sadnju ukrasnog drveća u školskom dvorištu, edukativni čas o vrijednostima NPSJ i problemima sa otpadom, takmičarski dio, kao i dodjele nagrada i diploma pobjednicima. Učestvovali su predstavnici 10 osnovnih škola.

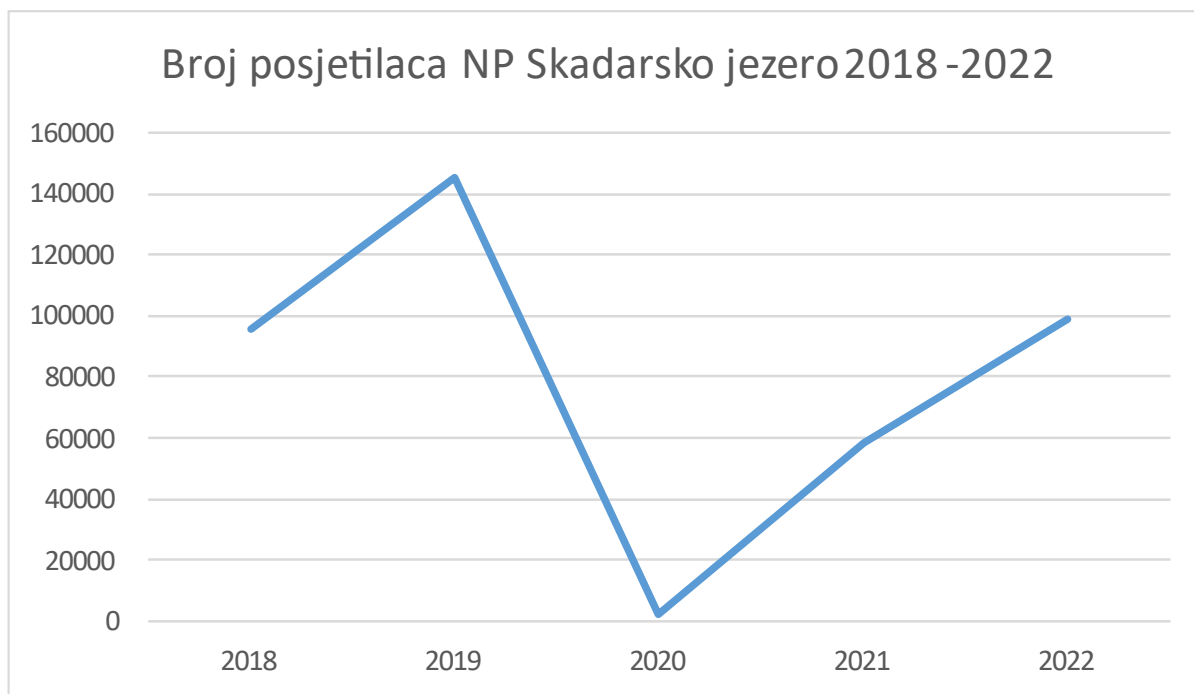
3.6. Pružanje usluga

Pružanje usluga u Nacionalnom parku „Skadarsko jezero“ najvećim dijelom vršeno je kroz obavljanje turističke djelatnosti. Na osnovu broja prodatih ulaznica i posjećenosti objekata u parku, utvrđen je ukupan broj posjetilaca, kao i broj posjetilaca po određenim lokacijama. Na osnovu prodatih ulaznica, dat je prikaz broja posjetilaca u parku u zadnjih 5 godina (Tabela 9, Grafik 6).

Tabela 9: Broj posjetilaca u NP Skadarsko jezero u periodu od 2018-2022 godina.

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Broj posjetilaca	95363	145237	2423	58419	99234

Grafik 6: Grafički prikaz posjetilaca u NP Skadarsko jezero u periodu od 2018-2022 godine

3.7. Korišćenje dobara

U cilju daljeg uređenja i upravljanja ribljim fondom na Skadarskom jezeru održan je veći broj sastanaka. Održana su dva sastanka na kom su prisustvovali predstavnici: NVO Carp Security Group, NVO Green home, Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, predstavnici 2 ribolovna udruženja, predstavnici MUP-a, inspektor za ribarstvo i stručni saradnik za ribarstvo u JPNPCG. Broj izdatih dozvola u 2022. godini je 360 (Tabela 10). Planom upravljanja ribarstvom godišnji broj dozvola za obavljanje privrednog ribolova je ograničen na 400 dozvola.

Tabela 10: Broj izdatih ribolovnih dozvola u NP Skadarsko jezero u 2022. godini

Tip dozvole	Br.izdatih dozvola
Privredni ribolov	258
Sportsko rekreativni ribolov	102

3.8. Uređenje prostora

U skladu sa važećom izmjenom i dopunom Programa objekata privremenog karaktera za područje NP Skadarsko jezero za period 2020 - 2024. godine na prostoru NP Skadarsko jezero izdata su dva urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno građenje objekta privremenog karaktera na zemljištu u državnoj svojini za potrebe Javnog preduzeća. Kako JPNPCG ni u 2022.godini nije dobilo saglasnost od Vlade za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini radi postavljanja objekata privremenog karaktera, nije bilo u mogućnosti da raspiše Javni poziv za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini radi postavljanja objekata privremenog karaktera, te nisu izdavani urbanističko-tehnički uslovi i nije potpisan nijedan ugovor za lokacije koje se nalaze na državnom zemljištu za ovaj nacionalni park.

3.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Skadarsko jezero

Troškovi ljudskih resursa odnose se na zarade zaposlenih u ovom nacionalnom parku, dok se ostali troškovi odnose na troškove električne energije, održavanja objekata, troškove amortizacije i druge rashode (Tabela 11).

Tabela 11: Ostvareni troškovi za NP Skadarsko jezero u 2022 godini

RASHODI 2022.godina	NP SKADARSKO JEZERO	Stručne službe	Ukupno
troškovi ljudskih resursa	541.229,50	237.813,23	779.042,73
programske aktivnosti	51.002,58	9.152,79	60.155,37
ostalo	96.318,75	55.081,84	151.400,59
Ukupno	688.550,83	302.047,86	990.598,69

Troškovi službi zajedničkih poslova raspoređeni su po ključu na nacionalne parkove, te je u tabeli prikazan pripadajući dio za NP Skadarsko jezero. Razlika ostvarenih prihoda i rashoda pokrivena je subvencijama iz budžeta. Najveći dio sopstvenih prihoda odnosi se na prihode ostvarene od prodaje ulaznica (Tabela 12).

Tabela 12: Ostvareni prihodi u NP Skadarsko jezero u 2022 godini

PRIHODI 2022. godina	Iznos €
Prihodi od ulaznica	391.010,60
Prihod od ribolovnih dozvola	48.007,59
Prihodi od ostalih naknada	38.194,95
Drugi poslovni prihodi	69.336,28
Ukupno NP	546.549,42

3.10. Završna razmatranja i preporuke

Kao rezultat poslovanja u sektoru službi izdvajaju se određeni segmenti:

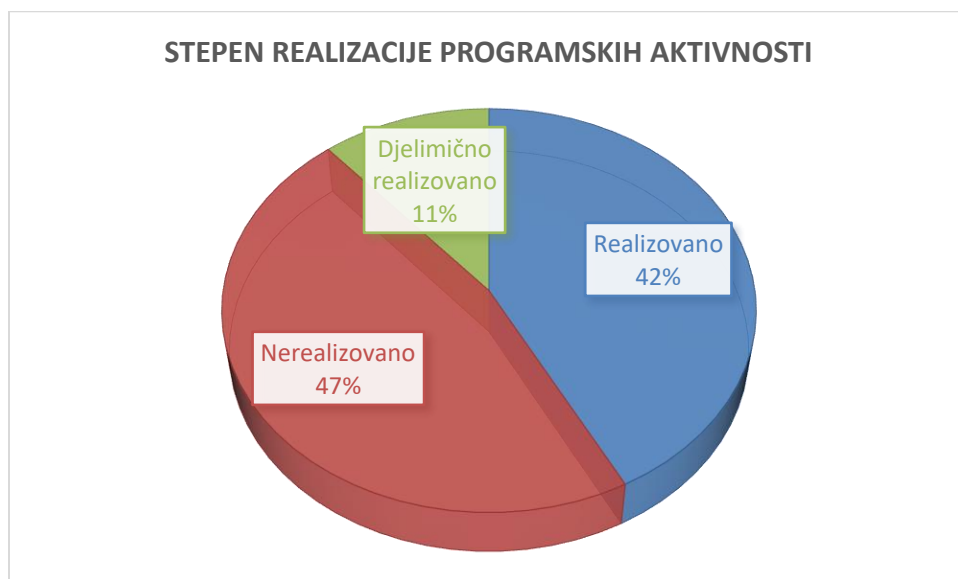
1. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je uglavnom realizovala programske aktivnosti koje su se odnosile na istraživanje i monitoring flore i faune sisara. Aktivnosti koje su se odnosile na faunu ptica, a koje predstavljaju važan segment Parka, i shodno činjenici da je ono IBA i RAMSAR područje, nisu realizovane iz razloga nedostatka stručnog saradnika za ornitofaunu. Izvršen je monitoring rijetkih biljnih vrsta *Marsilea quadrifolia* i *Caldesia parnassifolia*. Populacija vrste *Marsilea quadrifolia* brojna i za sada stabilna. Monitoringom vrste *Caldesia parnassifolia* na lokalitetu Crni žar, imalo je za rezultat evidentiranje manjih grupacija ove vrste na 6 novih koordinati. Invazivna makrofita *Egeria densa* pokazuje tendenciju daljeg širenja u koritu rijeke Šegrtnice. *Gledichia triacanthos* na području Žabljačkih livada zauzima sve veće površine i ozbiljna je prijetnja da plavne livade prerastu u šumu gledičije. Uz sjeverno-zapadnu obalu Skadarskog jezera *Amorpha frutikosa* sporadično je prisutna, dok na potezu Plavnica – Gostiljska rijeka gradi monokulture na zapuštenim imanjima i zauzima velike površine. Istraživanjem slijepih miševa registrovano je 10 Natura 2000 vrsta slijepih miševa (*Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus euryale*, *Rhinolophus blasii*, *Myotis myotis*, *Myotis blythi*, *Myotis emarginatus*, *Myotis capaccinii*, *Myotis nattererii* i *Miniopterus schreibersii*). Tokom istraživanja slijepih miševa Drobiška pećina nije pronađena, predpostavlja se da je i urušena izgradnjom dalekovoda, koji se nalazi u neposrednoj blizini. Za potrebe izvještaja prema BERN-u, koji je finansirala Agencija za zaštitu životne sredine izvršen je monitoring vidre (*Lutra lutra*), istraživanja su pokazala da je populacija vidri stabilna, te da lokaliteti na kojima su pronalazeni tragovi prisustva vrste znatnije ne odstupaju u odnosu na istraživanja koja su sprovedena tokom 2021. i 2020. godine. Na lokalitetu Ckla registrovano je prisustvo vidre, prvi put nakon istraživanja koja su sprovedena tokom 2017. godine.
2. Shodno planiranoj dinamici organizovane su 2 sjednice Socio-ekonomskog foruma koje su doprinijele boljoj turističkoj sezoni i većem uključivanju lokalnih struktura u realizaciji drugih upravljačkih aktivnosti.
3. Služba za promociju, marketing i turizam je svakodnevno pružala informacije kako stranim tako i domaćim turistima u centrima za posjetioce na Virpazaru i Vranjini . Tokom godine su održavane edukativne radionice za učenike srednjih i osnovnih škola u Crnoj Gori i obilježeni su značajni ekološki datumi.
4. Pristupilo se zamjeni folija na tablama i trianglima, kao i na ceradnom platnu u upravnoj zgradi na Virpazaru.
5. Promocija parka sprovodila se putem web sajta JPNPCG, na vlastitim društvenim mrežama facebook i instagram, saradnjom sa elektronskim i štampanim medijima i organizacijom i učešćem na brojnim manifestacijama i izložbama.

U narednoj godini potrebno je:

1. Angažovati stručne saradnike za ornitofaunu i herpetofaunu u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj; i Izvršiti nabavku potrebnih materijalno tehničkih sredstava (binokularna lupa, fotozamke, oprema za teren, mreže, i sl.), izvršiti obuku u QGIS-u i obezbjediti sve druge uslove koji su potrebni za realizaciju terenskih istraživanja;
2. Angažovati odgovarajući broj lica u okviru Službe fizičke zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture. Sa postojećim brojem zaposlenih u ovim službama nije moguće organizovati adekvatne aktivnosti, uzimajući u obzir površinu koju zahvata ovo zaštićeno područje;
3. Realizovati blagovremeno nabavku neophodnih materijalno-tehničkih sredstava kako bi proces rada službi mogao kvalitetno da se odvija;
4. Nabaviti adekvatne uniforme za zaposlene u službama NPSJ;
5. Neophodno je nabaviti bar dva plovila i dva vanbrodska motora većih snaga;
6. U narednom periodu prijedlog je da se povećaju finansijska sredstva za Službu za promociju, marketing i turizam u cilju realizacije većeg stepena programskih aktivnosti koje uključuju unaprjeđenje ponude za outdoor aktivnosti i turističku infrastrukturu na području Parka.
7. Preporuka je da se u narednom periodu turistička infrastruktura, koju čine table i triangli unificira po pitanju dizajna folija na njima;
8. Aplicirati na projektima koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka i ojačati saradnju sa lokalnim stanovništvom.

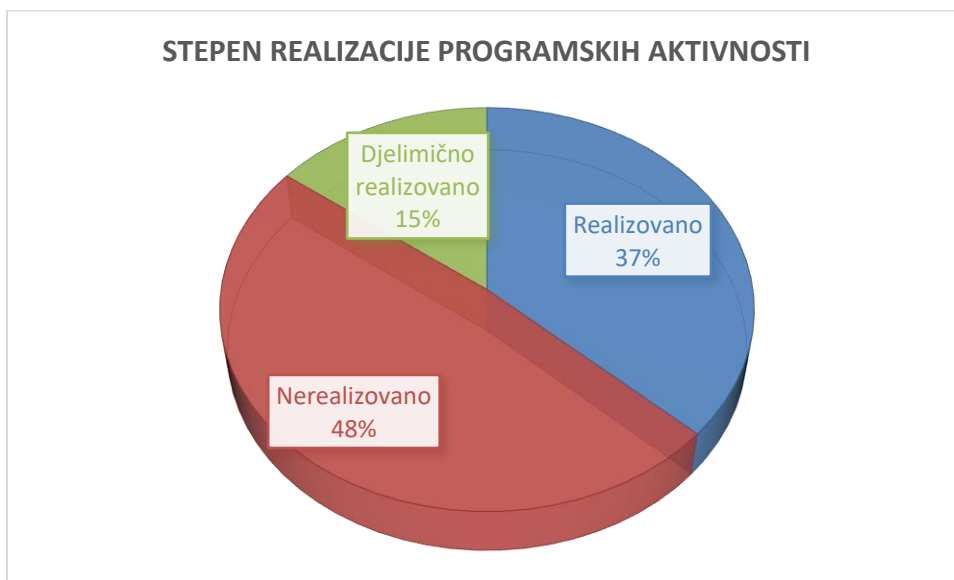
3.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti

Javno preduzeće za nacionalne parkove je Programom upravljanja za 2022. godinu planiralo 71 aktivnost, od kojih realizovano 30 aktivnosti, nijesu realizovane 33 aktivnosti, dok je 8 aktivnosti djelimično realizovano. Stepen realizacije programskih aktivnosti na nivou nacionalnog parka Skadarsko jezero je 42%. (Grafik 6).

Grafik 6: Stepen realizacije programskih aktivnosti u NP Skadarsko jezero

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala 35 aktivnosti, od kojih je 13 realizovano, nije realizovana 21 aktivnost, dok je jedna aktivnosti djelimično realizovana. Stepen realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 37%. (Grafik 7).

Grafik 7: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Služba za promociju, marketing i turizam je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala 25 aktivnosti, od kojih je u izvještajnom periodu realizovano 14, nerealizovano 6, a djelimično realizovano 5 aktivnosti. Stepen realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 56%. (Grafik 8).

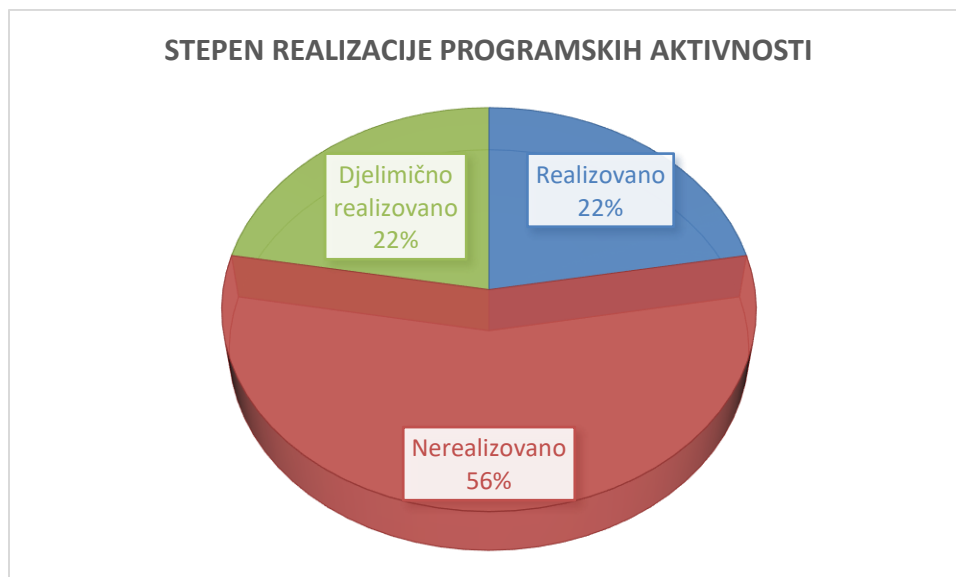
Grafik 8: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju, mrketing i turizam

Služba za projekte i međunarodnu saradnju je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala dvije aktivnosti od kojih je jedna realizovana, a jedna nerealizovana. Stepen realizacije aktivnosti je 50% (Grafik 9).

Grafik 9: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za projekte i međunarodnu saradnju

Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala 9 aktivnosti od kojih su 2 realizovane, 5 nije realizovano, a 2 su djelimično realizovane. Stepen realizacije aktivnosti je 22%. (Grafik 10).

Grafik 10: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Kašnjenje u usvajanju Programa upravljanja, dovele su do toga da se sa realizacijom programskih aktivnosti kasnilo.

Učestale promjene u menadžmentu Preduzeća dovele su do promjena u prioritetima poslovanja, različitim vizijama razvoja i načina realizacije aktivnosti. Prethodni menadžmet Preduzeća je usvojio programe upravljanja, ali je spriječio realizaciju pojedinih aktivnosti, naročito onih koje su se odnosile na monitoring i istraživanje pojedinih vrsta, a koje su zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku

3.12. OCJENA STANJA

Osim inventarizacije značajnih biljnih taksona rađen je monitoring rijetkih biljnih vrsta *Marsillea quadrifolia* i *Caldesia parnassifolia* koji je pokazao da su populacije stabilne ali pod potencijalnim pritiskom zarastanja što zahtijeva dalje praćenje. Istraživanja distribucije invazivnih vrsta ukazuje na zabrinjavajuće prisustvo bagremca (*Amorpha fruticosa*) u plavnom području sjeverne obale Skadarskog jezera i *Egeria densa* u koritu rijeke Šegrtnice. Takođe je zabrinjavajuća brzina širenja vrste *Gleditsia triacanthos* na području Žabljačkih livada. Očekujemo da se shodno Zakonu o stranim i invazivnim stranim vrstama (Sl.List 18/19) što prije definišu mjere o kontroli širenja i/ili uklanjanja ovih vrsta.

U toku istraživanja faune slijepih miševa istražene su pećine prepoznate kao važne na evropskom nivou - Golubija pećina, Šutonjića jama, Žmrljevica, Začirska pećina, tvrđava na Žabljaku Crnojevića, Špela, Spila, Grbočica i Babatuša. Pećine su značajne na evropskom nivou jer u njima ljeti boravi od 100 do 10 000 jedinki tokom ljetnjih mjeseci. Otkriven je i novi lokalitet sa 5500 jedinki - Golubova jama. Tokom istraživanja Drobiška pećina nije pronađena, pretpostavlja se da je i urušena izgradnjom dalekovoda, koji se nalazi u neposrednoj blizini. U narednom periodu

nastaviće se istraživanje bitnih staništa i skloništa za slijepe miševe, kako bi se dobio uvid u stanje ove vrste faune na području Parka.

Lokaliteti na kojima je zabilježeno prisustvo vidre u posljednje tri godine se uglavnom podudaraju. Istraživanja iz 2022 godine na lokalitetima Petrova punta, Rajica, Raduš i Zaliv luka nijesu registrovani znaci prisustva vidre u odnosu na istraživanja tokom 2020. i 2021. godine, ali to ne povlači za sobom zaključak da vidre nijesu prisutne na pomenutim lokalitetima. Prvi put nakon 2017 godine, znaci prisustva vidre registrovani su i na lokalitetu Ckla. Istraživanjima tokom 2022 godine po preporuci ornitologa nijesu obuhvaćeni lokaliteti Pančeva oka i Crni žar, zbog gniježđenja pelikana.

Na području parka vršio se monitoring voda od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju. Prikupljaju se podaci sa mjernih mjesta Kamenik, Podhum, Moračnik i Centar. Zvaničan izveštaj institucije za 2022 godinu biće dostupan krajem aprila 2023 godine.

Na prostoru Parka postoje tri kontrolno-naplatna punkta i to u Virpazaru, Vranjini i Lipoviku. Park raspolaže sa dva centra za posjetioce na Virpazaru i Vranjini.

U Parku postoji osam pješačkih staza, ukupne dužine oko 55 km. Staze su opremljene horizontalnom i vertikalnom signalizacijom. Po stepenu zahtjevnosti to su uglavnom srednje teške staze. Park raspolaže sa pet biciklističkih staza, ukupne dužine 146km, i dvije staze za planinski biciklizam, ukupne dužine 18km. Po stepenu zahtjevnosti to su lake i srednje teške staze. Na većini se nalazi pješačka horizontalna i vertikalna signalizacija, koju je potrebno dopuniti standardnim piktogramima. Edukativna staza Lipovik je u jako lošem stanju i potrebno je uraditi njenu analizu i dati prijedlog uređenja i sanacije.

U parku postoji pet vidokovaca, koja nijesu u dobrom stanju i nemaju potrebnu infrastrukturu. Svaki od njih zahtijeva adekvatan mobilijar.

3.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu

Strateška oblast 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Aktivnost 1.1.1.	Monitoring hidroloških objekata
Opis aktivnosti	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiće se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode na području Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Cilj 1.2.	Sprječavanje nastanka otpada
Aktivnost 1.2.1.	Sanacija neuređenih odlagališta otpada na području Parka

Opis aktivnosti	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljaće se podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nelegalnih odlagališta i procjena količine otpada</i>
Stepen realizacije	Realizovano / 14 nelegalnih odlagališta
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Cilj 1.3.	Izvršena analiza i revizija podataka o flori i vegetaciji, sa posebnim osvrtom na prioritetne vrste i staništa i endemske vrste
Aktivnost 1.3.1	Izvršiti obuku stručnih saradnika za floru i vegetaciju za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Za potrebe ažuriranja baze sa kompletnim setom podataka o flori i vegetaciji, izvršiće se obuka stručnih saradnika za rad u GIS-u
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.2.	Izraditi mobilnu aplikaciju u cilju boljeg monitoringa i prikupljanja podataka
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja taksonomskih i stanišnih podataka izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Funkcionalna mobilna aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.3.	Nastaviti inverterizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona
Opis aktivnosti	Nastaviće se sa unosom literaturnih i terenskih podataka u Excel-bazu, na sređivanju i sistematizaciji taksonomskih i drugih podataka, na nomenklaturnim usaglašavanjima unijetih taksona sa važećim evropskim listama (Flora Europaea, Catalogue of Life, The Euro+Med PlantBase i The Plant List). Definisanjem važećeg naziva (accepted name) riješiće se problem sinonima i utvrditi konačan broj popisanih taksona na nivou vrste i podvrste. Upoređivanjem sa EU IUCN listom utvrdiće se konzervacijski status taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Sređivanjem i sistematizacijom podataka baza postaje upotrebljiva za pretragu i pružanje svih neophodnih podataka, (ukupan broj popisanih taksona, broj taksona koji imaju nacionalni i/ili međunarodni značaj i nivoe zaštite, distribucija taksona po lokalitetima i stanišnim tipovima, itd). Osnovni kriterijum pri odabiru lokaliteta na kojima će se uraditi popis značajnih taksona, utvrditi stanje i distribucija, biće nepostojanje ili zastarjelost podataka za takson ili stanište, odnosno područje.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>

Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.4.	Obavljen monitoring i analiza stanja biljnih vrsta koje se nalaze na listama HD (Annex II i IV) i BC (Anex I)
Aktivnost 1.4.2.	Nastaviti istraživanja za vrstu <i>Caldesia parnassifolia</i> na lokalitetima Pančeva oka i Crni žar
Opis aktivnosti	<i>Caldesia parnassifolia</i> je identifikovana na dva lokaliteta na području Skadarskog jezera. Zbog nacionalnog i međunarodnog značaja, kao rijetke i ugrožene (zarastanjem staništa) vrste, nastaviće se praćenje stanja populacije i eventualnih promjena na evidentiranim staništima i istraživanja na potencijalnim staništima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa sa kartom transekata</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.5.	Izvršen monitoring u ugroženim Natura staništima i uspostavljen sistem upravljanja
Aktivnost 1.5.1	Nastaviti aktivnosti na očuvanju vrste i zajednice skadarskog hrasta na stanišnom tipu 92A0
Opis aktivnosti	Na osnovu prethodnih istraživanja, uspostaviće se monitoring tzv. Stabala budućnosti i parcela na kojima je ustanovljen spontani proces revitalizacije zajednice skadarskog hrasta.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Unijeti podaci u GIS bazu podataka i izveštaji monitoringa sa kartom istraživanog područja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog nerealizacije	U cilju dobijanja informacija o genetičkom definisanju podvrste skadarskog hrasta, JPNPCG se obratilo IUCN tree specialist group. Još uvijek nismo dobili povratne informacije.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.6.	Utvrđeno stanje i uticaji invazivnih vrsta i definisane mjere za njihovu kontrolu i suzbijanje
Aktivnost 1.6.1	Nastaviti istraživanja distribucije invazivnih vrsta sa akcentom na <i>Amorpha fruticosa</i> i <i>Egeria densa</i>
Opis aktivnosti	Dosadašnja istraživanja stručne službe JPNPCG su pokazala da je zabrinjavajuća dinamika širenja invazivnih vrsta <i>Amorpha fruticosa</i> na plavnim staništima sjeverne obale Skadarskog jezera i <i>Egeria densa</i> u vodotoku rijeke Šegrtnice i u rijeci Plavnici. Nastaviće se istraživanja distribucije ovih vrsta na drugim plavnim područjima i vodotocima Skadarskog jezera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaji monitoringa sa kartom istraživanog područja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.6.2.	Upravljanje invazivnim vrstama sprovoditi u koordinaciji sa nadležnim institucijama
Opis aktivnosti	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj će izvijestiti Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine o stanju na terenu i

	primjenjivati mjere nadgledanja ili eventualnog uklanjanja u skladu sa dobijenim preporukama.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj prema Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine o stanju i uticaju invazivnih vrsta <i>Amorpha fruticosa</i> i <i>Egeria densa</i> na autohtona staništa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Izveštaj prema Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine o stanju i uticaju invazivnih vrsta <i>Amorpha fruticosa</i> i <i>Egeria densa</i> na autohtona staništa nije sačinjen od strane JPNPCG.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.7.	Kontrolisano ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe i očuvanje staništa
Aktivnost 1.7.1.	Izraditi mobilnu aplikaciju za rad na terenu
Opis aktivnosti	Angažovati IT stručnjaka za izradu mobilne aplikacije, koja bi obezbjedila prikupljanje terenskih podataka o ubiranju ljekovite flore, samonikloj jestivog bilja i gljiva u komercijalne svrhe na području NP.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje koje zadužuju radnici Službe zaštite NP i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.7.2.	Obučiti nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Zbog lakšeg prikupljanja podataka o lokalitetima ubiranju ljekovite flore, samonikloj jestivog bilja i gljiva na prostoru NP, obučiti nadzornike u Parku za korišćenje mobilne aplikacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Služba zaštite obučena da u terenskom radu koristi mobilnu aplikaciju</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.7.1.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP
Aktivnost 1.7.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi podatke u Excel bazu
Opis aktivnosti	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe dobijeni radom nadzornika na terenu i korišćenjem mobilne aplikacije biće unijeti u bazu podataka; uradiće se analiza i kartografski prikaz
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa na kojima su vršena ubiranja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.7.1. i 1.7.2.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP, direktor NP
Cilj 1.8.	Uspostavljen integralni pristup upravljanja šumama

Aktivnost 1.8.1.	Sprovesti preventivne mjere u cilju zaštite od požara
Opis aktivnosti	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, odradiće se nabavka potrebne opreme, instalacija potrebne infrastrukture i distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o realizovanoj aktivnosti</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije nabavljena adekvatna PP oprema prije požarne sezone, s tim u vezi nije bilo moguće odraditi aktivnost.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.10.	Kontinuirano praćenje stanja šumskih ekosistema
Aktivnost 1.10.1.	Pratiti stanje značajnih šumskih vrsta lovora (<i>Laurus nobilis</i>) i skadarskog hrasta (<i>Quercus robur ssp scutariensis</i>)
Opis aktivnosti	Na unaprijed evidentiranim lokacijama vrši će se kontinuirani monitoring lovora (<i>Laurus nobilis</i>) i skadarskog hrasta (<i>Quercus robur ssp scutariensis</i>)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o realizovanoj aktivnosti</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.5.1.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.11.	Uređen održivi ribolov na Skadarskom jezeru
Aktivnost 1.11.1.	Sertifikovati i markirati ribolovne alate
Opis aktivnosti	Na terenu će se zajedno sa ribarskim udruženjima markirati ribarski alati
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sertifikovanih ribarskih alata u privrednom ribolovu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Inicijativa da se ribarski alati za obavljanje privrednog ribolova markiraju je pokrenuta, ali nije ostvaren dogovor sa ribarskim udruženjima da se oni i markiraju. Kako ne postoje pravni mehanizmi kojima bi se ribarska udruženja i natjerala da to urade, aktivnost je ostala nerealizovana.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.11.2.	Vršiti evidenciju ulova u bazi podataka kroz saradnju sa udruženjima ribara
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci i obučiti lokalni ribolovci kako treba ispunjavati evidencione kartone o ulovu.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Baza podataka o ulovu u slatkovodnom ribarstvu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostaju određeni podzakonski akti na osnovu kojih bi se vršilo evidentiranje ulova i izvršila obuka ribolovaca.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Aktivnost 1.11.3.	Sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede raditi na daljem uređenju privrednog ribolova
Opis aktivnosti	Učešće na radionicama, sastancima, radnim grupama i skupovima prekogranične saradnje u cilju unaprjeđenja slatkovodnog ribarstva
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.11.4.	Vršiti istraživanja diverziteta ihtiofaune u saradnji sa naučnim institucijama
Opis aktivnosti	Sarađivaće se sa istraživačima PMF-a kroz aktivno učešće u istraživačkim aktivnostima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovana saradnja na istraživanju ihtiofaune sa naučnim institucijama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.11.5.	Održavati redovne kontakte sa ribarskim udruženjima
Opis aktivnosti	Održavaće se sastanci sa ribarima, najmanje jednom u dva mjeseca, kako bi se uspješnije implementirala nova pravila ribolova
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Cilj 1.12.	Monitoring i istraživanje kolonijalnih vrsta ptica
Aktivnost 1.12.1.	Vršiti istraživanje i monitoring kolonijalnih vrsta ptica u Specijalnim rezervatima prirode
Opis aktivnosti	Sprovoditi kontinuirani monitoring kolonijalnih vrsta u toku dva godišnja aspekta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.12.2.	Vršiti istraživanje i monitoring kolonijalnih vrsta ptica na cjelokupnom prostoru jezera sa akcentom na bjelobradu čigru
Opis aktivnosti	Izvršiće se monitoring bjelobrade čigre na lokalitetima koji su označeni u prethodnim godinama kao mjesta kolonija kao i druga radi utvrđivanja broja kolonija i utvrđivanje eventualnih novih kolonija
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj kolonija bjelobrade čigre; izvještaj</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor

	Parka
Cilj 1.13.	Očuvanje diverziteta ptica i njihovih staništa
Aktivnost 1.13.1.	Vršiti utvrđivanje zimskog cenzusa vodenih ptica (IWC)
Opis aktivnosti	Izvršice se utvrđivanje zimskog cenzusa vodenih ptica (IWC)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršen zimski cenzus; izvještaj</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.13.2.	Sprovesti monitoring populacija ptica u toku proljećnog i ljetnjeg godišnjeg aspekta
Opis aktivnosti	Pratiće se populacije najznačajnijih gnjezdarica Parka u toku dva godišnja aspekta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.13.3.	Sprovesti monitoring populacije pelikana (<i>Pelecanus crispus</i>) cjelogodišnji aspekt
Opis aktivnosti	Kontinuirano sprovesti monitoring u svim godišnjim aspektima; monitoring uspješnosti gniježđenja; prostorna distribucija; vitalnost populacije; prstenovanje mladih
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj monitoringa populacije pelikana</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.13.4.	Implementirati mjere konzervacije na staništima gnijezdeće populacije pelikana
Opis aktivnosti	Stalno unaprjeđivanje vještačkih platformi u funkciji gniježđenja pelikana
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Optimalni uslovi za gniježđenje: broj funkcionalnih platformi</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.13.5.	Pratiti stanje indikatorskih vrsta ptica
Opis aktivnosti	Shodno prethodno definisanom listom indikatorskih vrsta, pratiće se stanje njihovih populacija na Jezeru, a po potrebi definisati mjere zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaji i preporuke</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor

	Parka
Cilj 1.14.	Istraženi speleološki i drugi objekti važni za očuvanje značajnih kolonija slijepih miševa (Chiroptera) i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija
Aktivnost 1.14.2	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Izvršiće se nabavka opreme za hvatanje slijepih miševa koja će se koristiti na terenu prilikom istraživanja ovih vrsta. <i>Napomena - nabavljena oprema će se koristiti na teritoriji svih 5 NP.</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena oprema (šipke i nevidljive mreže) za hvatanje slijepih miševa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.14.3.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za faunu za rad u Geografsko-informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Angažovaće se GIS ekspert koji će stručne saradnike obučiti za rad u GIS-u. Obuka za korišćenje GIS-a će omogućiti kvalitetnije predstavljanje podataka prikupljenih tokom istraživanja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnik osposobljen za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.14.5.	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom, utvrdiće se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na području Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih jedinki i vrsta slijepih miševa; Broj najznačajnijih staništa na području Parka.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.15.	Očuvanje vidre i njenih staništa
Aktivnost 1.15.3.	Vršiti monitoring i kartirati staništa vidre
Opis aktivnosti	U saradnji sa Službom zaštite, stručni saradnici će istraživati prisutnost vidre i kartirati njena najznačajnija staništa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Kartirana staništa vidre</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Cilj 1.16.	Istraživanje faune insekata i kartiranje najvažnijih staništa
Aktivnost 1.16.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni Lepidoptera i Coleoptera
Opis aktivnosti	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune Lepidoptera i Coleoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju istraženosti faune Leidoptera i Coleoptera i preporuke u vezi daljih istraživanja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.16.2	Izvršiti uvid u stanje dnevnih leptira na području Parka
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o istraživanjima faune dnevnih leptira Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 2. OČUVANJE, UNAPREĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA	
Cilj 2.1.	Istraženi, valorizovani i zaštićeni najznačajniji elementi materijalne kulturne baštine Parka
Aktivnost 2.1.1.	Finalizovati istraživanje i publikovanje mlinova i starih kamenih mostova na vodotocima Skadarskog jezera
Opis aktivnosti	Obaviće se završna faza terenskog identifikovanja predmetnih objekata i prikupljati podaci od mjesnog stanovništva; Vršiće se istraživanje arhivske građe kroz fondove Državnog arhiva na Cetinju; Uradiće se dopuna nedostajućih GPS podataka sa terena, za kartografski registar i mapiranje, započeto u prethodnoj godini.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ažuriran materijal za pripremu štampanja publikacije</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 2.1.5.	Održavati utvrđene komplekse Žabljak Crnojevića, Lesendro i Grmožur od obrastanja vegetacijom
Opis aktivnosti	Vršiće se uklanjanje rastinja na najposjećenijim tvrđavama Jezera. Aktivnost se obavlja u vrijeme vegetacione sezone, kao jedna od važnih mjera zaštite bedema od agresivnog bujanja vegetacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Unaprijeđeno stanje fortifikacione arhitekture Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Direktor Parka; Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.2.	Promovisana i prezentovana kulturna baština Parka
Aktivnost 2.2.1.	Adaptirati izložbene prostore i uraditi stalne postavke tematskih zbirki kulturno-istorijske prošlosti Skadarskog jezera u Centrima za posjetioce na Virpazaru i Vranjini
Opis aktivnosti	Uradiće se projektno rješenje i adaptirati sala za projekcije u Centru za posjetioce na Vranjini za stalnu postavku "Istorijat plovidbe na Skadarskom jezeru"; U istom objektu iznaći će se mogućnost prezentacije zbirke "Domaća radinost skadarske krajine", kao i foto tabli "Kulturna dobra Skadarskog jezera".
Indikator aktivnosti	Adaptirani izložbeni prostori i urađene postavke
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Opravdano odsustvo stručnog saradnika za kulturno-istorijsko nasleđe
Odgovornost	Direktor JPNPCG; Direktor Parka; Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj; Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 2.3	Zaštićena, valorizovana, promovisana i popularizovana nematerijalna kulturna baština
Aktivnost 2.3.1.	Inventarisati i dokumentovati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
Opis aktivnosti	Nastaviće se proces koji podrazumijeva opsežna i dugotrajna istraživanja evidenciju i evaluaciju najznačajnijih elemenata nematerijalne kulturne baštine, kao najreprezentativnijih aspekata nacionalnog identiteta. Prikupiće se podaci od pojedinaca koji čuvaju običajnu praksu znanja i vještine, koji se manifestuju kroz kontinuitet živog nasljeđa Parka. Popunjavanje obrazaca u vidu upitnika za svaki evidentirani element NKN.
Indikator aktivnosti	Popisana NKN i stavljena u službu prezentacije
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.2.	Uputiti inicijative za uspostavljanje zaštite na osnovu istraživačkih nalaza i drugih dokaza o svojstvu, osobenosti i značaju nematerijalnog kulturnog dobra
Opis aktivnosti	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite elemenata nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to nematerijalno dobro
Indikator aktivnosti	Broj zaštićenih elemenata NKN
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.3.	Unaprijediti nematerijalno kulturno nasljeđe kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija, sajмова, izložbi i kulturno-umjetničkih programa

Opis aktivnosti	Prikupiće se fotografski materijal iz privatne kolekcije, koji prezentuje bogato etnografsko nasljeđe, s ciljem popularizacije, promocije i edukacije javnosti, a koje će se prikazati u okviru kreiranja programa obilježavanja važnih datuma i dešavanja u Parku.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenom etnografskom materijalu. Učešće na manifestaciji</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA I RAZVOJ TURIZMA ORIJENTISANOG KA PRIRODI	
Cilj 3.1.	Promovisan Park sa unaprijeđenim edukativno -interpretativnim sadržajima
Aktivnost 3.1.1.	Sprovoditi uspostavljene edukativne programe i Izraditi edukativne materijale
Opis aktivnosti	Organizovaće se edukativne radionice po programu „Obradujmo prirodu – NP skadarsko jezero“. Organizovaće se edukativne radionice i akcije po programu „mladi čuvari NP Skadarsko jezero“ Organizovaće se edukativne radionice na temu „Ribolovni zabran“
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih radionica i aktivnosti. Broj djece koja su učestvovala u edukativnim radionicama i akcijama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.1.2.	Obilježiti značajne ekološke datume
Opis aktivnosti	Osmisliće se i organizovati interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih datuma i to: <ul style="list-style-type: none"> • 02.februar - Svjetski dan vlažnih staništa • 22.mart - Svjetski dan voda • 22. april - Dan planete zemlje • 22.maj - Svjetski dan biodiverziteta • 24.maj - Evropski dan parkova • zadnja nedjelja maja - Svjetski dan vidre • 05. jun - Dan zaštite životne sredine • druga nedjelja juna - Dan Skadarskog jezera Pod okriljem inicijative "Dani evropske baštine" za 2021. godine, na zadatu ovogodišnju temu, kreiraće se i realizovati program obilježavanja ove značajne manifestacije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih edukativnih i tematskih radionica; Broj učenika na radionicama. Izveštaj o realizaciji manifestacije „Dani evropske baštine“</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 3.2.	Park je uspješno promovisan na tržištu
Aktivnost 3.2.1.	Izraditi promo-video materijale i fotografije prirodnih i kulturnih vrijednosti
Opis aktivnosti	Izradiće se video materijal i fotografije prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka.

	Kontinuirano preko štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), kao i sajta JPNPCG promovisaće se projekti i aktivnosti koje se implementiraju u Parku, njegove prirodne i kulturne vrijednosti, važni ekološki datumi, manifestacije i događaji. Iniciraće se aktivnosti u vezi sa promocijom biodiverziteta, prirodnih vrijednosti, kao i ponude parka kroz različite akcije na terenu, promotivne tekstove i objave u medijima i društvenim mrežama. Iniciraće se saradnja sa elektronskim medijima (portalima) koji se bave promocijom turističkom ponudom Crne Gore, kao i sa travel blogerima u cilju promocije turističke ponude parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih video materijala i fotografija. Press clipping; Broj postavljenih objava na društvenim mrežama i sajtu, objavljenih tekstova, priloga i emisija u medijima, učešće javnosti u kreiranju sadržaja na društvenim mrežama, učešće posjetioca u promotivnim aktivnostima.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.2.	Učestvovati na turističkim sajmovima
Opis aktivnosti	Učešće na lokalnim, regionalnim i internacionalnim sajmovima turizma koji se budu oglašavali tokom godine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nacionalnih, regionalnih i internacionalnih turističkih sajmova na kojima je JPNPCG učestvovao</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, direktor JPNPCG, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.4.	Izraditi i štampati promotivni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa promotivnog i marketinškog materijala sa logom i motivima NP Skadarsko jezero
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen promotivni i propagandni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.5.	Izraditi autentični suvenir Parka
Opis aktivnosti	Organizovaće se konkurs za izradu autentičnog suvenira Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odabran autentični suvenir Parka</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 4: Turizam zasnovan na aktivnom odmoru u prirodi	
Cilj 4.1.	Unaprijeđena i razvijena turistička infrastruktura Parka je usklađena sa principima zaštite prirode i u funkciji je posjetilaca
Aktivnost 4.1.1.	Unaprijediti Centre za posjetioce na Vranjini, Virpazaru i Podhumu

Opis aktivnosti	Preko INTEREG projekta PACON, izvršiće se adaptacija Centra za posjetioce na Vranjini. Izvršiće se zamjena folija u Centru za posjetioce na Vranjini i cerada na Upravnoj zgradi NP Skadarsko jezero u kojoj je smješten Centar za posjetioce
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o preuzetim aktivnostima na adaptaciji i unaprijeđenju centara za posjetioce na Vranjini i u Virpazaru</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 4.1.2.	Unaprijediti Expo prostor na Vranjini
Opis aktivnosti	Izvršiće se zamjena folija na Expo prostoru na Vranjini
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj zamijenjenih folija</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.4.	Postaviti najavne, glavne i informativne table
Opis aktivnosti	Za svih pet nacionalnih parkova postaviće se 20 velikih najavnih tabli (2000*1700), 50 informativnih tabli (2400*600), 10 putokaznih tabli (1900*600*3) , 5 velikih najavnih tabli (3500*4000). Nabavka atigrafit folija obujmica za 85 tabli sa rokom od 25 godina; rešetke, iskop zemljišta, ugradnja, montaža i transport.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene i postavljene table</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.5.	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
Opis aktivnosti	Izvršiće se zamjena folija na informativnim tablama triangli, i informativnim tablama prirodne i kulturne vrijednosti na Vranjini, u Virpazaru, na Rijeci Crnojevića i Žabljaku Crnojevića
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena zamjena folija na informativnim tablama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.6.	Unaprijediti pješačke staze
Opis aktivnosti	U okviru INTEREG-ovog projekta PACON, urediće se pješačka staza (šetalište) u Virpazaru.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uređena pješačka staza (šetalište) u Virpazaru.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 4.1.7.	Uspostaviti novu rutu za pješačku stazu „Dolinom rijeke Orahovštice“
Opis aktivnosti	Nakon urušavanja mosta „Mare Neškove“ ruta pješačke staze „Dolinom rijeke Orahovštice“ je promijenjena. Uspostaviće se nova ruta i uraditi GPS snimak.

	Uradiće se Studija povezivanja 3 postojeće pješačke staze: dolinom rijeke Orahovštica, dolinom rijeke Sutorman i pješačka staza Zebes – Godinje.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena studija</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.9.	Održavati i unaprijediti postojeće edukativne i tematske staze
Opis aktivnosti	Izvršiće se analiza stanja „Edukativno-rekreativne staze Obod“ izvršiće se čišćenje staze
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena analiza stanja staze sa gps i fotodokumentacijom</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.13.	Izraditi odmorišta za kajakaše
Opis aktivnosti	Uradiće se idejno rješenje sa predmjerom i predračunom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađeno idejno rješenje</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.14.	Prilagoditi glavne atrakcije u parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza i prijedlog lokacija koje bi se mogle prilagoditi za osobe sa invaliditetom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen predlog lokacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 4.2.	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na aktivnom odmoru
Aktivnost 4.2.3.	Unaprijediti turističku ponudu kajakarenje
Opis aktivnosti	Posredstvom sredstava javnog informisanja vršiće se promocija turističke ponude “kajakarenje”
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Povećano interesovanje za ovaj turistički proizvod</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima
Aktivnost 4.3.1.	Analizirati strukturu, posjetilaca primjenom „karte zadovoljstva“
Opis aktivnosti	U centrima za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca uz pomoć unaprijed pripremljenih anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih anketnih listova. Analizirana struktura, mišljenje, potrebe i očekivanje posjetilaca.</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.2.	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Opis aktivnosti	Pripremiće se anketni listići za zaposlene na naplatnim punktovima, u kojima će se upisivati broj posjetilaca i turistička ruta na dnevnom nivou, u toku turističke sezone.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o analizi uticaja posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.3.	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Opis aktivnosti	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za najposjećenije lokalitete u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena Studija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.4.	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima parka) za različite ciljne grupe
Opis aktivnosti	U saradnji sa TO Bar, TO Cetinje, TO Podgorica i TO Tuzi osmisliće se programi obilaska Parka (bazirani na prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljen program obilaska Parka.</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 5. MEĐUNARODNA I LOKALNA SARADNJA I SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ	
Cilj 5.1.	Učešće na međunarodnim pozivima za otvorene grantove u funkciji realizacije projekata i razmjene znanja i dobrih praksi
Aktivnost 5.1.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima
Opis aktivnosti	Na osnovu objavljenih poziva, pristupiće se izradi projekata iz relevantnih oblasti. Pomoć lokalnim pružaocima usluga u procesu registracije i promocije. Objediniti zajedničku ponudu.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>3 podnesene aplikacija</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Cilj 5.2.	Unaprijeđena saradnja sa lokalnim preduzetnicima i proizvođačima
Aktivnost 5.2.2.	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu kroz udruživanje u klastere i kooperative
Opis aktivnosti	Iniciraće se sastanci sa lokalnim stanovništvom i relevantnim institucijama u cilju koncipiranja zajedničkih projektnih ideja.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>1 održan sastanak</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.2.2	Inicirati uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa predstavnicima relevantnih institucija, kako bi se uspostavili sertifikati za lokalne proizvode sa područja NP Skadarsko jezero
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Inicirano je uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 5.2.3.	Podržati lokalno stanovništvo (proizvođače) da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine, te otkupiti i distribuirati proizvedene predmete u suvenirnice Parka.
Opis aktivnosti	Dati sugestije i prijedloge za izradu suvenira i rukotvorina koje će dopuniti asortiman suvenirnica u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih karakterističnih suvenira i rukotvorina koji su distribuirani u suvenirnice Parka</i>
Vrijeme realizacije	Kontinuirano
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 5.3.	Uključivanje svih relevantnih zainteresovanih strana u rad Socio-ekonomskog foruma
Aktivnost 5.3.2.	Održavanje sjednica Socio - ekonomskog savjeta parka
Opis aktivnosti	Shodno Poslovniku o radu, organizovaće se najmanje 2 sjednice Socio - ekonomskog savjeta parka tokom kalendarske godine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane sjednice, Zapisnik sa zaključcima sa sjednica</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 6: UNAPRJEĐENJE FIZIČKE ZAŠTITE I INFRASTRUKTURE	
Cilj 6.1.	Poboljšan nivo fizičke zaštite prostora i unaprijeđeni postojeći i budući infrastrukturni segmenti
Aktivnost 6.1.1.	Povećati broj izvršilaca u Službi zaštite i Službi za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Opis aktivnosti	Zbog povećanog priliva posjetilaca tokom ljetnje turističke sezone angažovaće se dodatni broj izvršilaca na poslovima na plate ulaznica, ambijentalne higijene i infrastrukture shodno obimu posla i potrebama za redovno poslovanje na prostoru NP.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Povećan broj izvršilaca u Službi zaštite i Službi za održavanje ambijentalne higijene</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
Aktivnost 6.1.2.	Izvršiti stručno usavršavanje Službe zaštite i obuku i osposobljavanje za profesionalan pristup prema posjetiocima

Opis aktivnosti	U cilju usavršavanja nadzornika, stručne službe će u skladu sa potrebama, kroz predavanja, obuke, konsultacije i dr. vršiti obučavanje Službe zaštite za profesionalan rad i odnos prema posjetiocima
Indikator aktivnosti	<i>Osposobljeni nadzornici za rad sa posjetiocima</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Imajući u vidu da je tokom 2022.godine Služba zaštite bila suočena sa većim obimom posla, a koji se odnosio na intenzivniju kontrolu prostora, suzbijanje nelegalnih aktivnosti na Jezeru, te zaštiti pelikana (uznemiravanje i ptičiji grip), to se nije organizovala obuka, ali su vršene konsultacije shodno potrebama i problemima na koje su zaposleni u Službi zaštite nailazili tokom obavljanja svog posla.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za pravne poslove Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju edukaciju i turizam
Aktivnost 6.1.3.	Izvršiti nabavku potrebnih materijalno-tehničkih sredstava
Opis aktivnosti	U cilju unaprjeđenja radnog procesa, neophodno je izvršiti nabavku opreme: <ul style="list-style-type: none"> - Vanbrodski motori od 115 ks (kom 2) - Metalna plovila dužine 7 m (kom 2) - Terensko vozilo - Protiv požarna oprema - Uniforme - Dvogleđi - Ribarske čizme - Kosačice, trimeri - Ogrjevno drvo - Video nadzor
Indikator aktivnosti	<i>Nabavljena materijalno-tehnička sredstva za potrebe Službe zaštite NP</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za administrativno- tehničku podršku i poslove kontrole
Aktivnost 6.1.4.	Obavljati koordinaciju kontrole nelegalnih aktivnosti sa Upravom policije i nadležnim inspeksijskim službama
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa inspeksijskim službama, (šumarstvo, lovstvo i zaštita bilja, slatkovodno ribarstvo, zaštita životne sredine, zaštita prostora, turistička i građevinska inspekcija) cilju koordinacije aktivnosti u prostoru Parka i efikasnijeg procesuiranja evidentiranih nezakonitih radnji.
Indikator aktivnosti	<i>Spriječene nelegalne aktivnosti na prostoru Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor parka, Služba za pravne poslove, šef Službe zaštite
Aktivnost 6.1.5.	Unaprjeđivati saradnju sa osnovnim tužilaštvima
Opis aktivnosti	Unaprijediće se saradnja sa osnovnim tužilaštvima, u cilju procesuiranja osoba koje su zatečene u krivolovu
Indikator aktivnosti	<i>Uspostavljena saradnja sa nadležnim sudovima i osnovnim tužilaštvima</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za pravne poslove
Aktivnosti 6.1.7.	Formirati nove parking prostore i organizovati naplatu
Opis aktivnosti	Izgraditi nove parking prostore i organizovati naplatu parking prostora od strane JPNPCG na postojećim parking prostorima na teritoriji Virpazara.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađeni novi parking prostori i organizovana naplata</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku 2022. godine nije bilo kapitalnog budžeta za parkove, a preko kojeg je planirana realizacija ove aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka
Aktivnost 6.1.8.	Dopunjavati sistem mobilijara za otpad
Opis aktivnosti	U cilju sprječavanja nelegalnog odlaganja otpada, na prostoru Parka će se dopuniti sistem mobilijara za otpad, kao i obnoviti već dotrajali, ukoliko se ukaže potreba za tim.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Dopunjen sistem mobilijara za otpad</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Aktivnost 6.1.9.	Izraditi nove informativno-naplatne punktove
Opis aktivnosti	Izgrađiće se informativno-naplatni punkt koji će biti montažno-demontažnog karaktera zbog oscilacija u vodostaju na tom prostoru
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen novi informativno-naplatni punkt</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka

4. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP DURMITOR

Izveštaj o radu Nacionalnog parka „Durmitor“ ima za cilj da objektivno prikaže sprovođenje funkcije fizičke i stručne zaštite, korišćenje dobara, pružanje usluga, aktivnosti na promotivno-edukativnim poslovima i marketingu, aktivnosti na uređenju prostora, naučno- istraživačkom radu, saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama kao i izveštaj o pojedinim prijavama zbog povrede unutrašnjeg reda u parku za 2022. godinu

Zaštita, unaprjeđenje i razvoj NP Durmitor u 2022. godini obavljali se na osnovu Programa upravljanja za NP Durmitor za 2022. godinu.

4.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Imajući u vidu površinu Parka, njegovu otvorenost, konfiguraciju terena i nepristupačnost u pojedinim zonama, broj angažovanih radnika koji rade na poslovima fizičke zaštite trebalo bi da bude veći od broja koji je angažovan. Posebno je potreban veći broj nadzornika, imajući u vidu činjenicu da je jedan broj nadzornika angažovan na naplatnim punktovima. Veći broj zaposlenih

u Službi zaštite pored svojih redovnih poslova na zaštiti obavlja i poslove na naplati ulaznica, parkinga, kampovanja, raftinga.

Tokom 2022. godine vršeno je stalno patroliranje preko Todorovog i Dobrog dola, a po potrebi i noćna dežurstva. Kada je postojala potreba za tim, noćno dežurstvo je organizovano i u Tepcima, na Drugom logoru - Splavištu, kao i u Dobrilovini i Žugića Luci. Služba zaštite je svakodnevno bila prisutna i na lokalitetu Škrke.

Svi zaposleni u Službi zaštite i u Službi za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture bili su u obavezi da svakodnevno prate i osmatraju teren, u cilju blagovremene prijave eventualnog požara, kao i lično intervenisanje u slučaju požara.

U toku 2022. godine Služba zaštite je registrovala i učestvovala u gašenju nekoliko požara.

1. 08.07.2022. godine registrovan je požar na području iznad Suve lokve izazvan udarom groma. Radilo se o vrlo nepristupačnom, dijelu gdje se požar jako brzo širio između osušene trave i busike.
2. 28.07.2022. godine registrovan je požar u samoj zoni parka na lokalitetu ispod sela Vis Šaranci. Požar nije bio velikih razmjera i nakon dva dana, intervencijom zaposlenih u Službi zaštite i održavanja ambijentalne higijene sa vatrogasnom jedinicom iz Žabljaka je lokalizovan i ugašen.

Služba zaštite je u okviru svojih aktivnosti kontinuirano na terenu pratila stanje faune krupnih sisara. Tokom zimskih mjeseci sve hranilice (ukupno 31) na staništima divokoze i srne su redovno snabdijevane hranom za prihranu divljači. Krajem aprila i početkom maja mjeseca izvršene su višednevne radne akcije zaposlenih na uređenju i čišćenju šetališta od upravne zgrade NP Durmitor do Crnog jezera i njegove okoline.

Izvršeno je čišćenje i uređenje prostora u neposrednom okruženju mosta na Đurđevića Tari i putni pravac na ulazu u park od Bistrice do Đurđevića Tare. Akcije čišćenja i uređenja prostora sprovedene su i na lokalitetima Splavišta, Žugića luke, Zabojskog jezera, Sušice, Ninkovića luke, Ćurevca, Sedla. U pripremi ljetnje sezone izvršena je popravka i kontrolno-naplatnih kućica na svim reonima.

Aktivnosti izvršene u pripremi ljetnje turističke sezone:

1. Postavljen je i popravljen turistički mobilijar (ukupno):
  - Info table 10 kom,
  - Klupe 30 kom,
  - Stolovi 7 kom,
  - Korpe 35 kom na sledećim lokalitetima: Marina dolina, Katun, Dobrilovina, Crnojezerski reon, Studenac, Ordeni Do, Vodeni krši, Stožina, Drugi logor, Žugića luka, Šarban, Todorev do.
2. Čišćenje terena Sedlo – Katun, čišćenje staze za krpље Crno jezero – Poljana, staze Točak – Velika kalica, staze Sušica – Skakala, raskresavanje staze Mlinski potok – Lokvice,

raskresavanje puta do planinarskog doma Sušica; raskresavanje oko puta Zaboj – Sušica i Sušica – Nedajno;

3. U saradnji sa Opštinom Žabljak uklonjen odron na dijelu Durmitorskog prstena, u blizini planinarskog doma Sušica;
4. Popravka i održavanje ograde oko Upravne zgrade;
5. Popravka ograde oko objekta na Uljari;
6. Postavljanje prepreka za četvorotočkaše na prilazima prema Zminjem jezeru;
7. Oправка 4 mosta na šetalištu Crno jezero;
8. Oправка 1 mosta na Mlinskom potoku;
9. Redovno uklanjanje materijala i otpada sa pješačkih staza, kao i uređenje sledećih destinacija: čišćenje niskog rastinja na Splavištu, čišćenje lokaliteta Crna poda, čišćenje rijeke Tare (sa Udruženjem raftera i stanovništva NP „Durmitor“, udruženjem kajakaša). Čišćenje kanjona Tare izvršeno je na području Splavište – Radovan luka;
10. Popravka i postavljanje novih znakova na stazi za hodanje na krpjama Crno jezero –skijalište Savin kuk, kao i popravka mobilijara na dječijem igralištu;
11. Popravka svlačionica za turiste na Žugića luci, postavljanje novih stolova i klupa;
12. Popravka svlačionica za turiste na raftingu na II logoru – Splavištu;
13. Nasipanje pijeskom i adaptacija puta i putnog pojasa na dijelu puta od Upravne zgrade do rampe Crno jezero;
14. Čišćenje planinarskog doma „Sušica“;
15. Prevoz drvene građe i krova uz pomoć helikoptera Vojske Crne Gore do planinarskog doma „Škrka“;
16. Višednevna akcija pokrivanja i završetka I faze rekonstrukcije i adaptacije planinarskog doma „Škrka“;
17. Prevezena i lagerovana preostala građa za planinarski dom „Škrka“ (oko 6m³) na Nedajno do proljeća i nove akcije prenosa materijala;
18. Uređena staza oko Zabojskog jezera, postavljene klupe i stolovi.
19. Čišćenje snijega.

Takođe na terenu Službe su evidentirale nezakonite radnje i aktivnosti (Tabela 12).

Tabela 12: Tabelarni prikaz protivpravnih radnji u NP Durmitor

Protivpravna radnja	Broj prijava
Nelegalna gradnja	1
Puštanje lovačkih pasa u zoni parka radi gonjenja divljači u svrhu lova	2
Gradnja objekta u zoni parka	1
Uginuće divljači na magistralnom putu od kontakta sa motornim vozilom	2
Bespravna sječa u zoni parka	4
Bespravna doznaka u zoni parka od stane Uprave za šume	2
Krivolov u zoni parka	1
UKUPNO	13

4.2. Stručna zaštita

Stručne službe JPNPCG i NP Durmitor sprovodili su programske aktivnosti predviđene Programom upravljanja za 2022 godinu.

4.2.1. Zaštita flore

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore NP Durmitor, unosom terenskih podataka (sipari iznad Sušičkog jezera i u kanjonu Sušice) i preuzimanjem literaturnih podataka. Iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore, tom 2 (Caković, Stešević, 2021⁹), preuzeti su podaci za 194 biljna taksona, koji su zabilježeni za različita područja i staništa ovog nacionalnog parka. Baza je dopunjena sa 403 tabelarna reda i ukupno sadži 3496 tabelarnih redova, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda. Uporedo su rađena nomenklatura usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+Med Plantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN Red List, provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Zbog obilnosti materijala ova aktivnosti se nastavlja u kontinuitetu.

Istraživanja i monitoring

Započeto je istraživanje vrste *Cardamine serbica*, koja je endem Balkanskog poluostrva, sa rasprostranjenjem na tromeđi Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Srbije. U Crnoj Gori je zabilježena na nekoliko lokaliteta na Durmitoru i Magliću.

- Početkom jula, u saradnji sa Biološkim fakultetom iz Beograda, realizovana su terenska istraživanja (na osnovu literaturnih navoda) na lokalitetima: sipar iznad Sušičkog jezera i sipari u kanjonu Sušice. Zbog vremenskih uslova koji su izazvali kašnjenje vegetacije, pronađene su samo mlade jedinke.
- Krajem avgusta mjeseca, na oba lokaliteta, obavljeno je prebrojavanje jedinki unutar 10 kvadrata (10x10). Ustanovljena je brojnost od oko 1000 individua, od kojih svega 10 u fazi cvjetanja.

Na osnovu prikupljenih podataka, korišćenjem GPS-a i primjenom GIS i Google Maps programa, urađene su mape staništa/distribucije za ovu vrstu. Podaci su unijeti u Excel bazu za floru.

4.2.2. Zaštita šuma

Izvršeno je obilježavanje stabala sanitarnog karaktera za uklanjanje u šumama u državnoj svojini. Na određenim prostornim cjelinama ovog Parka je izvršeno obilježavanje suvih, prelomljenih, izvaljenih, stabala koja nemaju dalju budućnost razvoja, kao i stabala sa izrazitim simptomima bolesti i stabala iz uzgojnih razloga kako bi se unaprijedilo zdravstveno stanje šumskih ekosistema.

Prodaju drveta ruralnom stanovništvu je sprovedena na područja NP Durmitor shodno Internoj proceduri za prodaju drveta ruralnom stanovništvu na području nacionalnih parkova Crne Gore. Na području Prostorne cjeline Durmitor – Sušica: odobreno je 125,10m³ četinara i 9,83 m³ lišćara; PC Gornja Tara: odobreno je 462,09 m³ lišćara, Međugorje - Savin kuk: odobreno je 29,28 m³ lišćara, Donja Tara: odobreno za uklanjanje 43,96 m³ četinara i 144,13 m³ lišćara bruto drvne

---

⁹ D.Caković & D.Stešević, Katalog vaskularne flore Crne Gore, Tom 2, 2021.

mase i. Shodno sanitarnim mjerama i drugim projektima na području NP Durmitor, iz prethodnog perioda na lagerima je preostalo 208,48 m³ četinara i 310,81 m³ lišćara.

Plan korišćenja šuma u privatnoj svojini realizovan je kroz Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini za 2022. godinu. Ukupno je bilo 40 podnešenih zahtjeva za kupovinu ogrevnog drveta. Odobreno je korišćenje šuma u privatnoj svojini za 28 vlasnika šume u svojini. Preostalih 12 se nalazi na području sela Mala Crna Gora, kojima nije dozvoljena sječa stabala iz razloga što granice privatnih parcela i državne šume nije definisana na terenu. Ukupno je doznačeno 519,29 m³ bruto drvne mase, od čega je lišćara 310,81m³ i četinara 208,48 m³.

Proces uspostavljanja multifunkcionalne baze podataka koncipiran je kao organizovanje sistema za smještaj, obradu i analizu podataka sa prostornim karakterom, kao i drugih podataka koji generišu prostornu komponentu. Prvenstveno to su podaci koji se prikupljaju na terena (GPS podaci) i postojeći podaci koji sadrže prostorni aspekt (mape, infrastruktura, satelitski snimci, mape sa granicama i zonama zaštite i dr. Vektorizovani katastarski podaci za područje nacionalnih parkova su dobijeni od Uprave za imovinu i katastar CG. Podaci se koriste za planiranje i realizaciju budućih aktivnosti i radova. Trenutno se koristi ArcMap softver. Evidentiran je nedostatak dovoljno obučenog kadra za korišćenje vektorizovanih podataka i poznatih softvera za prostorne baze podataka u cilju unaprjeđenja rada na ovim poslovima.

4.2.3. Zaštita faune

Fauna beskičmenjaka

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*, koje je započeto tokom 2021. godine. Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera*.

Fauna sisara

Tokom 2022. godine nastavljen je monitoring divokoze (*Rupicapra rupicapra*) u dijelu planine koji nije istraživan 2021. godine. Lokacije koje su obuhvaćene monitoringom su Lomni dolovi, Ranisava sa okolinom i okolinom Modrog jezera, Lisič greda, Savin kuk, Korita, Jablan bara, Šljeme, Ališnica, Crepulj poljana, Planinica i Prutaš. Registrovano je 279 jedinki divokoze. Najznačajnija staništa u pogledu brojnost ove vrste tokom istraživanja pokazala se Ranisava sa širom okolinom i Prutaš. Brojnost divokoze je u porastu, populacija je izolovana, očuvana i stabilna, jedinke su zdrave i vitalne. Trend populacije je rastući, analizom populacione dinamike i generalnog stanja može se reći da je populacija divokoze na osmatranim staništima vitalna.

Monitoring mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) realizovan je na lokacijama Grabovice, Dragišnice, Male Crne Gore, Sušice i kanjona Sušice. Na osnovu direktnih i indirektnih pokazatelja prisustva, na Maloj Crnoj Gori uočeno je oko 10 jedinki medvjeda. Na području Sušice je registrovano oko 11 jedinki medvjeda. Zabilježena je aktivnost i tokom zimskih mjeseci.

Realizovan je monitoring vidre (*Lutra lutra*) na području Sušice, kanjona Sušice i okoline Crnog jezera sa Mlinskim potokom, jer su postojali podaci o njenom prisustvu. **Istraživanjem nisu registrovani pokazatelji prisustva vidre na ovom području.**

U odnosu na istraživanja u prethodnom periodu i izvještaja Službi uočeno je da je brojnost sivog vuka (*Canis lupus*) **u opadanju**. Uslijed većeg pritiska posjetilaca, na nekim područjima parka gdje je u prethodnom periodu imala veću frekventnost pojavljivanja, registrovano je manje prisustvo jedinki srne *Capreolus capreolus*.

Kroz pismene izvještaje evidentirane su i uginule životinjske vrste na teritoriji parka. Zabilježena je najveća smrtnost tokom proljećnih mjeseci na putu Žabljak – Đurđevića Tara – Mojkovac.

Fauna slijepih miševa (*Chiroptera*) istražena je kroz naučno-istraživački kamp organizovan u saradnji NVO Dutch Mammal Society, NVO Wildlife Montenegro i Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore. U NP Durmitor registrovano je 19 vrsta slijepih miševa od čega je 7 Natura 2000 vrsta (*Myotis blythii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis nattererii*, *Barbastella barbastellus*, *Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrumequinum* i *Rhinolophus euryale*). Mali potkovičar koji u ovom Parku gradi drugu najveću porodiljsku koloniju ove vrste poznate u Crnoj Gori. Kolonija malog potkovičara je smještena u osnovnoj školi u Tepcima. To je ujedno i druga do sada poznata toliko brojna kolonija u alpskom biogeografskom regionu Crne Gore, posljednji put zabilježena 2011. godine. Vjerovalo se da je zbog otvaranja tog objekta, nakon 2011. godine i stavljanja u funkciju za potrebe sela, kolonija napustila ovaj objekat. Međutim, 2022. godine, tokom terenskog pregleda, ustanovljeno je da se kolonija iz donje učionice povukla na tavanicu ovog objekta. Pored škole u Tepcima, Jelovačka pećina na Žutoj gredi u blizini Cepulj poljane i pećina Tmuša u Tepcima su prepoznate kao dva veoma bitna skloništa za više vrsta slijepih miševa.

4.2.4. Kulturno-istorijsko nasljeđe i etnografska nasleđe

U oblasti kulturno-istorijskog nasljeđa, na osnovu dosadašnjeg evidentiranja vodenica na pritokama kanjona Tare i ažuriranih GPS podataka sa terena, urađeno je mapiranje i kartografski registar predmetnih objekata.

Završna faza istraživanja vodenica predviđena u izvještajnom periodu na potoku Nozdruč na Pivskoj obali Tare i na rijeci Ljutnici ispod sela Zavait i Tolja na Bosanskoj strani kanjona, obaviće se u narednoj godini i uraditi kartiranje na osnovu terenskih istraživanja.

Za dopunu elektronske baze podataka i publikovanja i organizovanja prigodnih izložbi, vršeno je istraživanje i digitalizovanje starije fotografske građe i umjetničkih slika domaćih likovnih stvaralaca XX vijeka sa motivima Durmitorskog područja, koje se nalaze u vlasništvu institucija i privatnih kolekcija, kao i reprodukovanih u monografskim i kataloškim izdanjima. Učešće u organizovanju, postavci izložbe domaće radinosti, u okviru tradicionalne Osmomartovske izložbe u Upravnoj zgradi NP Durmitor.

4.3. Turizam i rekreacija

Posjetioци NP Durmitor najčešće su individualni turisti koji dolaze u vlastitom aranžmanu, zatim slijede organizovane grupe posjetilaca koje dolaze posredstvom turističkih agencija. Informisanje posjetilaca, prije samog ulaska u parkove, vrše stručni saradnici za odnose sa posjetiocima u Centru za posjetioce, koji predstavljaju najvažnije punktove u cjelokupnoj ponudi parkova. Posebna pažnja usmjerena je na razvoj turizma koji je orijentisan na prirodu i koji predstavlja održivu turističku aktivnost. U cilju dobijanja strukture posjetilaca tokom turističke sezone u Centrima za posjetioce sprovodila se anketa o broju i strukturi posjetilaca, te na osnovu evidentiranih podataka utvrđeno je da je ukupan broj registrovanih posjetilaca na dan 30.12.2022. godine iznosio 200.541. Pored posjetilaca iz zemlje i regiona (Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Slovenija), najveći broj posjetilaca bili su turisti iz Francuske, Rusije, Belgije, Engleske, Izraela, Češke, Poljske, Italije. Na osnovu podataka može se zaključiti da je najviše posjeta ostvareno u avgustu (28%), dok je najmanji broj posjetilaca zabilježen u martu (0,6%). Ukupan broj turista koji su splavarili rijekom Tarom iznosi 27.210, što je za 32% više u odnosu na prošlu godinu.

Aktivnosti vezane za poboljšanje turističke infrastrukture, odnosno obnova i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, unaprjeđivanje centara za posjetioce i expo prostora, i dr. realizovane su u skladu sa finansijskim mogućnostima Preduzeća. Tokom 2022. godine završena je prva faza adaptacije i rekonstrukcije planinarskog doma „Škrka“ koja će doprinijeti unaprjeđenju uslova i kvalitetu boravka planinara u Parku. Ovim je unaprijeđena turistička ponuda Parka u smislu korišćenja prostora koji je neophodan planinarima u vidu zaštite i odmora i olakšala Službi zaštite NP Durmitor čuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, budući da se objekat nalazi u I zoni zaštite.

4.4. Edukacija i interpretacija

Tokom izvještajnog perioda, a u saradnji sa vrtićem „Eko bajka“, OŠ „Dušan Obradović“ i SMŠ,, 17. septembar“ održane su edukativne radionice za značajne ekološke datume:

- 26. januar - Svjetski dan obrazovanja o zaštiti životne sredine
- 22. mart - Svjetski dan vode
- 22. april - Dan planete zemlje
- 22. maj - Dan zaštite biodiverziteta
- 24. maj - Dan evropskih parkova
- 6. septembar - Dan NP Durmitor
- 26. septembar - Dan čistih planina
- 4. oktobar - Svjetski dan životinja
- 7. oktobar - Dan zaštite Dinarida

Na temu „Prirodne i kulturne vrijednost NPD“ održana su predavanja za učenike osnovnih i srednjih škola, studenata u okviru njihovih studijskih posjeta.

4.5. Promocija i marketing

U cilju promovisanja zimske turističke ponude organizovana je promotivna šetnja na krpljama u okviru manifestacije „Durmitorski zimski dani“.

Organizovana je tradicionalna Osmomartovska izložba ručne radinosti za lokalne proizvođače domaće radinosti sa područja Opština: Žabljak, Plužine, Pljevlja, Šavnik i Mojkovca. Izložba je bila takmičarskog karaktera, u kojoj je učestvovalo ukupno 21 učesnik, dok je 12 novčano nagrađeno. Jedan broj eksponata je otkupljen za prodavnicu suvenira u Centru za posjetioce. Organizovanje izložbe za lokalno stanovništvo ovih pet opština, ima za cilju očuvanje tradicionalnih zanata proizvodnje domaće radinosti.

Tokom izvještajnog perioda organizovana je kampanja „*Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima*“, koja je podrazumijevala različit spektar sportskih dešavanja u svih pet nacionalnih parkova, prilagođenih za profesionalne sportiste, rekreativce i sve ljubitelje sportskih aktivnosti. Cilj kampanje je popularizacija aktivnog odmora u nacionalnim parkovima, približavanje prirodnih, kulturnih i ambijentalnih vrijednosti stranim i domaćim posjetiocima, podizanje svijesti javnosti o značaju zdravih stilova života i očuvanje prirodnih vrijednosti Crne Gore. U NP Durmitor otvoreno je 5-dnevno takmičenje u planinarenju. Planinarsko takmičenje se održalo pod franšizom *Highlander Montenegro*, kojom se organizuju međunarodne hiking ture u preko 15 država svijeta. Napravljene su pokrivalice u vidu kratkih video zapisa za društvene mreže i medije za najavu događaja.

Uzeto je učešće i u realizaciji drugih manifestacija na prostoru Parka:

- „*Green Montenegro International Film Fest (GMIFF)*“, filmski festival na temu zaštite životne sredine;
- Podrška organizaciji međunarodnog festivala kajaka divljim vodama u Crnoj Gori i regionu „Kajak fest 2022. godina“ na relaciji Radovan Luka – ušće Sušice;
- Podrška organizaciji *Black lake Extrime triatlona* - kvalifikacione trke za Svjetsko prvenstvo u ekstremnom triatlonu;
- Podrška Turističkoj organizaciji u realizaciji *Wild Beauty art festivala* (koncerti klasične muzike Crnom jezeru);
- Podrška realizaciji turnira u olimpijskom sportu tekvondo „*3.Durmitor open*“ u vidu besplatnog prolaska na Crno jezero;
- Podrška događaju „*Durmitor Sky Race*“ u organizaciji „SKYRUNNING“ Srbija;
- Podrška realizaciji projekta „*Sjeverom na dva točka*“ u organizaciji NVO Biciklo.me u vidu besplatne dozvole za vožnju biciklima do Crnog jezera;
- Podrška u organizaciji konferencije na temu „*Uvrštavanje principa zaštite životne sredine u politike prostornog planiranja*“ u okviru Eusair (EU Strategija za jadransko-jonski region) programa zaštite životne sredine, u organizaciji Ministarstva ekologije i ministarstva za EU poslove;
- Trka sa preprekama pod nazivom „*Durrador OCR*“ održana je u organizaciji Edukativnog trenažnog centra Fokus.

4.6. Korišćenje dobara

U NP Durmitor izvršena je sanitarna doznaka (ogrjevno drvo) za stanovnike u ruralnim područjima prostornih jedinica na osnovu interne procedure. U skladu sa donošenjem jednogodišnjeg programa zaštite i razvoja Parka, u toku 2022. godine, kroz Plan zaštite šume, planirana je sanitarna doznaka u prostornim jedinicama NP Durmitor (Tabela 13).

Tabela 13: Pregled doznačene i realizovane drvene mase za ruralno stanovništvo u državnim šumama

Prostorna jedinica	Doznačena drvena masa četinarara (m ³)	Realizovana drvena masa četinarara (m ³)	Otpremljena drvena masa četinarara (m ³)	Doznačena drvena masa lišćara (m ³)	Realizovana drvena masa lišćara (m ³)	Otpremljena drvena masa lišćara (m ³)	Broj ogreva
„Durmitor -Sušica“	125.10	61.74	61.74	9.83	6.34	6.34	15
„Gornja Tara“	-	-	-	462.09	462.09	-	93
Međugorje – Savin kuk	-	-	-	29.28	29.28	-	18
„Donja Tara“	43.96	34.17	34.17	144.13	89.73	89.73	19
„Žabljak I“	-	-	-	-	-	-	-

Na lagerima u NP Durmitor nalazi se drveni sortimenti od sanitarnih sječa koje su realizovane u prethodnom periodu od 2015-2022 godine (Tabela 14).

Tabela 14: Količina drvene mase na lagerima u NP Durmitor

Prostorna jedinica	Naziv lagera	Četinari (m ³)	Lišćari (m ³)	Ukupno (m ³)
Žabljak I	Skakaona	45,00		45,00
Donja Tara	Tepca Ođa	65,00		65,00
Gornja Tara	Budečevica	-	108,52	108,52

Planom gazdovanja šumama u privatnoj svojini, u skladu sa Programom upravljanja za nacionalne parkove za 2022. godinu odobrena je sječa šume u privatnoj svojini. Ovim Planom utvrđena je odobrena količina za uklanjanje. Prethodnih godina količina koja se odobravalala je iznosila 100 m³ po zahtjevu a Programom upravljanja za 2021.godinu, dozvoljena količina je bila 50 m³ po zahtjevu. Planom za 2022. godinu je planirana doznaka stabala u ukupnoj drvnoj zapremini od 50 m³ i to 30 m³ četinarara i 20 m³ lišćara.

Planom uzgojnih radova u 2022. godini predviđeno je pošumljavanje određenih lokaliteta sadnim materijalom iz rasadnika sa autohtonim vrstama. Za realizaciju i sprovođenje ove aktivnosti korišćen je materijal iz sopstvenog rasadnika. Pošumljavanje je izvršeno u organizaciji Službe zaštite na prostornoj jedinici Žabljak I na lokacijama Bazeni i Razvršje (Tabela 15).

Tabela 15: Plan realizovanih uzgojnih radova u 2022. godini

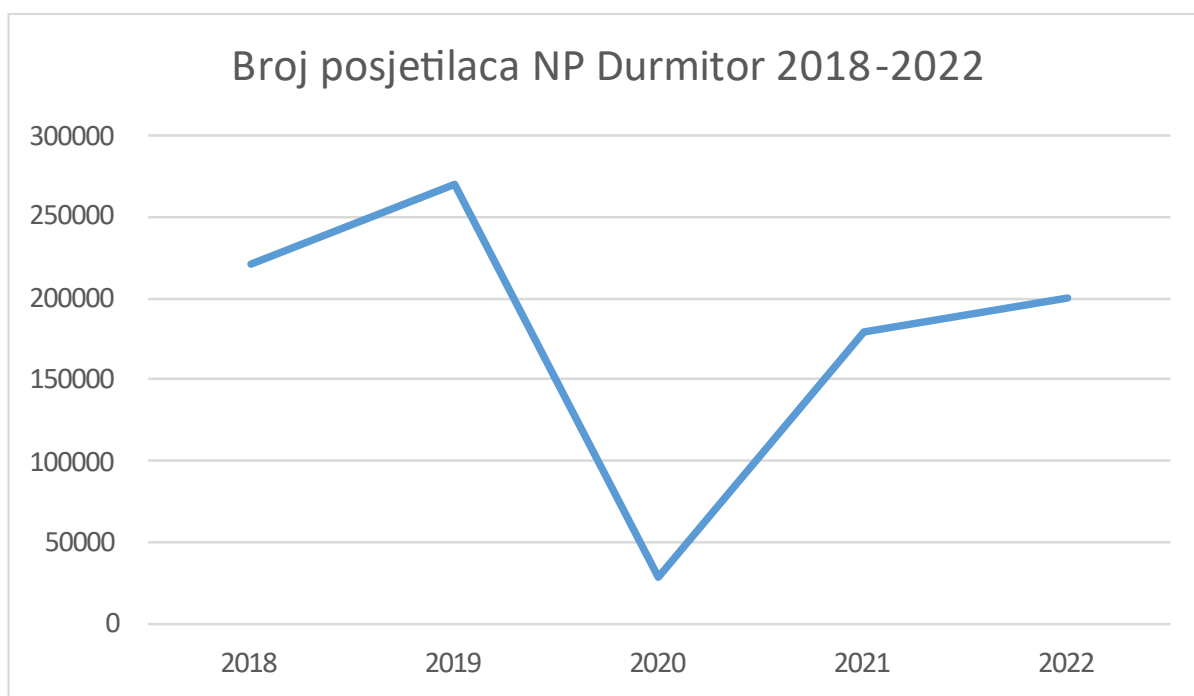
Prostorna jedinica	Lokacija	Vrsta drveća	Broj sadnica
Žabljak I	Bazeni	Smrča	250
	Razvršje	Smrča	250

4.7. Pružanje usluga

Pružanje usluga u Nacionalnom parku „Durmitor“ najvećim dijelom vršeno je kroz obavljanje turističke djelatnosti. Na osnovu broja prodatih ulaznica i posjećenosti objekata u Parku, utvrđen je ukupan broj posjetilaca, kao i broj posjetilaca po određenim lokacijama (Tabela 16; Grafik 11).

Tabela 16: Broj posjetilaca u periodu od 2018. do 2022. godine u NP Durmitor

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Broj posjetilaca	221.563	270.315	28.634	179.174.	200.541

Grafik 11: Prikaz broja posjetilaca od 2018 do 2022 godine u NP Durmitor

Analiza podataka iz rekordne 2019. godinom u odnosu na 2022 godinu imamo ostvarenje od 74,18% što predstavlja dobar rezultat s obzirom na posljedice izazvane pandemijom COVID-19. U odnosu na 2021. Godinu povećanje broja posjetilaca je 11,93%.

Jedan od najznačajnijih i najatraktivnijih programa je rafting i splavarenje rijekom Tarom (Tabela 17).

Tabela 17: Broj posjetilaca raftinga u periodu od 2018 do 2022 godine

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Broj posjetilaca	21.690	26.836	1.930	20.547	27.210

Od ukupnih prihoda koje je NP „Durmitor“ ostvario u 2022. godini, 62% su prihodi od prodaje ulaznice, a 29% su prihodi od naplate taksi za rafting i splavarenje.

U toku 2022. godine nije vršena naplata noćenja u planinarkom domu „Škrka“ zbog loših uslova u kojima se dom nalazio do oktobra.

Na Crnom jezeru izdato je ukupno 180 ribolovnih dozvola (60 za članove SRD „Crno jezero“ i 120 dnevne sportske ribolovne dozvole) i po tom osnovu je ostvaren prihod od 2.495,88 eura.

Na rijeci Tari izdato je ukupno 39 ribolovnih dozvola i po tom osnovu je ostvaren prihod od 638,01 eura.

4.8. Uređenje prostora

U skladu sa važećim Programom objekata privremenog karaktera za područje Nacionalnog parka "Durmitor" za period 2019. - 2023. godine na prostoru Parka izdata su tri urbanističko-tehnička uslova za postavljanje odnosno građenje objekata privremenog karaktera i to: dva za privremene objekte postavljene na zemljištu u privatnoj svojini i jedan za privremene objekte postavljene na zemljištu u državnoj svojini. Potpisano je 13 aneksa ugovora i jedan ugovor o zakupu zemljišta za postavljanje objekata privremenog karaktera za period 2019 - 2023. godina.

4.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Durmitor

U narednoj tabeli prikazani su ostvareni troškovi za NP Durmitor u 2022. godini. Troškovi ljudskih resursa odnose se na zarade zaposlenih u ovom nacionalnom parku, dok se ostali troškovi odnose na troškove električne energije, održavanja objekata, troškove amortizacije i druge rashode (Tabela 18).

Tabela 18: Ostvareni troškovi za NP Durmitor u 2022. godini

RASHODI 2022.	NP Durmitor	Stručne službe	Ukupno
Troškovi ljudskih resursa	458.578,63	201.496,90	660.075,53
Programske aktivnosti	26.084,76	7.755,07	33.839,83
Ostalo	103.028,24	46.670,32	149.698,56
Ukupno	587.691,63	255.922,29	843.613,92

Troškovi službi zajedničkih poslova raspoređeni su po ključu na nacionalne parkove, te je u tabeli prikazan pripadajući dio za NP Durmitor. NP Durmitor u kontinuitetu ostvaruje pozitivan finansijski rezultat. Najveći dio sopstvenih prihoda odnosi se na prihode ostvarene od prodaje ulaznica (Tabela 19).

Tabela 19: Ostvareni prihodi u NP Durmitor u 2022. godini

PRIHODI 2022. godina	Iznos €
Prihodi od ulaznica	609.876,95
Prihodi od raftinga	286.001,00
Prihodi od ostalih naknada	81.659,77
Drugi poslovni prihodi	51.343,81
Ukupno NP Durmitor	1.028.881,53

4.10. Završna razmatranja i preporuke

Kao rezultat poslovanja u sektoru službi izdvajaju se određeni segmenti:

1. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj je u okviru svojih planiranih programskih aktivnosti izvršila istraživanje faune sisara i monitoring zdravstvenog stanja šumskih ekosistema kao i aktivnosti koje se odnose na sanitarno higijenske mjere ovih ekosistema. Započeto je istraživanje vrste *Cardamine serbica*, koja je endem Balkanskog poluostrva. Istraženi su lokaliteti sipar iznad Sušičkog jezera i sipari u kanjonu Sušice. Na ovim lokalitetima ustanovljena je brojnost od oko 1000 individua. Nastavljen je monitoring divokoze (*Rupicapra rupicapra*) u dijelu planine koji nije istraživan 2021. godine. Lokacije koje su obuhvaćene monitoringom su Lomni dolovi, Ranisava sa okolinom i okolinom Modrog jezera, Lisič greda, Savin kuk, Korita, Jablan bara, Šljeme, Ališnica, Crepulj poljana, Planinica i Prutaš. Registrovano je 279 jedinki divokoze. Najznačajnija staništa u pogledu brojnost ove vrste tokom istraživanja pokazala se Ranisava sa širom okolinom i Prutaš. Brojnost divokoze je u porastu, populacija je izolovana, očuvana i stabilna, jedinke su zdrave i vitalne. Monitoring mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) realizovan je na lokacijama Grabovice, Dragišnice, Male Crne Gore, Sušice i kanjona Sušice. Na osnovu direktnih i indirektnih pokazatelja prisustva, na Maloj Crnoj Gori uočeno je oko 10 jedinki medvjeda. Na području Sušice je registrovano oko 11 jedinki medvjeda. Monitoringom vidre (*Lutra lutra*) na području Sušice, kanjona Sušice i okoline Crnog jezera sa Mlinskim potokom, nijesu registrovani znaci prisustva vidre. U odnosu na istraživanja u prethodnom periodu i izvještaja Službi uočeno je da je brojnost sivog vuka (*Canis lupus*) u opadanju. Istraživanjem slijepih miševa registrovano je 19 vrsta od čega je 7 Natura 2000 vrsta (*Myotis blythii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis nattererii*, *Barbastella barbastellus*, *Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus ferrumequinum* i *Rhinolophus euryale*). Mali potkovičar u ovom Parku gradi drugu najveću porodiljsku koloniju ove vrste poznate u Crnoj Gori.

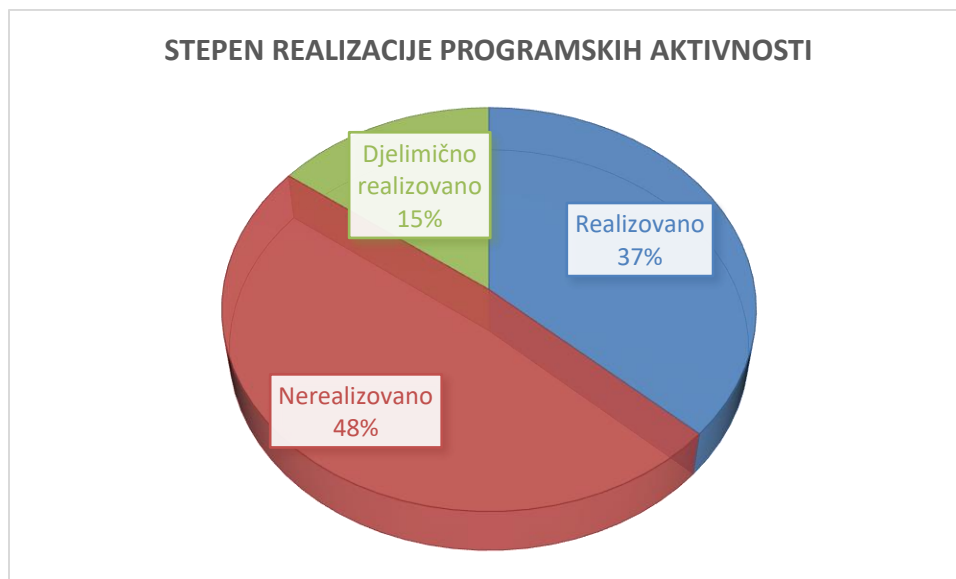
2. Optimalnim korišćenjem svih raspoloživih resursa i dosta uspješnom turističkom sezonom, ostvarena je finansijska dobit. Što je za 203.509,46€ više u odnosu na 2021. godinu.
3. Služba za promociju, marketing i turizam je svakodnevno pružala informacije kako stranim tako i domaćim turistima u centru za posjetioce u upravnoj zgradi. Tokom godine su održavane edukativne radionice za učenike srednjih i osnovnih škola u Crnoj Gori i obilježeni su značajni ekološki datumi.
4. Promocija parka sprovedila se putem web sajta JPNPCG, na vlastitim društvenim mrežama facebook i instagram, saradnjom sa elektronskim i štampanim medijima i organizacijom i učešćem na brojnim manifestacijama i izložbama.

U narednoj godini potrebno je:

1. Angažovati stručne saradnike za ornitofaunu i herpetofaunu u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj; i Izvršiti nabavku potrebnih materijalno tehničkih sredstava (binokularna lupa, fotozamke, oprema za teren, mreže, i sl.), izvršiti obuku u QGIS-u i obezbjediti sve druge uslove koji su potrebni za realizaciju terenskih istraživanja.
2. Potrebno je u narednom planskom periodu obnoviti rad Socio – ekonomskog foruma u cilju unaprjeđenja saradnje uprave Parka sa lokalnom zajednicom.
3. Kroz plan javnih nabavki za narednu godinu, pored redovnih troškova, u parku se kao prioritet nameću sledeći projekti koje treba završiti:
  - II faza rekonstrukcije i adaptacije planinarskog doma “Škrka“
  - Rekonstrukcija i adaptacija svlačionica na Žugića luci
  - Popravka potpornog zida kod upravne zgrade
  - Opravka i rekonstrukcija mostova oko Crnog jezera
  - Sanacija centralnog grijanja u upravnoj zgradi
  - Hitna nabavka motornih sanki
  - Hitna nabavka i obnova voznog parka Nacionalnog parka “Durmitor“ terenskim vozilima.
4. Razmotriti mogućnost povećanja finansijska sredstva za Službu za promociju, marketing i turizam u cilju realizacije većeg stepena programskih aktivnosti koje uključuju unaprjeđenje ponude za outdoor aktivnosti i turističku infrastrukturu na području Parka.
5. Preporuka je da se u narednom periodu turistička infrastruktura, koju čine table i triangli unificira po pitanju dizajna folija na njima.
6. Razmotriti mogućnost stavljanja u funkciju planinarsko sklonište na Valovitom dolu.
7. Aplicirati na projektima koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka i ojačati saradnju sa lokalnim stanovništvom.

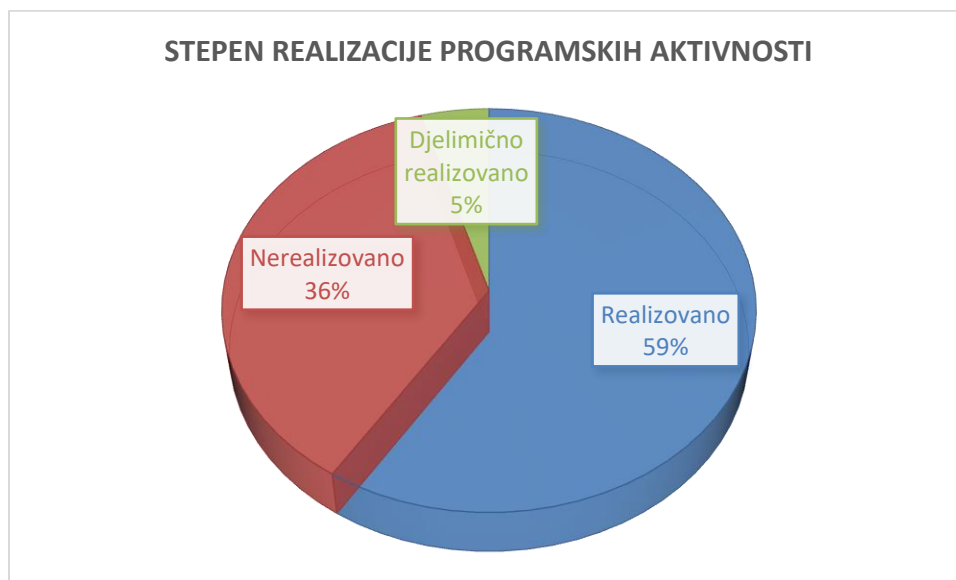
4.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti

Programom upravljanja za 2022. godinu planirano 68 aktivnosti, od kojih je tokom 2022.godine realizovano 25 aktivnosti, a nije realizovana 33 aktivnost, dok je 10 aktivnost djelimično realizovano. Stepenn realizacije programskih aktivnosti na nivou Nacionalnog parka Durmitor je 37%.(Grafik 11)

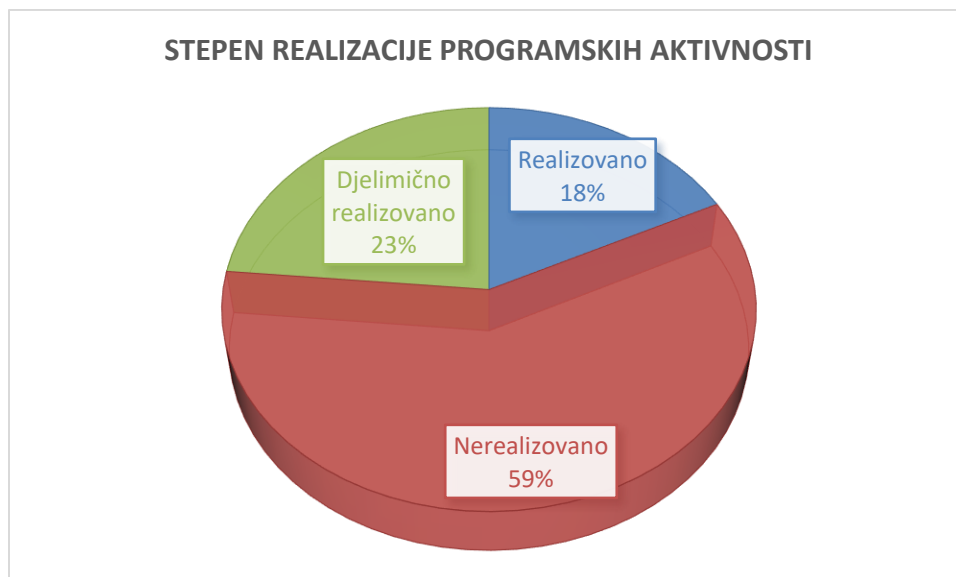
Grafik 11: Stepen realizacije programskih aktivnosti u NP Durmitor

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je Programom upravljanja planirala 22 aktivnosti, od kojih je tokom 2022.godine realizovano 13 aktivnosti, a nije realizovano 8 aktivnosti, dok je jedna aktivnost djelimično realizovana. Stepen realizacije programskih aktivnosti je 59%. Aktivnosti vezane za ornitološka istraživanja i monitoring nisu realizovane iz razloga što nije angažovano stručno lice na poziciji stručni saradnik za ornitologiju, kako je planirano kroz novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (Grafik 12).

Grafik 12: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

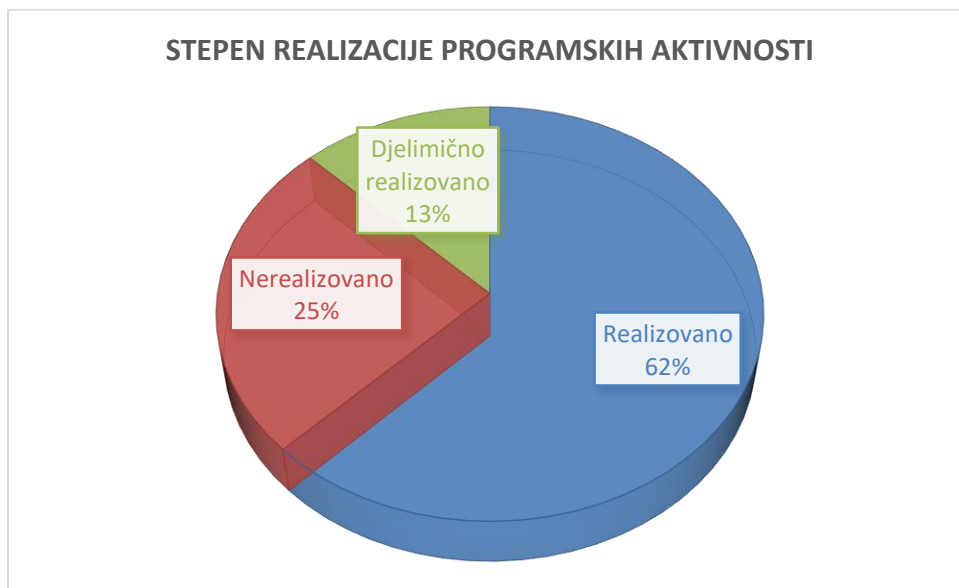
Služba za promociju, marketing i turizam je Programom upravljanja planirala 34 aktivnosti, od kojih je u izvještajnom periodu realizovano 6, nerealizovano 20, a djelimično realizovano 8 aktivnosti. Stepen realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 18% (Grafik 13).

Grafik 13: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju marketing i turizam

Služba za projekte i međunarodnu saradnju je Programom upravljanja planirala 4 aktivnosti koje nisu realizovane.

Služba zaštite i Služba ambijentalne planirale su 8 aktivnosti. Od toga je realizovano 5 aktivnosti, nijesu realizovane 2 aktivnosti, dok je djelimično realizovana jedna aktivnost. Stepen realizacije aktivnosti je 62%. Aktivnost vezana za povećanje broja zaposlenih u navedene dvije službe nije realizovana jer nije bilo raspisivanja adekvatnog konkursa (Grafik 14).

Grafik 14: Stepen realizacije aktivnosti Službe zaštite i Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Kašnjenje u usvajanju Programa upravljanja, dovele su do toga da se sa realizacijom programskih aktivnosti kasnilo.

Učestale promjene u menadžementu Preduzeća dovele su do promjena u prioritetima poslovanja, različitim vizijama razvoja i načina realizacije aktivnosti. Prethodni menadžmet Preduzeća je usvojio programe upravljanja, ali je spriječio realizaciju pojedinih aktivnosti, naročito onih koje su se odnosile na monitoring i istraživanje pojedinih vrsta, a koje su zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku

4.12. Ocjena stanja

Na području parka vršio se monitoring voda od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju. Prikupljaju se podaci sa mjernog mjesta kod splava na Crnom jezeru. Zvaničan izveštaj institucije za 2022 godinu biće dostupan krajem aprila 2023 godine.

U cilju inventarizacije značajne flore radilo se na unosu literaturnih podataka, dok je terenskim istraživanjima potvrđen nalaz i ustanovljeno stanje za rijetku endemsku vrstu *Cardamine serbica*. Konstatovano je da je populacija stabilna. Za sada ne postoje faktori ugrožavanja. Važno je nastaviti sa prikupljanjem podataka o njenoj distribuciji i uspostaviti dalji monitoring.

Opšte zdravstveno stanje šuma na cijelom području Parka je na zadovoljavajućem nivou. Kada se radi o četinarskim šumama, kao najosjetljivijim sastojinama, izvršeni su sanitarni zahvati na području Prostornih cjelina Durmitor – Sušica i Donja Tara, gdje su posječena i izvezena iz šume suva stabla, izvaljena i prelomljena stabla u količini od 168,06 m³.

Prema literaturnim podacima na području Parka evidentirano je 129 vrsta dnevnih leptira. Podaci datiraju iz 80ih godina prošlog vijeka (Sijarić et al., 1984).

Upoređujući dostupne podatke monitoringa divokoze (*Rupicapra rupicapra balcanica*) od prethodnih godina, na području NP Durmitor, zaključuje se konstantni porast brojnosti. Populacije su stabilne, zdrave i očuvane. Isto je i sa populacijom mrkog medvjeda (*Ursus arctos*) gdje se uočava porast brojnosti na osnovnu brojnih indirektnih tragova (izmeta, tragova stopala) i šteta koje prčinjava poljoprivredi i pčelarstvu.

U objektu škole u Tepcima je ponovo evidentirana porodiljska kolonija malog potkovičara (*Rhinopolhus hipposiderus*). Prethodni nalaz je bio 2011 godine. Na ovom lokalitetu registrovano je 150 jedinki, što ovu koloniju čini drugom najvećom, do sada poznatoj porodiljskoj koloniji u Crnoj Gori. Pored škole u Tepcima, Jelovačka pećina na žutoj gredi, u blizini Cepulj poljane i pećina Tmuša u Tepcima prepoznata su kao dva veoma bitna skloništa za vrste slijepih miševa.

U Parku postoje dva Centra za posjetioce. Jedan se nalazi u upravnoj zgradi, čija je rekonstrukcija neophodna. Drugi centar se nalazi u neposrednoj blizini Crnog jezera na Mrijestilištu koji je takođe u lošem stanju i stavljen je van funkcije. U narednom planskom periodu potrebno je pristupiti prenamijeni ovog objekta.

Na prostoru Parka nalazi se šest kontrolno naplatnih punktova i to na putu ka Crnom jezeru ,ka Vojnom odmaralištu, na mostu Đurđevića Tara, na Sedlu, u podnožju vidikovca Čurevac i Sušici.

Urađena je prva faza radova na planinarskom domu Škrka, koja je podrazumijevala postavljanje novog krova. U narednom periodu očekuju se da će se realizovati druga faza radova i da će planinarski dom biti u funkciji.

U NP Durmitor postoji 25 uređenih i markiranih pješačko-planinarskih staza različitih dužina i stepena zahtjevnosti. U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore i Ministarstvom turizma i ekonomskog razvoja u narednom periodu neophodno je uraditi plan uređenja najposjećenijih staza i njihov prihvatni kapacitet. Najposjećenije staze u ovom parku su staze ka Bobotovom kuku, Međedu i Ledenoj pećini. Na pomenutim stazama su u toku 2022 godine, zabilježeni i smrtni slučajevi posjetilaca/planinara, uslijed neopreznosti i ne posjedovanja adekvatne opreme za planinarenje.

U parku postoje jedna edukativna i dvije tematske staze opremljene informativnim tablama i odgovarajućim odmorišnim mobilijarom.

4.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu

Strateška oblast 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Aktivnost 1.1.1.	Monitoring hidroloških objekata
Opis aktivnosti	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiće se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom zakonskom regulativom.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode na području Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Cilj 1.2.	Sprječavanje nastanka otpada
Aktivnost 1.2.1.	Sanacija neuređenih odlagališta otpada na području Parka
Opis aktivnosti	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljaće se podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nelegalnih odlagališta i procjena količine otpada</i>
Stepen realizacije	Realizovano -12 nelegalnih odlagališta
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Cilj 1.3.	Uspostavljanje integralnog pristupa u upravljanju šumama
Aktivnost 1.3.1.	Sprovoditi sanitarno-higijenske aktivnosti
Opis aktivnosti	<u>I Sanitarne aktivnosti</u> Izvršiće se obilježavanje četinarskih i lišćarskih stabala sa izrazitim simptomima zaraze, izvaljena i suva stabla, snjegolomovi i vjetrolomovi, prevršena i oštećena stabla, koja nemaju mogućnost daljeg razvoja u

	<p>cilju zaštite i unaprjeđivanja šumskih ekosistema. Aktivnost će se sprovoditi na osnovu izvještaja Službe zaštite sa terena nakon čega stručna služba preduzima dalje mjere</p> <p>Izvršiće se prodaja ogrjeva lokalnom stanovništvu na teritoriji Parka, iz izdanačkih lišćarskih šuma i sanitara kod četinarskih šuma.</p> <p>II Uzgojne aktivnosti</p> <p>Po potrebi, izvršiće se popunjavanje šumskih ekosistema sadnjom sadnica u količini od 1000 sadnica smrče i jele, starosti 2+0 i 2+2. Sadnja će se izvršiti kopanjem rupa propisanih dimenzija (otvor širine 7-20 cm i dubine 30-40 cm).</p> <p>Preferirati kontejnerske sadnice.</p>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina (drvena masa i/ili broj) uklonjenih stabala. Količina prodane drvene mase lokalnom stanovništvu. Broj posađenih sadnica. Izvještaj o ostvarenoj zaštiti i revitalizaciji staništa</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.3.2.	Sprovoditi preventivne mjere u cilju zaštite od požara
Opis aktivnosti	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, izvršiće se nabavka potrebne opreme, instalacija potrebne infrastrukture i distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena i instalirana protivpožarna sredstva. Izvještaj o požarima na području Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 1.3.5.	Sprovoditi mjere gajenja i sanacije degradiranih šuma
Opis aktivnosti	Izvršiće se sanacija degradiranih šumskih ekosistema, nastalih prvenstveno uslijed požara i drugih biotičkih i abiotičkih faktora
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Površina i broj saniranih područja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.3.6.	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
Opis aktivnosti	Izvršiće se odobravanje određene količine šume za sječu u šumama u privatnoj svojini. Odobravanje bruto drvene mase za uklanjanje će se realizovati na osnovu: podnesenog zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom od strane vlasnika šume, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume u svojini. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 30.12.2021. godine, za plansku 2022. godinu. Nakon dostavljanja zahtjeva komisijski će se donijeti Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odobrena količina bruto drvene mase za sječu u privatnoj svojini. Donesen Plan gazdovanja šumama u privatnoj svojini.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka

Cilj 1.4	Smanjeni i ublaženi efekti klimatskih promjena na šumske ekosisteme
Aktivnost 1.4.1.	Sprovesti adekvatne mjere prilagođavanja i adaptacije
Opis aktivnosti	Imajući u vidu značaj mjera adaptacije i prilagođavanja šumskih ekosistema na globalne promjene klime, sprovodiće se kontinuirani monitoring šumskih ekosistema. Takođe, mjere adaptacije i prilagođavanja će se sprovoditi kontinuirano u zavisno od evidentiranih promjena u ekosistemima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Sprovedene mjere u cilju adaptacije i prilagođavanje šumskih ekosistema na klimatske promjene.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava da se izvrši mapiranje šumskih zajednica kako bi se pratio uticaj promjene globalne klime na zajednice i vrste.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.5	Izvršena analiza i revizija podataka o flori i vegetaciji, sa posebnim osvrtom na prioritetne vrste i staništa i endemske vrste
Aktivnost 1.5.1.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za floru i vegetaciju za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Za potrebe ažuriranja baze sa kompletnim setom podataka o flori i vegetaciji, izvršiće se obuka stručnih saradnika za rad u GIS-u
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.5.2.	Izraditi mobilnu aplikaciju u cilju boljeg monitoringa i prikupljanja podataka
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja taksonomskih i stanišnih podataka izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Instalirana mobilna aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.5.3.	Nastaviti inventarizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona
Opis aktivnosti	Nastaviće se sa unosom literaturnih i terenskih podataka u Excel-bazu, na sređivanju i sistematizaciji taksonomskih i drugih podataka, na nomenklaturnim usaglašavanjima unijetih taksona sa važećim evropskim listama (Flora Europaea, Catalogue of Life, The Euro+Med PlantBase i The Plant List). Definisanjem važećeg naziva (accepted name) riješiće se problem sinonima i utvrditi konačan broj popisanih taksona na nivou vrste i podvrste. Upoređivanjem sa EU IUCN listom utvrdiće se konzervacijski status taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou.

	<p>Sređivanjem i sistematizacijom podataka baza postaje upotrebljiva za pretragu i pružanje svih neophodnih podataka, (ukupan broj popisanih taksona, broj taksona koji imaju nacionalni i/ili međunarodni značaj i nivoe zaštite, distribucija taksona po lokalitetima i stanišnim tipovima, itd).</p> <p>Nepostojanje ili zastarelost podataka za određeni značajni takson ili stanište, odnosno područje, biće osnovni kriterijum pri odabiru lokaliteta na kojima će se uraditi popis značajnih taksona, utvrditi stanje i distribucija.</p>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.5.5.	Uraditi karte distribucije za prioritetne vrste
Opis aktivnosti	Priprema kartografskih prikaza terenskih podataka u GIS softverima za Službu za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka; uneseni podaci u GIS bazu podataka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije izvršena obuka u QGIS-u tako da nije bilo moguće odraditi karte u ovom program (Aktivnost 1.5.1)
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.6.	Kartirano i definisano stanje značajnih stanišnih tipova i dijagnostičkih vrsta u ugroženim Natura staništima
Aktivnost 1.6.1.	Kartirati stanišni tip 4060 planinske i borealne vrištine i sprovesti analizu stanja
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za EU. Odrediće se granice, dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka; uneseni podaci u GIS bazu podataka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.6.2.	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta stanišnog tipa alpskih i borealnih vriština (4060)
Opis aktivnosti	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. <i>Aktivnost će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.6.1</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.6.1

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.6.3.	Dati kartografski prikaz stanišnih tipova (7140, 7230 i 6410) na Barnom jezeru, sprovesti monitoring sukcesije i dati mjere njihovog očuvanja
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Odrediće se granice, dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu podataka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.6.4.	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta stanišnih tipova na Barnom jezeru (7140, 7230 i 6410)
Opis aktivnosti	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. <i>Aktivnost će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.6.3</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.6.3
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.7.	Kontrolisano ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe i očuvanje staništa
Aktivnost 1.7.1	Izradi mobilnu aplikaciju za rad na terenu
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja podataka o ubiranju divlje flore u komercijalne svrhe izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Instalirana aplikacija u mobilne uređaje zaposlenih Službe zaštite NP i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP
Aktivnost 1.7.2.	Obučiti nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Izvršiće se obuka nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije, a u cilju lakšeg prikupljanja podataka o lokalitetima ubiranja ljekovite flore, samonikloj jestivog bilja i gljiva na prostoru Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Služba zaštite obučena da u terenskom radu koristi mobilnu aplikaciju</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.7.1

Odgovornost	Služba zaštite NP, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.7.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi podatke u Exel bazu
Opis aktivnosti	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, dobijeni radom nadzornika na terenu, korišćenjem mobilne aplikacije, biće unijeti u bazu podataka, uradiće se analiza i kartografski prikaz.
Indikator aktivnosti	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa na kojima su vršena ubiranja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.7.1 i 1.7.2
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite, direktor Parka
Cilj 1.9.	Uređen sportski ribolov na durmitorskim jezerima
Aktivnost 1.9.1.	Vršiti analizu stanja ihtiofaune i u skladu sa potrebama sportskog ribolova poribljavati Crno jezero
Opis aktivnosti	Vršiti monitoring ihtiofaune i dalje postupati u skladu sa rezultatima monitoringa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj komada poribljene pastrmke</i>
Realizacija	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije bilo potrebe za poribljavanjem jezera u predhodnoj godini.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.2.	Evidentirati ulov i unositi podatke u jedinstvenu bazu koju vodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Opis aktivnosti	Kroz regulative koje propisuje Ministarstvo, a u saradnji sa sportskim ribolovcima vršiće se evidentiranje ulova ribe u vodenim objektima Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina ulova evidentirana kroz bazu podataka</i>
Realizacija	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak određenih podzakonskih akata kako bi se nametnulo kao obavezno evidentiranje ulova.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.11.	Očuvane i stabilne populacije mrkog medvjeda (<i>Ursus arctos</i>) i divokoze (<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>)
Aktivnost 1.11.2	Izvršiti obuku nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Izvršiće se obuka nadzornika od strane stručne službe za korišćenje mobilne aplikacije u cilju registrovanja tragova životinja i prisutnosti vrsta na terenu.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj obučениh nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.11.6.	Sprovoditi monitoring mrkog medvjeda i utvrditi najznačajnija staništa za njegovo očuvanje
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja uz pomoć foto-zamki, u cilju detektovanja prisutnosti i utvrditi staništa mrkog medvjeda i divokoze na teritoriji Parka.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta mrkog medvjeda i divokoze; Izvještaj o staništima mrkog medvjeda i divokoze</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba fizičke zaštite
Cilj 1.12.	Istraženi speleološki i drugi objekti važni za očuvanje značajnih kolonija slijepih miševa (<i>Chiroptera</i>) i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija
Aktivnost 1.12.2.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Izvršice se nabavka nevidljivih mreža i šipki za hvatanje slijepih miševa i to: 4 para šipki i 4 nevidljive mreže od 3m, 6m, 9m i 12m i druga prateća oprema. Nabavljena oprema će se koristiti za potrebe istraživanja u svih pet nacionalnih parkova.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena oprema (šipke i nevidljive mreže) za hvatanje slijepih miševa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.12.3.	Izvršiti obuku stručnog saradnika za faunu za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Izvršice se obuka stručnog saradnika za rad u GIS-u, angažovanjem GIS eksperta.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnik osposobljen za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.12.4.	Nadzirati pristup jamama i pećinama, evidentirati i kontrolisati speleološke aktivnosti
Opis aktivnosti	U koordinaciji sa Službom zaštite evidentiraće se i kontrolisati aktivnosti u speleološkim objektima na prostoru Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o broju posjetilaca u zoni jama i pećina</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba fizičke zaštite NP, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.12.5.	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom utvrdiće se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na području Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta slijepih miševa na području Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.13.	Istražena fauna <i>Mustelidae</i> i kartirana najznačajnija staništa
Aktivnost 1.13.3.	Izvršiti kartiranje značajnih staništa za <i>Mustelidae</i>
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju utvrđivanja prisutnosti vrsta

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta iz porodice Mustelidae</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.14.	Stabilne populacije značajnih vrsta gnjezdarica
Aktivnost 1.14.1.	Izraditi Protokol monitoring za gnjezdarice
Opis aktivnosti	Na osnovu protokola koji je predložen u okviru projekta „BEAR in Mind: Bringing environmental actions for the biodiversity protection across the borders“, izradiće se protokol za određene vrste na prostoru Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen protokol monitoringa za određene vrste gnjezdarica</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.14.2.	Sprovoditi monitoring gnjezdarica
Opis aktivnosti	Na osnovu protokola, pratiće se stanje značajnih vrsta gnjezdarica na području Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o monitoringu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog nerealizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.15.	Istraživanje faune insekata i kartiranje najvažnijih staništa
Aktivnost 1.15.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni Lepidoptera i Coleoptera
Opis aktivnosti	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune Lepidoptera i Coleoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju istraženosti faune Leidoptera i Coleoptera i preporuke u vezi daljih istraživanja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.15.2	Izvršiti uvid u stanje dnevnih leptira na području Parka
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o istraživanjima faune dnevnih leptira Parka</i>
Status realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 2. OČUVANJE, UNAPREĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA	
Cilj 2.1.	Istraženi, valorizovani i zaštićeni najznačajniji elementi materijalne kulturne baštine Parka
Aktivnost 2.1.1.	Finalizovati terensko i literaturno istraživanje vodenica na pritokama kanjona Tare
Opis aktivnosti	Obaviće se završna faza terenskog identifikovanja predmetnih objekata. Terensko evidentiranje i prikupljanje podataka od mjesnog stanovništva vršiće se na lokacijama Vreljanski potok ispod Aluga; potoku Nozdruč na pivskoj obali Tare i Suvodolu ispod sela Zavait i Tolja na bosanskoj strani kanjona. Vršiće se i arhivsko istraživanje građe kroz fondove Državnog arhiva na Cetinju. Uradiće se dopuna nedostajućih GPS podataka sa terena, za kartografski registar i mapiranje, započeto u prethodnoj godini.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ažuriran materijal za pripremu štampanja publikacije</i>
Status realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.2	Promovisana i prezentovana materijalna kulturna baština Parka
Aktivnost 2.2.1.	Prikupljati stariju foto građu i umjetničke slike akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi
Opis aktivnosti	Istraživaće se i digitalizovati stare fotografije i umjetnička djela sa motivima Durmitora, u institucijama i kod pojedinaca koji ih posjeduju, za potrebe organizovanja izložbi povodom značajnih datuma.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Dopunjena baza podataka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.3	Zaštićena, valorizovana i promovisana nematerijalna kulturna baština
Aktivnost 2.3.1	Inventarisati i dokumentovati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
Opis aktivnosti	Nastaviće se proces koji podrazumijeva opsežna i dugotrajna istraživanja evidenciju i evaluaciju najznačajnijih elemenata nematerijalne kulturne baštine, kao najreprezentativnijih aspekata nacionalnog identiteta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenom nematerijalnom nasljeđu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.2	Prikupiti podatke od nosioca nematerijalnih kulturnih dobara
Opis aktivnosti	Prikupiće se podaci od pojedinaca direktno na terenu koji su posljednji nosioci i čuvari običajne prakse znanja i vještina, kroz kontinuitet

	prenošenja ovih kulturnih obrazaca s ciljem da se obezbijedi efikasnija promocija NKN kroz jačanje svijesti o njegovom značaju
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenom nematerijalnom nasljeđu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.3	Izvršiti popunjavanje upitnika za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
Opis aktivnosti	Popunjavaće se obrasci u vidu upitnika za svaki evidentirani element nematerijalnog kulturnog nasljeđa (NKN)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih upitnika</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.4	Uputiti inicijative za uspostavljanje zaštite na osnovu istraživačkih nalaza i drugih dokaza o svojstvu, osobenosti i značaju nematerijalnog kulturnog dobra
Opis aktivnosti	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite elemenata nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to nematerijalno kulturno dobro
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Upućena inicijativa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.5	Unaprijediti nematerijalno kulturno nasljeđe kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija, sajmova, izložbi i kulturno-umjetničkih programa
Opis aktivnosti	Organizovaće se tradicionalna Osmomartovska izložba domaće radinosti. Pružiće se podrška lokalnim proizvođačima da predmete ručne izrade izlože u Upravnoj zgradi Centra za posjetioce.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izlagača na Osmomartovskoj izložbi ručnih radova</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.6	Učestvovati u kreiranju projekata zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija zaštite
Opis aktivnosti	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa, iniciraće se projektne aktivnosti na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine (NKN).
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pokrenuta inicijativa projekata zaštite i valorizacije NKN</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam

Aktivnost 2.3.7	Kreirati programe u organizovanja važnih datuma i dešavanja u Parku (realizacija inicijativa Savjeta Evrope za obilježavanje "Dana evropske baštine")
Opis aktivnosti	Pod okriljem inicijative "Dani evropske baštine", kreiraće se i realizovati program obilježavanja ove značajne manifestacije, konkretno u ovom Parku, ukoliko bude korespondirala sa zadatom temom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovana manifestacija „Dani evropske baštine“</i>
Stepen realizacije	Realizovano u NPBG
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
STRATEŠKA OBLAST 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA I RAZVOJ TURIZMA ORIJENTISANOG KA PRIRODI	
Cilj 3.1	Promovisan Park sa unaprijeđenim edukativno-interpretativnim sadržajima
Aktivnost 3.1.1	Izraditi edukativne programe
Opis aktivnosti	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku i nadležnim ministarstvom izradiće se edukativni programi
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane radionice</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, osnovne škole koje gravitiraju ka Parku, nadležno ministarstvo
Aktivnost 3.1.2	Izraditi edukativne materijale
Opis aktivnosti	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku izradiće se edukativni materijali
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen edukativni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, osnovne škole koje gravitiraju ka Parku
Aktivnost 3.1.3	U saradnji sa TO obilježiti značajne ekološke datume
Opis aktivnosti	Osmisliće se i organizovati interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih datuma i to: - 26. januar-Svjetski dan obrazovanja o zaštiti životne sredine - 21. mart – Dan zaštite šuma - 22. april - Dan planete Zemlje - 24. Maj - Evropski dan parkova - 04. oktobar – Dan zaštite životinja - 11. decembar - Dan planina - Obilježavanje 70 godina od osnivanja Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih edukativnih i tematskih radionica; Broj učenika koji je prisustvovao organizovanim radionicama; Održano obilježavanje Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO
Aktivnost 3.1.6	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore održavati i unaprijediti postojeće edukativne i tematske staze

Opis aktivnosti	Postaviće se table zabrane pristupa potencijalno opasnim mjestima na stazi. Izradiće se i montirati folije na edukativnim i informativnim tablama.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Edukativna staza oko Crnog jezera spremna za prijem posjetilaca</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam; direktor Parka; Planinarski savez Crne Gore
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na tržištu
Aktivnost 3.2.1	Redovno održavati interakciju sa javnosti i medijima
Opis aktivnosti	Kontinuirano preko štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža i sajta JPNPCG promovisaće se projekti i aktivnosti koje se implementiraju u Parku. Iniciraće se aktivnosti u vezi sa promocijom biodiverziteta, prirodnih vrijednosti, kao i ponude parka kroz različite akcije na terenu, promotivne tekstove i objave u medijima i društvenim mrežama. Iniciraće se saradnja sa elektronskim medijima (portalima) koji se bave promocijom turističkom ponudom Crne Gore, kao i sa travel blogerima u cilju promocije turističke ponude parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj press clipping-a; Broj postavljenih objava na društvenim mrežama i sajtu, objavljenih tekstova, priloga i emisija u medijima, učešće javnosti u kreiranju sadržaja na društvenim mrežama, učešće posjetioca u promotivnim aktivnostima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG
Aktivnost 3.2.2	Učestvovati na turističkim sajmovima
Opis aktivnosti	Učešće na lokalnim, regionalnim i internacionalnim sajmovima turizma i turističkim berzama
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj učešća na sajmovima</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, direktor Parka, direktor JPNPCG
Aktivnost 3.2.3	Organizovati manifestacije i događaje
Opis aktivnosti	Organizovaće se manifestacija „Durmitorski zimski dani“ , u okviru koje će se organizovati šetnja krpljama markiranom stazom od Crnog jezera do Savinog kuka i čajanka na obali Crnog jezera. Organizovaće se tradicionalna Osmomartovska izložba ručne radinosti u Upravnoj zgradi NP. Učešće u organizaciji manifestacije „Dani planinskog cvijeća“ U saradnji sa TO Žabljak organizovaće se događaj Dan NP Durmitor (6. septembar) kojim će se promovisati „open door“ aktivnosti (pješačenje, biciklizam, kajakarenje, vožnja drvenim čamcima i sl.)-kao i sajam tradicionalnih domaćih proizvoda lokalnih proizvođača sa područja Durmitora.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj i izvještaj o organizovanim manifestacijama. Broj posjetilaca manifestacija i događaja</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.4	Izraditi promotivni materijal
Opis aktivnosti	Izradiće se i štampati promotivni materijal (brošura, kataloga, flajera, postera i sl.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen promotivni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.5	Izraditi propagandni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice) sa logom i motivima NP Durmitor
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen propagandni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.6	Izraditi autentični suvenir Parka
Opis aktivnosti	Organizovaće se konkurs za izradu autentičnog suvenira Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odabran autentični suvenir Parka</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 4 TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1	Unaprijeđena i razvijena turistička infrastruktura Parka usklađena sa principima zaštite prirode i u funkciji je posjetilaca
Aktivnost 4.1.1	Rekonstruisati Centar za posjetioce u Upravnoj Zgradi
Opis aktivnosti	Izradiće se projektno rješenje sa predmjerom i predračunom za rekonstrukciju i adaptaciju donje etaže Upravne zgrade nacionalnog parka u kojoj se nalazi Centar za posjetioce
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađeno projektno rješenje</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.2	Urediti glavne ulaze u Park
Opis aktivnosti	Uradiće se idejno rješenje i izvršiće se radovi za ulaznu kapiju u Park.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen ulaz u Park</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.4	Postaviti, odnosno dopuniti najavne, glavne i informativne table i u Parku
Opis aktivnosti	Za svih pet nacionalnih parkova postaviće se 20 velikih najavnih tabli (2000*1700), 50 informativnih tabli (2400*600), 10 putokaznih tabli

	(1900*600*3) , 5 velikih najavnih tabli (3500*4000). Nabavka atigrafit folija obujmica za 85 tabli sa rokom od 25 godina; rešetke, iskop zemljišta, ugradnja, montaža i transport.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene i postavljene table</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.5	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
Opis aktivnosti	Izvršiće se zamjena folija na edukativnim i informativnim tablama na edukativnoj stazi oko Crnog jezera, i na prirodnim tablama i trianglima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena zamjena folija na informativnim tablama oko Crnog jezera; prirodnim tablama i trianglima. Broj zamijenjenih folija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.6	Unaprijediti pješačke staze
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza stanja planinarskih staza Bandijerna, Škra, Samar radi utvrđivanja stanja staze (prohodnost, markacija, mobilijar, informativne table itd.) i dati plan njenog uređenja. Uz izvještaj će se priložiti fotografije sa terena i GPS snimak.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o analizi stanja planinarskih staza</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.8	Urediti vidikovce
Opis aktivnosti	Obnoviće se postojeći mobilijar na vidikovcu Čurevac. Farbanje zaštitne ograde, zamjena folije na informativnoj tabli. Popravka odmorišnog mobilijara.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o uređenju mobilijara na vidikovcu Čurevac</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.11	Urediti najposjećenije speleološke objekte u Parku
Opis aktivnosti	Analiza postojeće dokumentacije o speleološkim objektima u zoni NP. U saradnji sa Agencijom za zaštitu prirode, Speleolozima PSCG i ekspertima snimiti, donijeti mjere, plan sanacije i korišćenje Ledene pećine i jama na Vjetrenim brdima.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena analiza stanja sa mjerama zaštite</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.14	Izvršiti adaptaciju škola na teritoriji parka koje nisu u funkciji i izvršiti prenamijenu istih (u funkciju posjetilaca)
Opis aktivnosti	Pokrenuće se inicijativa (kod nadležnih institucija) da stare škole na teritoriji Parka, koje su van funkcije, budu u vlasništvu NP Durmitor, kako bi se izvršila njihova prenamijena i stavljanje u funkciju posjetilaca.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pokrenute inicijative. Dobijeno vlasništvo</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.15	Prilagoditi glavne atrakcije u parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza i prijedlog lokacija koje bi se mogle prilagoditi za osobe sa invaliditetom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen prijedlog lokacija</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Cilj 4.2	Unaprijeđena turistička ponuda koja je zasnovana na aktivnom odmoru
Aktivnost 4.2.5	Unaprijediti dječije igralište
Opis aktivnosti	Izvršiće se popravka i farbanje elemenata dječijeg igrališta koje se nalazi na putu prema Crnom jezeru
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Adaptirano dječije igralište</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.2.7	Unaprijediti turističku ponudu kajakarenje i vožnja drvenim čamcima po Crnom jezeru
Opis aktivnosti	Izradiće se štampa flajera i izvršiće se promocija posredstvom javnog mnjenja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Promocija turističke ponude</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima
Aktivnost 4.3.1	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca
Opis aktivnosti	U centrima za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca pomoću anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih anketnih listova. Analizirana struktura, mišljenje, potrebe i očekivanje posjetilaca.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.2	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Opis aktivnosti	Pripremiće se protokoli za Službu zaštite, u kojima će se upisivati uticaj i broj posjetilaca na lokacijama na edukativnoj stazi oko Crnog jezera koje su najposjećenije tokom turističke sezone. Utvrdiće se vrste uticaja posjetilaca na edukativnu stazu i predložiti mjere zaštite

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o eventualnom uticaju posjetilaca na edukativnu stazu oko Crnog jezera</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.3	Analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Opis aktivnosti	U saradnji sa PSCG uradiće se Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza (nacionalnih i lokalnih planinarskih - utvrđenih i uređenih staza, biciklističkih, panoramskih i staza posebnih namjena. Uradiće se i izveštaj o analizi korišćenja postojećeg sistema staza. Uputiće se inicijativa za izmjenu i dopunu Zakona o planinskim stazama Crne Gore.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza u zoni nacionalnog parka. Upućena inicijativa.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.4	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Opis aktivnosti	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za najposjećenije lokalitete u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena Studija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 5. MEĐUNARODNA I LOKALNA SARADNJA I SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ	
Cilj 5.1.	Učešće na međunarodnim pozivima za otvorene grantove u funkciji realizacije projekata i razmjene znanja i dobrih praksi
Aktivnost 5.1.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima
Opis aktivnosti	Na osnovu objavljenih poziva, pristupiće se izradi projekata iz relevantnih oblasti. Pomoć lokalnim pružaocima usluga u procesu registracije i promocije. Objediniti zajedničku ponudu.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađeni prijedlozi projekata</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koji obuhvataju ovaj park, a na kojima bi se mogle prijaviti projektne ideje iz definisanih prioriteta i relevantnih oblasti za NP Durmitor
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.1.2.	Organizovati obuke za zaposlene, razmjenu iskustava
Opis aktivnosti	Pratiti i organizovati seminare i obuke koje su od značaja za pisanje međunarodnih projekata
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Organizovani seminari i obuke</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koje obuhvataju ovaj park, a na kojima bi se mogle prijaviti projektne ideje iz definisanih prioriteta i relevantnih oblasti za NP Durmitor, te samim tim nije bilo ni organizovanih seminara i obuka od strane donatora ili ugovornog tijela. Finansijskim planom preduzeća nijesu bila opredjeljena sredstva za ovu aktivnost.
Odgovornost	Služba za projekte međunarodnu saradnju
Cilj 5.2.	Definisani zajednički prioriteti i realizovani projekti sa lokalnim zajednicama u cilju razvoja područja i lokalnih zajednica
Aktivnost 5.2.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima u partnerstvu sa opštinama koje gravitiraju u parku
Opis aktivnosti	Shodno pozivima za projekte, a u partnerstvu sa lokalnim samoupravama, izvršice se pisanje prijedloga projekata iz relevantnih oblasti.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnijetih aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koje obuhvataju ovaj park, a na kojima bi se mogle prijaviti projektne ideje iz definisanih prioriteta i relevantnih oblasti za NP Durmitor
Odgovornost	Direktor JPNPCG, pomoćnik direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.2.2.	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu kroz udruživanje u klastere i kooperative
Opis aktivnosti	U saradnji sa lokalnim stanovništvom i relevantnim institucijama inicirati sastanak u vezi sa projektnim prijedlozima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane lokalnih organizacija u važnost uključivanja parka u projekte važne za Durmitorsko područje
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.4.1	Inicirati uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa predstavnicima relevantnih institucija, kako bi se uspostavili sertifikati za lokalne proizvode sa područja NP Durmitor
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Upućena inicijativa za uspostavljanje sertifikata</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 5.4.2	Podržati lokalno stanovništvo (proizvođače) da izrade karakteristične suvenire, koje će se distribuirati u suvenirnice Parka
Opis aktivnosti	Dati sugestije i predloge za izradu suvenira i rukotvorina koje će dopuniti asortiman suvenirnica u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih karakterističnih suvenira i rukotvorina koji su distribuirani u suvenirnice Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
STRATEŠKA OBLAST 6: UNAPREĐENJE FIZIČKE ZAŠTITE I INFRASTRUKTURE	
Cilj 6.1.	Poboljšan nivo fizičke zaštite prostora i unaprijeđeni postojeći i budući infrastrukturni segmenti

Aktivnost 6.1.1	Izvršiti povećanje broja izvršilaca u Službi zaštite
Opis aktivnosti	U skladu sa Pravilnikom o organizaciji i sistematizacijom radnih mjesta i stvarnim potrebama izvršice se povećanje broja zaposlenih u Službi zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj zaposlenih u Službi zaštite</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku 2022.godine nije urađena dopuna sistematizacije radnih mjesta na osnovu koje je bi se povećao broj zaposlenih u Službi zaštite
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
Aktivnost 6.1.3.	Izvršiti nabavku potrebnih materijalno-tehničkih sredstava
Opis aktivnosti	Nakon sagledavanja potreba, izvršice se nabavka neophodne opreme i sredstava u skladu sa Pravilnikom o zaštiti i zdravlja na radu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena sredstva i oprema</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za logistiku
Aktivnost 6.1.4.	Održavati redovni kontakte i koordinaciju kontrole nelegalnih aktivnosti sa nadležnim inspeksijskim službama
Opis aktivnosti	Održavaće se redovni kontakti sa službama inspeksijskih poslova kroz sastanke i druge vidove komunikacije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka sa inspektorima Uprave za inspeksijske poslove</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka
Aktivnost 6.1.5.	Održavati redovne kontakte sa MUP-om
Opis aktivnosti	Održavaće se redovni kontakti i konsultacije sa starješinama CB Opština na kojima se prostire Park
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka i kontakata sa predstavnicima MUP-a</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka
Aktivnost 6.1.6.	Jačati saradnju sa nadležnim tužilaštvom
Opis aktivnosti	Uspostaviće se saradnja sa nadležnim tužilaštvom kako bi se pravovremeno rješavali problemi iz oblasti zaštite prostora NP Durmitor
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj procesuiranih slučajeva</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
Aktivnost 6.1.7.	Postaviti komunalni mobilijar
Opis aktivnosti	Izvršice se postavljanje 50 korpi i 20 klupa na prostoru Parka i 3 eko-kabine toaleta na Splavištu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Postavljen planiran broj komunalnog mobilijara</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG i direktor Parka
Aktivnost 6.1.8.	Izgraditi nove hranilice za krupne sisare
Opis aktivnosti	Izgradiće se 10 hranilica za krupne sisare
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađeno 10 hranilica</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba zaštite
Aktivnost 6.1.10.	Urediti kamp prostor i parking

Opis aktivnosti	Na utvrđenoj lokaciji urediće se kamp prostor i parking
Indikator aktivnosti	<i>Uređen kamp prostor i parking</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku 2022. godine nije bilo kapitalnog budžeta za parkove, a preko kojeg je planirana realizacija ove aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka

Aktivnosti koje nisu planirane Planom upravljanja NP Durmitor 2020-2025

Aktivnost	Promovisanje turističkog proizvoda - krplje
Opis aktivnosti	U saradnji sa TO organizovaće se hodanje na krpeljama za sve zainteresovane posjetioce i lokalno stanovništvo
Indikator aktivnosti	<i>Organizovan događaj</i>
Vrijeme realizacije	Prvi kvartal
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam

5. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP BIOGRADSKA GORA

Izvještaj o radu Nacionalnog parka „Biogradska gora“ ima za cilj da objektivno prikaže sprovođenje funkcije fizičke i stručne zaštite, korišćenje dobara, pružanje usluga, aktivnosti na promotivno-edukativnim poslovima i marketingu, aktivnosti na uređenju prostora, naučno- istraživačkom radu, saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama kao i izvještaj o pojedinim prijavama zbog povrede unutrašnjeg reda u parku za 2022. godinu

Zaštita, unaprjeđenje i razvoj NP Biogradska gora u 2022. godini obavljali se na osnovu Programa upravljanja za NP Biogradska gora za 2022. godinu.

5.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Posao fizičke zaštite neposredno je realizovalo 10 nadzornika. U izvještajnom periodu Služba fizičke zaštite glavne aktivnosti usmjeravala je na sprječavanju protivpravnog korišćenja prirodnih dobara Parka (sječa šume, nedozvoljena gradnja, nezakoniti lov i ribolov i dr.). Zaštita se sprovodila neprekidno 24 časa, po smjenama, pri čemu su nadzornici svakodnevno evidentirali sva dešavanja na prostoru nacionalnog parka. U toku cijele godine nadzornici kontrolišu cijelu površinu parka, sa posebnim angažovanjem u graničnom dijelu parka, kao i u praćenju kretanja krupnih sisara u parku i vršenju njihove prihrane sa baliranim sijenom, mineralnom soli i žitom na hranilištima i solilima.

Posebno značajna aktivnost bila je postavljanje kamera-zamki u parku, što je dalo odlične rezultate. Snimljen je veliki broj karakterističnih predstavnika faune, ali se takođe na ovaj način preventivno djelovalo na sprječavanje nelegalnih aktivnosti u parku. U toku godine evidentirana

su tri grla jelenske i srneće divljači stradale od vozila oko magistralnog puta. Od strane ove Službe postavljena su dva znaka od pravca Kolašina i Mojkovca koja upozoravaju na prelaz divljih životinja.

U toku 2022. evidentirana su 3 ulaska lovačkih pasa u park, od kojih 2 ulaska istog vlasnika protiv koga je Služba zaštite podnijela prijavu OB Kolašin. Tokom 2021.g Služba je podnijela 8 prijava po ovom osnovu i Službe zaštite daje rezultate. Može se reći da i dalje postoji problem kada je u pitanju lov i odnosi sa Lovачkim savezom Crne Gore i lovačkim društvima iz Kolašina, Mojkovca i Berana koji gazduju lovištima u okruženju parka.

Što se tiče nedozvoljenog ribolova, nije evidentiran na vodama Biogradskog jezera. Od 01.05. do 01.09.2022. trajala je sezona sportskog ribolova na Biogradskom jezeru. Prodat rekordan broj dnevnih ribolovnih dozvola (ukupno 204), gdje su ribolovci izrazili zadovoljstvo sa stanjem ribljeg fonda.

Nelegalna gradnja se nastavlja u kontinuitetu posebno na teritoriji Parka koja pripada Beranskoj opštini (Šiška, Reljina, Dolovi Lalevića). U izvještajnom periodu evidentirane su 2 nelegalne sječe - jedna u privatnoj svojini (Šjivlje) u bruto masi od 1,57m³, druga u državnoj šumi (Rupe Ravanjske) u bruto masi od 16,23m³.

Posebna aktivnost Službe zaštite bila je usmjerena ka teritoriji rijeke Tare u dužini od 2,5 km, kao i lokalitetu uz rijeku pored magistralnog puta od kampa Rakočević do Štitaričke rijeke zbog krupnih sisara (košute, srne) čije je stanište na tom lokalitetu i u zimskim mjesecima je povećan broj zbog manje količine snijega u odnosu na visočije predjele.

Nadzornici parka su uspješno lokalizovali dva požara koja su se desila 27. i 30. jula u prašumskom rezervatu, a izazvani su udarima groma.

Problemi koje je imala Služba zaštite u obavljanju svojih poslova odnose se na odluke lovačkih društava Kolašina, Mojkovca i Berana da dozvole lov na svojim teritorijama do same granice Parka što nerijetko rezultira ulaskom lovačkih pasa u park koji uznemiravaju i razgone divljač. Služba zaštite u okviru svojih nadležnosti podnosi prijave nadležnim inspekcijskim organima zbog nedozvoljenog puštanja lovačkih pasa na teritoriju parka, shodno članu 16 Zakona o nacionalnim parkovima. Problem sa kojim se sreću nadzornici parka je i veliki broj pasa litalica koja se nalaze na deponiji otpada na Štitaričkoj rijeci i vrlo često u čoporu ulaze u Park gdje rastjeruju divljač. O ovom problemu smo obavijestili nadležne institucije iz Mojkovca, ali su se svi proglasili nenadležnim. Takođe problem sa kojim se susreću nadzornici su neobilježene granice parka, što je posebno izraženo na teritoriji parka koja pripada Beranskoj opštini.

Pored redovnih aktivnosti služba zaštite je bila angažovana na pripremi turističke sezone (čišćenje putnog pravca Kraljevo Kolo – Biogradsko jezero, edukativne staze, parking prostora i lokaliteta oko objekata koji su u funkciji posjetilaca, rasijecanju putnog pravca od B. jezera do Dolova Lalevića, detaljnom rasijecanju putnog pravca Kraljevo kolo–Biogradsko jezero, uklanjanju palih stabala u Biogradskom jezeru, na otoci jezera i delti Biogradske rijeke).

Na osnovu zapisnika sačinjenih od strane Službe fizičke zaštite nadležnim inspekcijama i Službi za pravne i opšte poslove je proslijeđeno 15 zapisnika sa foto-dokumentacijom (Tabela 20).

Tabela 20: Prikaz protivpravnih radnji u NP Biogradska gora

Protivpravna radnja	Broj prijava
Nelegalna gradnja	8
Nelegalne radnje	4
Nelegalne aktivnosti	1
Nelegalna sječa	2
UKUPNO	15

5.2. Stručna zaštita

Stručne službe JPNPCG i NP Biogradska gora sprovodili su programske aktivnosti predviđene Programom upravljanja za 2022 godinu. U junu mjesecu od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma prezentovana je Studija o postojećem stanju Biogradskog jezera i procesima koji mogu dovesti do njegove trajne devastacije, koja je realizovana tokom prve faze projekta „Rehabilitacija Biogradskog jezera” finansiranog od strane Evropske Unije, kroz tekući IPA projekat Podrška u pripremi projekata u sektoru životna sredina i klimatske akcije 2016. Krajem godine je nastavljeno sa drugom fazom istraživanja koja podrazumijeva mjerenja, istraživanja i pripremanja podloga koje obuhvataju kompletan hidrološki ciklus.

5.2.1. Zaštita flore

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore NP Biogradska gora preuzimanjem literaturnih podataka. Iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore, tom 2 (Caković, Stešević, 2021¹⁰), preuzeti su podaci za 89 biljnih taksona, koji su zabilježeni za različita područja i staništa ovog nacionalnog parka. Baza je dopunjena sa 103 tabelarna reda i ukupno sadži 1135 tabelarnih redova, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda. Uporedo je rađena nomenklatura usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+Med Plantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN Red List, provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Zbog obilnosti materijala ova aktivnost se nastavlja u kontinuitetu.

5.2.2. Zaštita šuma

¹⁰ D.Caković & D.Stešević, Katalog vaskularne flore Crne Gore, Tom 2, 2021.

U zoni oko Biogradskog jezera tokom 2022. godine evidentiran je određen broj stabala koja mogu da ugroze nesmetan prolaz posjetioca i da ugroze infrastrukturu i imovinu nacionalnog parka i posjetioca. Shodno aktivnost br. 1.4.1. Sprovoditi sanitarno-higijenske aktivnosti gdje se kaže da će izvršiti uklanjanje stabala u cilju adekvatne i efikasne zaštite, održavanja i unaprjeđivanja šumskih ekosistema, i to onih koja ugrožavaju nesmetan prolaz posjetioca kroz Park i dovode u opasnost oštećenja materijalne imovine u okruženju, pristupilo se realizaciji iste. Doznačena su ukupno 4 stabla i to u dijelu oko kuće za nadzornike i oko jezera - dva stabla bukve i dva stabla brijesta ukupne drvene mase 22,43m³.

U prostornoj jedinici Suvodo /Šiška je izvršena doznaka sanitara lišćara i četinara za potrebe lokalnog stanovništva. Doznačeno je ukupno 49,9m³ lišćara i 11,8m³ četinara, odnosno ukupno 61,7m³ drvene mase. Ova količina drvene mase je na osnovu interne procedure prodana lokalnom stanovništvu za potrebe ogrjeva.

U skladu sa godišnjim Programima upravljanja za 2022. godinu, kao i sa Planom gazdovanja šumama u privatnoj svojini (br.01-940 od 11.04.2022.godine, odobren od strane UO JPNPCG), Javno preduzeće odobrava za uklanjanje drvenu masu u šumama koje se nalaze u privatnoj svojini. Za određeni broj vlasnika šuma, koji su evidentirani, za sledeću godinu na datim parcelama nema više etata za doznaku. U šumama u privatnoj svojini ukupna doznačena bruto drvena masa četinara je 59,435m³, a bruto drvene masa lišćara 21,4m³.

5.2.3. Zaštita faune

Fauna beskičmenjaka

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*, koje je započeto tokom 2021.godine. Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera*.

Fauna sisara

Sproveden je monitoring porodiljske kolonije malog potkovičara. Kolonija se nalazi u potkrovlju objekta na ulazu u nacionalni park, na lokalitetu Kraljevo kolo, a koriste je Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture. Registrovano je povećanje broja jedinki malog potkovičara (*Rhinolophus hipposideros*) - 150 jedinki. Broj je manji u odnosu na prethodnu godinu zbog kašnjenja u organizaciji terena. Mali potkovičar je strogo zaštićena vrsta prema nacionalnom zakonodavstvu, ali i prema brojnim internacionalnim konvencijama i direktivama (Bernska konvencija, Bonska konvencija, EU Habitat direktiva, EUROBATS sporazum), a označen je kao „Gotovo ugrožena“ vrsta (kategorija NT) prema IUCN Crvenoj listi na mediteranskom dijelu Evrope. Ova kolonija predstavlja najveću do sada poznatu porodiljsku koloniju potkovičara u Evropi.

Realizovane su aktivnosti u cilju inventarisanja vrsta iz porodice *Mustelidae* upotrebom foto-zamki. Foto-zamkama registrovani su jazavac (*Meles meles*) i kuna bjelica (*Martes foina*) na više lokaliteta u Parku. Metodom transekta uz obalu Biogradskog jezera i rijeku Jezeršticu registrovani su tragovi prisutnosti vidre (*Lutra lutra*).

Na teritoriji Parka postavljene su foto-zamke, pored onih koje se već nalaze kod hranilišta na Lalevom potoku, na sljedećim lokalitetima: Katunine, Solila, Stijene i Lokvine. Zabilježene su sljedeće vrste divljih sisara: divlja svinja (*Sus scrofa*), srna (*Capreolus capreolus*), jelen (*Cervus elaphus*), kuna bjelica (*Martes foina*), lisica (*Vulpes vulpes*) i vuk (*Canis lupus*).

U cilju bilježenja tragova prisutnosti divljih sisara u NP odabrana je nekomercijalna aplikacija „Mammalia“ i održana je obuka zaposlenih u Službi fizičke zaštite za korišćenje aplikacije.

5.2.4. Kulturno-istorijsko nasljeđe i etnografska baština

Zabilježena su znanja i vještine, koja se manifestuju kroz ručni rad sa vunom (pređenje i tkanje), kao i u okviru domaće radinosti (pletenje, heklanje, vez), kao i iz domena narodne medicine - liječenje biljem i spravljanje ljekovitih sirupa i tinktura.

Pod okriljem Ministarstva kulture i medija za obilježavanje manifestacije „Dan evropske baštine“ osmišljen i realizovan je program sa temom „Održiva baština“ pod nazivom "Transfer baštine kroz interpretaciju novih okolnosti", za učenike (Srednje građevinsko-geodetske škole "Inž. Marko Radević" iz Podgorice) III i IV razreda.

U izvještajnom periodu vršeno je istraživanje literaturne građe o tradicionalnoj planinskoj arhitekturi Kolašinsko - Mojkovačkog kraja i prikupljanje starijeg foto materijala u digitalnoj formi, kroz raspoloživu bibliotečku građu, za potrebe terenskih istraživanja, zakonske zaštite potencijalnih kulturnih dobara i organizovanja izložbi.

Takođe je obavljeno i istraživanje umjetničkih slika sa motivima Bjelasice i Biogradske gore domaćih likovnih stvaralaca, nastalih u XX vijeku. U fundusu Zavičajnog muzeja u Kolašinu evidentirana su 4 rada i 5 reprodukovanih u monografskim i kataloškim izdanjima.

5.3. Turizam i rekreacija

Zvanično NP Biogradska gora za posjetioce se otvara 1. maja. Posjetioci NPBG su najčešće individualni turisti koji dolaze u vlastitom aranžmanu, zatim slijede organizovane grupe posjetilaca koje dolaze posredstvom turističkih agencija.

Aktivnosti vezane za poboljšanje turističke infrastrukture odnosno obnova i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, unaprjeđivanje centara za posjetioce i dr. realizovane su u skladu sa finansijskim mogućnostima Preduzeća. U nacionalnom parku Biogradska gora obnovljeni su zastarjeli prikazi u obliku folija na bilbordima, informativnim tablama ka Biogradskom jezeru, na edukativno rekreativnoj stazi oko Jezera i na stazi "Ljeto u katunu".

5.4. Edukacija i interpretacija

U izvještajnom periodu realizovane su interaktivne tematske radionice u cilju obilježavanja važnih datuma i to:

1. 10. maj - Dan ptica i drveća

2. 05. jun - Dan zaštite životne sredine
3. 26. septembar - Dan čistih planina
4. 04. oktobar - Dan zaštite životinja

Sprovedeni su i interpretativni programi obilaska parka za djecu predškolskog i školskog uzrasta i to za djecu iz Osnovne škole Risto Manojlović iz Kolašina, djecu iz područnih jedinica opštine Kolašin, djecu iz vrtića Jevrosima Jevra Rabrenović iz Mojkovca, djecu iz Zelenog karavana, djecu iz Svetionika iz Bara kao i studente.

U okviru projekta parkova Dinarida „Selektuj otpad za zdravu i održivu životnu sredinu” održane su edukativne radionice u osnovnim školama koje se nalaze na teritoriji opštine Kolašin, uključujući i područne jedinice, potom je izvršeno postavljanje kanti za selektivni otpad na teritoriji Parka, opštine Kolašin, kao i kod osnovnih škola koje su učestvovala u cijelom procesu.

5.5. Promocija i marketing

Povodom obilježavanja 70 godina od osnivanja prvih Nacionalnih parkova u Crnoj Gori, JP Nacionalni parkovi, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Parkovi Dinarida-regionalna mreža zaštićenih područja Dinarida organizovali su konferenciju na temu: „Upravljanje zaštićenim područjima u Crnoj Gori”. U okviru konferencije održao se i Prvi sastanak upravljača zaštićenih područja u Crnoj Gori kojem su pored predstavnika upravljača prisustvovali i predstavnici Vladinih institucija iz predmetne oblasti, te eminentni regionalni stručnjaci iz Hrvatske.

Tokom izvještajnog perioda organizovana i realizovana je kampanja “Sportsko ljeto u nacionalnim parkovima”, koja je podrazumijevala različit spektar sportskih dešavanja u svih pet nacionalnih parkova, prilagođenih za profesionalne sportiste, rekreativce i sve ljubitelje sportskih aktivnosti. Cilj kampanje je popularizacija aktivnog odmora u nacionalnim parkovima, približavanje prirodnih, kulturnih i ambijentalnih vrijednosti stranim i domaćim posjetiocima, podizanje svijesti javnosti o značaju zdravih stilova života i očuvanje prirodnih vrijednosti Crne Gore. U NP Biogradska gora održan je Fly fishing državnim ekipnim i pojedinačnim Prvenstvom Crne Gore u disciplini mušičarenje. Održana je i manifestacija III Bjelasica Ultra Trail, sa četiri trke na različitim lokacijama. Bjelasica Ultra Trail 2022. uvrštena je u kalendar International Trail Running Association (ITRA). Otvoren je i 8. Međunarodni festival alternativnog teatra Korifej u okviru kojeg je odigrano više predstava, sa konceptualnim pristupom koji ostvaruje kontakt sa publikom. Pokrovitelj događaja bilo je udruženje Bjelasica Ultra trail, a u saradnji sa JNPNPC, NP Biogradska gora, nadležnim ministarstvom, opštine Kolašin, skijališta Crne Gore, Crnogorski olimpijski komitet, Bianca Resort i Dreram house hotel Kolašin.

5.6. Korišćenje dobara

U 2022 godini, smještajni kapaciteti se nijesu naplaćivali već su izdati pod zakup. Ostale privredne aktivnosti odnose se na prodaju propagandnog materijala i suvenira, kampovanja, ribolovnih dozvola, kajakarenja, izdavanje bicikala, korišćenje čamaca i naplata džiping tura. Prihod od prodaje propagandnog materijala i suvenira, iznosio je u 2022. 10.825,87€. Prihodi ostvareni po osnovu ribolovnih dozvola iznosili su 4 040,00€. Po osnovu izdavanja čamaca ostvaren je prihod od 10 849,00€. Po osnovu naplate za kampovanje u 2022. godini ostvareno je 8.313,00 € (bez boravišne takse).

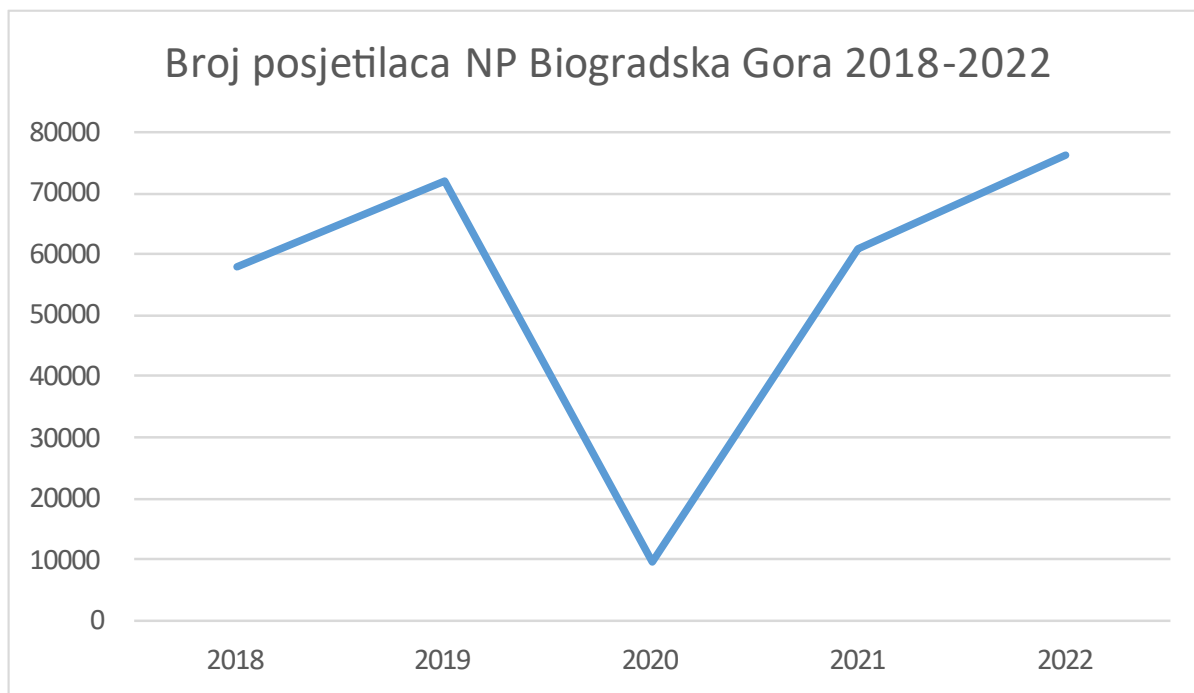
Po osnovu kajakarenja ostvareno 921,00€, po osnovu iznajmljivanja bicikala ostvareno 242,00€, ukupno ostvareno po osnovu džiping tura 8.871,00€.

5.7. Pružanje usluga

Broj registrovanih posjetilaca tokom 2022. godine iznosio je 76.179 posjetilaca, a botaničku baštu Dulovine posjetilo je 759 posjetilaca (Tabela 21; Grafik 15)

Tabela 21: Broj posjetilaca u periodu od 2018. do 2022. godine u NP Biogradska gora

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Broj posjetilaca	58.091	72.209	9.472	60.893	76.179

Grafik 15: Broj posjetilaca u periodu od 2018. do 2022. godine u NP Biogradska gora

5.8. Uređenje prostora

Na prostoru NP Biogradska gora ove godine nisu izdavani urbanističko-tehnički uslovi za postavljanje odnosno izgradnju objekta privremenog karaktera, jer Javno preduzeće nije dobijalo zahtjeve za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova za nove lokacije. Na prostoru NP Biogradska gora skoro svi privremeni objekti koji su planirani Programom objekata privremenog karaktera se postavljaju za potrebe ovog parka, tako da su prethodnih godina izdati urbanističko-tehnički uslovi za većinu lokacija.

5.9. Prikaz rashoda i prihoda u NP Biogradska gora

Troškovi ljudskih resursa odnose se na zarade zaposlenih u ovom nacionalnom parku, dok se ostali troškovi odnose na troškove električne energije, održavanja objekata, troškove amortizacije i druge rashode (Tabela 22).

Tabela 22: Ostvareni troškovi za NP Biogradska gora u 2022. godini

RASHODI 2022.	NP BIOGRADSKA GORA	Stručne službe	Ukupno
Troškovi ljudskih resursa	311.547,65	136.892,30	448.439,95
Programske aktivnosti	14.534,82	5.268,61	19.803,43
Ostalo	46.403,44	31.706,73	78.110,17
Ukupno	372.485,91	173.867,65	546.353,56

Troškovi službi zajedničkih poslova raspoređeni su po ključu na nacionalne parkove, te je u tabeli prikazan pripadajući dio za NP Biogradska gora. Razlika ostvarenih prihoda i rashoda pokrivena je subvencijama iz budžeta.

Najveći dio sopstvenih prihoda odnosi se na prihode ostvarene od prodaje ulaznica (Tabela 23).

Tabela 23: Ostvareni prihodi za NP Biogradska gora u 2022. godini

PRIHODI 2023. godina	Iznos €
Prihodi od ulaznica	231.984,94
Prihodi od ostalih naknada	40.271,76
Drugi poslovni prihodi	10.429,70
Ukupno NP Biogradska gora	282.686,40

5.10. Završna razmatranja i preporuke

Kao rezultat poslovanja u sektoru službi izdvajaju se određeni segmenti:

1. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj je u okviru svojih planiranih programskih aktivnosti izvršila istraživanje faune sisara i monitoring zdravstvenog stanja šumskih ekosistema i sve aktivnosti koje se odnose na sanitarno higijenske mjere ovih ekosistema. Monitoringom porodijske kolonije malog potkovičara u potkrovlju objekta na ulazu u nacionalni park, na lokalitetu Kraljevo kolo, registrovano je povećanje broja jedinki sa oko 150 jedinki. Broj je manji u odnosu na prethodnu godinu zbog kašnjenja u organizaciji terena. Ova kolonija predstavlja najveću do sada poznatu porodijsku koloniju potkovičara u Evropi. Aktivnostima u cilju inventarisanja vrsta iz porodice *Mustelidae* upotrebom foto-zamki, registrovani su jazavac (*Meles meles*) i kuna bjelica (*Martes foina*) na više lokaliteta u Parku. Metodom transekta uz obalu Biogradskog jezera i rijeku Jezeršticu registrovani su tragovi prisutnosti vidre (*Lutra lutra*). Na foto zamkama na koje su postavljene na više lokaliteta u Parku zabilježene su sljedeće vrste sisara: divlja svinja (*Sus scrofa*), srna (*Capreolus capreolus*), jelen (*Cervus elaphus*), kuna bjelica (*Martes foina*), lisica (*Vulpes vulpes*) i vuk (*Canis lupus*).
2. Shodno planiranoj dinamici organizovane su 2 sjednice Socio-ekonomskog foruma koje su doprinijele boljoj realizaciji turističke sezone i većeg uključivanja lokalnih struktura u realizaciji drugih upravljačkih aktivnosti
3. Služba za promociju, marketing i turizam je svakodnevno pružala informacije kako stranim tako i domaćim turistima u Centru za posjetioce. Tokom godine su održavane edukativne radionice za učenike srednjih i osnovnih škola u Crnoj Gori i obilježeni su značajni ekološki datumi.
4. Promocija parka sprovodila se putem web sajta JPNPCG, na vlastitim društvenim mrežama facebook i instagram, saradnjom sa elektronskim i štampanim medijima i organizacijom i učešćem na brojnim manifestacijama i izložbama.
5. Izvršena je zamjena folija na tablama ka i oko Biogradskog jezera i bilbordu na ulazu u Parku.
6. U junu mjesecu od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma prezentovana je Studija o postojećem stanju Biogradskog jezera i procesima koji mogu dovesti do njegove trajne devastacije, koja je realizovana tokom prve faze projekta „Rehabilitacija Biogradskog jezera” koji sprovode MEPPU u saradnji sa JPNPCG, a koji je finansiran od strane Evropske Unije, kroz tekući IPA projekat Podrška u pripremi projekata u sektoru životna sredina i klimatske akcije 2016. Krajem godine je nastavljeno sa drugom fazom istraživanja koja podrazumijeva mjerenja, istraživanja i pripremanja podloga koje obuhvataju kompletan hidrološki ciklus.

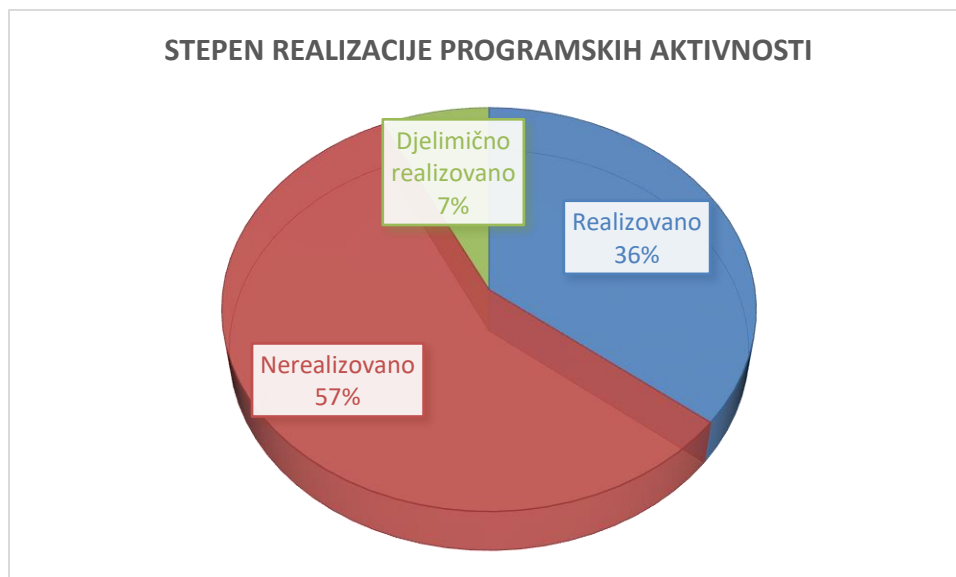
U narednoj godini potrebno je:

1. Da služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj realizuje nerealizovane programske aktivnosti iz 2022. godine. U tom cilju neophodno je izvršiti nabavku potrebnih materijalno tehničkih sredstava (binokularna lupa, fotozamke, oprema za teren, mreže, i sl.), izvršiti obuku u QGIS-u i obezbjediti sve druge uslove koji su potrebni za realizaciju terenskih istraživanja. Angažovati stručne saradnike za ornitofaunu i herpetofaunu u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.

2. Realizovati postupak dobijanja dozvola za nabavku i nošenje vatrenog oružja za Službu zaštite u okviru svojih ovlašćenja shodno zakonu o zaštiti lica i imovine.
3. Nabaviti adekvatnu ljetnju uniformu za Službu zaštite i sve zaposlene.
4. Postaviti nadzorne kamere na ulaznom punktu Kraljevo kolo i na nekoliko lokaliteta na Biogradskom jezeru u cilju fizičke zaštite prostora i monitoringa faune sisara.
5. Inicirati izgradnju treće trake na ulazu sa magistralnog puta na most na Kraljevu kolu
6. Izraditi projektno rješenje projekat vodosnabdijevanja objekata oko Biogradskog jezera sa vodoizvorišta Ganovača.
7. Inicirati ka nadležnim institucijama proširenje zaštitne zone i definisanja mjera zaštite oko nacionalnog parka.
8. Izgraditi kontrolno naplatni punkt u Parku iz pravca Berana sa kojim bi se bolje kontrolisale sve eventualne protivpravne radnje koje su najviše zastupljene na tom dijelu.
9. Izvršiti izgradnju novog kontrolno naplatnog punkta na Vranjaku.
10. Potrebna reparacija pet drvenih čamaca koji su u upotrebi na vodama Biogradskog jezera, radi bezbjednosti turista.
11. Izvršiti sanaciju putnog pravca Biogradsko Jezero – Katun Vranjak.
12. Obnoviti mobilijar u parku.
13. Izvršiti poribljavanje Biogradskog jezera autohtonom potočnom pastrmkom i uputiti inicijativu prema nadležnom Ministarstvu o zabrani obavljanja sportskog ribolova najmanje jednu godinu.
14. U narednom periodu prijedlog je da se povećaju finansijska sredstva za Službu za promociju, marketing i turizam u cilju realizacije većeg stepena programskih aktivnosti koje uključuju unaprjeđenje ponude za outdoor aktivnosti i turističku infrastrukturu na području Parka.
15. Aplicirati na projektima koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka i ojačati saradnju sa lokalnim stanovništvom.

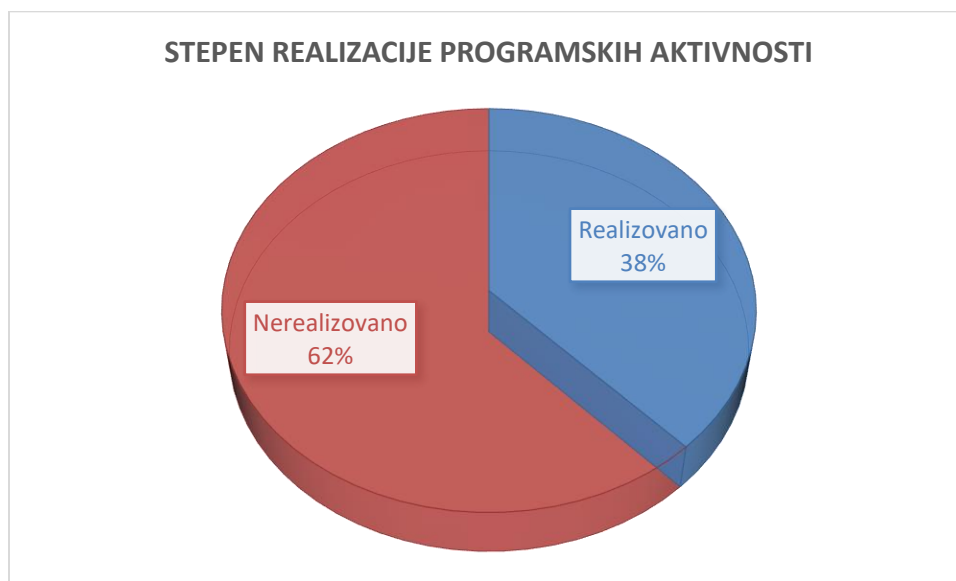
5.11. Analiza realizacije programskih aktivnosti

Programom upravljanja za 2022. godinu planirano 70 aktivnosti, od kojih je tokom 2022.godine realizovano 25 aktivnosti, a nije realizovano 40 aktivnosti, dok je 5 aktivnosti djelimično realizovane. Stepenn realizacije programskih aktivnosti na nivou NP Biogradska gora je 36% (Grafik 15).

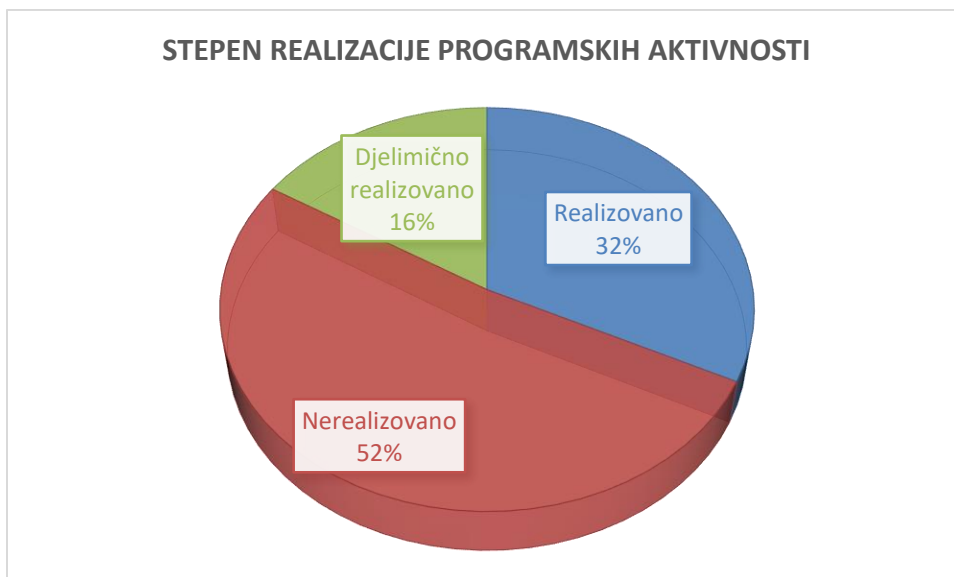
Grafik 15: Stepen realizacije programskih aktivnosti u NP Biogradska gora

Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je planirala 29 aktivnosti. Od toga je tokom 2022.godine realizovano 11 aktivnosti, dok 18 nije realizovano. Stepenn realizacije programskih aktivnosti je 38% (Grafik 16).

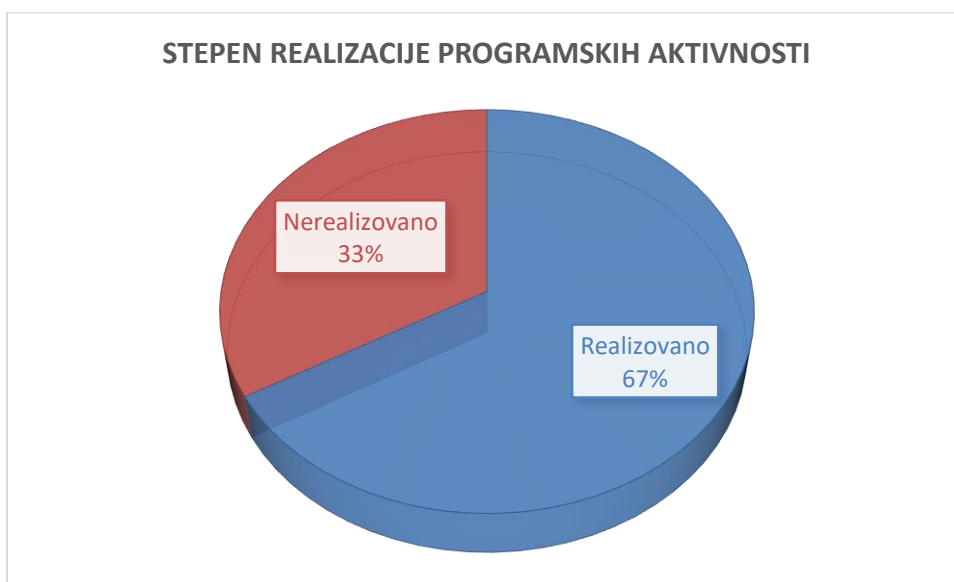
Grafik 16: Stepenn realizacije programskih aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Služba za promociju, marketing i turizam je planirala 31 aktivnosti. Od toga je u izvještajnom periodu realizovano 10, nerealizovano 16, a djelimično je realizovano 5 aktivnosti. Stepenn realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 32% (Grafik 17).

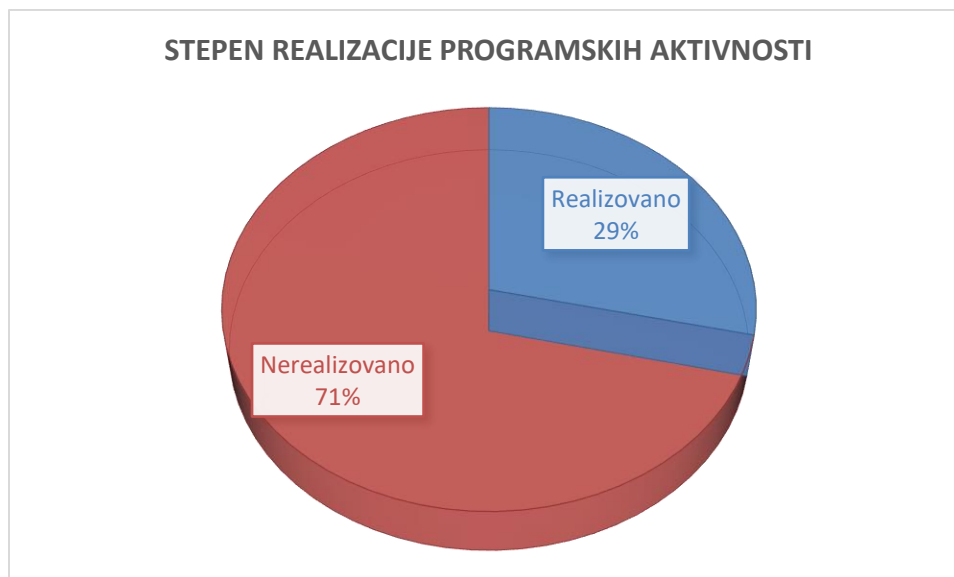
Grafik 17: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju, marketing i turizam

Služba za projekte i međunarodnu saradnju je planirala tri aktivnosti, od kojih su dvije realizovane, a jedna nije. Stepen realizacije aktivnosti je 67% (Grafik 18).

Grafik 18: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za projekte i međunarodnu saradnju

Služba fizičke zaštite, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture planirale su 7 aktivnosti za 2022.godinu. Od toga su realizovane dvije aktivnosti, dok 5 aktivnosti nijesu realizovane. Stepen realizacije aktivnosti je 29% (Grafik 19).

Grafik 19: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službi fizičke zaštite, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Kašnjenje u usvajanju Programa upravljanja, dovele su do toga da se sa realizacijom programskih aktivnosti kasnilo.

Učestale promjene u menadžementu Preduzeća dovele su do promjena u prioritetima poslovanja, različitim vizijama razvoja i načina realizacije aktivnosti. Prethodni menadžmet Preduzeća je usvojio programe upravljanja, ali je spriječio realizaciju pojedinih aktivnosti, naročito onih koje su se odnosile na monitoring i istraživanje pojedinih vrsta, a koje su zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku

5.12. Ocjena stanja

U toku programske godine vršilo se praćenje stanja u dvije PJ Parka i to PJ Suvodo-Šiška i PJ Biogradsko jezero. U prethodnom periodu (2019 i 2020 godine), evidentiran je veći broj izvala i napada potkornjaka. Tokom 2020 i 2021. godine je uz pomoć feromonskih klopki stanje sanirano, pa je samo trenutni utisak lošeg zdravstvenog stanja. Na osnovu praćenja stanja, na području van rezervata (PC Suvdo-Šiška), može se zaključiti da je opšte zdravstveno stanje šuma dobro. Zbog nezainteresovanosti prethodnog menadžmenta izostale su terenske aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj u NP Biogradska gora (razlozi ne realizacije su navedeni u Tabeli 5.13), sem dijela aktivnosti koje se odnose na šumske ekosisteme.

Na Kraljevom kolu, na samom ulazu u Parku, predviđen je prostor za mobil-home koji nije dobro ispromovisan, s tim u vezi veliki broj turista se sa kamp prikolicama parkira na obali Biogradskog jezera.

U Parku na obali Biogradskog jezera nalazi se 12 bungalova i restoran koji su dati u zakup privatnom preduzetniku. Bungalovi su kapaciteta 32 ležaja raspoređenih u 4 dvokrevetna i 8 trokrevetnih bungalova. Površina jednog bungalova sa terasnim dijelom iznosi 12m².

U Parku postoji jedan uređeni kontrolno-naplatni punkt na Kraljevom kolu. U narednom planskom periodu neophodno je izgraditi još dva kontrolno-naplatna punkta i to na Vranjku i u Suvodolu, kako bi se efikasnije vršila kontrola ulaska u Park i naplata ulaznica.

Kroz nacionalni park pruža se transverzala „Planinama Crne Gore“ - CT 1. To je međunarodni pješački put koji prelazi preko teritorije Crne Gore kao budući nastavak evropske transverzale „Long distance trail E – 6“. U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore razmotriće se mogućnost razvoja i uređenje planinarske staze Biogradsko jezero – Brajića brijeg – Laništa – Jarčeve strane – Strugovi – Krnjača - Dolovi Lalevića – Svatovsko groblje – Šiško jezero. Izvršiće se analiza staze Vranjak – Troglava – Jaganjčarske Rupe – Pešića jezero – Zekova glava.

U Parku postoji veliki broj vidikovaca (Lumer, Međedak, Zekova glava, Crna glava, Razvršje), bez odgovarajućeg mobilijara. Najatraktivniji je uređeni vidikovac Bendovac sa kojeg se pruža pogled na prašumu i Biogradsko jezero

5.13. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022.godinu

Strateška oblast 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPREĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Izvršena analiza i revizija podataka o flori i vegetaciji, sa posebnim osvrtom na prioritetne vrste i staništa i endemske vrste
Aktivnost 1.1.1.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za floru i vegetaciju za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Za potrebe ažuriranja baze sa kompletnim setom podataka o flori i vegetaciji, izvršiće se obuka stručnih saradnika za rad u GIS-u.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.1.2.	Izraditi mobilnu aplikaciju u cilju boljeg monitoringa i prikupljanja podataka
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja taksonomskih i stanišnih podataka izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Funkcionalna mobilna aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.1.3.	Nastaviti inventarizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona

Opis aktivnosti	Nastaviće se sa unosom literaturnih i terenskih podataka u Excel-bazu, na sređivanju i sistematizaciji taksonomskih i drugih podataka, na nomenklaturnim usaglašavanjima unijetih taksona sa važećim evropskim listama (Flora Europaea, Catalogue of Life, The Euro+Med PlantBase i The Plant List). Definisanjem važećeg naziva (accepted name) riješiće se problem sinonima i utvrditi konačan broj popisanih taksona na nivou vrste i podvrste. Upoređivanjem sa EU IUCN listom utvrdiće se konzervacijski status taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Sređivanjem i sistematizacijom podataka baza postaje upotrebljiva za pretragu i pružanje svih neophodnih podataka, (ukupan broj popisanih taksona, broj taksona koji imaju nacionalni i/ili međunarodni značaj i nivoe zaštite, distribucija taksona po lokalitetima i stanišnim tipovima, itd). Nepostojanje ili zastarjelost podataka za određeni značajni takson ili stanište, odnosno područje, biće osnovni kriterijum pri odabiru lokaliteti na kojima će se uraditi popis značajnih taksona, utvrditi stanje i distribucija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.2	Kartirano i definisano stanje značajnih stanišnih tipova i dijagnostičkih vrsta u ugroženim Natura staništima
Aktivnost 1.2.1.	Kartirati stanišni tip 7230 Alkalne tresave
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za Evropsku Uniju. Odrediće se granice, dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Karta stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu podataka i izvještaji monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.2.2.	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 7230
Opis aktivnosti	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. Aktivnost će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.2.1
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.2.1
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.2.3.	Kartirati stanišni tip 7140 Prelazne tresave
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za EU. Odrediće se granice, dobiće se podaci za monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Karta stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu podataka i izvještaji monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano

Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.2.4.	Izraditi analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 7140
Opis aktivnosti	Uspostaviće se monitoring dijagnostičkih vrsta u svrhu očuvanja povoljnih stanišnih uslova za ciljne i ostale značajne vrste habitata. Aktivnost će se realizovati u sklopu aktivnosti 1.2.3
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj monitoringa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.2.3
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.3	Kontrolisano ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe i očuvanje staništa
Aktivnost 1.3.1	Izraditi mobilnu aplikaciju za rad na terenu
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja podataka o ubiranju divlje flore u komercijalne svrhe izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje koje zadužuju radnici službe zaštite NP i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.3.2.	Obučiti nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Izvršiće se obuka nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije a u cilju lakšeg prikupljanja podataka o lokalitetima ubiranja ljekovite flore, samoniklog jestivog bilja i gljiva na prostoru NP
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Služba zaštite obučena da u terenskom radu koristi mobilnu aplikaciju</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnost 1.3.1
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.3.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi podatke u Excel bazu
Opis aktivnosti	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, dobijeni radom nadzornika na terenu, korišćenjem mobilne aplikacije, biće unijeti u bazu podataka, uradiće se analiza i kartografski prikaz.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa na kojima su vršena ubiranja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezano za aktivnosti 1.3.1 i 1.3.2
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite, direktor NP
Cilj 1.4.	Aktivna zaštita šumskih ekosistema
Aktivnost 1.4.1.	Sprovesti sanitarno-higijenske aktivnosti
Opis aktivnosti	Izvršiće se uklanjanje stabala u cilju adekvatne i efikasne zaštite, održavanja i unaprjeđivanja šumskih ekosistema: <ul style="list-style-type: none"> - sa izrazitim simptomima zaraze, - izvaljenih i suvih stabala, snjegolomova i vjetrolomova, - stabla koja nemaju mogućnost daljeg razvoja i - stabla koja ugrožavaju nesmetan prolaz posjetioca kroz Park i dovode u opasnost oštećenja materijalne imovine u okruženju

	Aktivnost će se sprovoditi u saradnji sa službom zaštite a na osnovu njihovog izvještaja sa terena, nakon čega će stručna služba provjeriti stanje i preduzeti dalje mjere. Aktivnosti sječe i transporta drvnih sortimenata realizovaće se na osnovu Zakona o šumama (Sl. list CG broj 47/15) i unutrašnjih akata JPNPCG
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o realizovanoj aktivnosti u državnim šumama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.4.2.	Sprovoditi preventivne mjere u cilju zaštite od požara
Opis aktivnosti	U cilju preventivnih mjera zaštite, kao i efikasnog reagovanja, odradiće se nabavka potrebne opreme, instalacija potrebne infrastrukture i distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o realizovanoj aktivnosti</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije izvršena nabavka PP opreme, s tim u vezi nije bilo moguće realizovati aktivnost
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, edukaciju i turizam
Aktivnost 1.4.3.	Izraditi interaktivnu bazu podataka prikupljenih tokom terenskih aktivnosti
Opis aktivnosti	Izvršiće se obezbjeđivanje softverskih rješenja u kojem će se uskladištiti vektorizovani postojeći i terenski podaci. Upoređivanjem i preklapanjem postojećih i prikupljenih terenskih podataka će se obezbjeđiti adekvatnije i efikasnije donošenje odluka u cilju zaštite i unaprjeđenja stanja šumskih ekosistema.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena interaktivna baza</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.4.4.	Uraditi Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini
Opis aktivnosti	Na osnovu podnijetih zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom, zdravstvenog stanja i kvaliteta šume, izvršiće se odobravanje korišćenja šuma u privatnoj svojini. Realizacija zahtjeva će se regulisati na osnovu stručne procjene stanja šume i donošenja rješenja za svaki zahtjev posebno. Dostavljanje zahtjeva za sječu u privatnoj svojini će se prihvatati do 01.12.2021 godine, za plansku 2022. godinu, kako je definisano Zakonom o šumama (Sl. List 47/15) Nakon dostavljanja zahtjeva, direktor Javnog preduzeća obrazuje komisiju koja će donijeti Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen i realizovan Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.4.5.	Obezbjeđiti drvene sortimente iz reda sanitara, za potrebe lokalnog stanovništva, a u skladu sa zakonom
Opis aktivnosti	U cilju unaprjeđivanja saradnje sa lokalnim stanovništvom, a u skladu sa zakonom, izvršiće se dodjela drvnih sortimenata iz reda sanitara po prikupljenim zahtjevima

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o dodijeljenoj količini drvnih sortimenata po zahtjevima lokalnog stanovništva i broj napravljenih rješenja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Pravna služba
Cilj 1.5.	Monitoring šuma
Aktivnost 1.5.1.	Sprovesti monitoring opšteg zdravstvenog stanja šuma
Opis aktivnosti	Na lokacijama koja su degradirana od vjetrolova, snjegoloma ili požara vršiče se praćenje brojnosti populacije potkornjaka postavljanjem feromonskih klopki. Na osnovu prikupljenih uzoraka će se odrediti mjere zaštite koje bi trebalo realizovati u slučaju prenamnoženja vrste. Prikupljanjem insekata iz feromonskih klopki analiziraće se njihova brojnost i vitalnost populacija i utvrdiće se mjere koje treba sprovesti, a u cilju smanjenja brojnosti istih.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Postavljene feromonske klopke i napravljen izvještaj o prikupljenim podacima</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zbog nepovoljnih vremenskih prilika u martu i aprilu, bez sušnih perioda (5 dana uzastopno) koji uslovljavaju postavljanje klopki, nije bilo moguće odraditi aktivnost.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.6.	Kontrolisan sportski ribolov na Biogradskom jezeru
Aktivnost 1.6.1.	Izvršiti poribljavanje Biogradskog jezera za potrebe sportskog ribolova
Opis aktivnosti	Poribljavanje Biogradskog jezera autohtonom pastrmkom dunavskog sliva kako bi povećala brojnost ove vrste u jezeru i pritokama
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Količina poribljene ribe</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije postojala adekvatna mlađ za poribljavanje (pastrmka dunavskog sliva od 10-20gr)
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.8.	Istraženi speleološki i drugi objekti važni za očuvanje značajnih kolonija slijepih miševa (Chiroptera) i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija
Aktivnost 1.8.2.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Izvršiče se nabavka nevidljivih mreža i šipki za hvatanje slijepih miševa i to: 4 para šipki i 4 nevidljive mreže od 3m, 6m, 9m i 12m i druga prateća oprema. Nabavljena oprema će se koristiti za potrebe istraživanja u svih pet nacionalnih parkova.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena oprema (šipke i nevidljive mreže) za hvatanje slijepih miševa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.8.5.	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa

Opis aktivnosti	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom, utvrdiće se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na području Parka.
Indikator aktivnosti	<i>Broj registrovanih jedinki i vrsta slijepih miševa; Broj najznačajnijih staništa na području Parka.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.9.	Očuvanje vrsta iz porodice Mustelidae (kune) kroz očuvanje njihovih staništa
Aktivnost 1.9.1.	Nabavka opreme za istraživanje Mustelidae (foto-zamke, živolovke)
Opis aktivnosti	Nabavka foto-zamki za istraživanje vrsta iz porodice Mustelidae.
Indikator aktivnosti	<i>Posjedovanje 5 foto-zamki marke Browning/ Cudde back/ Bushnell</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.2.	Izvršiti kartiranje potencijalnih staništa Mustelidae
Opis aktivnosti	Terenska istraživanja prisutnosti vrsta u saradnji sa zaposlenima u Službi zaštite
Indikator aktivnosti	<i>Broj registrovanih vrsta iz porodice Mustelidae</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Cilj 1.10	Stabilne populacije krupnih sisara
Aktivnost 1.10.2.	Izvršiti obuku nadzornika za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Stručni saradnici za zaštitu faune sisara izvršiće obuku nadzornika u NP za korišćenje mobilne aplikacije
Indikator aktivnosti	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje Službe zaštite NP i Stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.10.3.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje prisustva krupnih sisara (foto-zamke)
Opis aktivnosti	Izvršiće se nabavka opreme koje će se koristiti na terenu za registrovanje prisutnosti vrsta krupnih sisara.
Indikator aktivnosti	<i>Nabavljene foto-zamke (5) marke Browning/ Cudde back/ Bushnell</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.4.	Sprovoditi monitoring krupnih sisara i utvrditi najznačajnija staništa za njegovo očuvanje
Opis aktivnosti	Sprovešće se terenska istraživanja uz pomoć foto-zamki i primjenom metode transektta. Registrovaće se prisustvo vrsta krupnih sisara na teritoriji NP i kartiraće se njihova najznačajnija staništa.

Indikator aktivnosti	<i>Broj registrovanih vrsta krupnih sisara; Broj značajnih staništa značajnih za krupne sisare</i>
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite, direktor NP
Stepen realizacije	Realizovano
Cilj 1.11.	Istraživanje faune insekata i kartiranje najznačajnijih staništa
Aktivnost 1.11.1.	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni Lepidoptera i Coleoptera
Opis aktivnosti	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune Lepidoptera i Coleoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju istraženosti faune Leidoptera i Coleoptera i preporuke u vezi daljih istraživanja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.11.2.	Izvršiti uvid u stanje dnevnih leptira na području Parka
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o istraživanjima faune dnevnih leptira Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.12.	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Aktivnost 1.12.1.	Monitoring hidroloških objekata
Opis aktivnosti	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiće se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom zakonskom regulativom.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Ispitan kvalitet vode na području Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje podataka od strane relevantnih institucija
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Aktivnost 1.12.2.	Praćenje aktivnosti i mjera na zaštiti vodostaja Biogradskog jezera i rješavanja hidroloških problema u slivu
Opis Aktivnosti	U koordinaciji sa Ministarstvom pratiti realizaciju započetog projekta: "Rehabilitacija Biogradskog jezera". U tom kontekstu JPNP i NP Biogradska gora pružaće svu neophodnu stručnu i logističku podršku konsultantskom timu.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena Studija-stručna podloga koja će definisati uslove za izradu Idejnog i Glavnog projekta sanacije</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktorica parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 2. OČUVANJE, UNAPREĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA	
Cilj 2.3	Zaštićena, valorizovana, promovisana i popularizovana nematerijalna kulturna baština

Aktivnost 2.3.1.	Inventarisati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
Opis aktivnosti	Nastaviće se proces koji podrazumijeva opsežna i dugotrajna istraživanja evidenciju i evaluaciju najznačajnijih elemenata nematerijalne kulturne baštine, kao najreprezentativnijih aspekata nacionalnog identiteta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Prikupljeni i sistematizovani podaci i njihova dalja opservacija</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.2.	Prikupiti podatke od nosioca nematerijalnih kulturnih dobara
Opis aktivnosti	Prikupiće se podaci od pojedinaca direktno na terenu koji su posljednji nosioci i čuvari običajne prakse znanja i vještina, kroz kontinuitet prenošenja ovih kulturnih obrazaca s ciljem da se obezbijedi efikasnija promocija NKN kroz jačanje svijesti o njegovom značaju
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Prikupljeni i sistematizovani podaci i njihova dalja opservacija</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.3.	Popunjavati upitnike za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
Opis aktivnosti	Izvršiće se popunjavanje obrazaca u vidu upitnika za svaki evidentirani element NKN
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Popunjeni upitnici</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.4.	Uputiti inicijative za uspostavljanje zaštite na osnovu istraživačkih nalaza i drugih dokaza o svojstvu, osobenosti i značaju nematerijalnog kulturnog dobra
Opis aktivnosti	Relevantnim institucijama uputiti će se inicijativa za uspostavljanje zaštite elemenata nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to nematerijalno dobro
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Upućena inicijativa nadležnoj instituciji</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.5.	Unaprijediti nematerijalno kulturno nasljeđe kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija, sajmova, izložbi i kulturno-umjetničkih programa
Opis aktivnosti	Za prepoznate najreprezentativnije elemente nematerijalne kulturne baštine Parka, obezbjediće se efikasnija promocija kroz osmišljavanje i realizovanje neke buduće manifestacije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljena nova manifestacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.3.6.	Inicirati projekte zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija

Opis aktivnosti	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa, iniciraće se projektne aktivnost na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pokrenuta inicijativa projekata zaštite i valorizacije NKN</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, MK; CANU; UZKD
Aktivnost 2.3.7.	Kreirati programe u Parku za obilježavanja "Dana evropske baštine"
Opis aktivnosti	Pod okriljem inicijative „Dani evropske baštine“, kreiraće se i realizovati program obilježavanja ove značajne manifestacije, konkretno u ovom Parku, ukoliko bude korespondirala sa zadatom temom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovana manifestacija „Dani evropske baštine“</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA I RAZVOJ TURIZMA ORJENTISANOG KA PRIRODI	
Cilj 3.1	Razvijena edukacija i interpretacija. Lokalno stanovništvo i posjetoci su kvalitetno edukovani o vrijednostima NP Biogradska gora
Aktivnost 3.1.1.	Unaprijediti edukativne programe
Opis aktivnosti	Održaće se edukativne radionice za djecu školskog uzrasta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane radionice</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 3.1.2.	Izraditi edukativne materijale
Opis aktivnosti	Izradiće se edukativni materijal koji će obuhvatati znamenitosti Parka (flora, fauna, kulturno-istorijsko nasljeđe itd.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen edukativni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 3.1.3.	Obilježiti značajne ekološke datume
Opis aktivnosti	Osmisliće se i organizovati interaktivne tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih datuma i to: <ul style="list-style-type: none"> - 10. maj – Dan ptica i drveća - 22. maj - Svjetski dan zaštite biodiverziteta - 05. jun - Dan zaštite životne sredine - 26. septembar – Dan čistih planina - 04. oktobar – Dan zaštite životinja Obilježavanje 70 godina od osnivanja Parka

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih edukativnih i tematskih radionica; Broj učenika koji je prisustvovao organizovanim radionicama, organizovano obilježavanje Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.1.6.	Održavati i unaprijediti postojeće edukativne i tematske staza
Opis aktivnosti	Izrada, štampa i montaža folija na edukativnim i informativnim tablama na edukativnoj stazi oko Biogradskog jezera i tematskoj stazi „Ljeto u katunu - odakle dolaze naši domaći proizvodi“
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Edukativna i tematska staza spremne za prijem posjetilaca</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na tržištu
Aktivnost 3.2.1.	Sprovesti PR kampanje (Odnosi sa javnošću)
Opis aktivnosti	Kontinuirano preko štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža (Instagram i Facebook), kao i sajta JPNPCG promovisaće se projekti i aktivnosti koje se implementiraju u Parku, njegove prirodne i kulturne vrijednosti, važni ekološki datumi, manifestacije i događaji. Iniciraće se aktivnosti u vezi sa promocijom biodiverziteta, prirodnih vrijednosti, kao i ponude Parka kroz različite akcije na terenu, promotivne tekstove i objave u medijima i društvenim mrežama. Iniciraće se saradnja sa elektronskim medijima (portalima) koji se bave promocijom turističkom ponudom Crne Gore, kao i sa travel blogerima u cilju promocije turističke ponude Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Press clipping; Broj postavljenih objava na društvenim mrežama i sajtu, objavljenih tekstova, priloga i emisija u medijima, učešće javnosti u kreiranju sadržaja na društvenim mrežama, učešće posjetioca u promotivnim aktivnostima.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam; direktor Parka; direktor JPNPCG
Aktivnost 3.2.2.	Učestvovati na turističkim sajmovima
Opis aktivnosti	Uzeće se učešće na lokalnim, regionalnim i internacionalnim sajmovima turizma koji se budu oglašavali tokom programske godine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Park je promovisan na nacionalnim, regionalnim i internacionalnim turističkim sajmovima</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.3.	Organizovati manifestacije i događaje
Opis aktivnosti	Organizovati Prvomajsko otvaranje Parka. Pozvati lokalne proizvođače da svoje autentične proizvode izlože i prezentuju posjetiocima manifestacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Organizovan je događaj Prvomajsko otvaranje Parka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.4.	Izraditi i štampati promotivni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa promotivnog materijala (brošura i kataloga) i izrada i štampa promotivnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice) sa logom i motivima NP Biogradska gora
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen promotivni materijal</i>

Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti, dovoljne količine zaliha za izvještajnu godinu
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.5.	Izraditi autentični suvenir Parka
Opis aktivnosti	Organizovaće se konkurs za izradu autentičnog suvenira Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Odabran autentični suvenir Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1.	Unaprijeđena i razvijena turistička infrastruktura Parka je usklađena sa principima zaštite prirode i u funkciji je posjetilaca
Aktivnost 4.1.2.	Urediti glavne ulaze u Park
Opis aktivnosti	Uradiće se administrativna procedura neophodna za izvođenje radova glavne kapije u Parku. Izvršiće se idejno rješenje sa predmjerom i predračunom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Završena administrativna procedura i urađeno idejno rješenje</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.4.	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka/i u Parku
Opis aktivnosti	Za svih pet nacionalnih parkova postaviće se 20 velikih najavnih tabli (2000x1700), 50 informativnih tabli (2400x600), 10 putokaznih tabli (1900x600x3), 5 velikih najavnih tabli (3500x4000). Nabavka atigrafit folija obujmica za 85 tabli sa rokom od 25 godina; rešetke, iskop zemljišta, ugradnja, montaža i transport.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađene i postavljene najavne table</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.5.	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
Opis aktivnosti	Izvršiće se zamjena folija na informativnim tablama i bilbordima u Parku. Izvršiće se zamjena dotrajalih smjerokaza na pješačko-planinarskoj stazi „Vidici Bjelasice“.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena zamjena folija na informativnim tablama oko Biogradskog jezera i bilbordu na lokaciji Kraljevo kolo. Postavljeni smjerokazi na pješačko-planinarskoj stazi „Vidici Bjelasice“.</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.6.	Unaprijediti pješačke staze

Opis aktivnosti	U saradnji sa planinarskim savezom razmotriće se mogućnost razvoja i uređenje planinarske staze Biogradsko jezero – Brajića brijeg – Laništa – Jarčeve strane – Strugovi – Krnjača - Dolovi Lalevića – Svatovsko groblje – Šiško jezero. Izvišće se analiza staze Vranjak – Troglava – Jaganjčarske Rupe – Pešića jezero – Zekova glava, priložiti izvještaj sa GPS i fotodokumentacijom.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvještaj o mogućnosti razvoja planinarske staze</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Stručna saradnica koja je delegirana za ovu aktivnost je bila na opravdanom odsustvu
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.7.	Unaprijediti biciklističke staze
Opis aktivnosti	Uspostaviće se komunikacija sa biciklističkim savezom Crne Gore i drugim stakeholder-ima radi davanja prijedloga za uspostavljanje biciklističkih staza u Parku. Finalni proizvod će biti plan sa prijedlogom za uspostavljanje najmanje 1 biciklističke staze.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pripremljen plan uređenja i formiranja jedne biciklističke staze</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.10.	Unaprijediti turističku ponudu sportski ribolov i “fly fishing”
Opis aktivnosti	Posredstvom sredstava javnog informisanja vršiće se promocija turističke ponude sportski ribolov i “fly fishing”
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Povećano interesovanje za ovaj turistički proizvod</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.14.	Rekonstruisati i urediti objekat mrijestilišta na obali Biogradskog jezera
Opis aktivnosti	Analiza stanja i prijedlog uređenja enterijera za postavku. Izrada idejnog rješenja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pripremljen projektni zadatak</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.16.	Prilagoditi glavne atrakcije u Parku (učiniti ih dostupnim) za posjete osoba sa invaliditetom
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza i prijedlog lokacija koje bi se mogle prilagoditi za osobe sa invaliditetom
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađen prijedlog lokacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Cilj 4.3	Upravljanje posjetiocima
Aktivnost 4.3.1.	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca

Opis aktivnosti	U centrima za posjetioce na Biogradskom jezeru i Edukativnom centru u Kolašinu sprovodiće se anketiranje posjetilaca uz pomoć unaprijed pripremljenih anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj popunjenih anketnih listova. Analizirana struktura, mišljenje, potrebe i očekivanje posjetilaca.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.2.	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Opis aktivnosti	Nadzornici će u okviru svojih redovnih aktivnosti popunjavati anketne listiće koji su osmišljeni u prethodnom planskom periodu
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Utvrđen eventualni uticaj posjetilaca na edukativnu stazu oko Biogradskog jezera.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba zaštite
Aktivnost 4.3.3.	Analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Opis aktivnosti	U saradnji sa PSCG uradiće se analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza (nacionalnih i lokalnih planinarskih - utvrđenih i uređenih staza, biciklističkih, panoramskih i staza posebnih namjena. Uradiće se i izvještaj o analizi korišćenja postojećeg sistema staza
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Urađena analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza u zoni nacionalnog parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Stručna saradnica koja je delegirana za ovu aktivnost je bila na opravdanom odsustvu
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.4.	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Opis aktivnosti	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za najposjećenije lokalitete u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena studija prihvatnih kapaciteta</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.3.6.	Razviti programe obilaska Parka (bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima parka) za različite ciljne grupe
Opis aktivnosti	U saradnji sa TO Kolašin i TO Mojkovac osmisliće se programi obilaska Parka (bazirani na prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Osmišljen program obilaska Parka</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam

Strateška oblast 5: MEĐUNARODNA I LOKALNA SARADNJA I SOCIO-EKONOMSK RAZVOJ	
Cilj 5.1.	Učešće na međunarodnim pozivima za otvorene grantove u funkciji realizacije projekata i razmjene znanja i dobrih praksi
Aktivnost 5.1.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima
Opis aktivnosti	Na osnovu objavljenih poziva, pristupiće se izradi projekata iz relevantnih oblasti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj podnijetih aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Iako je u procesu pripreme bio projekat za konkurs IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014-2020, zbog otkazivanja partnera iz Srbije i nemogućnosti nalaženja drugog adekvatnog partnera u kratkom roku, projekat nije mogao biti dovršen i predat.
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.1.2.	Organizovati obuke za zaposlene, razmjenu iskustava
Opis aktivnosti	Pratiće se seminari i obuke koje su od značaja za pisanje međunarodnih projekata za dato područje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Učešće na seminarima i obukama</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koje obuhvataju ovaj park, a na kojima bi se mogle prijaviti projektne ideje iz definisanih prioriteta i relevantnih oblasti za NP Biogradska gora, te samim tim nije bilo ni organizovanih seminara i obuka od strane donatora ili ugovornog tijela. Finansijskim planom preduzeća nijesu bila opredjeljena sredstva za ovu aktivnost.
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Cilj 5.2.	Definisani zajednički prioriteti i realizovani projekti sa lokalnim zajednicama u cilju razvoja područja i lokalnih zajednica
Aktivnost 5.2.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima u partnerstvu sa opštinama koje gravitiraju Parku
Opis aktivnosti	Shodno pozivima koji se budu objavljivali na lokalnom nivou pristupiće se pisanju projekata iz relevantnih oblasti
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održani sastanci sa predstavnicima lokalnih samouprava i lokalne zajednice u cilju pripreme projekata i apliciranja za Fondove</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, pomoćnik direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam, direktor Parka, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.2.3.	Inicirati uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa predstavnicima relevantnih institucija, kako bi se uspostavili sertifikati za lokalne proizvode sa područja Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Inicirano je uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 5.2.4.	Podržati lokalno stanovništvo (proizvođače) da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine, te otkupiti i distribuirati proizvedene predmete u suvenirnice Parka

Opis aktivnosti	Dati sugestije i prijedloge za izradu suvenira i rukotvorina koje će dopuniti asortiman suvenirnica u Parku
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izrađenih karakterističnih suvenira i rukotvorina koji su distribuirani u suvenirnice Parka</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Cilj 5.3	Saradnja sa lokalnim zajednicama i korisnicima prostora parka
Aktivnost 5.3.1.	Održavanje sjednica Socio ekonomskog savjeta parka
Opis aktivnosti	Shodno Poslovniku o radu, organizovaće se najmanje 2 sjednice Socio ekonomskog savjeta parka tokom kalendarske godine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane sjednice, Zapisnik sa zaključcima sa sjednica</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 6: UNAPREĐENJE FIZIČKE ZAŠTITE I INFRASTRUKTURE	
Cilj 6.1	Poboljšan nivo fizičke zaštite prostora i unaprijeđeni postojeći i budući infrastrukturni segmenti
Aktivnost 6.1.1.	Izvršiti stručno usavršavanje Službe zaštite kroz obuke
Opis aktivnosti	U cilju usavršavanja nadzornika, stručne službe će u skladu sa potrebama, kroz predavanja, obuke, konsultacije i dr. vršiti obučavanje Službe zaštite za profesionalan rad i odnos prema posjetiocima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena obuka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 6.1.2.	Opremiti službe neophodnim materijalno tehničkim sredstvima
Opis aktivnosti	Shodno Pravilniku o uniformi, naoružanju i identifikacionoj oznaci izvršiće se nabavka materijalno tehnička sredstava za Službu zaštite i Službu ambijentalne higijene i infrastrukture
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Opremljena Služba zaštite i Služba ambijentalne higijene i infrastrukture</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka
Aktivnost 6.1.3.	Održavati kontakte i koordinaciju kontrole nelegalnih aktivnosti sa nadležnim inspekcijским službama
Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa inspekcijским službama, u cilju koordinacije aktivnosti na prostoru Parka i efikasnijeg procesuiranja evidentiranih nezakonitih radnji
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa održanih sastanaka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove
Aktivnost 6.1.4.	Održavati redovne kontakte sa MUP-om

Opis aktivnosti	Organizovaće se sastanci sa MUP-om u cilju koordinacije aktivnosti na sprječavanju nelegalnih radnji i koordinacije aktivnosti u slučaju vanrednih situacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj službe o realizovanim aktivnostima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, šef Službe zaštite
Aktivnost 6.1.7.	Izvršiti detaljno obilježavanje granica Parka
Opis aktivnosti	U saradnji sa nadležnim institucijama odradiće se aktivnosti na detaljnom obilježavanju granica Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršeno obilježavanje granica</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti, nedostatak sredstava.
Odgovornost	JPNPCG
Aktivnost 6.1.8.	Zamijeniti dotrajale nadstrešnice (Guvno i Ražanj na parking prostoru)
Opis aktivnosti	Izvršiće se zamjena nadstrešnica na parking prostoru Guvno i Ražanj
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izvršena zamjena nadstrešnica</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti, nedostatak sredstava.
Odgovornost	Direktor Parka, Služba zaštite
Cilj 6.2	Sprečavanje nastanka otpada
Aktivnost 6.2.1.	Sanacija neuređenih odlagališta otpada na području Parka
Opis aktivnosti	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljaće se podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj nelegalnih odlagališta i procjena količine otpada</i>
Stepen realizacije	Realizovano-3 nelegalna odlagališta
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Aktivnosti koje nijesu planirane Planom upravljanja za NP Biogradska gora 2020-2025

Aktivnost	Izgraditi novi mobilijar
Opis aktivnosti	Postojeći dotrajali mobilijar zamijeniti novim
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izgrađen mobilijar</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Direktor Parka, Šef Službe zaštite, Služba za ambijentalnu higijenu i infrastrukturu

6. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA UPRAVLJANJA U NP PROKLETIJE

Izveštaj o radu Nacionalnog parka Prokletije ima za cilj da objektivno prikaže sprovođenje funkcije fizičke i stručne zaštite, korišćenje dobara, pružanje usluga, aktivnosti na promotivno- edukativnim poslovima i marketingu, aktivnosti na uređenju prostora, naučno- istraživačkom radu, saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama kao i izvještaj o pojedinim prijavama zbog povrede unutrašnjeg reda u parku za 2022. godinu

Zaštita, unaprjeđenje i razvoj NP Prokletije u 2022. godini obavljali se na osnovu Programa upravljanja za NP Prokletije za 2022. godinu.

6.1. Fizička zaštita i ambijentalna higijena

Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture vršile su redovnu kontrolu terena, u cilju blagovremenog otkrivanja pojave požara i drugih nelegalnih aktivnosti.

Služba zaštite je u okviru svojih aktivnosti kontinuirano na terenu pratila stanje faune krupnih sisara. Tokom zimskih mjeseci sve hranilice na staništima divokoze i srne su redovno snabdijevane prihranom. Služba je u izvještajnom periodu evidentirali određeni broj protivpravnih radnji (Tabela 24; Tabela 25).

Tabela 24: Prikaz protivpravnih radnji u NP Prokletije u 2022. godini

Protivpravna radnja	Broj prijava
Nelegalna gradnja i devastacija prostora	14
Nelegalna sječa	17
UKUPNO	31

Tabela 25. Pregled nelegalno posječene drvne zapremine u NP Prokletije u 2022. godini

Nelegalna sječa	Ukupno
Nelegalna sječa šume, lišćari	4,45 m ³
Nelegalna sječa šume, četinari	65,93 m ³
UKUPNO	70,38 m³

Radnici ambijentalne higijene su pored redovnih aktivnosti, uklonili i dvije velike deponije u Plavskom dijelu Parka. Takođe je popravljen parkovski mobilijar i postavljeno nekoliko klupa i kanti za otpad. Popravljen su i info table i pripremljene za zamjenu folije uslijed dotrajalosti. Napravljeno je sedam hranilica. Na dan dijaspore 31.07.2022.godine u Grebajama je uklonjeno oko 2 tone otpada koje su posjetioci ostavili za sobom.

6.2. Stručna zaštita

Stručne službe JPNPCG i NP Prokletije sprovodili su programske aktivnosti predviđene Programom upravljanja za 2022.godinu.

6.2.1. Zaštita flore

Nastavljen je rad na inventarizaciji vaskularne flore NP Biogradska gora preuzimanjem literaturnih podataka. Iz Kataloga vaskularne flore Crne Gore, tom 2 (Caković, Stešević, 2021¹¹), preuzeti su podaci za 89 biljnih taksona, koji su zabilježeni za različita područja i staništa ovog nacionalnog parka. Baza je dopunjena sa 103 tabelarna reda i ukupno sadrži 1135 tabelarnih redova, što je ekvivalentno broju terenskih i literaturnih navoda. Uporedo je rađena nomenklaturna usaglašavanja naučnih naziva sa zvaničnim evropskim listama (Flora Europaea, Euro+Med Plantbase, Med-Checklist, The Plant List). Upoređivanjem sa IUCN Red List, provjeren je i ustanovljen konzervacijski status svakog pojedinačnog taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou. Zbog obilnosti materijala ova aktivnosti se nastavlja u kontinuitetu.

6.2.2. Zaštita šuma

Plan korišćenja šuma u privatnoj svojini realizovan je u skladu sa Planom gazdovanja šumama u privatnoj svojini. Doznaka i odobravanje sječe šuma u privatnim šumama se realizuje na osnovu zahtjeva vlasnika šuma koji se nalaze na teritoriji Parka, kao i zdravstvenog stanja i kvaliteta šume. Plan je usvojen od strane Upravnog odbora ovog Javnog preduzeća. U skladu sa tim ukupno je podneseno 31 zahtjeva, a izvršena je doznaka stabala za uklanjanje za 18 vlasnika. Ukupno je doznačeno 1.833,07 m³ drvne mase, od čega je 1.231,70 m³ četinara-tehničkog drveta i 601.37 m³ lišćara - ogrjevnog drveta.

Prostornom bazom podataka se vrši skladištenja, obrada i analiza terenskih podataka i upoređivanje sa postojećim informacijama i podacima. Prikupljeni podaci se koriste za bolje i efikasnije upravljanje šumskim ekosistemima nacionalnih parkova.

6.2.3. Fauna

Fauna beskičmenjaka

Nastavljeno je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Lepidoptera*, koje je započeto tokom 2021.godine.

Započeto je istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune *Coleoptera*.

Fauna sisara

U saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine formirana je baza poznatih speleo objekata na teritoriji Parka.

---

¹¹ D.Caković & D.Stešević, Katalog vaskularne flore Crne Gore, Tom 2, 2021.

U cilju bilježenja tragova prisutnosti krupnih sisara u NP odabrana je nekomercijalna aplikacija iMammalia i održana je obuka zaposlenih u Službi fizičke zaštite za korišćenje aplikacije.

6.3. Turizam i rekreacija

Urađena je analiza planinarskih staza:

- Maja Podgojs/ Podgoja (2.021 mnv)
- Dolja - Gropa Vezirova - Čafa Brade - Maja Podgojs/Podgoja (2.021 mnv)
- Plav - Paljevi (Kofiljača) - Treskavica - Orlov krš - vrh Horolac (2.199 mnv)
- dio trase Vrhovi Balkana (Peaks of the Balkans), Vusanje - Theth (kroz Ropojansku dolinu, dio teritorije Nacionalnog Parka, koja se nastavlja dalje u Albaniju)
- Staza za Kolate: Vusanje - Zarunice - Fuš Širma - Čafa Borit

U saradnji sa Opštinom Plav i planinarskim društvima, uzeto je učešće u formiranju tradicionalne pješačke ture "Putaćama Hrida". Uzeto učešće u tradicionalnom događaju planinarskoj turi "Hamdova staza 2022." Fotodokumentacija staze nalazi se u arhivi Službe za promociju, marketing i turizam.

Aktivnosti vezane za poboljšanje turističke infrastrukture odnosno obnova i postavljanje novih informativnih i edukativnih tabli, unaprjeđivanje centara za posjetioce i dr. realizovane su u skladu sa finansijskim mogućnostima Preduzeća. U saradnji sa NVO Centre for Sustainable Tourism Initiatives urađeno i postavljeno je sedam interpretativnih tabli za tematsku stazu na dolini Grebaje.

Tokom izvještajnog perioda u medijima je objavljeno više tekstova, a u vezi sa različitim aktivnostima u oblasti turističke ponude i promocije Parka.

6.4. Edukacija i interpretacija

Edukacija i interpretacija, uz zaštitu i promovisanje vrijednosti Parka, jedna je od programskih aktivnosti Službe. Tokom izvještajnog perioda, a u saradnji sa PSK "Očnjak" učenicima srednje škole "Bećo Bašić" iz Plava podjeljen je edukativni materijal o Prokletijama.

Za potrebe održavanja radionica, povodom značajnih ekoloških datuma, pripremljen je materijal u elektronskoj formi na teme „Ljekovite i jestive biljke Prokletija" i „Prirodne i kulturne vrijednosti"

Organizovana je edukativna radionica za Izviđačku četvu "Prokletije".

6.5. Promocija i marketing

U cilju promocije, a u saradnji sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma Crne Gore organizovana je prva promotivna tura za novinare „Upoznajte Prokletije“ u kojoj je učestvovalo 10 medijskih kuća iz Crne Gore sa 14 predstavnika. Promotivnoj turi prisustvovali su i saradnici iz Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma. U sklopu kampanje unaprijeđena je saradnja sa lokalnim stanovništvom u vidu promocije tradicionalnih proizvoda gastronomske ponude i usluga. Tom prilikom izvršen je obilazak tri vjerska objekta od značaja za kulturnu baštinu gusinjskog kraja, planinarska tura Popadija - Talijanka – Volušnica, kao i obilazak Hridskog jezera.

U saradnji sa TO Plav i TO Gusinje pripremljen je i odštampan promotivni materijal za potrebe Centra za posjetioce u Gusinju.

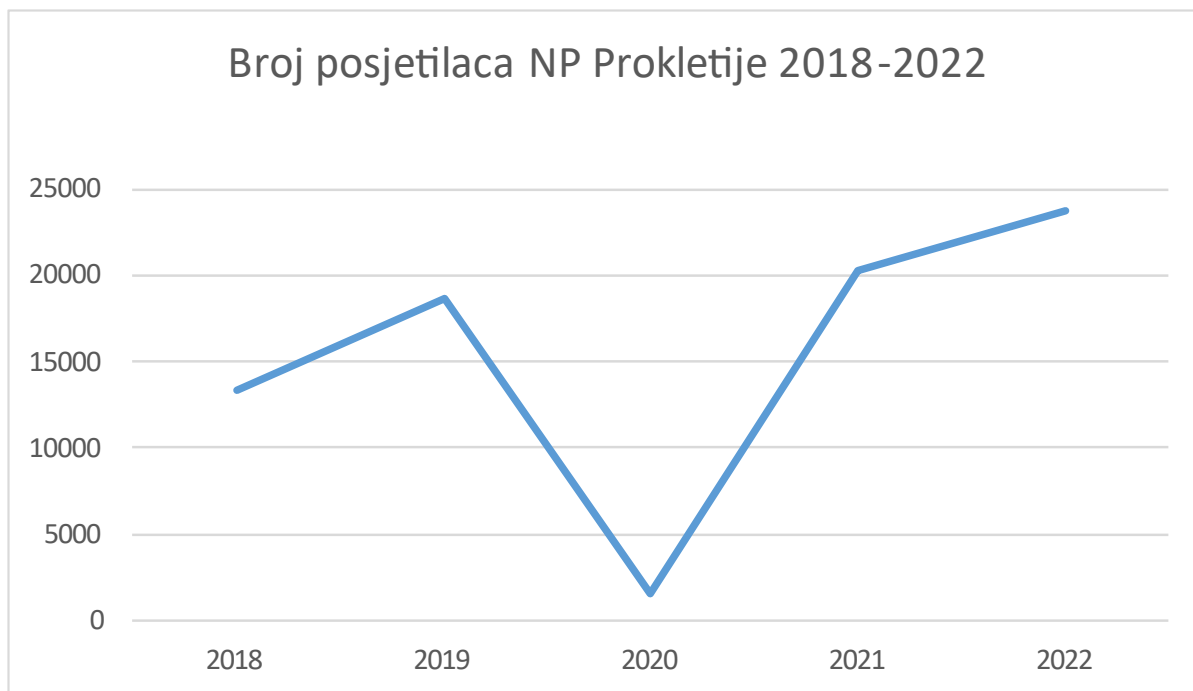
Urađen je tekst i pripremljene su fotografije o kulturno-istorijskom nasljeđu Prokletija na temu stećci u plavskom dijelu Prokletija i Latinsko - Romanski nadgrobni spomenici u Gusinju. Pripremljeni materijal će služiti za potrebe izrade i štampe novih brošura i flajera.

6.6. Pružanje usluga

Pružanje usluga u Nacionalnom parku Prokletije najvećim dijelom vršeno je kroz obavljanje turističke djelatnosti. Na osnovu broja prodatih ulaznica, utvrđen je ukupan broj posjetilaca. U 2022. godini broj posjetilaca iznosio je 23.750 (Tabela 26; Grafik 20).

Tabela 26: Broj posjetilaca u periodu od 2018 do 2022. godine u NP

Godina	2018.god	2019.god	2020.god.	2021.god.	2022.god.
Broj posjetilaca	13350	18644	1504	20224	23764

Grafik 20: Prikaz broja posjetioaca u NP Prokletije u periodu od 2018. do 2022. godine

6.7. Uređenje prostora

NP Prokletije nema usvojeni Program objekata privremenog karaktera, pa se svi privremeni objekti koji su trenutno u izgradnji, kao i ostale promjene identifikuju kao nelegalne aktivnosti. Izuzetak su objekti koji dobijaju odobrenja od nadležnih institucija, a u skladu sa PPPN za NP Prokletije.

U pripremi ljetnje turističke sezone na prostoru parka, a u sklopu aktivnosti na uređenju prostora urađene su sledeće aktivnosti: uređenje pješačkih, planinarskih i edukativnih staza, uređenje parkovskog mobilijara, postavljanje info tabli, kao i održavanje lokalnih puteva na najfrekventnijim lokalitetima na prostoru parka.

6.8. Prikaz rashoda i prihoda u NP Prokletije

Troškovi ljudskih resursa odnose se na zarade zaposlenih u ovom nacionalnom parku, dok se ostali troškovi odnose na troškove električne energije, održavanja objekata, troškove amortizacije i druge rashode (Tabela 27).

Tabela 27: Ostvareni troškovi za NP Prokletije u 2022.godini

RASHODI 2022.	NP PROKLETIJE	Stručne službe	Ukupno
Troškovi ljudskih resursa	256.495,38	112.702,64	369.198,02

Programske aktivnosti	3.436,85	4.337,62	7.774,47
Ostalo	17.742,12	26.103,97	43.846,09
Ukupno	277.674,35	143.144,23	420.818,58

Troškovi službi zajedničkih poslova raspoređeni su po ključu na nacionalne parkove, te je u tabeli prikazan pripadajući dio za NP Prokletije. Razlika ostvarenih prihoda i rashoda pokrivena je subvencijama iz budžeta.

Najveći dio sopstvenih prihoda odnosi se na prihode ostvarene od prodaje ulaznica (Tabela 28).

Tabela 28: Ostvareni prihodi za NP Prokletije u 2022.godini

PRIHODI 2023. godina	Iznos €
Prihodi od ulaznica	23.764,50
Prihodi od ostalih naknada	1.714,38
Drugi poslovni prihodi	248,48
Ukupno NP Prokletije	25.727,36

6.9. Završna razmatranja i preporuke

Kao rezultat poslovanja u sektoru službi izdvajaju se određeni segmenti:

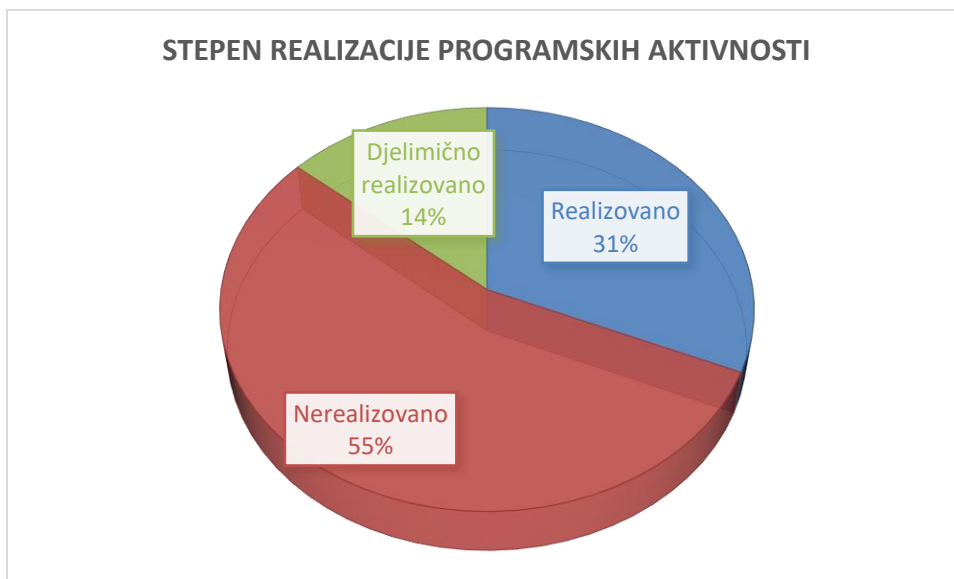
1. Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj je u okviru svojih programskih aktivnosti izvršila monitoring zdravstvenog stanja šumskih ekosistema i odrađene su sve aktivnosti koje se odnose na sanitarno higijenske mjere šuma. U saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine formirana je baza poznatih speleo objekata na teritoriji Parka. Programske aktivnosti koje su se odnosile na zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj nijesu realizovane, jer iako je usvojio Program upravljanja prethodni menadžment Preduzeća nije dozvolio realizaciju većine programskih aktivnosti jer su one zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku.
2. Shodno planiranoj dinamici organizovana je sjednica Socio-ekonomskog foruma u cilju boljeg razumijevanja i uloge Parka i njegovog odnosa prema lokalnoj zajednici..
3. Služba za promociju, marketing i turizam je svakodnevno pružala informacije kako stranim tako i domaćim turistima u Centru za posjetioce. Tokom godine su održavane edukativne radionice za učenike srednjih i osnovnih škola u Crnoj Gori i obilježeni su značajni ekološki datumi.
4. Promocija Parka sprovodila se putem web sajta JPNPCG, na vlastitim društvenim mrežama facebook i instagram, saradnjom sa elektronskim i štampanim medijima i organizacijom i učešćem na brojnim manifestacijama i izložbama.

U narednoj godini potrebno je:

1. Da služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održiv razvoj realizuje nerealizovane programske aktivnosti iz 2022. godine. U tom cilju neophodno je izvršiti nabavku potrebnih materijalno tehničkih sredstava (binokularna lupa, fotozamke, oprema za teren, mreže, i sl.), izvršiti obuku u QGIS-u i obezbjediti sve druge uslove koji su potrebni za realizaciju terenskih istraživanja; i angažovati stručne saradnike za ornitofaunu i herpetofaunu u cilju jačanja stručnog kapaciteta Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj.
2. Realizovati postupak dobijanja dozvola za nabavku i nošenje vatrenog oružja za Službu zaštite u okviru svojih ovlašćenja shodno zakonu o zaštiti lica i imovine.
3. Nabaviti adekvatnu zimsku i ljetnju uniformu za Službu zaštite i sve zaposlene koji su u komunikaciji sa posjetiocima Parka.
4. Adekvatno uraditi kontrolno naplatne punktove koji nijesu baš u potpunosti funkcionalni.
5. Nabavka terenskih automobila za potrebe Službe zaštite
6. Dugoročno riješiti problem sa službenim prostorijama koje su trenutno veoma neuslovne.
7. Izvršiti nabavku motornih sanki radi bolje kontrole na području Parka tokom zimskih mjeseci.
8. Obezbjediti uslove za izgradnju privremenog objekta info centra na području Gusinja, lokacija Grebaje jer je trenutno izgrađeni centar za posjetioce koji se nalazi u Gusinju van Parka i funkcionalan je samo u toku ljetnjih mjeseci.
9. U narednom periodu prijedlog je da se povećaju finansijska sredstva za Službu za promociju, marketing i turizam u cilju realizacije većeg stepena programskih aktivnosti koje uključuju unaprjeđenje ponude za outdoor aktivnosti i turističku infrastrukturu na području Parka.
10. Potrebno je da se zamjeni folija na najavnim tablama u Parku, postavi tabla ispred Centra za posjetioce i montaža ceradnog platna na zgradi.
11. Pristupiti izgradnji kontrolno-naplatnih punktova na Ropojani i Hridskoj krivini.
12. Raditi na apliciranju za projekte koji će unaprijediti zaštitu i održivi razvoj Parka kao i na jačanju saradnje sa lokalnim stanovništvom

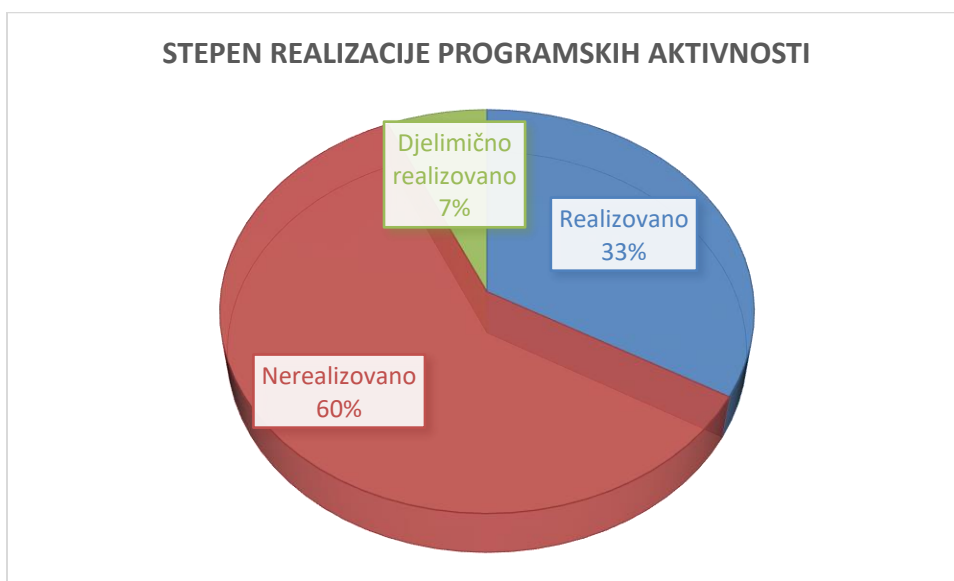
6.10. Analiza realizacije programskih aktivnosti

Javno preduzeće za nacionalne parkove je Programom upravljanja za 2022. godinu planiralo 73 aktivnosti, od kojih je tokom 2022. godine realizovano 23 aktivnosti, a nije realizovana 40 aktivnosti, dok je 10 aktivnost djelimično realizovano. Stepem realizacije programskih aktivnosti na nivou Nacionalnog parka Prokletije je 31% (Grafik 20).

Grafik 20: Stepen realizacije programskih aktivnosti u NP Prokletije

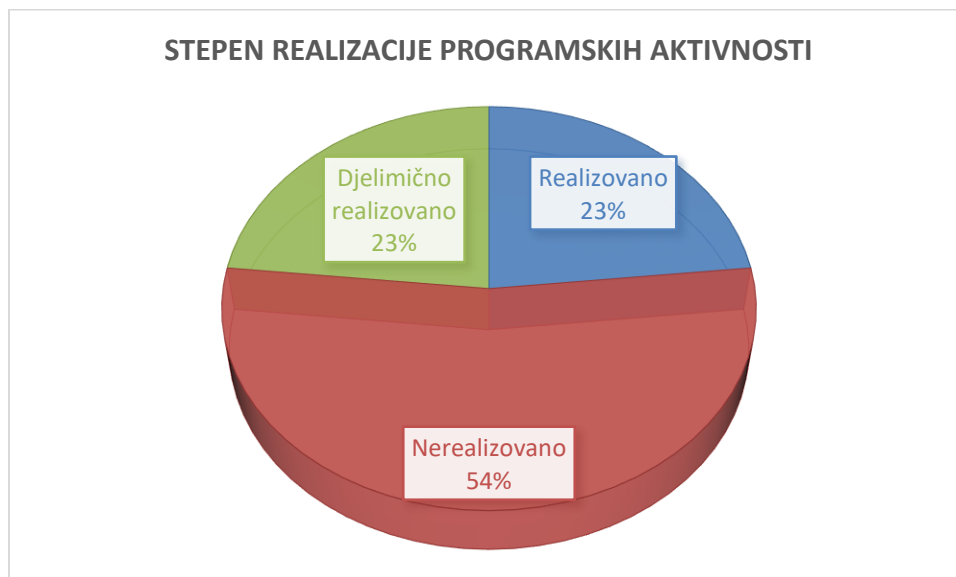
Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala 30 aktivnosti, od kojih je tokom 2022. godine realizovano 10 aktivnosti, a nije realizovano 18 aktivnosti, dok su dvije aktivnosti djelimično realizovane. Stepenn realizacije programskih aktivnosti je 33%. Aktivnosti vezane za ornitološka istraživanja i monitoring nisu realizovane iz razloga što nije angažovano stručno lice na poziciji stručni saradnik za ornitologiju, kako je planirano kroz novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (Grafik 21).

Grafik 21: Stepenn realizacije programskih aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

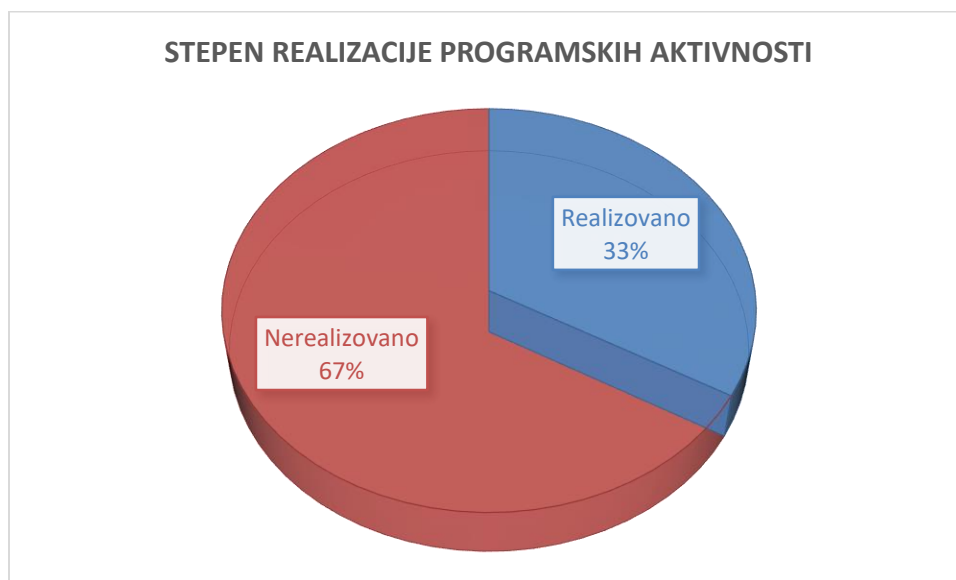
Služba za promociju, marketing i turizam je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala 30 aktivnosti, od kojih je u izvještajnom periodu realizovano 7, nerealizovano 16, a djelimično

realizovano 7 aktivnosti. Stepen realizacije programskih aktivnosti za ovaj Park je 23%. (Grafik 22).

Grafik 22: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju, marketing i turizam

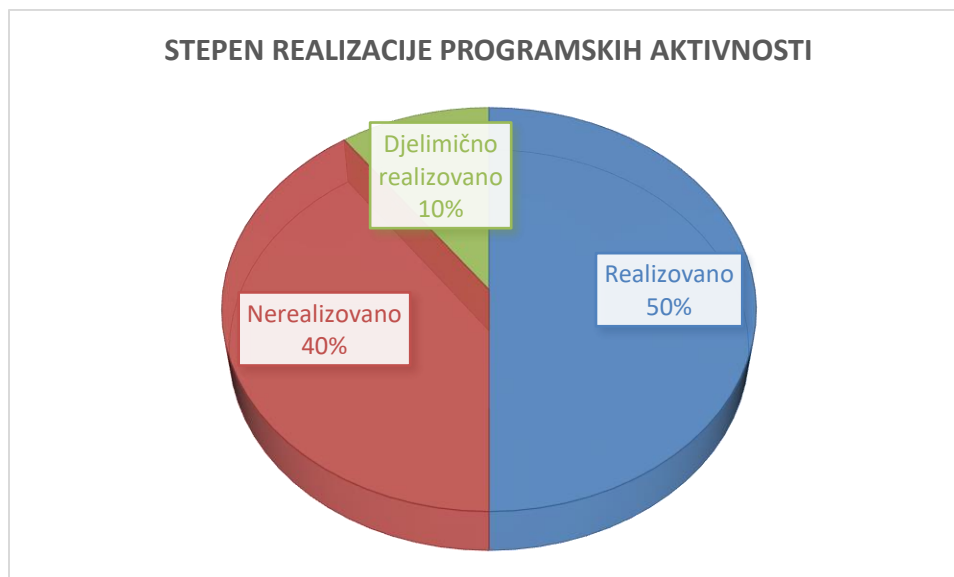
Služba za projekte i međunarodnu saradnju je Programom upravljanja za 2022. godinu planirala tri aktivnosti od kojih je jedna realizovana, a dvije nerealizovane. Stepen realizacije aktivnosti je 33% (Grafik 23).

Grafik 23: Stepen realizacije programskih aktivnosti Službe za promociju, marketing i turizam

Služba zaštite i Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture su Programom upravljanja za 2022. godinu planirale 10 aktivnosti od kojih su 5 realizovane, 4 nisu realizovane, a jedna djelimično realizovana. Stepen realizacije aktivnosti je 50% (Grafik 24).

Grafik 24. Stepen realizacije programskih aktivnosti Službi zaštite i održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Kašnjenje u usvajanju Programa upravljanja, dovele su do toga da se sa realizacijom programskih aktivnosti kasnilo.

Učestale promjene u menadžmentu Preduzeća dovele su do promjena u prioritetima poslovanja, različitim vizijama razvoja i načina realizacije aktivnosti. Prethodni menadžment Preduzeća je usvojio programe upravljanja, ali je spriječio realizaciju pojedinih aktivnosti, naročito onih koje su se odnosile na monitoring i istraživanje pojedinih vrsta, a koje su zahtjevale višednevni boravak stručnih saradnika u Parku

6.11. Ocjena stanja

Imajući u vidu da se šumski ekosistemi pokrivaju preko 60 % od ukupne površine Parka, može se konstatovati da je opšte zdravstveno stanje šuma ovog Parka na zadovoljavajućem nivou. Do sada je evidentirano i obilježeno (doznačeno) preko 4000 m³ izvaljenih stabala četinarara. Ova količina nije izvezena iz šume i predstavlja prijetnju po širenje štetnih insekata (potkornjaka) i saprofitskih gljiva. Procedura za izvoz ovog sanitarnog materijala je bila ispunjena ali je od strane prethodnog menadžmenta prekinuta iz nepoznatih razloga, te je potrebno revidirati drvene mase i obnoviti procedure javnog poziva za izvoz drvnih sortimenata.

Zbog nezainteresovanja prethodnog menadžmenta izostale su terenske aktivnosti Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj u NP Prokletije (razlozi ne realizacije su navedeni u Tabeli 6.10), sem aktivnosti koje se odnose na šumske ekosisteme.

Park raspolaže sa dva kontrolno-naplatna punkta na Gradinama i dolini Grebaje.

Nacionalni park raspolaže centrom za posjetioce koji se nalazi u Gusinju. Centar je koncipiran tako da svojim sadržajima (izložbena galerija, etno soba, edukativni prostor) i prezentacijama,

prikaže prirodne i kulturne vrijednosti Parka. U narednom periodu potrebno je planirati izgradnju novog centra koji će se nalaziti na teritoriji Parka, zbog bolje vidljivosti i veće posjećenosti.

Na prostoru Nacionalnog parka Prokletije nalazi se 13 uređenih planinarsko-pješačkih staza, ukupne dužine oko 200 km. Prosječna dužina staza je 15,5 km i kategorisane su kao staze težeg stepena zahtjevnosti. Sve staze su markirane i opremljene standardnom signalizacijom. Za većinu ovih staza potrebno je uraditi remarkaciju. Kroz Park prolazi i međunarodna staza „Peeks of the Balkans“, koja pored Crne Gore obuhvata i teritoriju Albanije i Kosova. U narednom periodu predviđeno je formiranje nove ponude koja uključuje hodanje na krpeljama.

U Parku postoji veći broj vidikovaca. Nalaze na najatraktivnijim lokacijama, ali nijedan nije uređen. Planom se predviđa uređenje osmatračnica i vidikovaca (Tromeđa, Memina planina, Kofiljača, vrh Karaula, Vezirova Brada i Bor Radončića) i njihovo opremanje sigurnosnim ogradama i informativnim i odmorišnim mobilijarom. U prethodnom periodu uređeni su vidikovci iznad Hridskog jezera, iznad Ropojanskog jezera i Prevoj-Zavoje.

Na samom prostoru Parka nema opremljenih i markiranih edukativnih staza, pa se za naredni period planira njihovo uspostavljanje, naročito u dolini Grebaje koja će biti prilagođena djeci.

6.12. Tabela ciljeva i aktivnosti programa upravljanja za 2022. godinu

Strateška oblast 1: ISTRAŽIVANJE, PRAĆENJE, OBNOVA I UNAPRJEĐENJE EKOSISTEMA, STANIŠTA I VRSTA	
Cilj 1.1.	Zaštita i održivo korišćenje vodenih resursa
Aktivnost 1.1.1.	Monitoring hidroloških objekata
Opis aktivnosti	U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršiće se monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom Zakonskom regulativom.
Indikator aktivnosti	Ispitan kvalitet vode na području Parka
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nepostojanje podataka od strane relevantnih institucija
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka
Cilj 1.2.	Sprječavanje nastanka otpada
Aktivnost 1.2.1.	Sanacija neuređenih odlagališta otpada na području Parka
Opis aktivnosti	Vršiće se kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljaće se podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada.
Indikator aktivnosti	Broj nelegalnih odlagališta i procjena količine otpada
Stepen realizacije	Realizovano / 5 nelegalnih odlagališta

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, direktor Parka, Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture
Cilj 1.3.	Izvršena analiza i revizija podataka o flori i vegetaciji, sa posebnim osvrtom na prioritetne vrste i staništa i endemske vrste
Aktivnost 1.3.1.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za floru i vegetaciju za rad u Geografsko informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Za potrebe ažuriranja baze sa kompletnim setom podataka o flori i vegetaciji, izvršiće se obuka stručnih saradnika u GIS-u.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.2.	Izraditi mobilnu aplikaciju u cilju boljeg monitoringa i prikupljanja podataka
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa i prikupljanja taksonomskih i stanišnih podataka izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Funkcionalna mobilna aplikacija</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.3.3.	Nastaviti inventarizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona
Opis aktivnosti	Nastaviće se sa unosom literaturnih i terenskih podataka u bazu, na sređivanju i sistematizaciji taksonomskih i drugih podataka, nomenklaturnim usaglašavanjima unijetih taksona sa važećim evropskim listama (Flora Europaea, Catalogue of Life, The Euro+MedPlantBase i The Plant List). Definisanjem važećeg naziva (accepted name) riješiće se problem sinonima i utvrditi konačan broj popisanih taksona na nivou vrsta i podvrsta. Upoređivanjem sa EU IUCN listom utvrdiće se konzervacijski status taksona na nivou Evrope i na globalnom nivou.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o prikupljenim podacima</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.4	Kartirano i definisano stanje značajnih stanišnih tipova i dijagnostičkih vrsta u ugroženim Natura 2000 staništima
Aktivnost 1.4.1.	Kartirati stanišni tip *3180 Povremena kraška jezera (turlozi) na prostoru Ropojanskog jezera
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za EU. Odrediće se granice, dobiće se podaci za budući monitoring i prema potrebi sprovesti mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.4.3.	Kartirati stanišni tip *7250 Zapadno balkanske alpijske tresave (<i>Narthecion scardici</i>)
Opis aktivnosti	Identifikacija staništa će se raditi u skladu sa Priručnikom za identifikaciju tipova staništa Crne Gore od značaja za EU. Odrediće se granice, dobiće se podaci za budući monitoring i prema potrebi provoditi mjere za sprječavanje vegetacijske sukcesije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj sa kartom stanišnog tipa na prostoru Parka, uneseni podaci u GIS bazu podataka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.5	Kontrolisano ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe i očuvanje staništa
Aktivnost 1.5.1.	Izraditi mobilnu aplikaciju za rad na terenu
Opis aktivnosti	Za potrebe monitoringa o ubiranju ljekovite flore, samoniklog jestivog bilja i gljiva u komercijalne svrhe na području NP izradiće se mobilna aplikacija.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje Službe zaštite NP i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP
Aktivnost 1.5.2.	Obučiti nadzornike za korišćenje mobilne aplikacije
Opis aktivnosti	Zbog lakšeg prikupljanja podataka o lokalitetima o ubiranju ljekovite flore, samoniklog jestivog bilja i gljiva na prostoru NP obučiće se nadzornici u Parku za korišćenje mobilne aplikacije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nadzornici obučeni da u terenskom radu koriste mobilnu aplikaciju</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezuje se za 1.5.1
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP
Aktivnost 1.5.3.	Kontrolisati stanje na terenu i unositi podatke u bazu
Opis aktivnosti	Svi podaci koji se odnose na ubiranje divlje flore u komercijalne svrhe, korišćenjem mobilne aplikacije biće unijeti u bazu podataka; uradiće se analiza i kartografski prikaz.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju sa mapom staništa na kojima su vršena ubiranja</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Vezuje se za 1.5.1 i 1.5.2
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP, direktor NP
Cilj 1.6	Monitoring šumskih ekosistema
Aktivnost 1.6.1..	Sprovesti monitoring opšteg zdravstvenog stanja šuma
Opis aktivnosti	Na području PJ Babino polje – Treskavac i PJ Trokuz-Ribljak vršiče se praćenje brojnosti populacije potkornjaka postavljanjem feromonskih klopki. Na osnovu prikupljenih uzoraka će se odrediti mjere zaštite koje bi trebalo realizovati u slučaju kalamiteta (prenamnoženja vrste).
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Postavljeno 5 klopki i sačinjen Izveštaj o brojnosti potkornjaka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Zbog nepovoljnih vremenskih prilika nije bilo efekta postavljati feromonske klopke jer bi rezultati bili netačni. U period od 15.3. do 15.4. nije bilo u kontinuitetu 7 dana bez kiše.
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi i razvoj, Služba zaštite
Aktivnost 1.6.2.	Sprovesti monitoring dendrometrijskih i ekoloških aspekata šumskih ekosistema
Opis aktivnosti	Izvršiče se prikupljanje podataka o zdravstvenom stanju šumskih ekosistema. Podaci će se prikupljati sa područja na kojima su evidentirane ili primijećene određene promjene u šumskim ekosistemima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o monitoringu</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, edukaciju i turizam
Cilj 1.7	Aktivna zaštita šumskih ekosistema
Aktivnost 1.7.1.	Sprovesti sanitarno-higijenske mjere
Opis aktivnosti	Izvršiče se uklanjanje stabala u cilju zaštite i unaprjeđenja sanitarno-higijenske funkcije šuma. Izvršiče se uklanjanje: <ul style="list-style-type: none"> - stabala sa izrazitim simptomima zaraze, - izvaljenih i suvih stabala, snjegolomova i vjetrolomova, - stabala koja nemaju mogućnost daljeg razvoja - stabala koja ugrožavaju nesmetan prolaz posjetioca kroz Park i dovode u opasnost oštećenja materijalne- tehničke infrastrukture. Aktivnost će se sprovesti na osnovu izvještaja Službe zaštite, nakon čega će stručna služba provjeriti stanje i preduzeti dalje mjere. Aktivnosti sječe i transporta drvnih sortimenata realizovaće se na osnovu Zakona o šumama (Sl. list CG broj 47/15) i drugih unutrašnjih akata JPNPCG. <p>Interna procedura za prodaju drvnih sortimenata za lokalno stanovništvo</p>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sanitarno-higijenskim mjerama sprovedenim u državnim šumama. Količina obilježene (doznačene) bruto drvne mase</i>

Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.7.2.	Sprovesti preventivne mjere u cilju zaštite od požara
Opis aktivnosti	Shodno Planu zaštite i spašavanja, a u cilju preventivnih mjera zaštite, izvršice se nabavka potrebne opreme, instalacija iste i uspostaviće se distanciono praćenje požara uz pomoć GIS tehnologije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o sprovedenim preventivnim mjerama u cilju zaštite od požara. Količina nabavljene i instalirane opreme</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nije izvršena nabavka PP opreme
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.7.3.	Uvođenje i implementacija informacionih sistema u šumama NP Prokletije
Opis aktivnosti	Uspostaviće se prostorna baza podataka (GIS) za potrebe prikupljanja i analize terenskih i drugih podataka. Terenski podaci će se prikupljati specijalizovanim GPS uređajem. <i>Aktivnost vezana sa Aktivnostima 1.3.1. i 1.9.3.</i>
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirana prostorna baza podataka, nabavljeno 5 GPS uređaja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Aktivnost 1.7.5.	Obezbjediti drvene sortimente iz reda sanitara, za potrebe lokalnog stanovništva, a u skladu sa zakonom
Opis aktivnosti	Shodno zakonu i Internoj proceduri za prodaju šume lokalnom stanovništvu, izvršice se prodaja drvnih sortimenata ruralnom stanovništvu sa područja Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o dodijeljenoj količini drvnih sortimenata po zahtjevima lokalnog stanovništva. Količina prodate bruto drvne mase.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite Parka
Cilj 1.8	Stabilne populacije značajnih vrsta ptica
Aktivnost 1.8.1.	Vršiti monitoring ornitofaune
Opis aktivnosti	Izradiće se protokol monitoringa za najznačajnije vrste grabljivica te u skladu sa protokolom sprovodiće se monitoring u karakterističnim ekosistemima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen protokol monitoringa; izvršen monitoring grabljivica-izvještaj</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak stručnog saradnika za ornitofaunu

Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.9	Istraženi speleološki i drugi objekti važni za očuvanje značajnih kolonija slijepih miševa (<i>Chiroptera</i>) i sprovedene mjere zaštite ugroženih kolonija
Aktivnost 1.9.1.	Izraditi bazu speleoloških objekata na osnovu literaturnih podataka
Opis aktivnosti	Izradiće se baza speleoloških objekata na osnovu literaturnih podataka i predstaviti u GIS-u. Baza speleoloških i drugih objekata bitnih za slijepu miševu biće osnova za dalji monitoring i zaštitu određenih kolonija slijepih miševa.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena baza i karta speleoloških i drugih objekata</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.2.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Izvršiti nabavku opreme za hvatanje slijepih miševa koja će se koristiti na terenu prilikom hvatanja i determinacije vrsta slijepih miševa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena oprema (šipke i nevidljive mreže) za hvatanje slijepih miševa</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.3.	Izvršiti obuku stručnih saradnika za faunu za rad u Geografsko-informacionom sistemu
Opis aktivnosti	Angažovati GIS eksperta koji će stručne saradnike obučiti za rad u GIS-u. Obuka za korišćenje GIS-a će omogućiti stručnim saradnicima kvalitetnije predstavljanje podataka prikupljenih tokom istraživanja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Stručni saradnici osposobljeni za rad u GIS-u</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.4.	Nadzirati pristup jamama i pećinama, evidentirati i kontrolisati speleološke aktivnosti
Opis aktivnosti	U koordinaciji sa Službom zaštite evidentiraće se i kontrolisati aktivnosti posjetilaca speleoloških objekata na prostoru Parka.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj izvršenih kontrola speleoloških objekata neposrednog okruženja</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba zaštite NP Prokletije, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.9.5.	Istražiti rasprostranjenost i utvrditi važna područja za očuvanje slijepih miševa
Opis aktivnosti	Primjenom nevidljivih mreža i ultrazvučnom detekcijom utvrdiće se rasprostranjenost slijepih miševa i odrediti najznačajnija staništa na području Parka.

<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta slijepih miševa; Broj najznačajnijih staništa na području Parka.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.10.	Istražena fauna krupnih sisara i kartirana najznačajnija staništa
Aktivnost 1.10.1.	Izvršiti nabavku opreme za istraživanje (foto-zamke, zvučnici i ostala oprema neophodna za akustičnu metodu)
Opis aktivnosti	Izvršice se nabavka opreme za istraživanje krupnih sisara koja će se koristiti na terenu za registrovanje prisustva ovih vrsta.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljene 5 Browning/Cudde back/Bushnell foto-zamke</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Nedostatak finansijskih sredstava
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.10.2.	Izvršiti kartiranje značajnih staništa za krupne sisare
Opis aktivnosti	Uraditi terenska istraživanja uz pomoć foto-zamki, detektovati prisutnost krupnih sisara na teritoriji Parka i njihova najznačajnija staništa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta krupnih sisara; Broj značajnih staništa na području Parka.</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.11.	Stabilne populacije divokoze (<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>)
Aktivnost 1.11.1.	Izraditi mobilnu aplikaciju za terenski rad u funkciji boljeg nadziranja stanja populacija
Opis aktivnosti	Kreiraće se mobilna aplikacija koja će biti u funkciji praćenja stanja populacija faune, a koja su predmet monitoringa.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Aplikacija instalirana u mobilne uređaje koje zadužuju radnici službe zaštite NP Prokletije i stručne službe JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP
Aktivnost 1.11.2.	U odnosu na prethodna istraživanja sprovesti dalji monitoring divokoza
Opis aktivnosti	Terenska istraživanja populacije divokoze na teritoriji Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Registrovana brojnost populacije divokoze</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 1.12	Očuvanje vrsta iz porodice <i>Mustelidae</i> kroz očuvanje njihovih staništa

Aktivnost 1.12.1	Na osnovu literaturnih podataka evidentirati prethodna istraživanja vrsta i napraviti bazu podataka
Opis aktivnosti	Na osnovu literaturnih podataka izradiće se baza podataka sa prisutnim vrstama na ovom području i njihovim staništa.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađena baza podataka</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.12.2.	Utvrđivanje staništa i kartiranje u GIS-u
Opis aktivnosti	Terenska istraživanja prisutnosti vrsta u saradnji sa zaposlenima u Službi zaštite NP Prokletije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih vrsta iz porodice Mustelidae</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba zaštite NP Prokletije
Cilj 1.13	Istraživanje faune insekata i kartiranje najvažnijih staništa
Aktivnost 1.13.1	Istražiti i sakupiti literaturne podatke o fauni Lepidoptera i Coleoptera
Opis aktivnosti	Istraživanje literature i sakupljanje podataka o prethodnim istraživanjima faune Lepidoptera i Coleoptera
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o stanju istraženosti faune Lepidoptera i Coleoptera i preporuke u vezi daljih istraživanja</i>
Status realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 1.13.2	Izvršiti uvid u stanje dnevnih leptira na području Parka
Opis aktivnosti	Realizovaće se terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura vrste
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o istraživanjima faune dnevnih leptira Parka</i>
Status realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Strateška oblast 2. OČUVANJE, UNAPRJEĐIVANJE I PROMOCIJA KULTURNO-ISTORIJSKIH I ETNOGRAFSKIH VRIJEDNOSTI I POTENCIJALA	
Cilj 2.1.	Istraženi, valorizovani i zaštićeni najznačajniji elementi materijalne kulturne baštine Parka
Aktivnost 2.1.2.	Inicirati i učestvovati u projektima istraživanja, sprovođenja mjera zaštite i prezentovanja kulturnog nasljeđa, koje implementiraju nadležne institucije
Opis aktivnosti	Sa stručnim timom Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore obaviće se pregled stanja praistorijskih crteža na lokalitetima Vezirova brada i Volušnica, kao prva faza budućih detaljnih istraživanja i iskopavanja.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izveštaj o pregledu stanja praistorijskih crteža sa prijedlogom mjera</i>

Status realizacije	Nerealizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Cilj 2.2.	Promovisana i adekvatno prezentovana kulturna baština u svrhu podizanja većeg značaja kulturno-istorijskih i graditeljskih vrijednosti potencijala Parka
Aktivnost 2.2.1.	Prikupljati stariju foto građu i umjetničke slike akademskih likovnih stvaralaca u digitalnoj formi
Opis aktivnosti	Istraživaće se i sakupljati digitalizovane stare fotografije i umjetnička djela sa motivima Plavsko-gusinjske regije, u institucijama i kod pojedinaca koji ih posjeduju, za potrebe organizovanja izložbi povodom značajnih datuma.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Dopunjena baza podataka</i>
Status realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 2.2.4.	Inventarisati i dokumentovati nematerijalnu kulturnu baštinu Parka
Opis aktivnosti	Markiranje NKN i njihov upis u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Crne Gore
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>NKN popisana, valorizovana i stavljena u službu prezentacije</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.2.5.	Prikupiti podatke od nosioca nematerijalnih kulturnih dobara
Opis aktivnosti	Tokom istraživačkog rada prikupiće se podaci od pojedinaca koji čuvaju običajnu praksu znanja i vještine, koji se manifestuju kroz kontinuitet živog nasljeđa
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Prikupljeni i sistematizovani podaci</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.2.6.	Izvršiti popunjavanje upitnika za identifikaciju elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa
Opis aktivnosti	Popunjavanje obrazaca u vidu upitnika za svaki evidentirani element NKN
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Popunjeni upitnici</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.2.7.	Uputiti inicijative za uspostavljanje zaštite na osnovu istraživačkih nalaza i drugih dokaza o svojstvu, osobenosti i značaju nematerijalnog kulturnog dobra
Opis aktivnosti	Relevantnim institucijama uputiće se inicijativa za uspostavljanje zaštite elemenata nematerijalnog kulturnog dobra, na osnovu istraživačkih nalaza, osobenosti i značaja koje ima to nematerijalno dobro
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj zaštićenih elemenata NKN</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za

	realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.2.8.	Unaprijediti nematerijalno kulturno nasljeđe kroz osmišljavanje i realizovanje manifestacija, sajмова, izložbi i kulturno-umjetničkih programa
Opis aktivnosti	Organizovaće se manifestacija “Dani katuna” kako bi se promovisao i prezentovao način života i običaji lokalnog stanovništva. S tim u vezi uspostaviće se kontakti i saradnja sa pojedincima koji će učestvovati u njoj. Izvršiće se odabir autentičnih gastronomskih recepata Prokletijskog kraja koji će biti predstavljeni na manifestaciji. Na ovaj način ćemo uključiti kulinarsku baštinu u savremenu turističku ponudu, kojom želimo obogatiti sadržaj promotivnih događaja, na prostoru NP Prokletije.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održana manifestacija i obogaćen sadržaj promotivnih događaja na prostoru Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 2.2.9.	Učestvovati u kreiranju projekta zaštite i valorizacije nematerijalne kulturne baštine pod pokroviteljstvom relevantnih institucija zaštite
Opis aktivnosti	U skladu sa usvojenim programskim aktivnostima institucija iz oblasti kulturnog nasljeđa, iniciraće se projektne aktivnost na zaštiti i valorizaciji nematerijalne kulturne baštine
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Pokrenuta inicijativa projekata zaštite i valorizacije NKN</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, MK; CANU; UZKD
Aktivnost 2.2.10.	Kreirati programe organizovanja važnih datuma i dešavanja u Parku (realizacija inicijativa Savjeta Evrope za obilježavanje “Dana evropske baštine”)
Opis aktivnosti	Pod okriljem inicijative "Dani evropske baštine" za tekuću godinu na zadatu temu ukoliko korespondira sa ovim Parkom, kreiraće se i realizovati program obilježavanja manifestacije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Realizovana manifestacija „Dani evropske baštine“</i>
Vrijeme realizacije	Treći kvartal
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 3: EDUKACIJA, INTERPRETACIJA PRIRODNIH I KULTURNIH VRIJEDNOSTI PARKA I RAZVOJ TURIZMA ORIJENTISANOG KA PRIRODI	
Cilj 3.1.	Promovisan Park sa unaprijeđenim edukativno-interpretativnim sadržajima
Aktivnost 3.1.1.	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku i nadležnim ministarstvom izradiće se edukativni programi
Opis aktivnosti	Održaće se edukativne radionice za djecu školskog uzrasta
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održane radionice</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj

Aktivnost 3.1.2.	U saradnji sa osnovnim školama koje gravitiraju u Parku izradiće se edukativni materijali
Opis aktivnosti	Izradiće se edukativni materijal koji će obuhvatati znamenitosti Parka (flora, fauna, kulturno-istorijsko nasljeđe itd.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen edukativni materijal</i>
Potrebno za realizaciju	Priprema materijala, dizajn, priprema za štampu, štampa
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Aktivnost 3.1.3.	U saradnji sa TO obilježiti značajne ekološke datume
Opis aktivnosti	Osmisliće se i organizovati interaktivne edukativne i tematske radionice, u cilju obilježavanja važnih ekoloških datuma i to: <ul style="list-style-type: none"> - 21. mart - Svjetski dan šuma - 22. april - Dan planete zemlje - 22. maj - Svjetski dan biodiverziteta - 05. jun - Dan zaštite životne sredine - 31. jul - Dan NP Prokletije - 26. septembar - Dan čistih planina - 04. oktobar - Svjetski dan zaštite životinja Dani dijaspore
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih edukativnih i tematskih radionica; broj učenika na radionicama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za promociju, marketing i turizam, TO, direktor Parka
Aktivnost 3.1.5.	U saradnji sa Planinarskim savezom Crne Gore formirati nove edukativne staze
Opis aktivnosti	Uradiće se prijedlog projekta formiranja edukativne staze u dolini Grebaje
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Formirana edukativna staza u dolini Grabaje</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam, Planinarski savez Crne Gore
Cilj 3.2	Park je uspješno promovisan na tržištu
Aktivnost 3.2.1.	Kontinuirano promovisati Park putem medija
Opis aktivnosti	Kontinuirano preko štampanih i elektronskih medija, društvenih mreža i sajta JPNPCG, promovisaće se projekti i aktivnosti koje se implementiraju u Parku, njegove prirodne i kulturne vrijednosti, važni ekološki datumi, manifestacije i događaji.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj postavljenih objava u štampanim i elektronskim medijima, društvenim mrežama i sajtu.</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	PR Služba, Služba sa promociju, marketing i turizam; direktor Parka; direktor JPNPCG
Aktivnost 3.2.2.	Učestvovati na turističkim sajmovima
Opis aktivnosti	Učešće na lokalnim, regionalnim i internacionalnim sajmovima turizma
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sajmova sa učešćem JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Realizovano

Odgovornost	Direktor JPNPCG, Služba sa promociju, marketing i turizam, direktor Parka
Aktivnost 3.2.3.	Organizovati manifestacije i događaje
Opis aktivnosti	U saradnji sa TO Gusinje i PD Očnjak organizovaće se planinarski pohod Zijova staza. U saradnji sa PD Karanfil i organizovaće se planinarski pohod Hamdova staza. U saradnji sa TO organizovaće se hodanje na krpljama za sve zainteresovane posjetioce i lokalno stanovništvo.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Održana manifestacije i pohodi sa učešćem JPNPCG</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.4.	Izraditi promotivni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa promotivnog materijala (brošura, kataloga, flajera, postera i sl.)
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen promotivni materijal</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.5.	Izraditi propagandni materijal
Opis aktivnosti	Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice itd.) sa logom i motivima NP Prokletije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen propagandni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 3.2.6.	Izraditi autentični suvenir Parka
Opis aktivnosti	Izrada i štampa propagandnog materijala (olovke, planeri, vrećice i majice) sa logom i motivima NP Prokletije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Izrađen propagandni materijal</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 4: TURIZAM ZASNOVAN NA AKTIVNOM ODMORU U PRIRODI	
Cilj 4.1.	Unaprijeđena i razvijena turistička infrastruktura Parka je usklađena sa principima zaštite prirode i u funkciji je posjetilaca
Aktivnost 4.1.3.	Urediti prostor ispred i iza Centra za posjetioce u Gusinju u funkciji expo-prostora
Opis aktivnosti	Izradiće se skulptura karakteristične životinje Parka
Indikator aktivnosti	Napravljena skulptura životinje i postavljena na za to predviđenoj lokaciji
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.6.	Postaviti i dopuniti najavne, glavne i informativne table ka i u Parku
Opis aktivnosti	Za svih pet nacionalnih parkova postaviće se 20 velikih najavnih tabli (2000*1700), 50 informativnih tabli (2400*600), 10 putokaznih tabli (1900*600*3), 5 velikih najavnih tabli (3500*4000). Nabavka atigrafit folija obujmica za 85 tabli sa rokom od 25 godina; rešetke, iskop zemljišta,

	ugradnja, montaža i transport.
Indikator aktivnosti	Izrađene i postavljene table
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.7.	Unaprijediti postojeći sistem informativnih tabli i smjerokaza
Opis aktivnosti	Izvršiti zamjenu folija na postojećim informativnim tablama u Parku
Indikator aktivnosti	Izvršena zamjena folija na informativnim tablama
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.8.	Unaprijediti pješačke staze
Opis aktivnosti	Analiziraće se stanje pješačke staze „Bajrovića katun – Hridsko jezero“, na osnovi čega će se dati prijedlog njenog uređenja (obnova info tabli, signalizacije-koje su oštećene). Analiziraće se stanje planinarske staze prema planinskom vrhu Karaula i Karanfili. Uradiće se GPS staze i priložiti fotodokumentaciju. U saradnji sa PSCG uradiće se analiza planinarske staze „Paljevi – vrh Maja Horolac“, dati prijedlog njenog uređenja i uraditi markaciju.
Indikator aktivnosti	Izveštaj o analizi stanja staza sa prijedlogom njihovog uređenja
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.9.	Unaprijediti biciklističke staze
Opis aktivnosti	Analiziraće se stanje staze Plav - Memina planina - Plav na osnovu koje će se predložiti plan njenog uređenja. Napraviće se fotodokumentacija i snimak GPS staze.
Indikator aktivnosti	Izveštaj o analizi stanja staze Plav – Memina planina – Plav sa prijedlogom njenog uređenja
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.14.	Izraditi odmorišta za pješake i bicikliste
Opis aktivnosti	Izradiće se idejno rješenje sa predmjerom i predračunom izgradnje četiri odmorišta za pješake i bicikliste Popadija, Memina planina, Hrid u blizini jezera, Granični kamen B23
Indikator	Urađeno idejno rješenje sa predmjerom i predračunom izgradnje četiri odmorišta za pješake i bicikliste
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.1.17.	Prilagoditi glavne atrakcije u Parku (učiniti ih dostupnim) za posjete sa osoba sa invaliditetom
Opis aktivnosti	Uradiće se analiza i prijedlog lokacija koje bi se mogle prilagoditi za osobe sa invaliditetom
Indikator	Urađen prijedlog lokacija
Stepen realizacije	Djelimično realizovano

Odgovornost	Direktor Parka, Služba sa promociju, marketing i turizam
Cilj 4.5	Upravljanje posjetiocima
Aktivnost 4.5.1.	Analizirati strukturu, mišljenje, potrebe i očekivanja posjetilaca
Opis aktivnosti	U Centru za posjetioce sprovodiće se anketiranje posjetilaca uz pomoć unaprijed pripremljenih anketnih listića, na osnovu kojih će se dobiti informacija o strukturi, mišljenju, potrebi i očekivanjima posjetilaca u Parku.
Indikator	Broj popunjenih anketnih listova. Analizirana struktura, mišljenje, potrebe i očekivanje posjetilaca.
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.5.2.	Analizirati uticaj posjetilaca na prirodne i kulturne vrijednosti
Opis aktivnosti	Nadzornici Parka će registrovati eventualne negativne uticaje posjetilaca na području Hridskog jezera kroz standardni protokol JPNPCG
Indikator	Popunjeni protokol i sačinjen Izvještaj o uticaju posjetilaca na lokalitet Hridsko jezero
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam, Služba zaštite NP
Aktivnost 4.5.3.	Analizirati korišćenje postojećeg sistema staza
Opis aktivnosti	U saradnji sa PSCG uradiće se Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza (nacionalnih i lokalnih planinarskih - utvrđenih i uređenih staza, biciklističkih, panoramskih i staza posebnih namjena). Uradiće se i izvještaj o analizi korišćenja postojećeg sistema staza.
Indikator aktivnosti	Urađena Analiza stanja i upotrebe svih vrsta staza u zoni nacionalnog parka
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Stručna saradnica koja je delegirana za ovu aktivnost je bila na opravdanom odsustvu
Odgovornost	Služba sa promociju, marketing i turizam
Aktivnost 4.5.4.	Istražiti i odrediti prihvatne kapacitete pojedinih najposjećenijih lokaliteta u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Opis aktivnosti	Uradiće se studija prihvatnih kapaciteta za najposjećenije lokalitete u skladu sa smjernicama zaštite prirode, pratiti i regulisati broj posjetilaca
Indikator aktivnosti	Izrađena Studija prihvatnih kapaciteta
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Neprepoznavanje potrebe od strane prethodnog menadžmenta za realizaciju aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka; Služba sa promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 5: MEĐUNARODNA I LOKALNA SARADNJA I SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ	
Cilj 5.1.	Učešće na međunarodnim pozivima za otvorene grantove u funkciji realizacije projekata i razmjene znanja i dobrih praksi
Aktivnost 5.1.1.	Izraditi prijedloge projekata u skladu sa pozivima
Opis aktivnosti	Na osnovu objavljenih poziva, pristupiće se izradi projekata iz relevantnih oblasti. Pomoć lokalnim pružaocima usluga u procesu registracije i promocije. Objediniti zajedničku ponudu.
Indikator aktivnosti	2 podnesene aplikacija

Status realizacije	Realizovano
Odgovornost	Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Aktivnost 5.1.2.	Organizovati obuke za zaposlene, razmjenu iskustava
Opis aktivnosti	Pratiti seminare i obuke koje su od značaja za pisanje međunarodnih projekata
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Učešće na seminarima i obukama</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koje obuhvataju ovaj Park, a na kojima bi se mogle prijaviti projektne ideje iz definisanih prioriteta i relevantnih oblasti za NP Prokletije, te samim tim nije bilo ni organizovanih seminara i obuka od strane donatora ili ugovornog tijela. Finansijskim planom preduzeća nijesu bila opredjeljena sredstva za ovu aktivnost.
Odgovornost	Direktor, Služba za projekte i međunarodnu saradnju
Cilj 5.2.	Definisani zajednički prioriteti i realizovani projekti sa lokalnim zajednicama u cilju razvoja područja i lokalnih zajednica
Aktivnost 5.2.1.	Pružiti podršku lokalnom stanovništvu kroz udruživanje u klastere i kooperative
Opis aktivnosti	U saradnji sa relevantnim institucijama i predstavnicima lokalnih zajednica, organizovati sastanke u vezi sa projektnim prijedlozima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj održanih sastanaka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U izvještajnom periodu nije bilo poziva koje obuhvataju ovaj Park, te samim tim nijesu organizovani sastanci sa relevantnim institucijama i predstavnicima lokalnih zajednica, a na kojima bi se diskutovalo o mogućim projektnim prijedlozima.
Odgovornost	Direktor Parka, Odjeljenje za projekte i međunarodnu saradnju
Cilj 5.3.	Unaprijeđena saradnja sa lokalnim proizvođačima
Aktivnost 5.3.1.	Inicirati uspostavljanje sertifikata za lokalne proizvode
Opis aktivnosti	Organizovati sastanke sa predstavnicima relevantnih institucija, kako bi se uspostavili sertifikati za lokalne proizvode sa područja NP Prokletije Obučiti i osnažiti registrovana seoska domaćinstva u prihvatanju filozofije zaštićenih područja i ponude za turiste.
<i>Indikator</i>	<i>Izvještaj o organizovanim sastancima</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Aktivnost 5.3.2.	Podržati lokalno stanovništvo (proizvođače) da izrade karakteristične suvenire i rukotvorine, te otkupiti i distribuirati proizvedene predmete u suvenirnice Parka
Opis aktivnosti	Dati sugestije i prijedloge proizvođačima za izradu suvenira i rukotvorina koje će dopuniti asortiman suvenirnica u Parku.
<i>Indikator</i>	<i>Broj izrađeni karakterističnih suvenira i rukotvorina koji su distribuirani u suvenirnice Parka</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	Aktivnost je započeta, ali zbog finansijske situacije u Preduzeću nije sproveden postupak otkupa rukotvorina i suvenira
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za promociju, marketing i turizam
Strateška oblast 6: UNAPRJEĐENJE FIZIČKE ZAŠTITE I INFRASTRUKTURE	

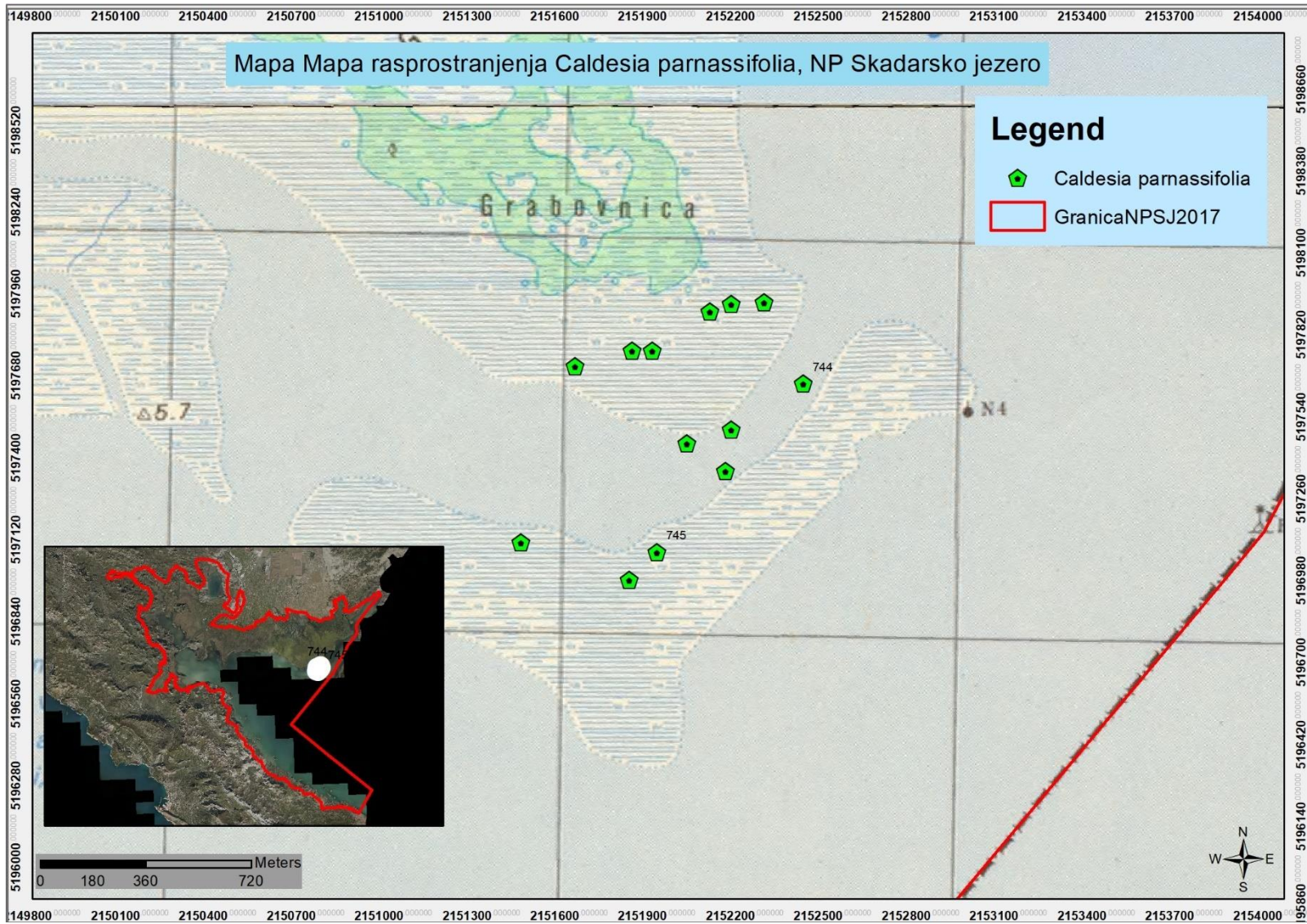

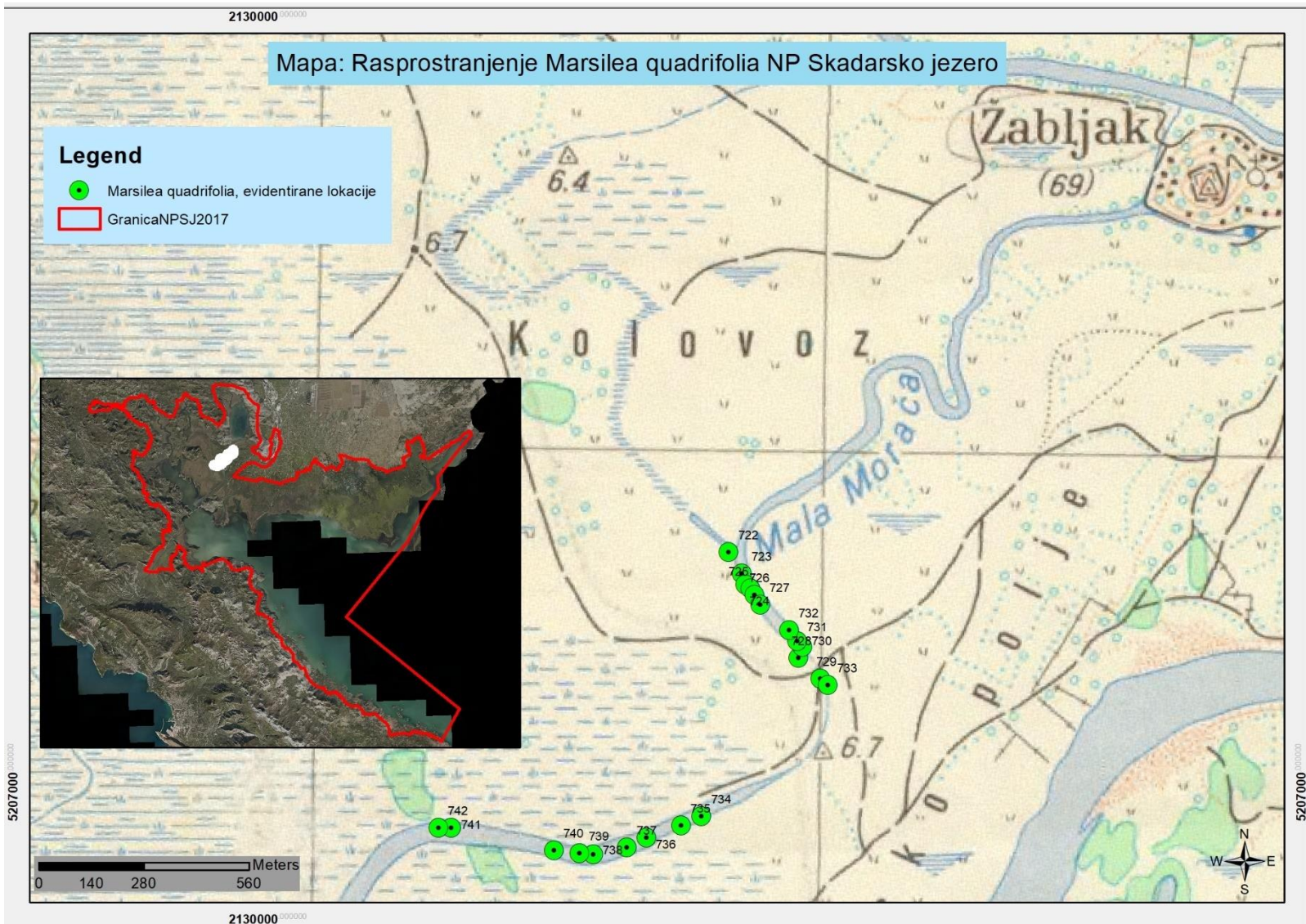
Cilj 6.1.	Poboljšani nivo fizičke zaštite prostora i unaprijeđeni postojeći i budući infrastrukturni segmenti
Aktivnost 6.1.1.	Izvršiti povećanje broja izvršilaca u Službi zaštite
Opis aktivnosti	U skladu sa Pravilnikom o organizaciji i sistematizacijom radnih mjesta izvršiće se povećanje broja zaposlenih u Službi zaštite
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Povećan broj zaposlenih u Službi zaštite</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku 2022.godine nije urađena dopuna sistematizacija na osnovu koje bi se povećao broj novih zaposlenih u Službi zaštite
Odgovornost	Direktor JPNP CG, direktor Parka
Aktivnost 6.1.2.	Izvršiti stručno usavršavanje Službe zaštite kroz obuke i osposobljavanje za profesionalan pristup prema posjetiocima
Opis aktivnosti	Organizovaće se dvije jednodnevne radionice u cilju povećanja nivoa znanja nadzornika o prirodnim i kulturnim vrijednostima Parka
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj realizovanih radionica; broj nadzornika koji su učestvovali u radionicama</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, Služba za promociju, marketing i turizam, Služba za pravne poslove
Aktivnost 6.1.3.	Izvršiti nabavku potrebnih materijalno-tehničkih sredstava
Opis aktivnosti	Nakon sagledavanja potreba, izvršiće se nabavka neophodne opreme i sredstava <ul style="list-style-type: none"> • terensko vozilo • kompjuteri • skeneri • štampači
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Nabavljena sredstva i oprema</i>
Stepen realizacije	Djelimično realizovano
Odgovornost	Direktor JPNPCG, direktor Parka, Služba za administrativno- tehničku podršku i poslove kontrole
Aktivnost 6.1.4.	Održavati redovne kontakte i koordinaciju kontrole nelegalnih aktivnosti sa nadležnim inspeksijskim službama
Opis aktivnosti	Održavaće se redovni kontakti sa službama inspeksijskih poslova kroz sastanke i druge vidove komunikacije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj sastanaka sa službama inspeksijskih poslova</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka
Aktivnost 6.1.5.	Održavati redovne kontakte sa MUP-om
Opis aktivnosti	Ostvarivanje redovnih kontakata i saradnje sa MUP-om prilikom prijave nelegalnih aktivnosti, posebno kroz kontrolu prelaska posjetilaca na prekograničnoj stazi PEAKS OF PROKLETIJE
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj registrovanih nelegalnih aktivnosti</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za pravne poslove, šef Službe zaštite
Aktivnost 6.1.6.	Jačati saradnju sa tužilaštvom
Opis aktivnosti	Uspostaviće se saradnja sa nadležnim tužilaštvom kako bi pravovremeno rješavali probleme iz oblasti zaštite prostora NP Prokletije
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj procesuiranih slučajeva</i>

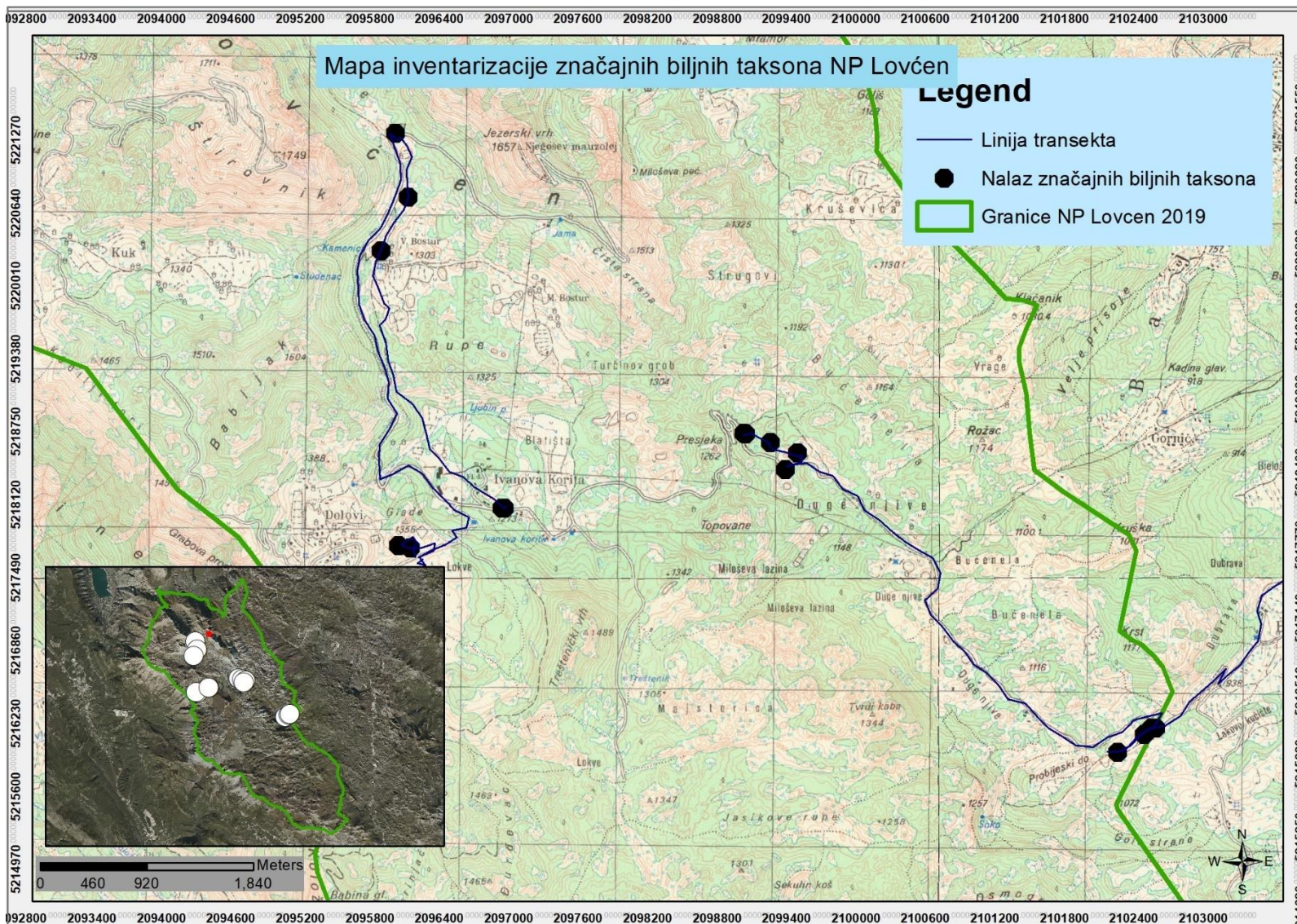
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za pravne poslove
Aktivnost 6.1.7.	Postaviti komunalni mobilijar
Opis aktivnosti	Izvršiti postavljanje komunalnog mobilijara na najfrekventnijim lokacijama i redovno ih održavati
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Postavljeni mobilijar</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, Služba za ambijentalnu higijenu
Aktivnost 6.1.8.	Izgraditi nove hranilice za krupne sisare
Opis aktivnosti	Izvršiće se izgradnja i postavljanje hranilica na značajnim staništima
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Broj postavljenih hranilica za krupne sisare</i>
Stepen realizacije	Realizovano
Odgovornost	Direktor Parka, šef Službe zaštite,
Aktivnost 6.1.9.	Urediti kamp prostor i parking
Opis aktivnosti	U skladu sa PPPN za NP Prokletije, urediće se i obilježiti prostor predviđen za kamping i parking.
<i>Indikator aktivnosti</i>	<i>Uređena mjesta za kamp prostor i parking</i>
Stepen realizacije	Nerealizovano
Razlog ne realizacije	U toku 2022. godine nije bilo kapitalnog budžeta za parkove, a na osnovu kojeg bi se sprovela realizacija aktivnosti
Odgovornost	Direktor Parka, Služba zaštite

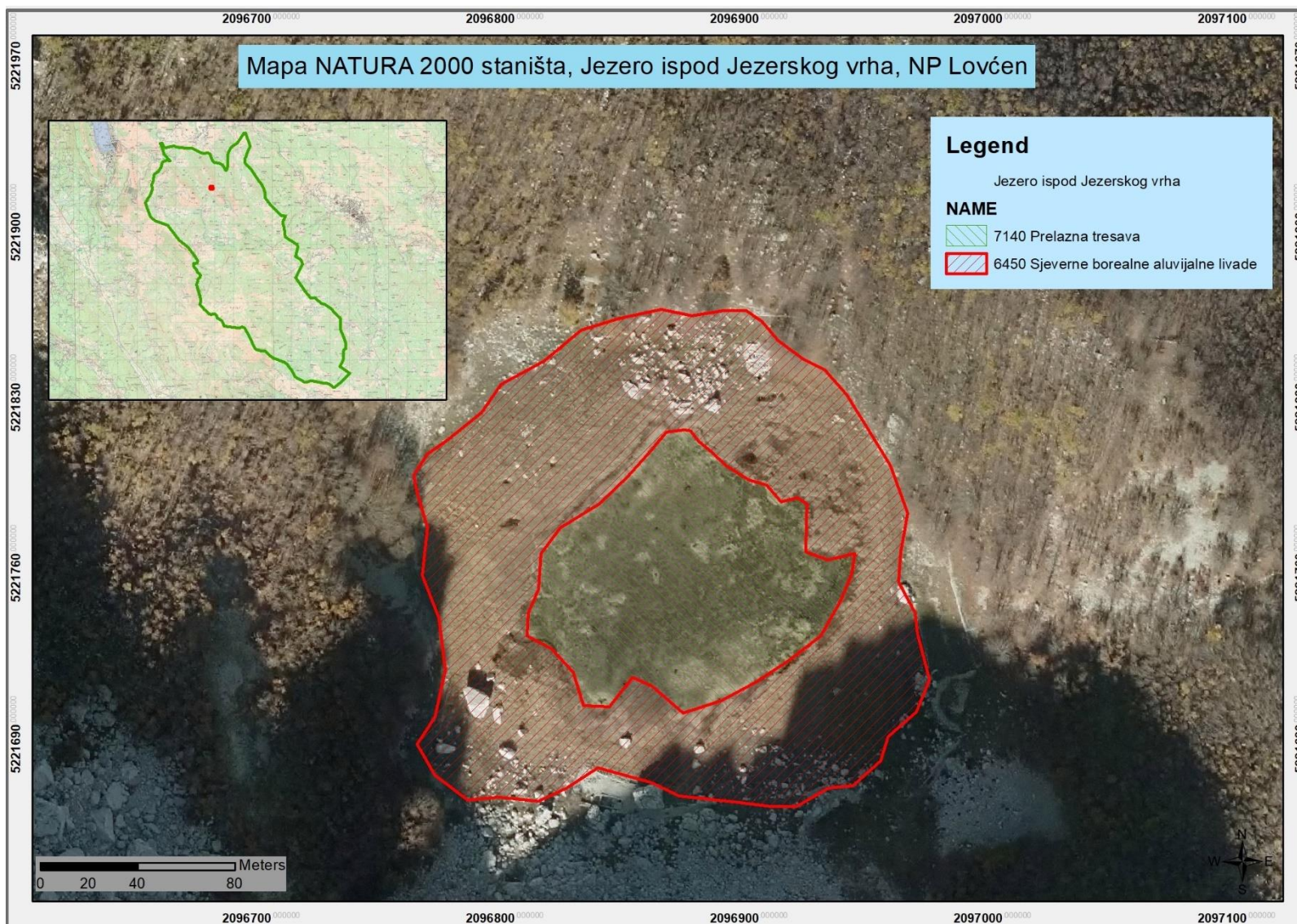

PRILOG I

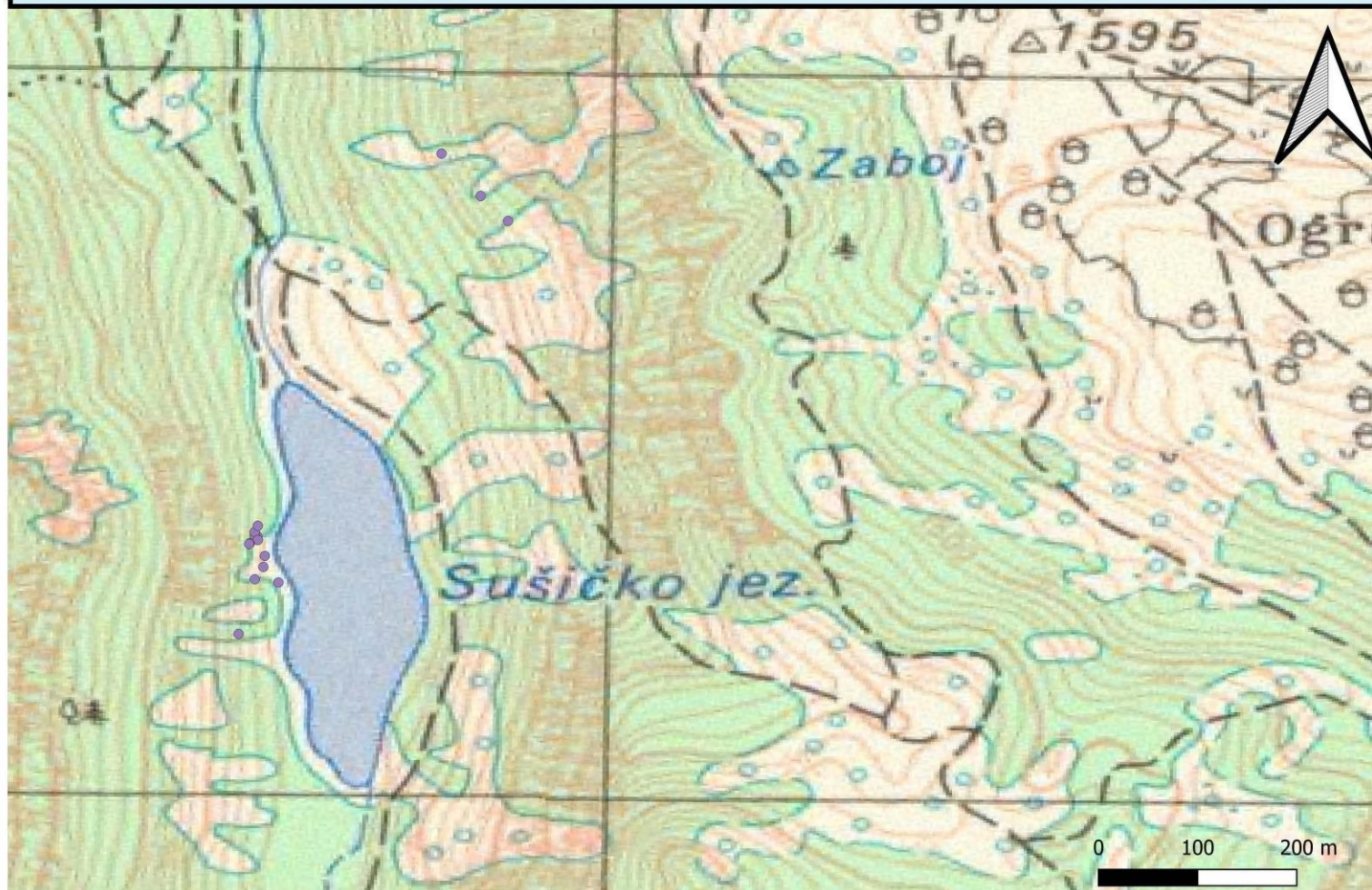

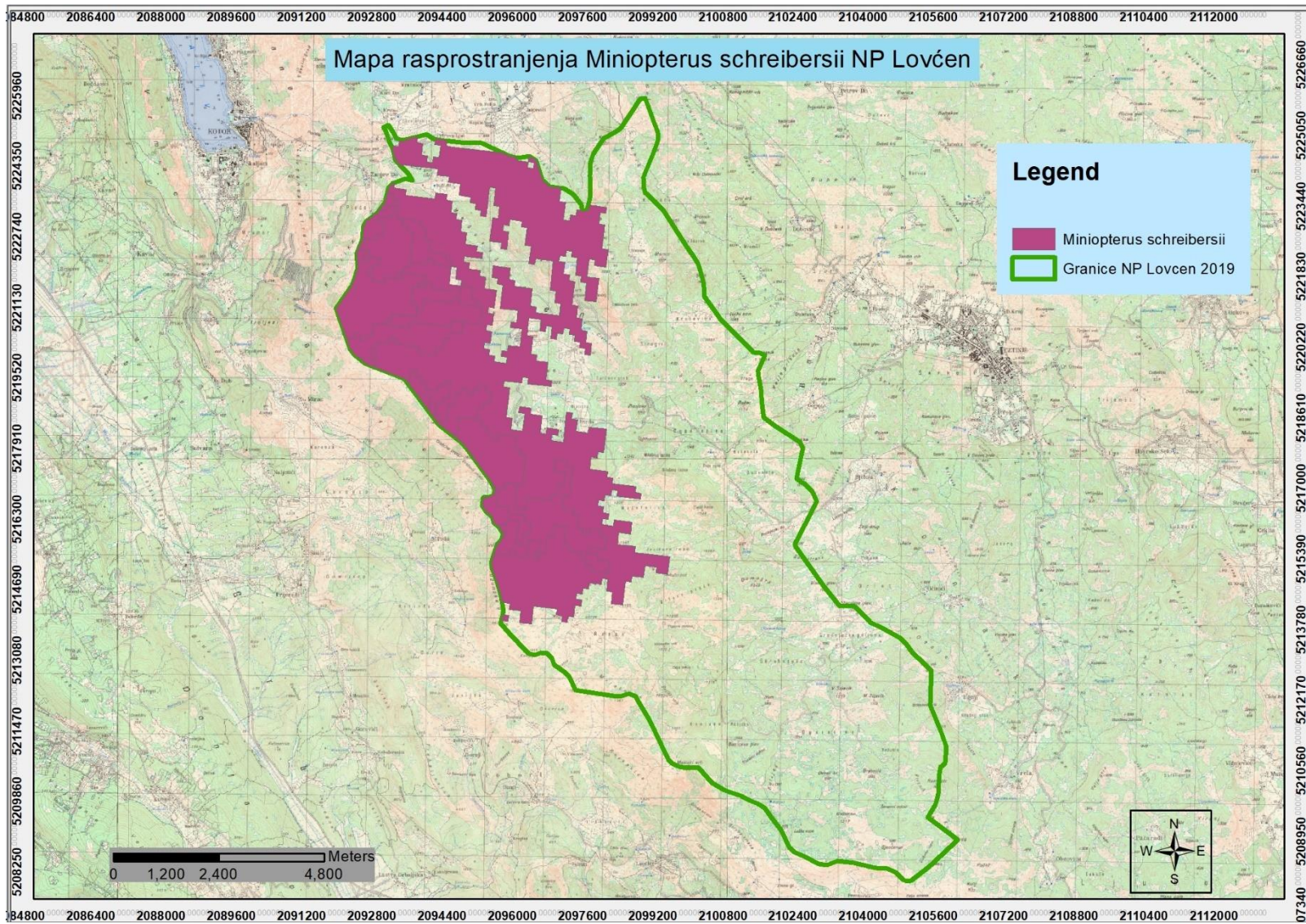

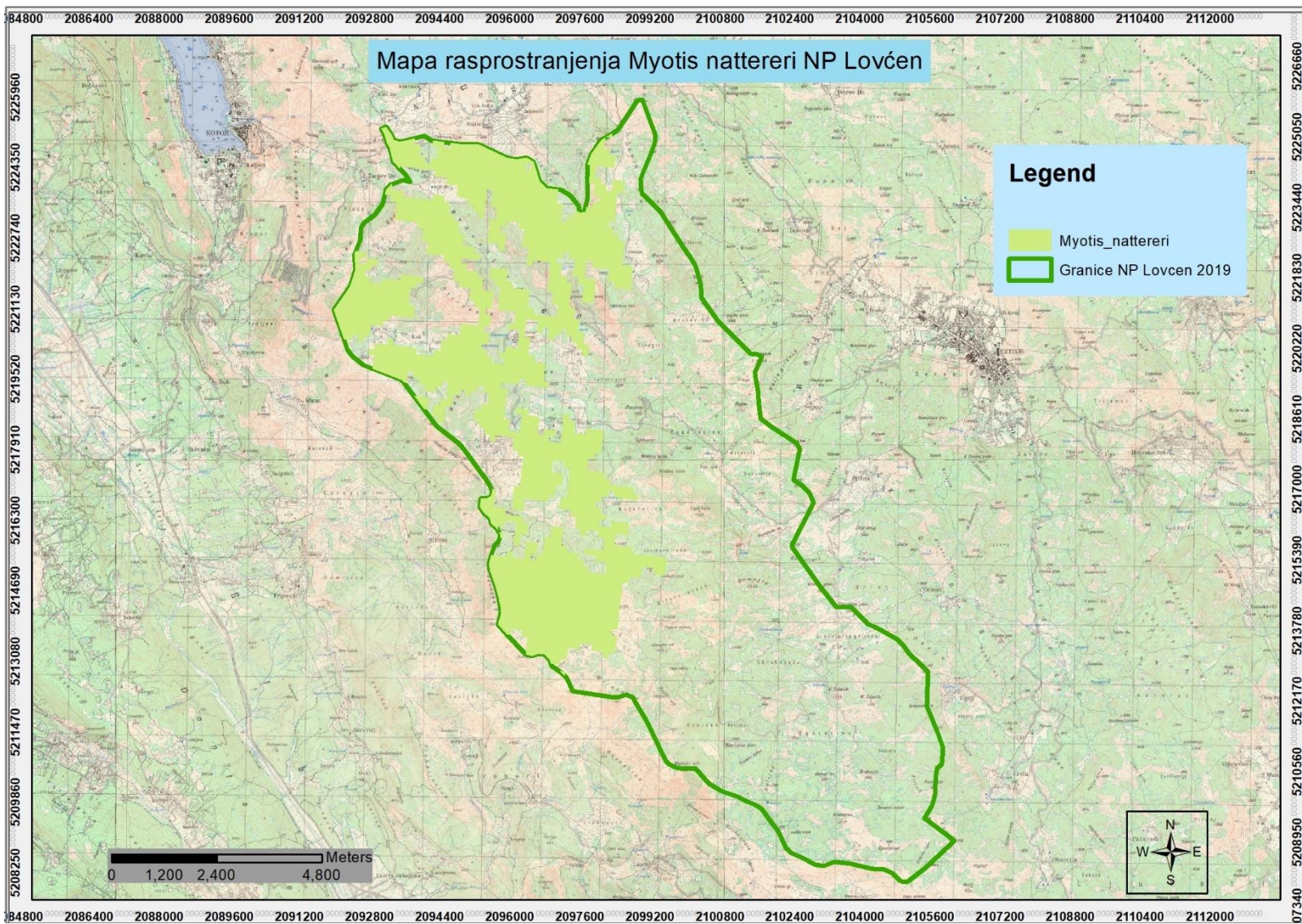

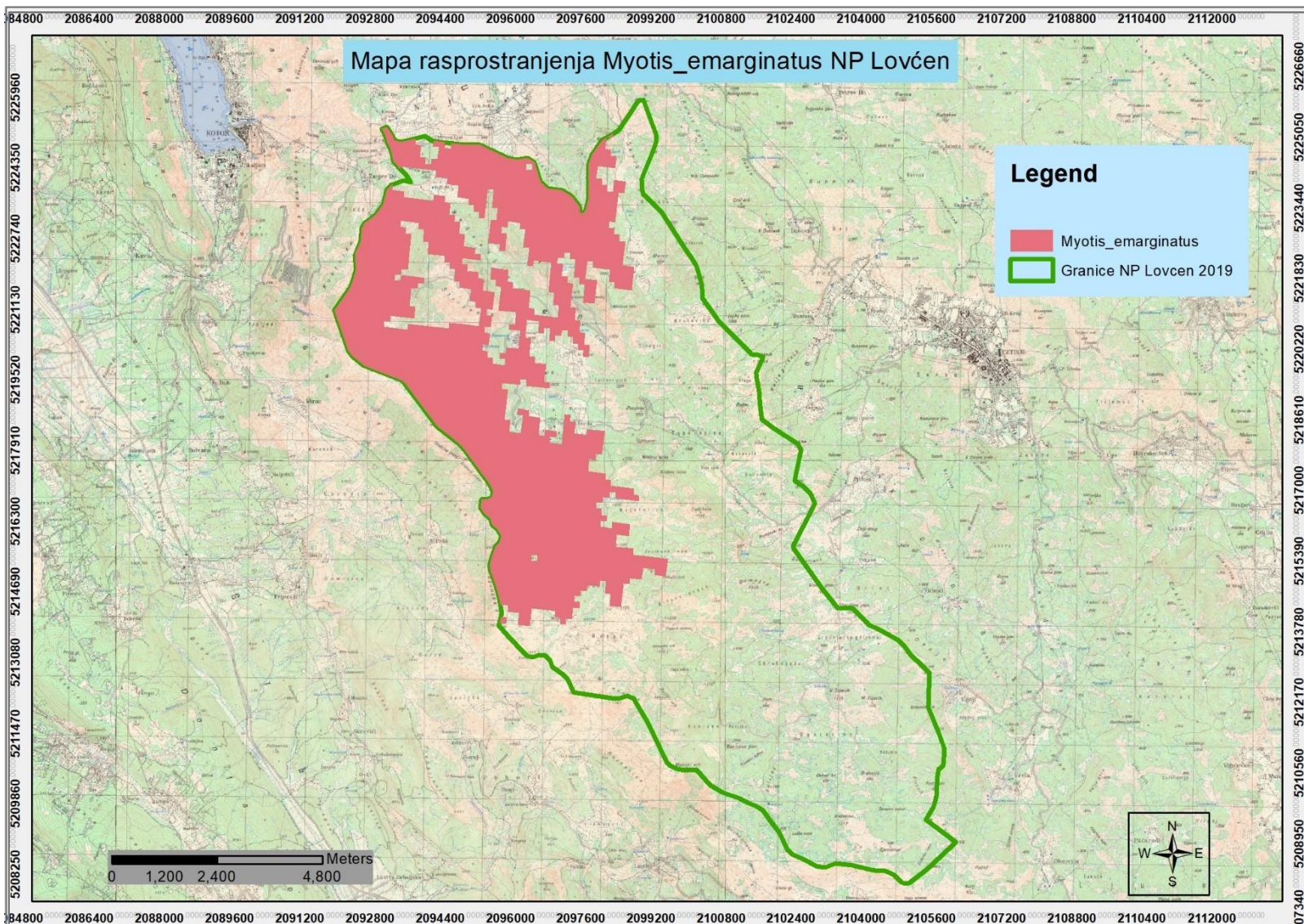
Mapa rasprostranjenja vrste *Cardamine serbica*

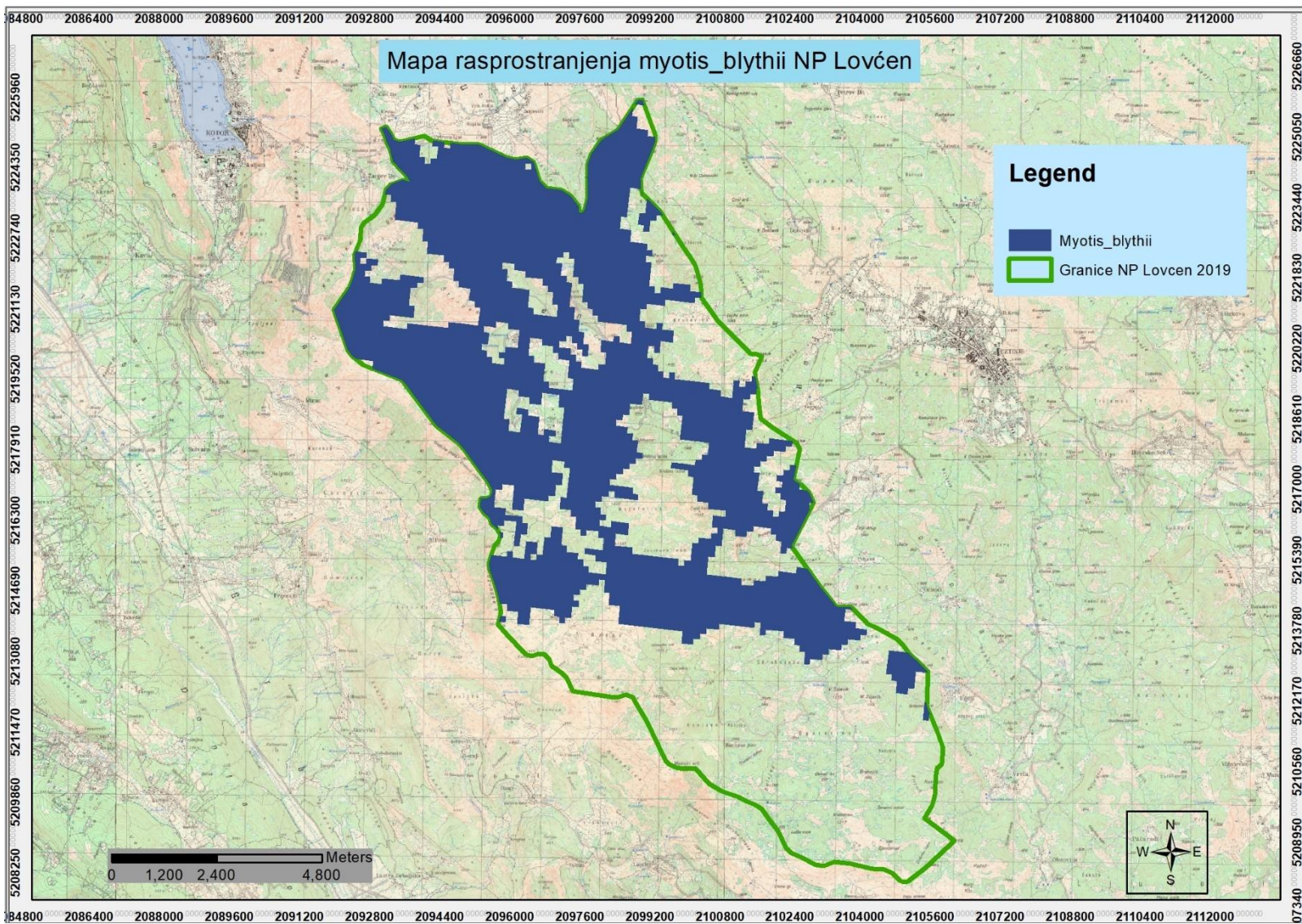

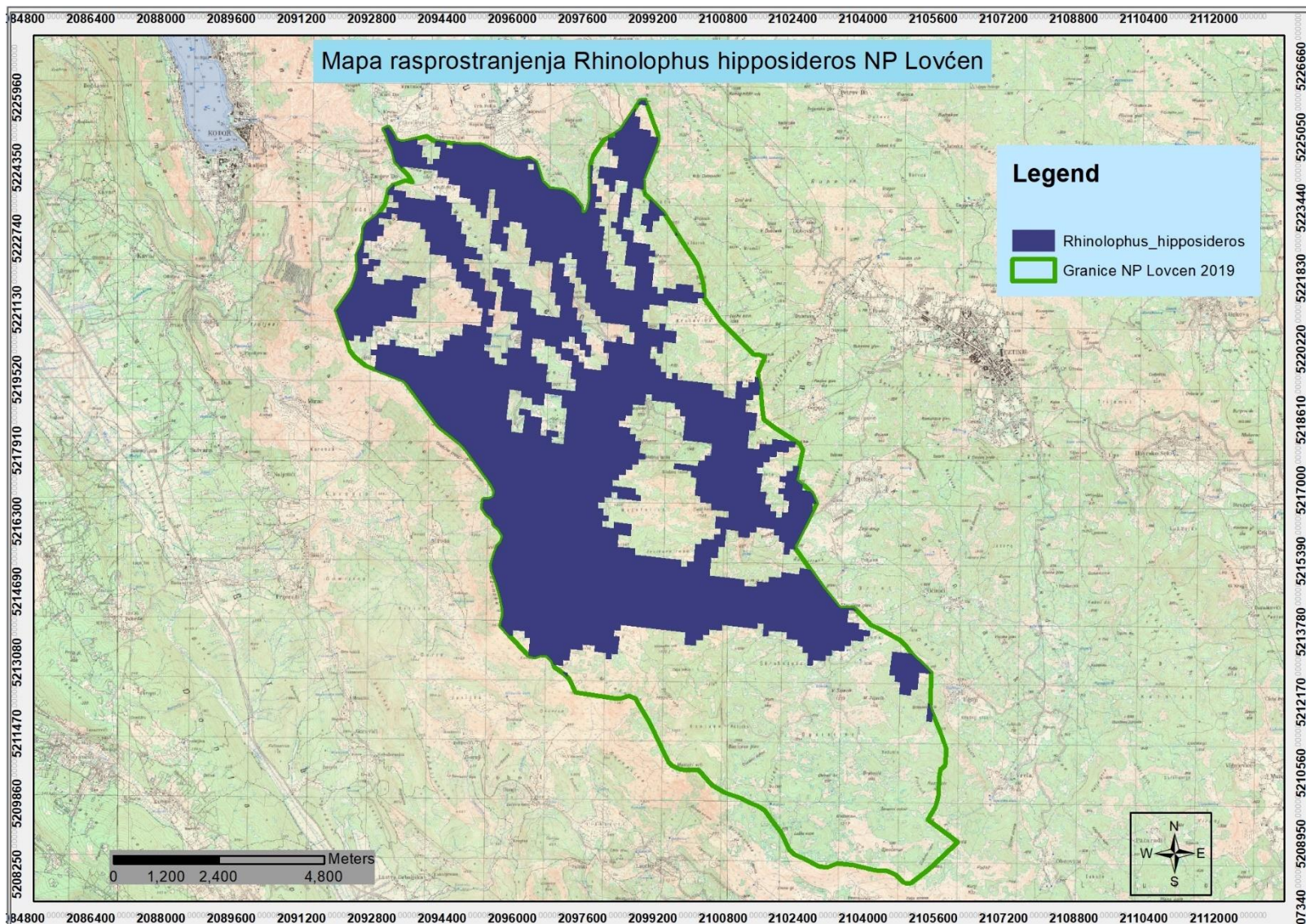

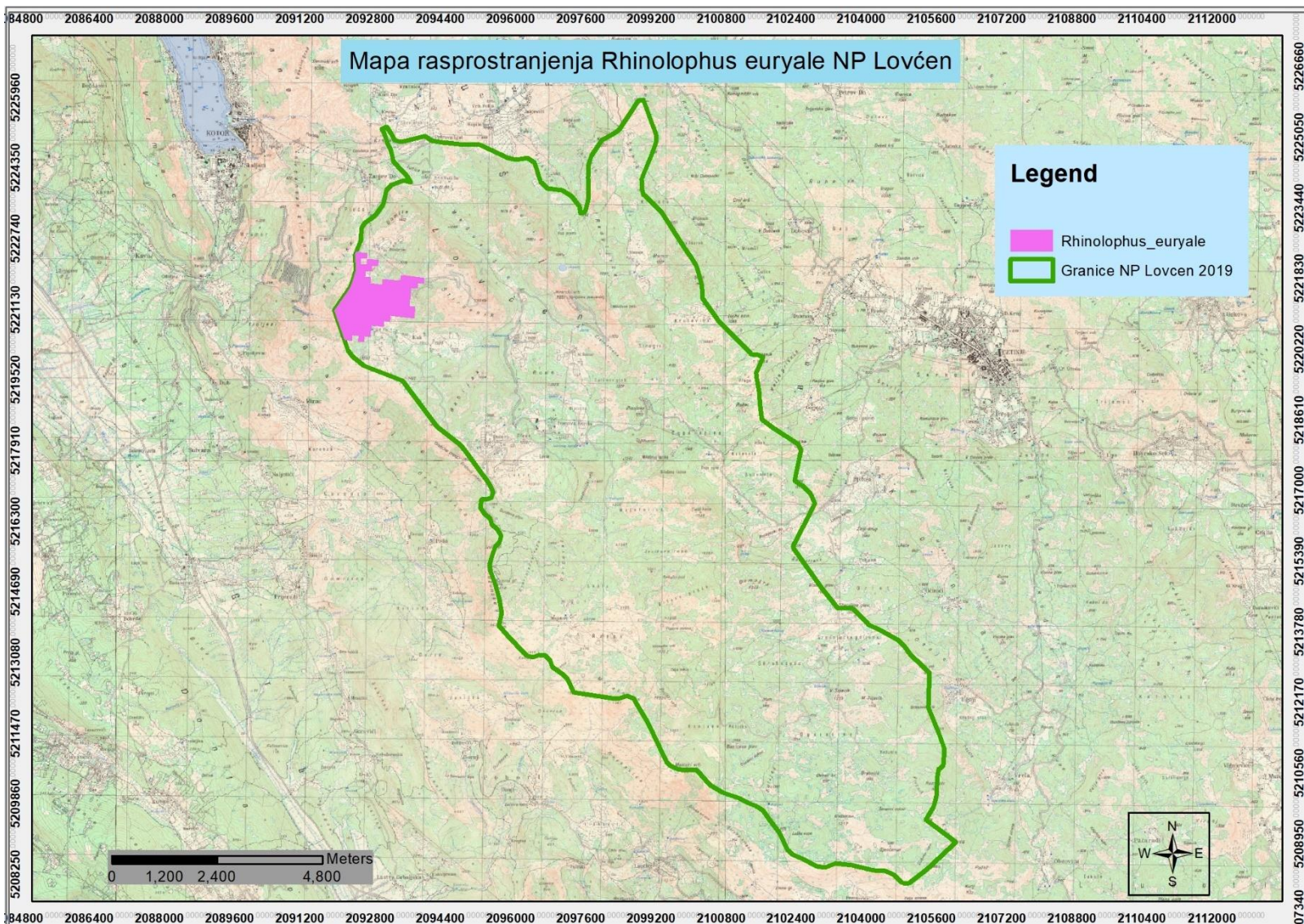

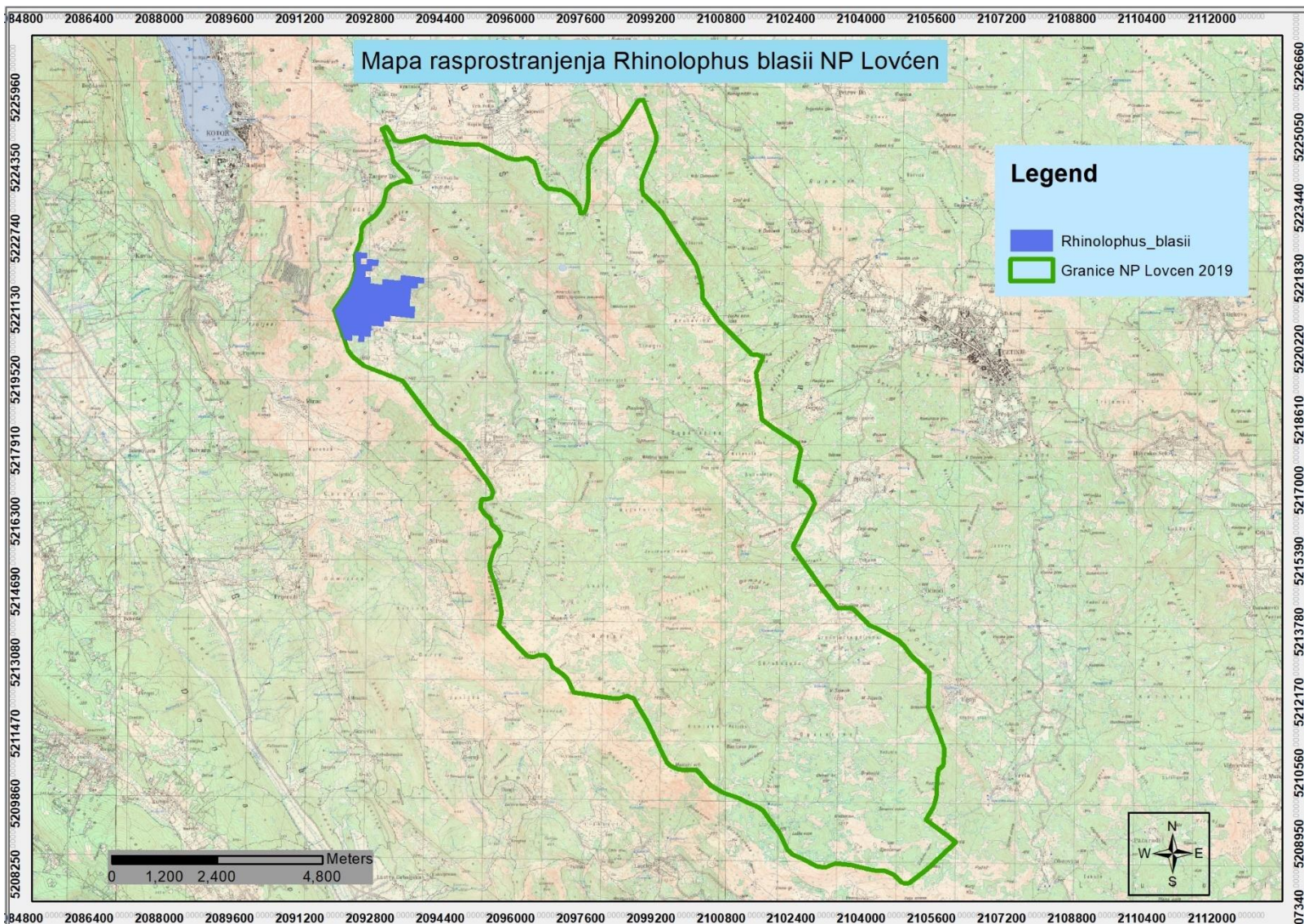

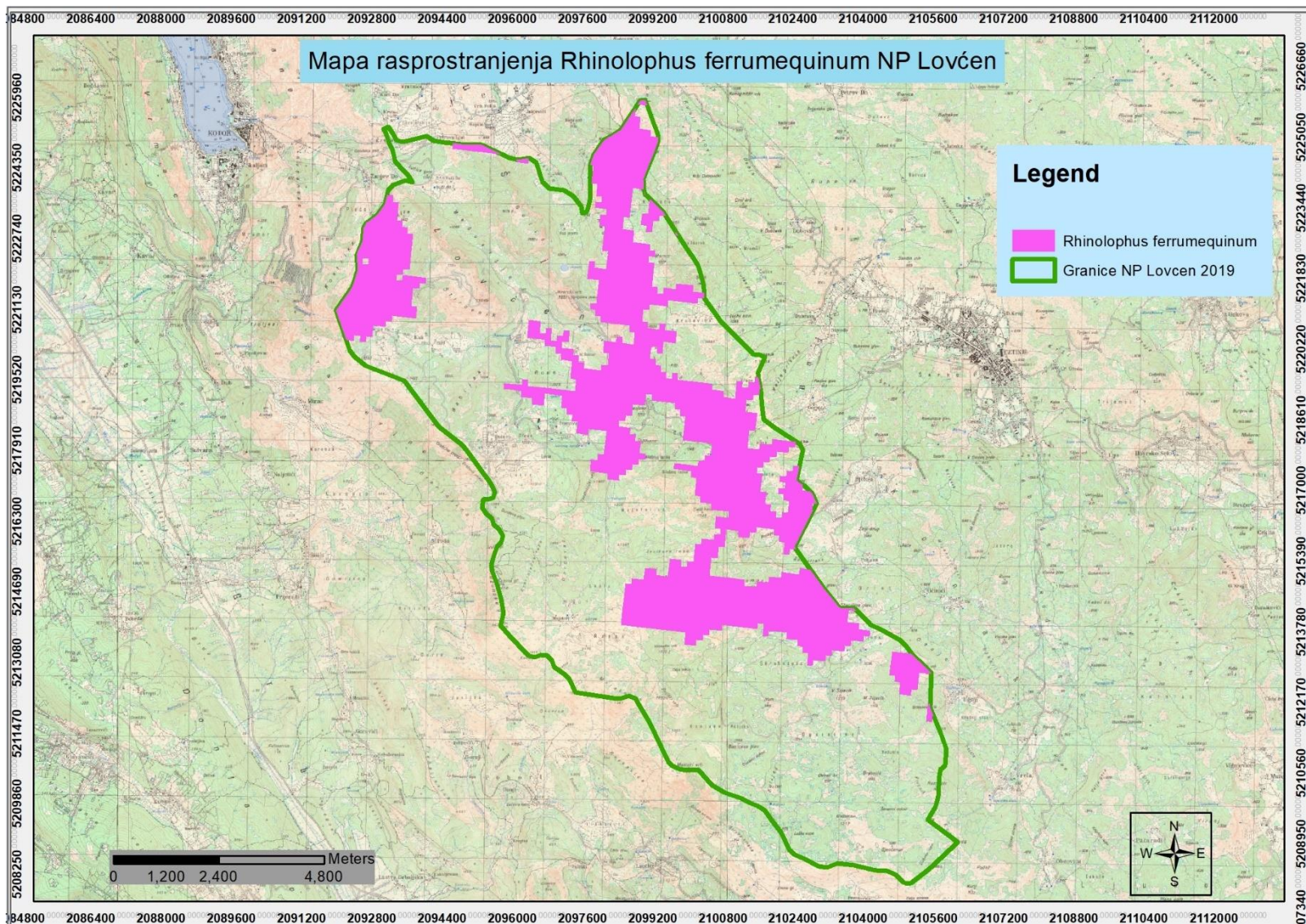

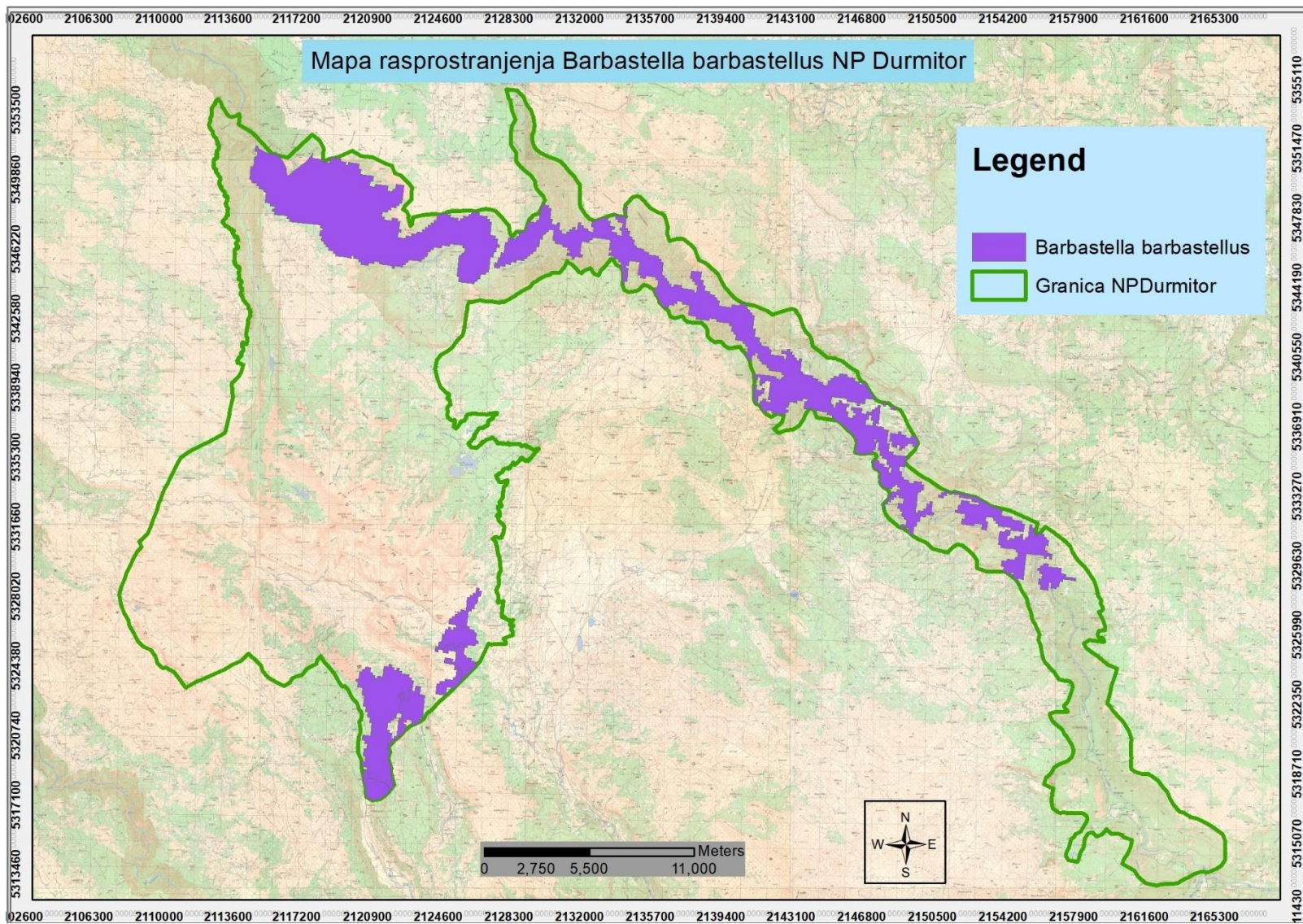

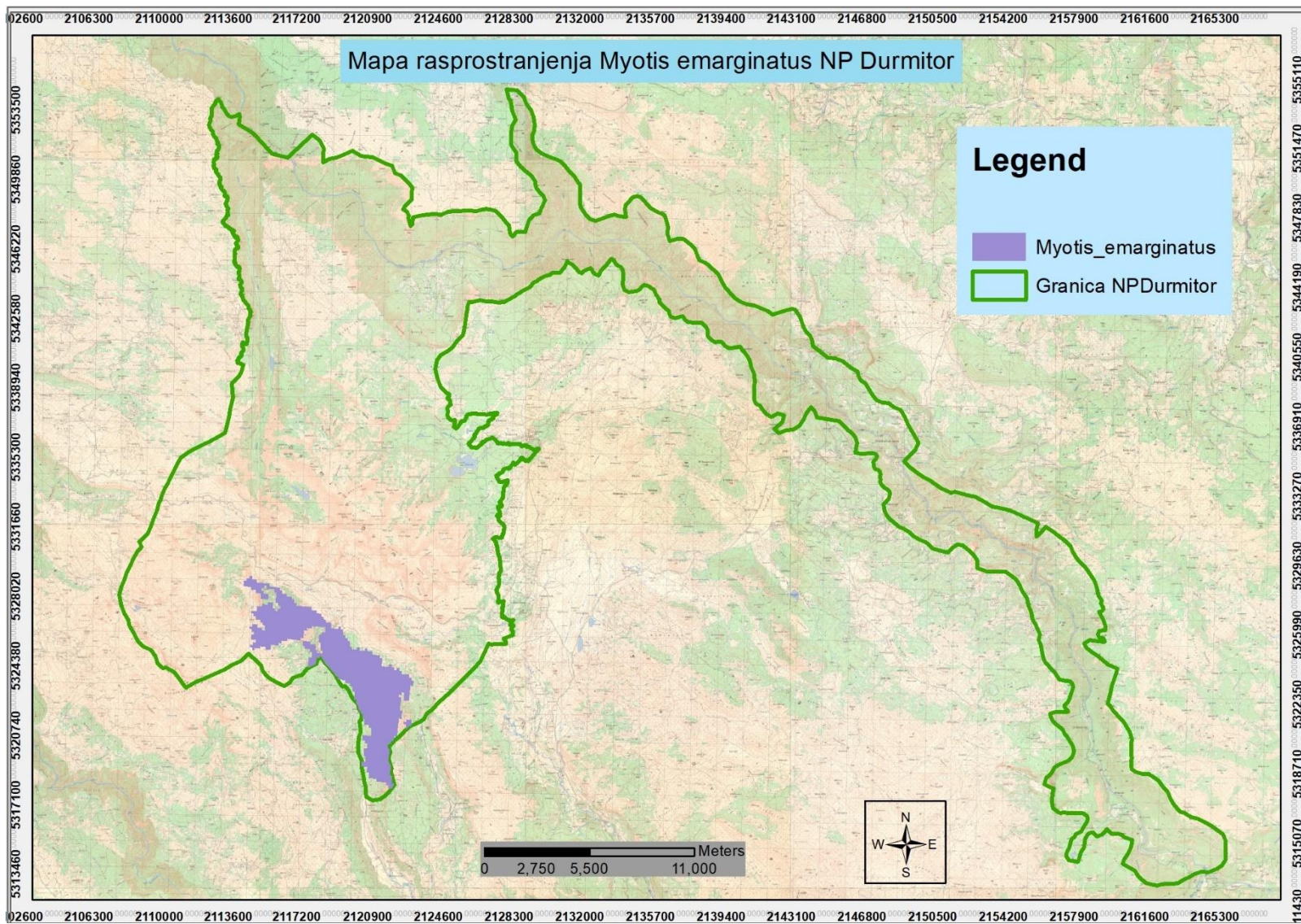

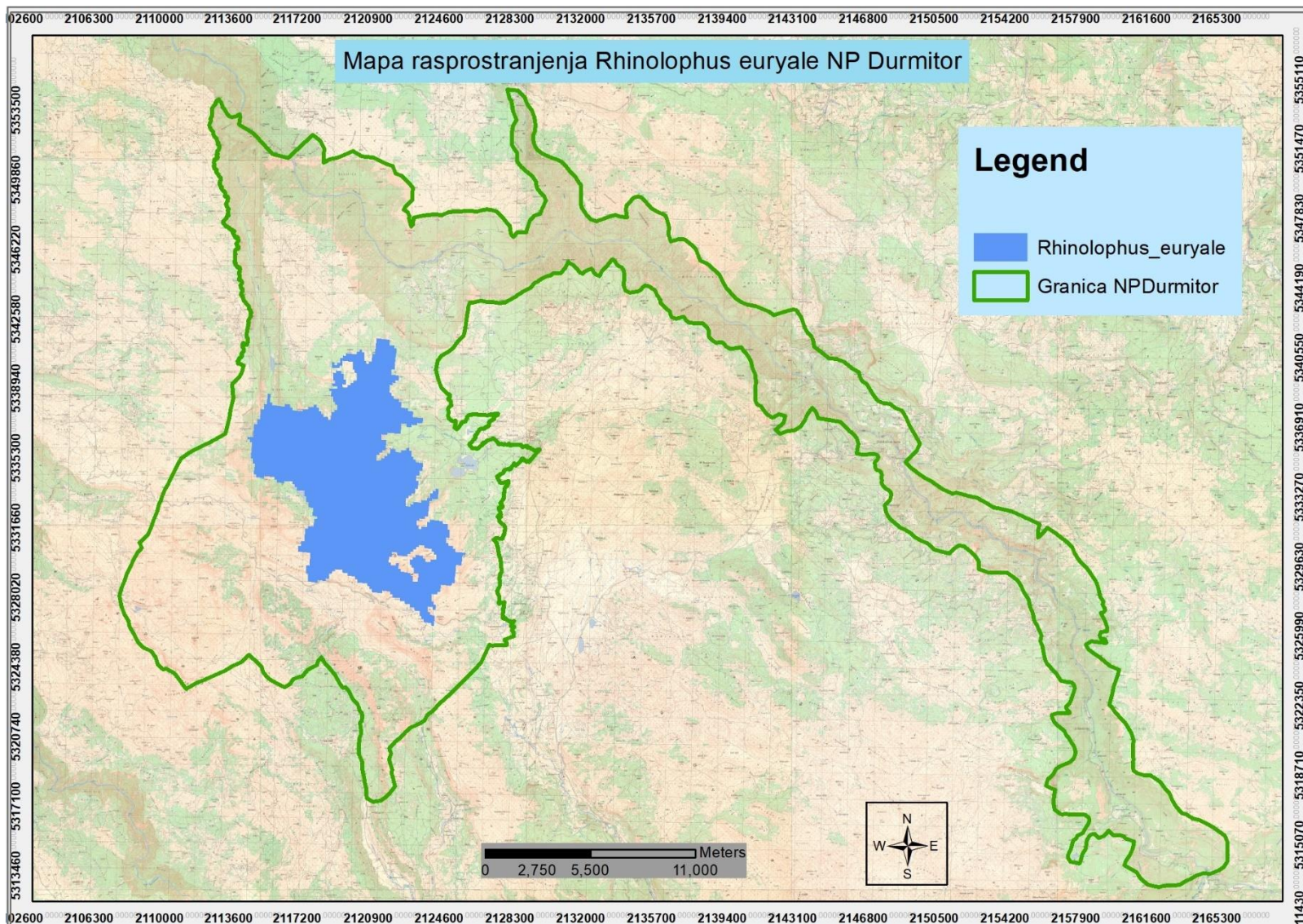

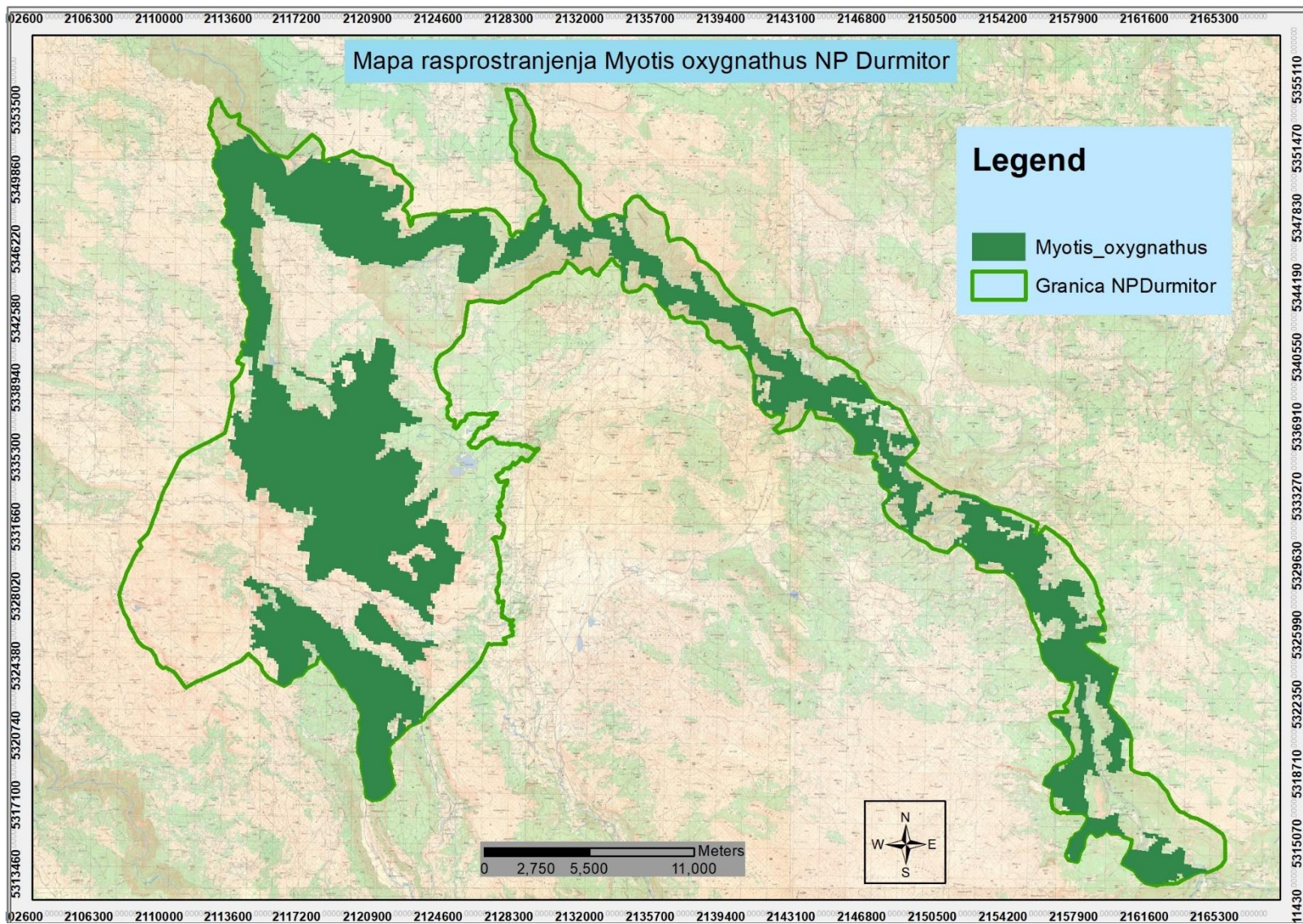

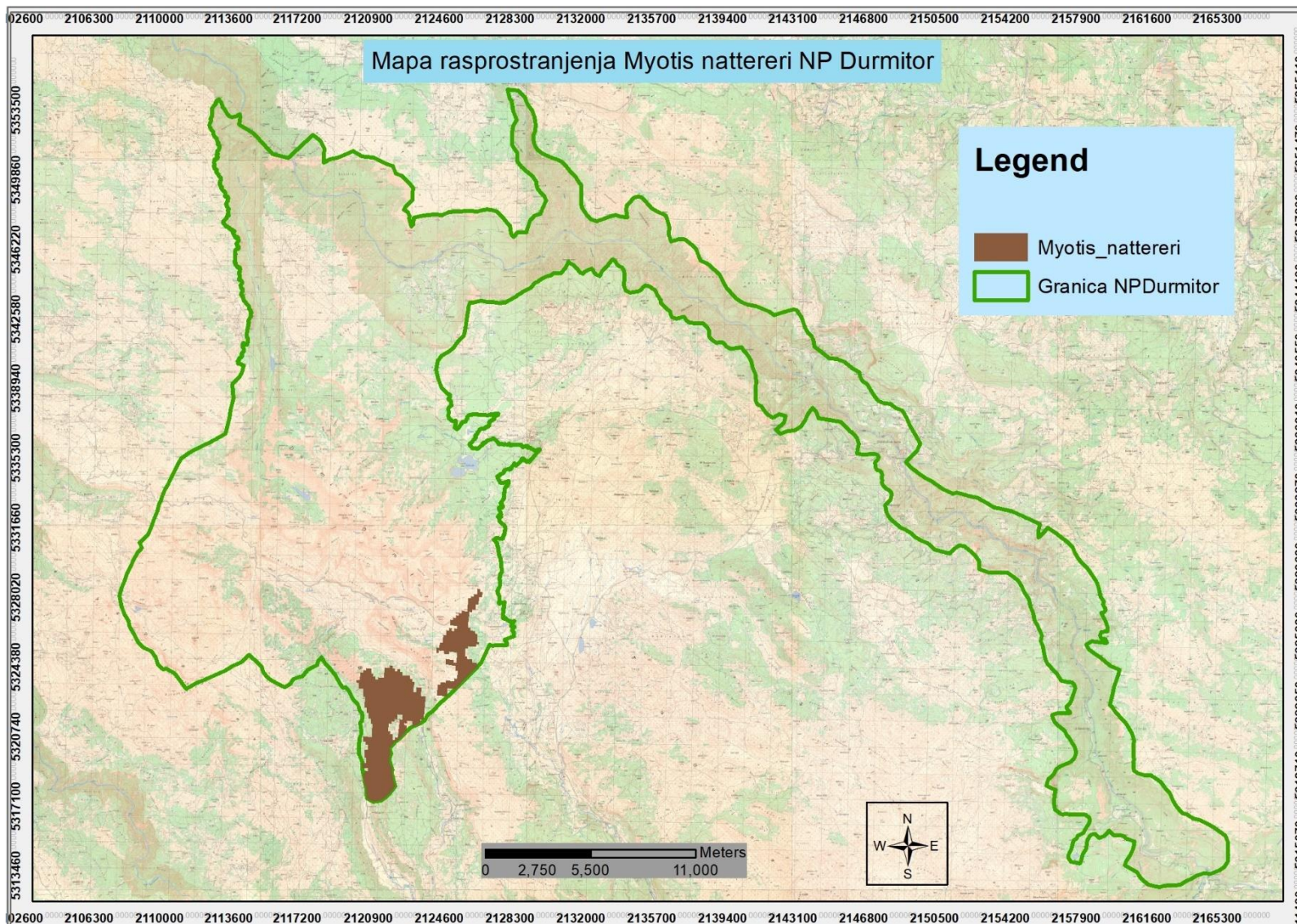

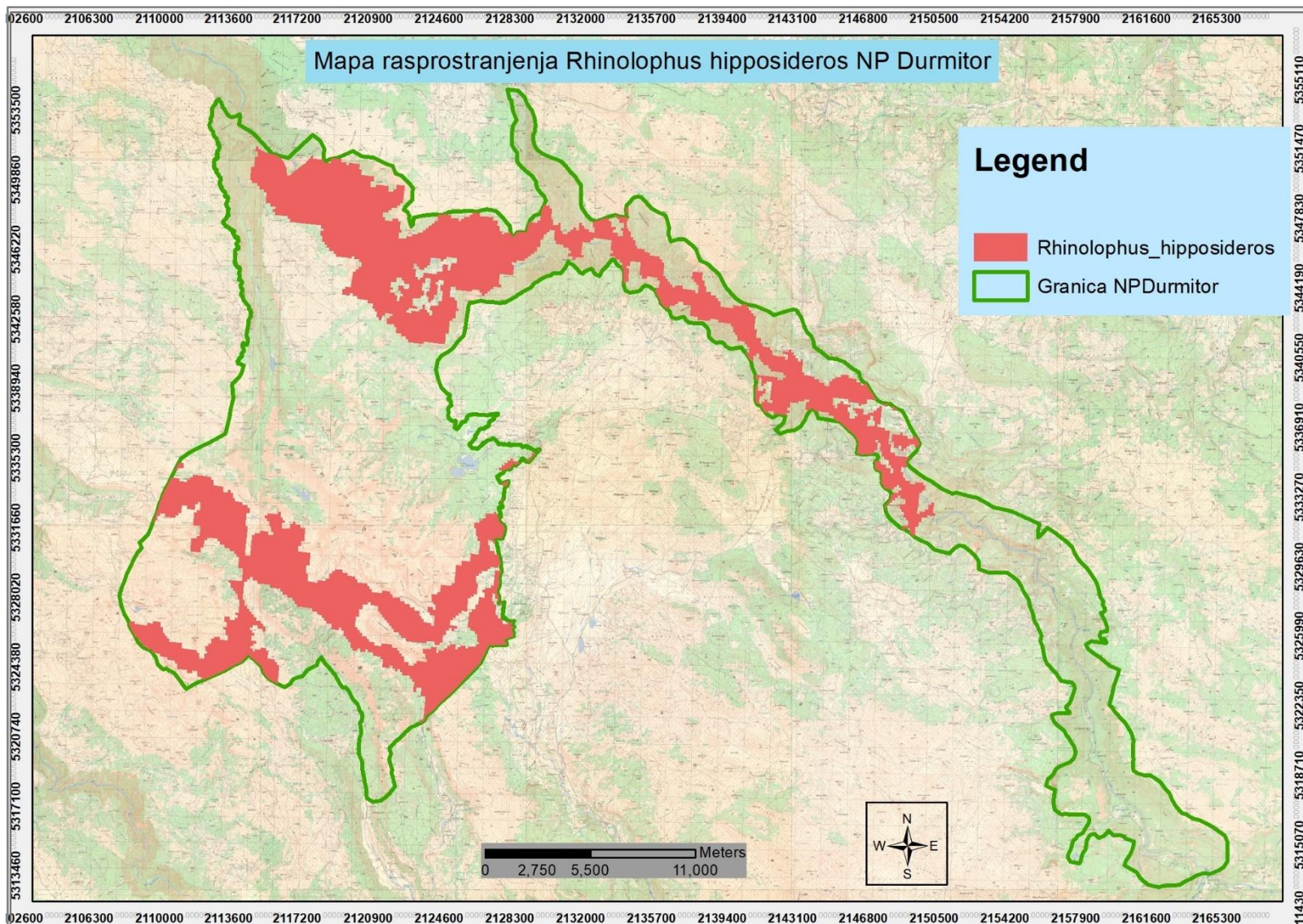

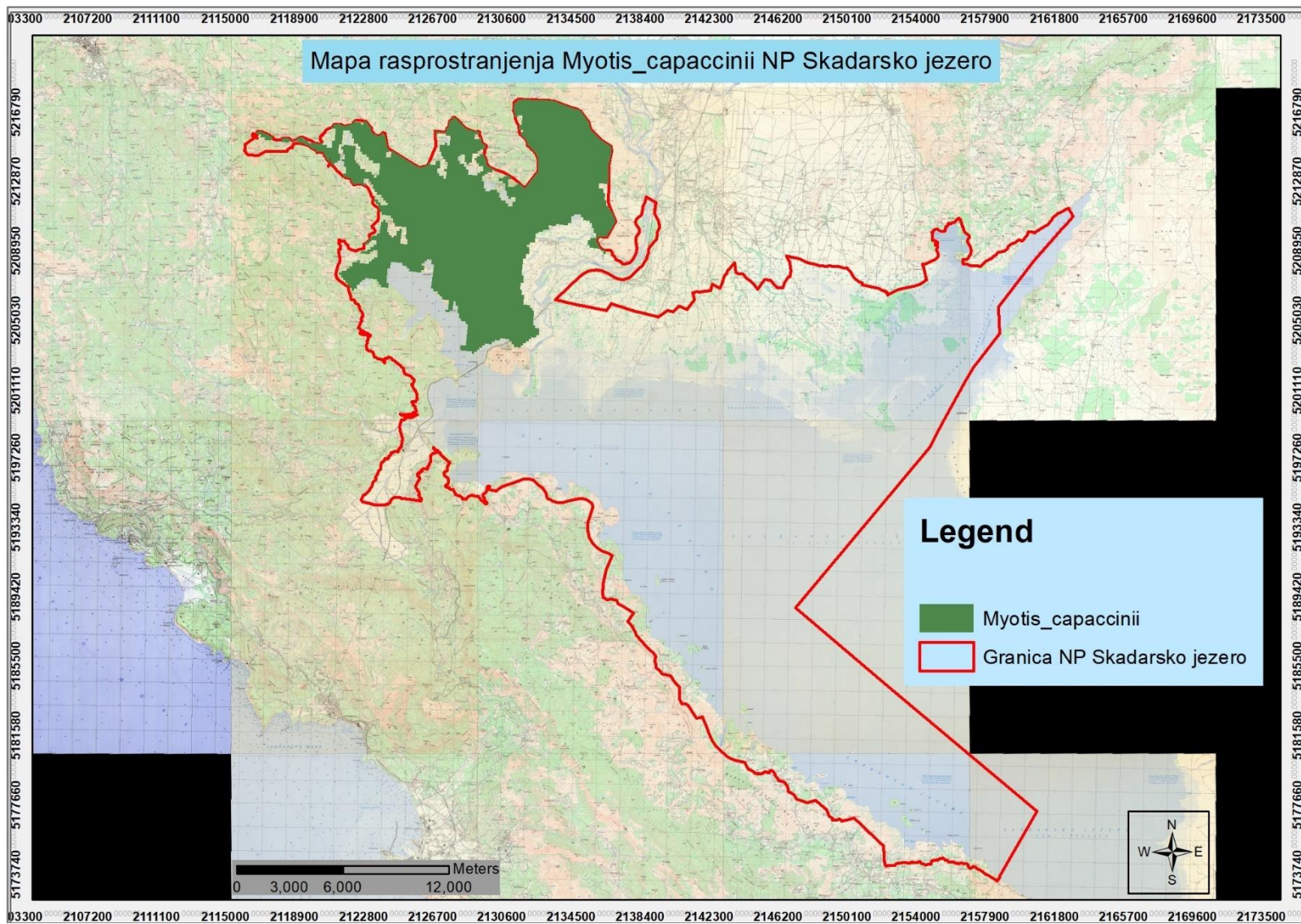

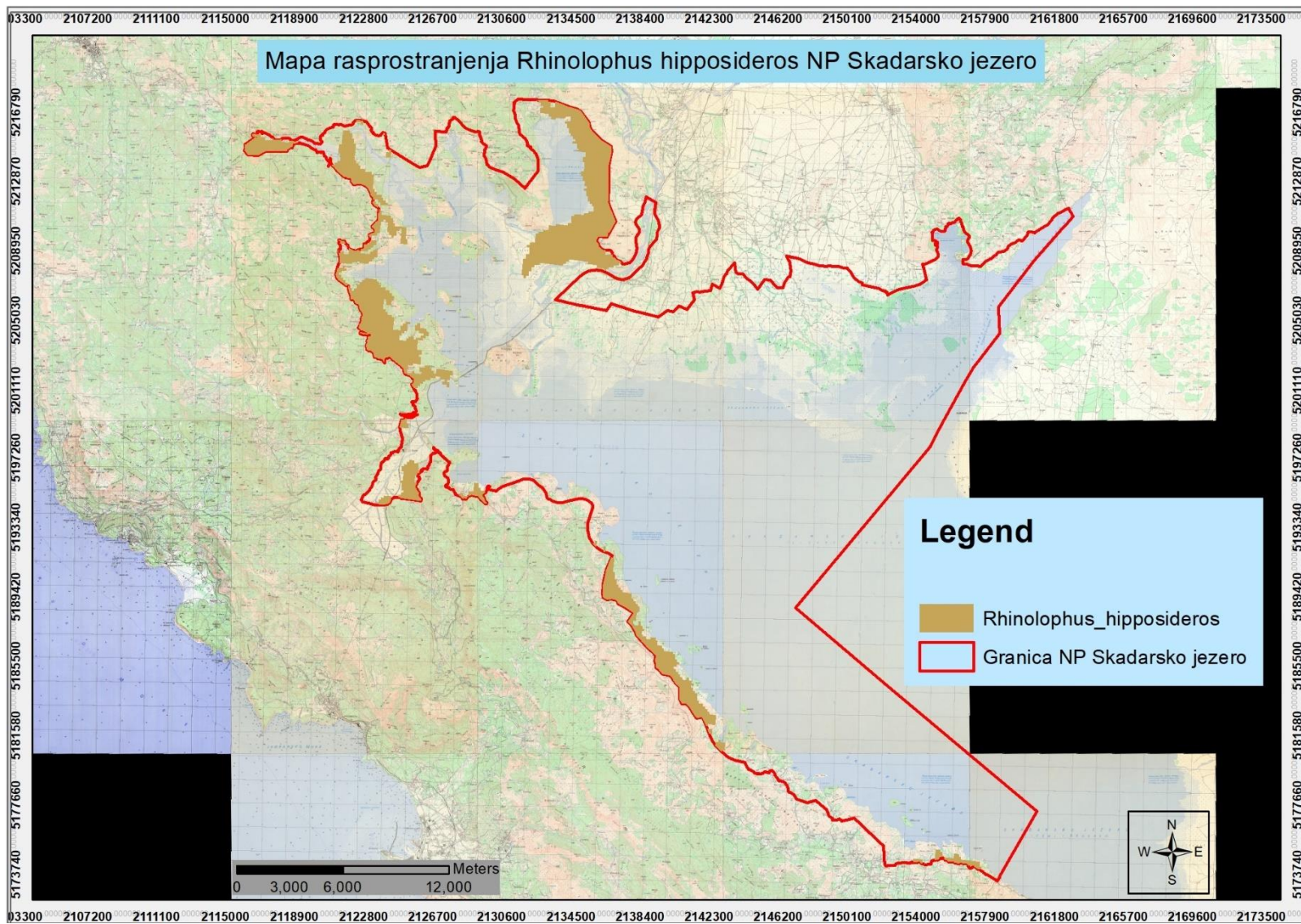

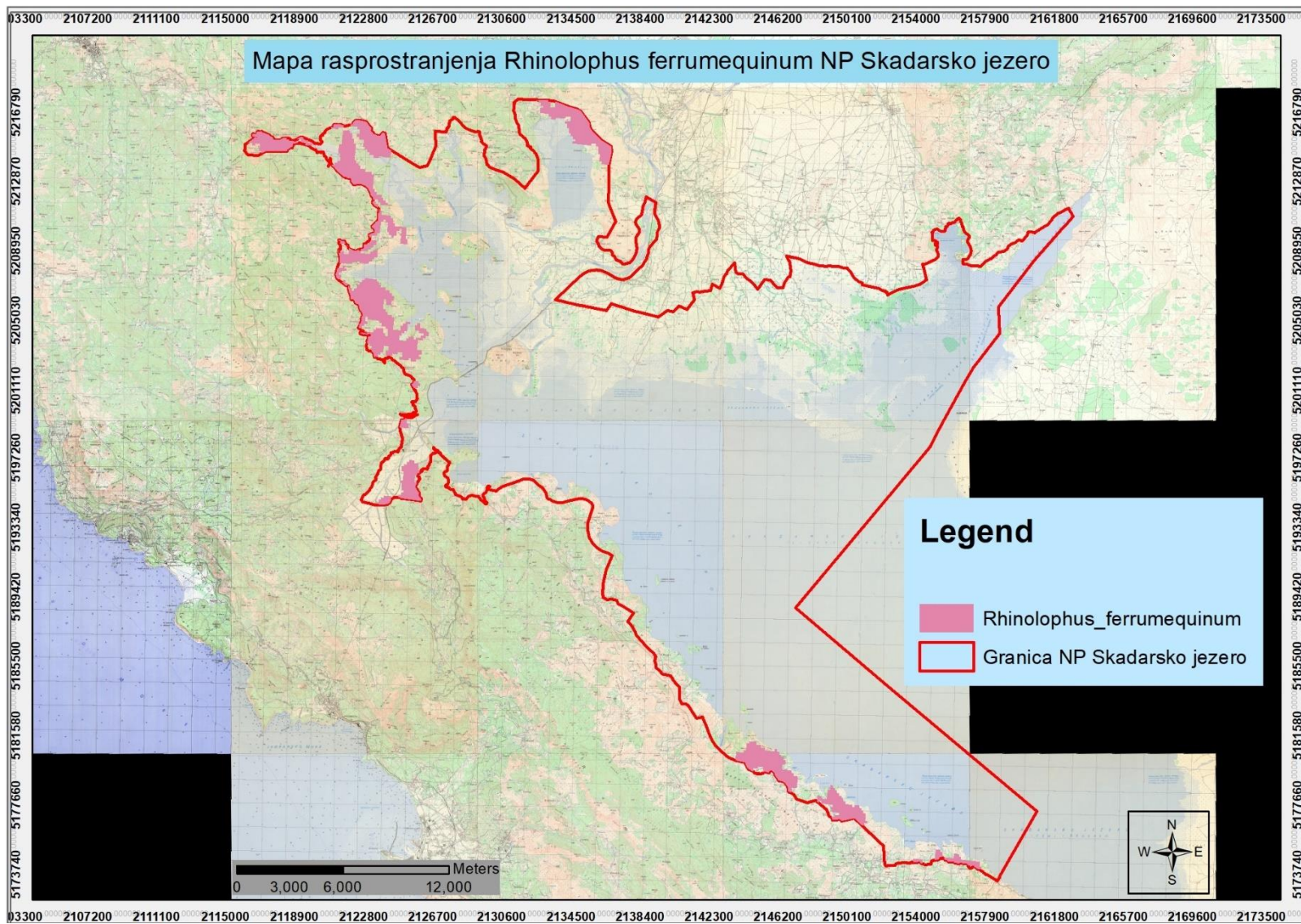

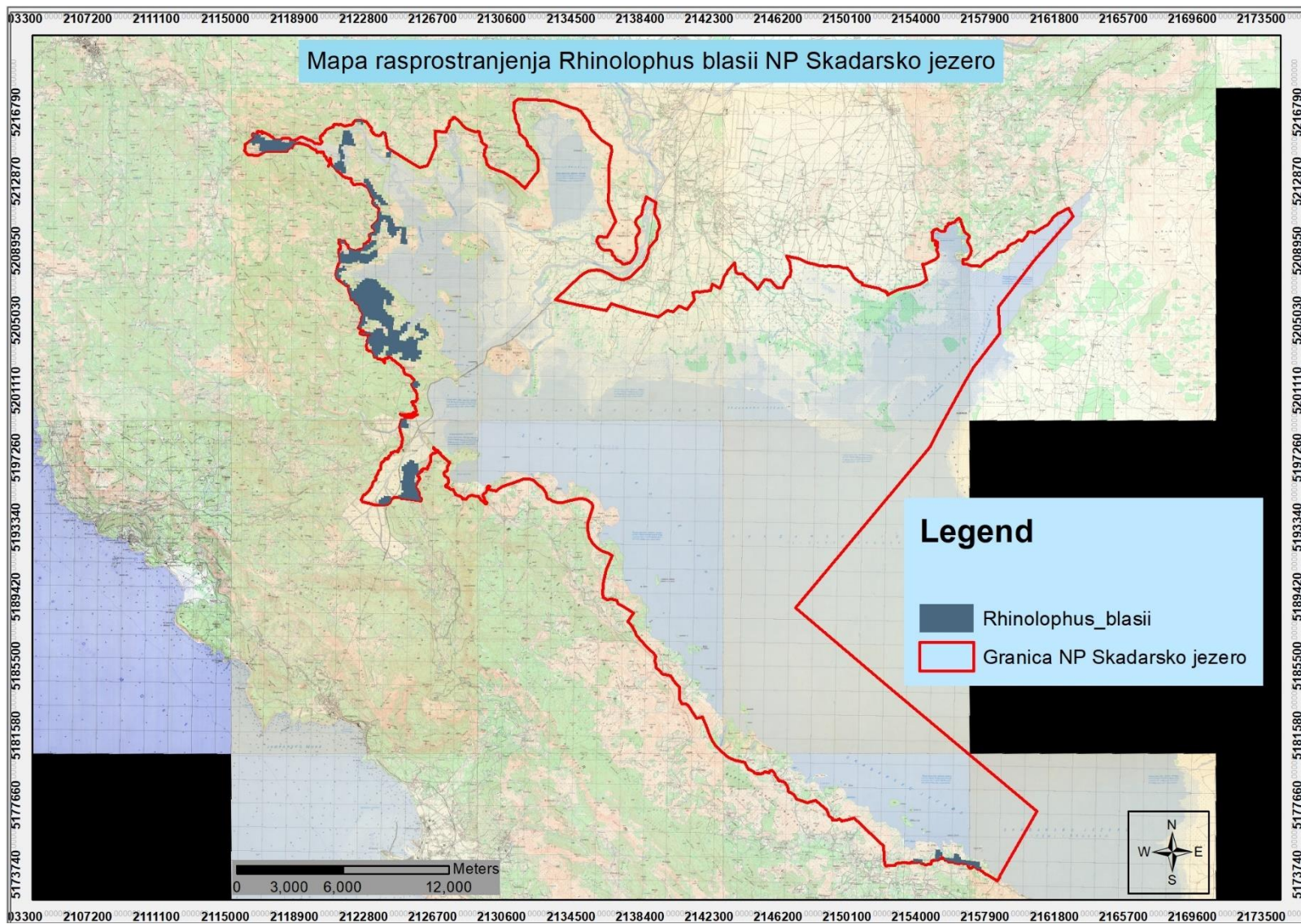

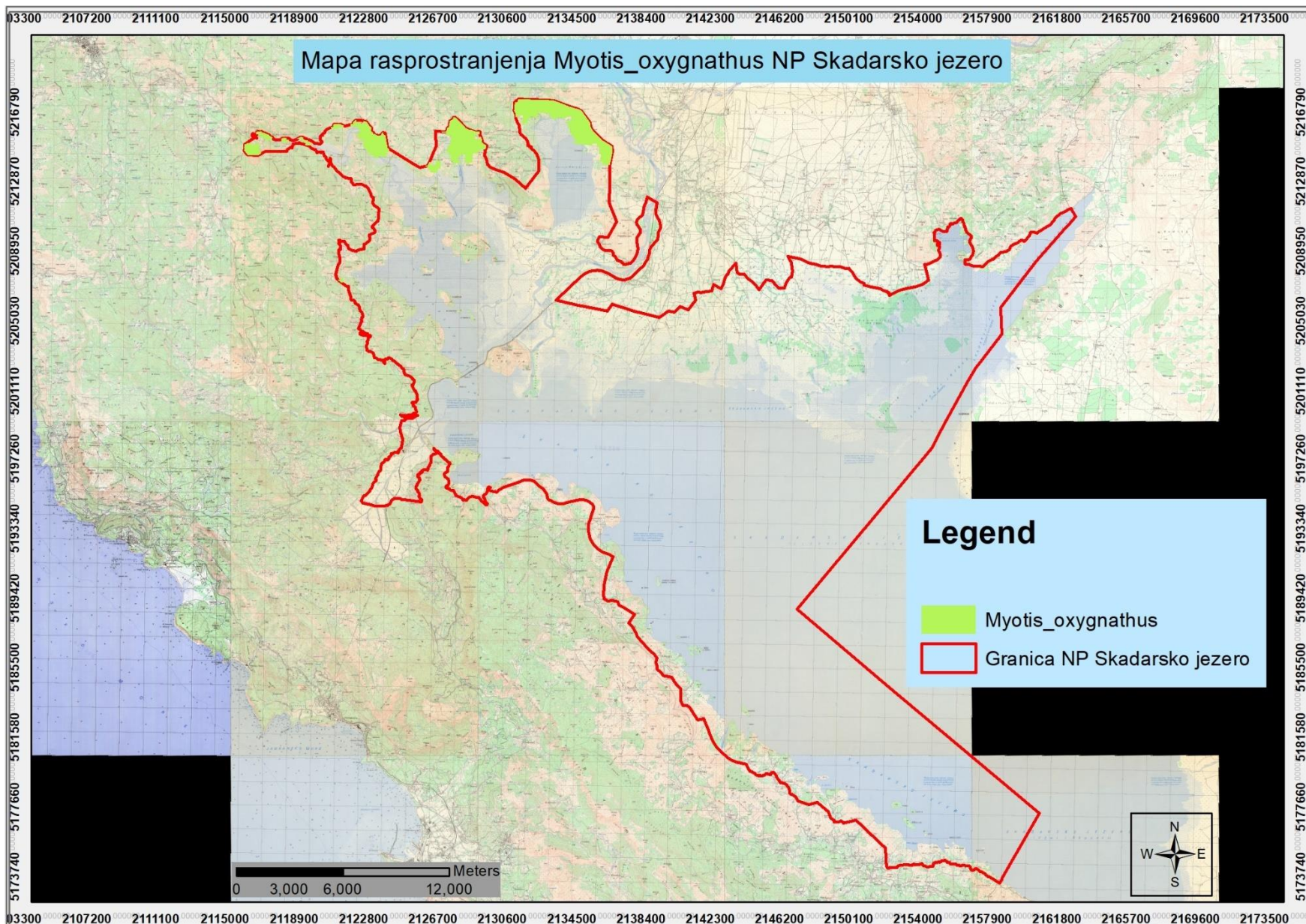

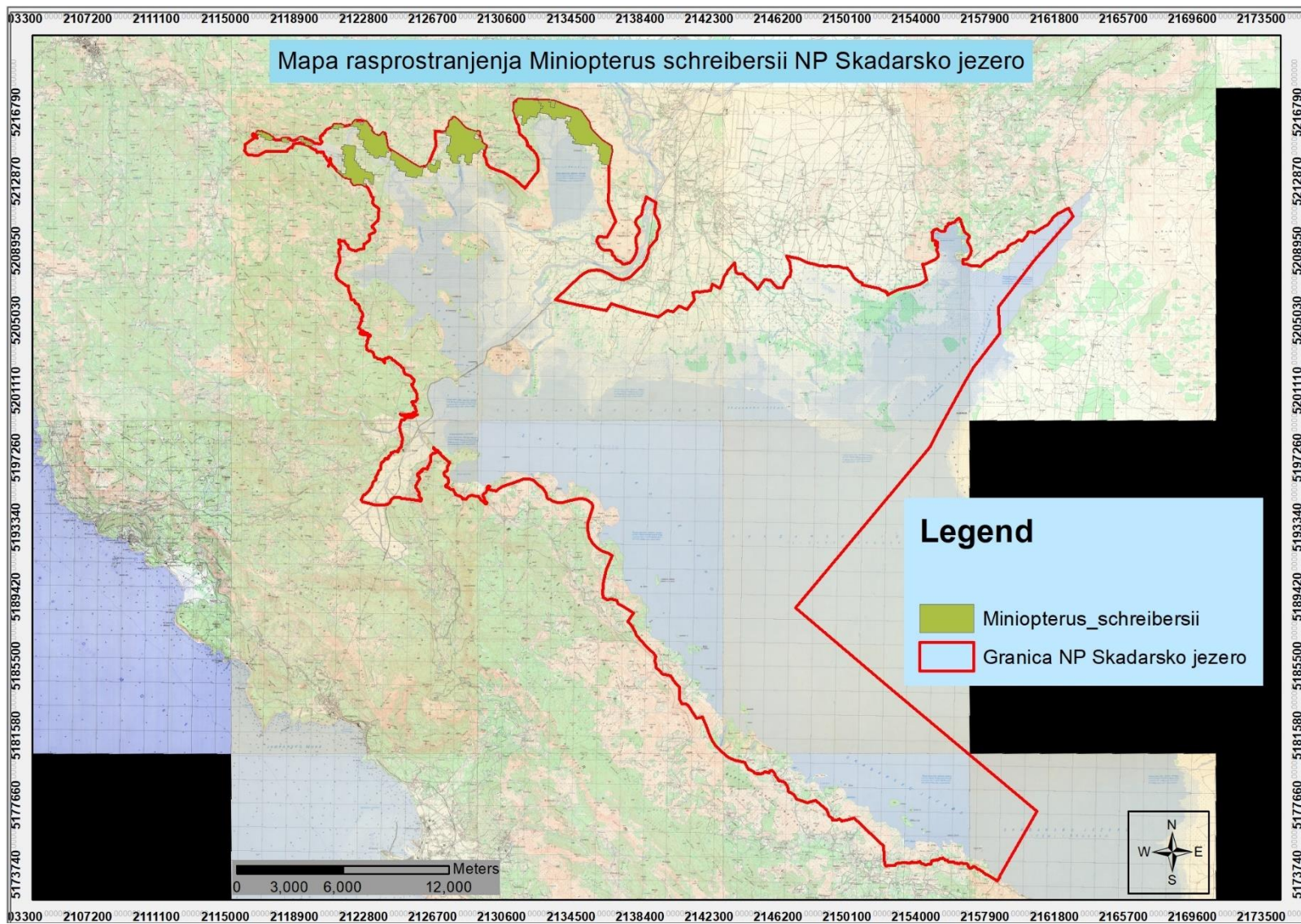

Mapa rasprostranjenja vidre (Lutra lutra) - monitoring 2022. godine

